

NASLOVNA OPOMBA

Od: Sekretariata

Za: Konvencijo

Št. prej. dok.: CONV 820/1/03 REV 1, CONV 847/03 CONV 848/03

Zadeva: **Osnutek Pogodbe o Ustavi za Evropo**

Člani Konvencije bodo v prilogi našli končno besedilo osnutka Pogodbe o Ustavi za Evropo, kot je bilo predloženo predsedniku Evropskega sveta v Rimu 18. julija 2003.

Osnutek

POGODBE

O

**USTAVI
ZA EVROPO,**

ki ga je soglasno sprejela Evropska konvencija
13. junija in 10. julija 2003

IN JE BIL PREDLOŽEN
PREDSEDNIKU EVROPSKEGA SVETA
V RIMU

- 18. julija 2003 -

the european convention

PREDGOVOR

k I. in II. delu Pogodbe o Ustavi za Evropo, predloženima Evropskemu svetu na zasedanju v Solunu 20. junija 2003.

PREDGOVOR

Evropski svet, ki je na zasedanju v Laeknu (Belgija) 14. in 15. decembra 2001 ugotovil, da se je Unija znašla na odločilni prelomnici svojega obstoja, je sklical Evropsko konvencijo o prihodnosti Evrope.

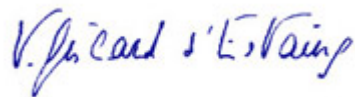
Konvenciji je bilo naloženo, da sestavi predloge o treh zadevah: kako državljanom približati evropski projekt in evropske institucije, kako organizirati politiko in evropski politični prostor v razširjeni Uniji ter kako iz Unije narediti dejavnik stabilnosti in vzor v novem svetovnem redu.

Konvencija daje odgovore na vprašanja, zastavljena v Laekenski izjavi:

- predlaga boljšo delitev pristojnosti med Unijo in državami članicami,
- priporoča združitev Pogodb in priznavanje pravne osebnosti Uniji,
- pripravlja poenostavitev instrumentov ukrepanja Unije,
- predlaga ukrepe za utrjevanje demokratičnosti, preglednosti in učinkovitosti Evropske unije s
- spodbujanjem nacionalnih parlamentov, da bi več prispevali k legitimnosti evropskega projekta, s poenostavitvijo postopka odločanja in s skrbjo za to, da postane delovanje evropskih institucij bolj pregledno in razumljivo,
- pripravlja ukrepe, potrebne za izboljšanje strukture vseh treh institucij Unije in utrditev njihove vloge, pri čemer zlasti upošteva posledice širitve.

V Laekenski izjavi je bilo med drugim zastavljeno vprašanje, ali naj ne bi poenostavitev in reorganizacija Pogodb privedli do sprejetja ustavnega besedila. Konvenciji je uspelo zaključiti svoja posvetovanja s sestavo osnutka Pogodbe o Ustavi za Evropo, ki je bil na plenarnem zasedanju 13. junija 2003 deležen širokega soglasja.

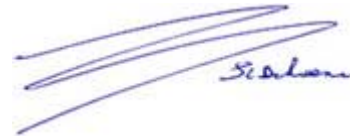
To je torej besedilo, ki ga imamo danes, 20. junija 2003, čast predstaviti v imenu Evropske konvencije na zasedanju Evropskega sveta v Solunu z upanjem, da bo pomenilo temelj prihodnje Pogodbe o Evropski ustavi.

Valéry Giscard d'Estaing
Président de la Convention

Giuliano Amato
Vice-Président

Jean-Luc Dehaene
Vice-Président

Osnutek
POGODBE O USTAVI ZA EVROPO

PREAMBULA

Χρώμεθα γὰρ πολιτεία... καὶ ὄνομα μὲν διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους ἀλλ' ἐς πλείονας οἰκεῖν δημοκρατία κέκληται.

Naša Ustava ... se imenuje demokracija, ker oblast ni v rokah manjšine, ampak največjega števila.

Tukidid II, 37

Ob zavedanju, da je Evropa celina, v kateri se je rodila civilizacija, in da so njeni prebivalci, ki so jo naseljevali v valovih od samega začetka človeštva, postopoma oblikovali vrednote, na katerih sloni humanizem: enakost oseb, svobodo, spoštovanje do razuma,

ob črpanju navdiha iz kulturnega, verskega in humanističnega izročila Evrope, katerega vrednote so še vedno prisotne v njeni dediščini in ki je v življenje družbe vtaklo spoznanje o osrednji vlogi človeka in njegovih nedotakljivih in neodtujljivih pravic ter spoštovanja prava,

v veri, da namerava ponovno združena Evropa še naprej stopati po poti civilizacije, napredka in blaginje za dobrobit vseh svojih prebivalcev, tudi najšibkejših in najbolj zapostavljenih, da želi ostati celina, odprta za kulturo, znanje in socialni napredek, in da želi utrditi demokratičnost in preglednost javnega življenja ter si prizadevati za mir, pravico in solidarnost v svetu,

v prepričanju, da so narodi Evrope, četudi še vedno ponosni vsak na svojo nacionalno identiteto in zgodovino, odločni preseči starodavne razkole in vse tesneje medsebojno povezani kovati skupno usodo,

prepričani, da jim Evropa, tako "združena v svoji raznolikosti", ponuja najboljšo možnost, da ob ustreznem spoštovanju pravic vsakega posameznika in ob zavedanju svoje odgovornosti do prihodnjih generacij in do planeta Zemlje, nadaljujejo ta smel podvig, ki bo iz evropske celine naredil posebno območje človeškega upanja,

s hvaležnim priznanjem pomembnega prispevka članov Evropske konvencije, ki so pripravili to ustavo v imenu državljanov in držav Evrope,

[ki so se po izmenjavi pooblastil v pravilni in predpisani obliki dogovorili o naslednjem:]

I. DEL

NASLOV I: DEFINICIJA IN CILJI UNIJE

Člen 1: Ustanovitev Unije

1. Na podlagi volje državljanov in držav Evrope, da zgradijo skupno prihodnost, se s to ustavo ustanavlja Evropska unija, na katero države članice prenašajo pristojnosti za uresničevanje skupnih ciljev. Unija usklajuje politike, s katerimi si države članice prizadevajo doseči te cilje, in na skupnostni način izvaja pristojnosti, ki so ji zaupane.
2. Unija je odprta za vse evropske države, ki spoštujejo njene vrednote in so jih pripravljene skupaj uveljavljati.

Člen 2: Vrednote Unije

Unija je utemeljena na vrednotah spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanja človekovih pravic. Te vrednote so skupne vsem državam članicam v družbi, v kateri vladajo pluralizem, strpnost, pravica, solidarnost in nediskriminacija.

Člen 3: Cilji Unije

1. Cilj Unije je podpirati mir, svoje vrednote in blaginjo svojih narodov.
2. Unija zagotavlja svojim državljanom območje svobode, varnosti in pravice brez notranjih meja in enotni trg s svobodno in neizkrivljeno konkurenco.
3. Unija si prizadeva za Evropo trajnostnega razvoja na podlagi uravnotežene gospodarske rasti, za socialno tržno gospodarstvo, visoko konkurenčno in usmerjeno v polno zaposlenost in socialni napredek, ter za visoko raven varstva in izboljšanje kakovosti okolja. Spodbuja znanstven in tehnološki napredek.

Bori se proti socialni izključenosti in diskriminaciji ter pospešuje socialno pravičnost in socialno zaščito, enakost med ženskami in moškimi, solidarnost med generacijami in varstvo otrokovih pravic.

Spodbuja gospodarsko, socialno in teritorialno kohezijo ter solidarnost med državami članicami.

Unija spoštuje svojo bogato kulturno in jezikovno raznolikost ter skrbi za varovanje in razvoj evropske kulturne dediščine.

4. Unija v odnosih s širšim svetom uveljavlja in pospešuje svoje vrednote in interese. Prispeva k miru, varnosti, trajnostnemu razvoju Zemlje, solidarnosti in medsebojnemu spoštovanju med narodi, prosti in pošteni trgovini, izkoreninjenju revščine in varstvu človekovih pravic, predvsem pravic otrok, kakor tudi k doslednemu upoštevanju in nadaljnjemu razvoju mednarodnega prava, zlasti k spoštovanju načel Ustanovne listine Združenih narodov.
5. Ti cilji se uresničujejo z ustreznimi sredstvi, odvisno od obsega pristojnosti, ki so Uniji dodeljene s to ustavo.

Člen 4: Temeljne svoboščine in nediskriminacija

1. Unija v svojem okviru zagotavlja prost pretok oseb, blaga, storitev in kapitala ter svobodo ustanavljanja v skladu z določbami te ustave.
2. Na področju uporabe te ustave in brez poseganja v njene posebne določbe je prepovedana vsakršna diskriminacija glede na državljanstvo.

Člen 5: Odnosi med Unijo in državami članicami

1. Unija spoštuje nacionalno identiteto svojih držav članic, ki je neločljivo povezana z njihovimi temeljnimi strukturami, političnimi in ustavnimi, vključno z regionalno in lokalno samoupravo. Spoštuje njihove bistvene državne funkcije, zlasti zagotavljanje ozemeljske celovitosti države in vzdrževanje javnega reda in miru ter varovanje notranje varnosti.
2. Unija in države članice si na podlagi načela lojalnega sodelovanja in ob polnem vzajemnem spoštovanju medsebojno pomagajo pri izvajanju nalog, ki izhajajo iz Ustave.

Države članice pomagajo uresničevati naloge Unije in se vzdržijo vseh ukrepov, ki bi lahko ogrozili doseganje z Ustavo določenih ciljev.

Člen 6: Pravna oseba

Unija je pravna oseba.

NASLOV II: TEMELJNE PRAVICE IN DRŽAVLJANSTVO UNIJE

Člen 7: Temeljne pravice

1. Unija priznava pravice, svoboščine in načela, opredeljena v Listini o temeljnih pravicah, ki je vključena kot II. del v to ustavo.
2. Unija si prizadeva pristopiti k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Pristop k navedeni Konvenciji ne vpliva na pristojnosti Unije, kot so opredeljene v tej ustavi.
3. Temeljne pravice, kakršne zagotavlja Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in kot izhajajo iz ustavnega izročila, skupnega državam članicam, so sestavni del splošnih načel prava Unije.

Člen 8: Državljanstvo Unije

1. Vsak državljan države članice je državljan Unije. Državljanstvo Unije dopolnjuje in ne nadomešča nacionalnega državljanstva.
2. Državljanji Unije uživajo pravice in imajo dolžnosti, predvidene s to ustavo. Imajo:
 - pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic;
 - pravico voliti in biti voljen na volitvah v Evropski parlament in na občinskih volitvah v državi članici, kjer prebivajo, pod enakimi pogoji kot državljanji te države članice;

- pravico na ozemlju tretje države, v kateri ni predstavništva države članice, katere državljani so, uživati zaščito diplomatskih in konzularnih organov katere koli države članice pod enakimi pogoji kot državljani te države članice;
 - pravico nasloviti peticijo na Evropski parlament, vložiti pritožbo pri evropskem varuhu človekovih pravic ter pisati institucijam in posvetovalnim organom Unije v katerem koli jeziku Ustave in prejeti odgovor v istem jeziku.
3. Te pravice se uresničujejo v skladu s pogoji in v mejah, določenih s to ustavo in z določbami, sprejetimi za njeno izvajanje.

NASLOV III: PRISTOJNOSTI UNIJE

Člen 9: Temeljna načela

1. Razmejitev pristojnosti Unije je urejena po načelu omejenega posamičnega pooblastila. Izvrševanje pristojnosti Unije urejata načeli subsidiarnosti in sorazmernosti.
2. Po načelu omejenega posamičnega pooblastila deluje Unija v okviru pristojnosti, ki so jih ji z Ustavo dodelile države članice za uresničevanje ciljev, zapisanih v njej. Vse pristojnosti, ki niso z Ustavo dodeljene Uniji, obdržijo države članice.
3. Po načelu subsidiarnosti deluje Unija na področjih, ki niso v njeni izključni pristojnosti, samo če in kolikor države članice ne morejo zadovoljivo doseči ciljev nameravanih ukrepov na centralni ravni niti na regionalni in lokalni ravni, temveč jih lahko zaradi obsega ali učinkov predlaganih ukrepov lažje dosežejo na ravni Unije.

Institucije Unije uporabljajo načelo subsidiarnosti, kot je opredeljeno v Protokolu o uporabi načel subsidiarnosti in sorazmernosti, priloženem k Ustavi. Nacionalni parlamenti zagotovijo upoštevanje teh načel skladno s postopki, določenimi v Protokolu.

4. V skladu z načelom sorazmernosti vsebina in oblika ukrepov Unije ne smeta prekoračiti okvirov, ki so potrebni za doseganje ciljev Ustave.

Institucije uporabljajo načelo sorazmernosti v skladu s Protokolom, navedenim v odstavku 3.

Člen 10: Pravo Unije

1. Ustava in pravo, ki ga sprejmejo institucije Unije med izvajanjem pristojnosti, ki so ji dodeljene, imata prednost pred pravom držav članic.
2. Države članice sprejmejo vse ustrezne ukrepe, splošne ali posebne, za zagotovitev izpolnjevanja obveznosti, ki izhajajo iz Ustave ali iz ukrepanja institucij Unije.

Člen 11: Vrste pristojnosti

1. Če se Uniji z Ustavo dodeli izključna pristojnost na določenem področju, lahko samo ona predlaga in sprejema pravno zavezujoče akte, medtem ko države članice lahko to storijo le, če jih je za to pooblastila Unija ali če izvajajo akte, ki jih je sprejela.

2. Če se Uniji z Ustavo dodeli pristojnost, ki si jo za določeno področje deli z državami članicami, imajo Unija in države članice pooblastilo za predlaganje in sprejemanje pravno zavezujočih aktov na tem področju. Države članice izvajajo svojo pristojnost, če in kolikor Unija svoje pristojnosti ni izvajala ali če je sklenila, da jo bo prenehala izvajati.
3. Unija je pristojna za pospeševanje in usklajevanje ekonomske in zaposlovalne politike držav članic.
4. Unija je pristojna za opredelitev in izvajanje skupne zunanje in varnostne politike, vključno s postopnim oblikovanjem skupne obrambne politike.
5. Na nekaterih področjih in pod pogoji, določenimi v Ustavi, je Unija pristojna za izvajanje ukrepov, s katerimi podpira, usklajuje ali dopolnjuje ukrepe držav članic, ne da bi se postavila nad pristojnost držav članic na teh področjih.
6. Obseg pristojnosti Unije in dogovori za njihovo izvajanje so opredeljeni v ustreznih določbah za vsako posamezno področje v III. delu.

Člen 12: Izključne pristojnosti

1. Unija ima izključno pristojnost za določitev konkurenčnih pravil, potrebnih za delovanje notranjega trga, in sicer na naslednjih področjih:
 - monetarna politika za države članice, ki so sprejele evro,
 - skupna trgovinska politika,
 - carinska unija,
 - ohranjanje morskih bioloških virov v okviru skupne ribiške politike.

2. Unija ima izključno pristojnost za sklenitev mednarodnega sporazuma, kadar je to predvideno v pravnem aktu Unije, kadar je potrebno zaradi tega, da se Uniji omogoči interno izvajanje njene pristojnosti, ali kadar vpliva na interni akt Unije.

Člen 13: Področja deljene pristojnosti

1. Unija si z državami članicami deli pristojnost na tistih področjih, na katerih ji Ustava dodeljuje pristojnost, ki ni povezana s področji, navedenimi v členih 12 in 16.
2. Deljena pristojnost velja za naslednja glavna področja:
 - notranji trg,
 - območje svobode, varnosti in pravice,
 - kmetijstvo in ribištvo, razen ohranjanja morskih bioloških virov,
 - promet in vseevropska omrežja,
 - energetika,
 - socialna politika v zvezi z vidiki, navedenimi v III. delu,
 - gospodarska, socialna in teritorialna kohezija,
 - okolje,
 - varstvo potrošnikov,
 - skupna skrb za varnost na področju javnega zdravja.
3. Na področjih raziskav, tehnološkega razvoja in vesolja ima Unija pristojnost za izvajanje ukrepov, zlasti za opredelitev in izvajanje programov, vendar pa izvajanje te pristojnosti držav članic ne sme ovirati pri izvajanju njihovih pristojnosti.

4. Na področjih razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči ima Unija pristojnost ukrepanja in vodenja skupne politike, vendar pa izvajanje te pristojnosti držav članic ne sme ovirati pri izvajanju njihovih pristojnosti.

Člen 14: Usklajevanje ekonomske in zaposlovalne politike

1. Unija sprejme ukrepe za uskladitev ekonomskih politik držav članic, zlasti s pripravo širših smernic za te politike. Države članice usklajujejo svoje ekonomske politike v okviru Unije.
2. Za države članice, ki so sprejele evro, veljajo posebne določbe.
3. Unija sprejme ukrepe za uskladitev zaposlovalnih politik držav članic, zlasti s pripravo smernic za te politike.
4. Unija lahko sprejme pobude za uskladitev socialnih politik držav članic.

Člen 15: Skupna zunanja in varnostna politika

1. Pristojnost Unije na področju skupne zunanje in varnostne politike zajema vsa področja zunanje politike in vsa vprašanja, ki zadevajo varnost Unije, vključno s postopnim oblikovanjem skupne obrambne politike, ki bi lahko privedla do skupne obrambe.
2. Države članice dejavno in brez pridržkov podpirajo skupno zunanjo in varnostno politiko Unije v duhu lojalnosti in medsebojne solidarnosti ter upoštevajo akte, ki jih Unija sprejme na tem področju. Vzdržijo se vsakršnega ravnanja, ki je v nasprotju z interesi Unije ali ki bi lahko oslabilo njeno učinkovitost.

Člen 16: Področja podpornih, usklajevalnih ali dopolnilnih ukrepov

1. Unija lahko sprejme podpirne, usklajevalne ali dopolnilne ukrepe.
2. Področja podpornih, usklajevalnih ali dopolnilnih ukrepov na evropski ravni so:
 - industrija
 - varovanje in izboljšanje človekovega zdravja
 - izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport
 - kultura
 - civilna zaščita.
3. Pravno zavezujoči akti, ki jih Unija sprejme na podlagi posebnih določb za ta področja, navedenih v III. delu, ne smejo vključevati usklajevanja zakonov in drugih predpisov držav članic.

Člen 17: Klavzula o fleksibilnosti

1. Če se izkaže, da je ukrepanje Unije v okviru politik, opredeljenih v III. delu, potrebno za uresničitev katerega od ciljev, določenih v Ustavi, in če v Ustavi niso predvidena za to potrebna pooblastila, lahko Svet ministrov na predlog Komisije in po pridobitvi privolitve Evropskega parlamenta soglasno sprejme ustrezne ukrepe.
2. Komisija v okviru postopka za nadzor načela subsidiarnosti, navedenega v členu 9(3), opozori nacionalne parlamente držav članic na predloge, ki temeljijo na tem členu.
3. Določbe, sprejete na podlagi tega člena, ne smejo vključevati usklajevanja zakonov in drugih predpisov držav članic v tistih primerih, v katerih je takšno usklajevanje po Ustavi izključeno.

NASLOV IV: INSTITUCIJE UNIJE

Poglavje I – Institucionalni okvir

Člen 18: Institucije Unije

1. Unija razpolaga z enotnim institucionalnim okvirom, katerega namen je:

- uresničevati cilje Unije,
- uveljavljati vrednote Unije,
- služiti interesom Unije, njenih državljanov in njenih držav članic,

in zagotoviti doslednost, učinkovitost in kontinuiteto politik in ukrepov, ki jih sprejme za doseganje svojih ciljev.

2. Ta institucionalni okvir obsega:

Evropski parlament,
Evropski svet,
Svet ministrov,
Evropsko komisijo,
Sodišče.

3. Vsaka institucija ravna v okviru pooblastil, ki so ji dodeljena z Ustavo, in v skladu s postopki in pogoji, določenimi v njej. Institucije med seboj lojalno sodelujejo.

Člen 19: Evropski parlament

1. Evropski parlament skupaj s Svetom ministrov sprejema zakonodajo in opravlja proračunsko funkcijo, kakor tudi funkcijo političnega nadzora in posvetovanja, kot je določeno v Ustavi. Parlament izvoli predsednika Evropske komisije.

2. Evropski parlament je izvoljen na splošnih neposrednih volitvah evropskih državljanov s svobodnim in tajnim glasovanjem za petletni mandat. Število poslancev ne sme biti večje od sedemsto šestintrideset. Zastopstvo evropskih državljanov je sorazmerno upadajoče do najnižjega praga štirih poslancev na državo članico.

Dovolj zgodaj pred volitvami leta 2009, potem pa po potrebi za naslednje volitve, Evropski svet na predlog Evropskega parlamenta in z njegovo privolitvijo soglasno sprejme sklep o sestavi Evropskega parlamenta ob spoštovanju zgoraj navedenih načel.

3. Evropski parlament izvoli med svojimi člani predsednika in predsedstvo.

Člen 20: Evropski svet

1. Evropski svet daje Uniji zagon, potreben za njen razvoj, in opredeljuje njene splošne politične usmeritve in prioritete. Ne izvršuje zakonodajnih funkcij.
2. Evropski svet sestavljajo voditelji držav ali vlad držav članic skupaj z njegovim predsednikom in predsednikom Komisije. Pri njegovem delu sodeluje zunanji minister Unije.
3. Evropski svet se sestane vsako četrtoletje na sklic njegovega predsednika. Če to zahteva dnevni red, lahko člani Sveta ministrov sklenejo, da jim pri delu pomaga minister ali, v primeru predsednika Komisije, evropski komisar. Če to zahtevajo razmere, predsednik skliče izredni sestanek Evropskega sveta.
4. Evropski svet sprejema odločitve s soglasjem, razen če je z Ustavo določeno drugače.

Člen 21: Predsedovanje Evropskemu svetu

1. Evropski svet izvoli svojega predsednika s kvalificirano večino za dveinpolletni mandat; lahko je enkrat ponovno izvoljen. V primeru resnih ovir ali hudih kršitev lahko Evropski svet njegov mandat zaključi v skladu z istim postopkom.
2. Predsednik Evropskega sveta:
 - predseduje Evropskemu svetu in vodi njegovo delo,
 - skrbi za njegovo ustrezno pripravo in kontinuiteto v sodelovanju s predsednikom Komisije in na podlagi dela Sveta za splošne zadeve,
 - prizadeva si za večjo povezanost in soglasje v okviru Evropskega sveta,
 - po vsakem sestanku predloži poročilo Evropskemu parlamentu.

Predsednik Evropskega sveta v tej funkciji in na svoji ravni zagotovi zunanje zastopanje Unije v zadevah, povezanih z njeno skupno zunanjo in varnostno politiko, brez poseganja v odgovornosti ministra za zunanje zadeve Unije.

3. Predsednik Evropskega sveta ne sme imeti nikakršnega nacionalnega mandata.

Člen 22: Svet ministrov

1. Svet ministrov skupaj z Evropskim parlamentom sprejema zakonodajo, opravlja proračunsko funkcijo, kakor tudi funkcijo oblikovanja politike in usklajevanja, kot je določeno v Ustavi.
2. Svet ministrov sestavljajo po en predstavnik vsake države članice na ministrski ravni za vsako od njegovih sestav. Samo ta predstavnik lahko prevzema obveznosti za državo članico, ki jo zastopa, in glasuje v njenem imenu.
3. Če ni drugače določeno z Ustavo, se odločitve Sveta ministrov sprejmejo s kvalificirano večino.

Člen 23: Sestave Sveta ministrov

1. Svet za zakonodajo in splošne zadeve zagotavlja konsistentnost pri delu Sveta ministrov.

V svoji funkciji sveta za splošne zadeve in v sodelovanju s Komisijo pripravlja zasedanja Evropskega sveta in zagotavlja spremljanje ukrepanja, ki iz njih izhaja.

Pri opravljanju svoje zakonodajne funkcije Svet ministrov obravnava in skupaj z Evropskim parlamentom sprejema evropske zakone in evropske okvirne zakone v skladu z določbami Ustave. Kadar deluje v tej funkciji, sta v predstavnštvu vsake države članice še eden ali dva predstavnika na ministrski ravni iz ustreznega resorja, odvisno od vsebine dnevnega reda.

2. Svet za zunanje zadeve na podlagi strateških smernic, ki jih opredeli Evropski svet, izoblikuje zunanjo politiko Unije in zagotavlja doslednost njenih ukrepov. Svetu za zunanje zadeve predseduje zunanji minister Unije.
3. Evropski svet sprejme evropski sklep, s katerim določi druge sestave, v katerih se lahko sestane Svet ministrov.
4. Sestavam Sveta ministrov, razen v primeru Sveta za zunanje zadeve, predsedujejo predstavniki držav članic v Svetu ministrov po načelu enakopravne rotacije za obdobje najmanj enega leta. Evropski svet sprejme evropski sklep, s katerim določi pravila take rotacije ob upoštevanju evropskega političnega in ozemeljskega ravnovesja ter raznolikosti držav članic.

Člen 24: Kvalificirana večina

1. Kadar Evropski svet ali Svet ministrov odločata s kvalificirano večino, to večino sestavlja večina držav članic, ki predstavljajo najmanj tri petine prebivalstva Unije.
2. Kadar po Ustavi ni potrebno, da Evropski svet ali Svet ministrov odločata na podlagi predloga Komisije, ali če Evropski svet ali Svet ministrov ne odločata na pobudo zunanjega ministra Unije, pomeni zahtevana kvalificirana večina dve tretjini držav članic, ki predstavljajo najmanj tri petine prebivalstva Unije.
3. Določbe odstavkov 1 in 2 začnejo veljati 1. novembra 2009 po volitvah v Evropski parlament v skladu z določbami člena 19.
4. Če je v III. delu Ustave predvideno, da Svet ministrov sprejme evropske zakone in evropske okvirne zakone po posebnem zakonodajnem postopku, lahko Evropski svet po najmanj šestmesečnem preučevanju na lastno pobudo soglasno sprejme odločitev, ki omogoča sprejetje evropskih zakonov ali evropskih okvirnih zakonov v skladu z običajnim zakonodajnim postopkom. Evropski svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom in po tem, ko je nacionalnim parlamentom poslal obvestilo.

Če je v III. delu Ustave predvideno, da Svet ministrov na določenem področju odloča soglasno, lahko Svet ministrov na lastno pobudo soglasno sprejme evropski sklep, ki Svetu ministrov omogoča, da na tem področju odloča s kvalificirano večino. Vsaka pobuda, ki jo na podlagi tega pododstavka sprejme Evropski svet, se pošlje nacionalnim parlamentom najmanj štiri mesece pred sprejetjem kakršne koli odločitve o njej.

5. V Evropskem svetu njegov predsednik in predsednik Komisije ne glasujeta.

Člen 25: Evropska komisija

1. Evropska komisija pospešuje splošne evropske interese in v ta namen sprejema ustrezne pobude. Zagotavlja uporabo določb Ustave in predpisov, ki jih institucije sprejmejo v okviru Ustave. Skrbi za uporabo prava Unije pod nadzorom Sodišča. Izvršuje proračun in vodi programe. Opravlja usklajevalno, izvršilno in upravno funkcijo, kot je določeno v Ustavi. Razen pri skupni zunanji in varnostni politiki in v drugih primerih, predvidenih v Ustavi, zagotavlja zunanje zastopanje Unije. Daje pobude za načrtovanje letnih in večletnih programov Unije z namenom uresničevanja medinstitucionalnih dogovorov.
2. Razen če ni z Ustavo določeno drugače, se lahko akti Unije sprejemajo samo na podlagi predloga Komisije. Drugi akti se sprejmejo na podlagi predloga Komisije, kadar je to predvideno v Ustavi.

3. Komisijo sestavlja kolegij, v katerem so njen predsednik, minister za zunanje zadeve Unije/podpredsednik in trinajst evropskih komisarjev, izbranih po sistemu enakopravne rotacije med državami članicami. Ta sistem se vzpostavi z evropskim sklepom Evropskega sveta na podlagi naslednjih načel:
- (a) Države članice so pri določanju vrstnega reda in trajanja mandatov njihovih državljanov v kolegiju obravnavane popolnoma enakopravno; zato razlika med skupnim številom mandatov, ki jih imajo člani dveh katerih koli držav članic, nikoli ne sme biti več kot ena;
 - (b) ob upoštevanju točke (a) je vsak zaporedni kolegij sestavljen tako, da zadovoljivo odraža demografski in geografski spekter celote držav članic Unije.

Predsednik Komisije imenuje komisarje brez glasovalne pravice, ki so izbrani po enakih merilih, kot veljajo za člane kolegija, in ki prihajajo iz vseh drugih držav članic.

Te določbe začnejo veljati 1. novembra 2009.

4. Komisija je pri izvrševanju svojih odgovornosti popolnoma neodvisna. Evropski komisarji in komisarji pri opravljanju svojih nalog ne smejo zahtevati niti sprejemati nikakršnih navodil od posameznih vlad ali drugih organov.
5. Komisija je kot kolegij odgovorna Evropskemu parlamentu. Predsednik Komisije je odgovoren Evropskemu parlamentu za dejavnosti, ki jih opravljajo komisarji. Evropski parlament lahko po postopkih, določenih v členu III-243, sprejme predlog nezaupnice Komisiji. Če je nezaupnica izglasovana, morajo kolektivno odstopiti vsi evropski komisarji in komisarji. Komisija še naprej vodi tekoče posle do imenovanja novega kolegija.

Člen 26: Predsednik Evropske komisije

1. Ob upoštevanju volitev v Evropski parlament in po ustreznem posvetovanju Evropski svet, ki odloča s kvalificirano večino, predlaga Evropskemu parlamentu svojega kandidata za predsedovanje Komisiji. Evropski parlament izvoli predlaganega kandidata z večino svojih članov. Če ta kandidat ne dobi zahtevane večinske podpore, predlaga Evropski svet v roku enega meseca novega kandidata po istem postopku kot prej.
2. Vsaka država članica, ki je določena na podlagi sistema rotacije, sestavi seznam treh oseb, v katerem morata biti zastopana oba spola, za katere meni, da so usposobljene za evropskega komisarja. Izvoljeni predsednik izbere z vsakega predlaganega seznama po eno osebo in tako imenuje trinajst evropskih komisarjev na podlagi njihove sposobnosti, zavezanosti Evropi in zajamčene neodvisnosti. Predsednika in za člane kolegija imenovane osebe, vključno s prihodnjim ministrom za zunanje zadeve Unije, ter osebe, imenovane za komisarje brez glasovalne pravice, kolektivno z glasovanjem potrdi Evropski parlament. Komisija ima petletni mandat.
3. Predsednik Komisije:
 - določi smernice, po katerih opravlja Komisija svoje naloge,
 - odloča o njeni notranji organizaciji, s čimer zagotavlja doslednost, učinkovitost in kolegialnost pri njenem delovanju,
 - med člani kolegija imenuje podpredsednike.

Evropski komisar ali komisar mora odstopiti, če predsednik to zahteva.

Člen 27: Zunanji minister Unije

1. Evropski svet imenuje zunanjega ministra Unije s kvalificirano večino in ob soglasju predsednika Komisije. Ta vodi skupno zunanjo in varnostno politiko Unije. Evropski svet lahko zaključi njegov mandat po enakem postopku.
2. Zunanji minister s svojimi predlogi prispeva k oblikovanju skupne zunanje politike, ki jo izvaja po pooblastilu Sveta ministrov. Enako velja za skupno varnostno in obrambno politiko.
3. Zunanji minister je eden od podpredsednikov Komisije. Odgovoren je za vodenje zunanjih odnosov in usklajevanje drugih vidikov zunanjega ukrepanja Unije. Pri izvajanju teh pristojnosti v okviru Komisije in izključno za te pristojnosti je minister za zunanje zadeve Unije dolžan upoštevati postopke Komisije.

Člen 28: Sodišče

1. Sodišče obsega Evropsko sodišče, Visoko sodišče in specializirana sodišča. Zagotavlja spoštovanje prava pri razlagi in uporabi Ustave.

Države članice vzpostavijo ustrezna pravna sredstva, s katerimi zagotovijo učinkovito pravno varstvo na področju prava Unije.

2. Evropsko sodišče sestavlja po en sodnik iz vsake države članice, pomagajo pa mu generalni pravobranilci.

Visoko sodišče ima najmanj po enega sodnika iz vsake države članice; število sodnikov je določeno v Statutu Sodišča.

Sodnike in generalne pravobranilce Evropskega sodišča ter sodnike Visokega sodišča, izbrane med osebami, katerih neodvisnost je nedvomna in ki izpolnjujejo pogoje iz členov III-260 in III-261, imenujejo v medsebojnem soglasju vlade držav članic za šestletni mandat; lahko so ponovno imenovani.

3. Sodišče je pristojno za:

- odločanje o tožbah, ki jih vloži država članica, institucija ali fizična ali pravna oseba v skladu z določbami III. dela,
- predhodno odločanje, na zahtevo sodišč držav članic, glede razlage prava Unije ali veljavnosti aktov, ki so jih sprejele institucije;
- odločanje o drugih primerih, predvidenih v Ustavi.

Poglavje II – Druge institucije in organi

Člen 29: Evropska centralna banka

1. Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke sestavljajo Evropski sistem centralnih bank. Evropska centralna banka vodi monetarno politiko Unije skupaj z nacionalnimi centralnimi bankami držav članic, ki so sprejele valuto Unije "evro".
2. Evropski sistem centralnih bank vodijo organi odločanja Evropske centralne banke. Prednostni cilj Evropskega sistema centralnih bank je vzdrževanje stabilnosti cen. Podpira splošne ekonomske politike v Uniji, če to ni v nasprotju s ciljem stabilnosti cen, z namenom prispevati k doseganju ciljev Unije. Izvaja vse druge naloge centralne banke v skladu z določbami III. dela in statutih Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke.
3. Evropska centralna banka je pravna oseba. Samo ona lahko odobri izdajo evra. Pri izvajanju svojih pooblastil in pri financiranju je neodvisna. Institucije in organi Unije ter vlade držav članic se obvezujejo, da bodo to načelo spoštovali.
4. Evropska centralna banka sprejme ukrepe, ki so potrebni za izvajanje njenih nalog, v skladu z določbami členov od III-77 do III-83 in III-90 in s pogoji, določenimi v statutih Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke. V skladu s temi istimi določbami države članice, ki niso sprejele evra, in njihove centralne banke ohranijo svoje pristojnosti v monetarnih zadevah.
5. Z Evropsko centralno banko se je treba posvetovati na področjih v njeni pristojnosti o vseh predlaganih aktih Unije in vseh predlogih predpisov na nacionalni ravni; ta pa lahko o njih da svoje mnenje.

6. Organi odločanja Evropske centralne banke, njihova sestava in način delovanja so določeni v členih III-84 do III-87 ter v statutih Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke.

Člen 30: Računsko sodišče

1. Računsko sodišče je institucija, ki opravlja revizijo.
2. Izvaja revizijo vseh prihodkov in odhodkov Unije in skrbi za dobro finančno poslovanje.
3. Sestavlja ga po en državljan iz vsake države članice. Njegovi člani so pri izvajanju svojih nalog popolnoma neodvisni.

Člen 31: Svetovalni organi Unije

1. Evropskemu parlamentu, Svetu ministrov in Komisiji pomagata Odbor regij in Ekonomsko-socialni odbor, ki opravljata svetovalno funkcijo.
2. Odbor regij je sestavljen iz predstavnikov regionalnih in lokalnih organov, ki imajo bodisi volilni mandat regionalne ali lokalne oblasti ali pa so politično odgovorni izvoljeni skupščini.
3. Ekonomsko-socialni odbor sestavljajo predstavniki organizacij delodajalcev, delojemalcev in drugi predstavniki civilne družbe, predvsem na socio-ekonomskem, civilnem, poklicnem in kulturnem področju.
4. Člani Odbora regij in Ekonomsko-socialnega odbora niso vezani na nikakršna obvezna navodila. Pri opravljanju svojih nalog so v splošnem interesu Unije popolnoma neodvisni.

5. Pravila, ki urejajo sestavo teh odborov, imenovanje njunih članov, njuna pooblastila in delovanje, so določena v členih III-292 do III-298. Svet ministrov na predlog Komisije redno preverja pravila o njuni sestavi v luči gospodarskega, socialnega in demografskega razvoja znotraj Unije.

NASLOV V: IZVAJANJE PRISTOJNOSTI UNIJE

Poglavje I: Skupne določbe

Člen 32: Pravni akti Unije

1. Unija pri izvajanju svojih pristojnosti, dodeljenih z Ustavo, uporablja kot pravne instrumente v skladu z določbami III. dela evropske zakone, evropske okvirne zakone, evropske uredbe, evropske odločbe, priporočila in mnenja.

Evropski zakon je zakonodajni akt, ki se splošno uporablja. V celoti je zavezujoč in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

Evropski okvirni zakon je zakonodajni akt, ki je za vsako državo članico, na katero je naslovljen, zavezujoč glede cilja, ki ga je treba doseči, vendar prepušča nacionalnim organom povsem svobodno izbiro glede oblike in sredstev doseganja tega cilja.

Evropska uredba je nezakonodajni akt, ki se splošno uporablja za izvajanje zakonodajnih aktov in nekaterih posebnih določb Ustave. Lahko je bodisi v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah ali pa je zavezujoča za vsako državo članico, na katero je naslovljena, glede cilja, ki ga je treba doseči, vendar prepušča nacionalnim organom povsem svobodno izbiro oblike in sredstev doseganja tega cilja.

Evropska odločba je v celoti zavezujoč nezakonodajni akt. Odločba, ki je naslovljena samo na določene naslovljence, je zavezujoča samo zanje.

Priporočila in mnenja, ki jih sprejmejo institucije, niso pravno zavezujoča.

2. Evropski parlament in Svet ministrov se pri obravnavi predlogov za zakonodajne akte vzdržita sprejetja kakršnega koli akta na zadevnem področju, ki ni predviden v tem členu.

Člen 33: Zakonodajni akti

1. Evropske zakone in evropske okvirne zakone skupaj sprejemata Evropski parlament in Svet ministrov na podlagi predlogov Komisije po običajnem zakonodajnem postopku, kot je določen v členu III-302. Če ti dve instituciji ne moreta doseči soglasja o nekem aktu, se ta ne sprejme.

V primerih, izrecno navedenih v členu III-165, se lahko evropski zakoni in evropski okvirni zakoni sprejmejo na pobudo skupine držav članic v skladu s členom III-302.

2. V posameznih primerih, predvidenih z Ustavo, lahko sprejme evropske zakone in evropske okvirne zakone Evropski parlament ob sodelovanju Sveta ministrov ali pa Svet ministrov ob sodelovanju Evropskega parlamenta v skladu s posebnimi zakonodajnimi postopki.

Člen 34: Nezakonodajni akti

1. Svet ministrov in Komisija sprejemata evropske uredbe ali evropske odločbe v primerih, navedenih v členih 35 in 36, ter v primerih, izrecno predvidenih v Ustavi. Evropski svet sprejema evropske odločbe v primerih, ki so izrecno predvideni v Ustavi. Evropska centralna banka sprejema evropske uredbe in evropske odločbe, če je za to pooblaščen z Ustavo.
2. Svet ministrov in Komisija, pa tudi Evropska centralna banka, kadar je za to pooblaščen z Ustavo, sprejemajo priporočila.

Člen 35: Uredbe, sprejete na podlagi delegirane pristojnosti

1. V evropskih zakonih in evropskih okvirnih zakonih se lahko na Komisijo prenese pooblastilo za sprejemanje uredb, sprejetih na podlagi delegirane pristojnosti, ki dopolnjujejo ali spreminjajo nekatere nebistvene elemente evropskih zakonov ali evropskih okvirnih zakonov.

Cilji, vsebina, področje uporabe in trajanje prenosa pristojnosti so v evropskih zakonih in okvirnih zakonih izrecno opredeljeni. Prenos ne more zajemati bistvenih elementov nekega področja. Ti so pridržani za evropski zakon ali evropski okvirni zakon.

2. V evropskih zakonih in evropskih okvirnih zakonih je izrecno določeno, pod katerimi pogoji je prenos pristojnosti možen. Pri tem obstajajo naslednje možnosti:
 - Evropski parlament ali Svet ministrov lahko skleneta preklicati prenos pristojnosti;

- uredba, sprejeta na podlagi delegirane pristojnosti, lahko začne veljati samo, če Evropski parlament ali Svet ministrov v roku, določenem v evropskem zakonu ali evropskem okvirnem zakonu, nista temu nasprotovala.

Za namene prejšnjega odstavka odloča Evropski parlament z večino svojih članov, Svet ministrov pa s kvalificirano večino.

Člen 36: Izvedbeni akti

1. Države članice sprejmejo vse ukrepe nacionalnega prava, ki so potrebni za izvajanje pravno zavezujočih aktov Unije.
2. Če so za izvajanje zavezujočih aktov Unije potrebni enotni pogoji, se lahko s temi akti na Komisijo ali – v posebnih, pravilno utemeljenih primerih in v primerih, predvidenih v členu 39 – na Svet ministrov prenesejo izvršilna pooblastila.
3. Evropski zakon vnaprej opredeli pravila in splošna načela mehanizmov nadzora, ki ga države članice opravljajo nad izvedbenimi akti Unije.
4. Izvedbeni akti Unije imajo obliko evropskih izvedbenih uredb ali evropskih izvedbenih sklepov.

Člen 37: Skupna načela za pravne akte Unije

1. Če v Ustavi o tem ni posebne določbe, odločajo institucije v skladu z veljavnimi postopki o vrsti akta, ki ga je treba sprejeti, za vsak primer posebej po načelu sorazmernosti, določenem v členu 9.
2. V evropskih zakonih, evropskih okvirnih zakonih, evropskih uredbah in evropskih odločbah so obrazloženi razlogi za njihovo sprejetje, sklicujejo pa se na vse predloge ali mnenja, predvidene v tej ustavi.

Člen 38: Objava in začetek veljavnosti

1. Evropske zakone in okvirne zakone, ki so sprejeti po običajnem zakonodajnem postopku, podpišeta predsednik Evropskega parlamenta in predsednik Sveta ministrov. V drugih primerih jih podpiše bodisi predsednik Evropskega parlamenta ali predsednik Sveta ministrov. Evropski zakoni in okvirni zakoni se objavijo v Uradnem listu Evropske unije in začnejo veljati z dnem, ki je v njih naveden; če datum ni naveden, pa dvajsetega dne po objavi.
2. Evropske uredbe in evropske odločbe, v katerih ni navedeno, na koga so naslovljene, ali ki so naslovljene na vse države članice, podpiše predsednik institucije, ki jih sprejme; objavijo se v Uradnem listu Evropske unije in začnejo veljati z dnem, ki je v njih naveden; če datum ni naveden, pa dvajsetega dne po objavi.
3. O drugih odločbah se uradno obvestijo naslovljenci in začnejo učinkovati s tem obvestilom.

Poglavje II: Posebne določbe

Člen 39: Posebne določbe za izvajanje skupne zunanje in varnostne politike

1. Evropska unija vodi skupno zunanjo in varnostno politiko, ki temelji na razvoju vzajemne politične solidarnosti med državami članicami, opredelitvi vprašanj splošnega pomena in doseganju vedno večje konvergence ukrepanja držav članic.

2. Evropski svet opredeli strateške interese Unije in določi cilje njene skupne zunanje in varnostne politike. Svet ministrov oblikuje to politiko v okviru strateških smernic, ki jih določi Evropski svet, v skladu z določbami III. dela.
3. Evropski svet in Svet ministrov sprejmeta potrebne evropske odločbe.
4. Skupno zunanjo in varnostno politiko izvajajo minister za zunanje zadeve Unije in države članice z nacionalnimi viri in viri Unije.
5. Države članice se v okviru Evropskega sveta in Sveta ministrov posvetujejo med seboj o vsakem vprašanju zunanje in varnostne politike, ki je splošnega pomena, da bi določile skupen pristop. Pred ukrepanjem na mednarodnem prizorišču ali prevzemom obveznosti, ki bi lahko vplivale na interese Unije, se vsaka država članica posvetuje z drugimi državami članicami v okviru Evropskega sveta ali Sveta ministrov. Države članice zagotovijo s tako konvergentnim ukrepanjem, da lahko Unija uveljavi svoje interese in vrednote na mednarodnem prizorišču. Države članice so med seboj solidarne.
6. Z Evropskim parlamentom se je treba redno posvetovati o glavnih vidikih in temeljnih usmeritvah skupne zunanje in varnostne politike in ga obveščati o njenem razvoju.
7. Evropske sklepe, ki se nanašajo na skupno zunanjo in varnostno politiko, sprejmeta Evropski svet in Svet ministrov soglasno, razen v primerih, navedenih v III. delu. Evropski svet in Svet ministrov odločata na predlog države članice, ministra za zunanje zadeve Unije ali zunanjega ministra s podporo Komisije. Evropski zakoni in okvirni zakoni so izključeni.
8. Evropski svet lahko soglasno sklene, da mora Svet ministrov v primerih, ki niso navedeni v III. delu, odločati s kvalificirano večino.

Člen 40: Posebne določbe za izvajanje skupne varnostne in obrambne politike

1. Skupna varnostna in obrambna politika je sestavni del skupne zunanje in varnostne politike. Uniji zagotavlja operativno sposobnost s civilnimi in vojaškimi sredstvi. Unija jih lahko uporablja pri misijah zunaj svojih meja za vzdrževanje miru, preprečevanje konfliktov in krepitev mednarodne varnosti v skladu z načeli Ustanovne Listine Združenih narodov. Za izvajanje teh nalog se uporabijo zmogljivosti, ki so jih dale na voljo države članice.
2. Skupna varnostna in obrambna politika vključuje postopno oblikovanje skupne obrambne politike Unije. Ta bo privedla do skupne obrambe, če bi Evropski svet soglasno tako odločil. V tem primeru državam članicam priporoči, naj takšno odločitev sprejmejo v skladu z njihovimi ustavnimi pravili.

Politika Unije v skladu s tem členom ne posega v posebno naravo varnostne in obrambne politike posameznih držav članic in spoštuje obveznosti iz Severnoatlantske pogodbe tistih držav članic, ki vidijo uresničevanje svoje skupne obrambe v Severnoatlantski zvezi, ter je združljiva s skupno varnostno in obrambno politiko, vzpostavljeno v tem okviru.

3. Države članice dajo Uniji na voljo civilne in vojaške zmogljivosti za izvajanje skupne varnostne in obrambne politike in tako prispevajo k ciljem, ki jih je opredelil Svet ministrov. Države članice, ki skupno ustanovijo multinacionalne sile, lahko te sile dajo na razpolago za skupno varnostno in obrambno politiko.

Države članice se obvežejo, da bodo svoje vojaške zmogljivosti postopoma izboljšale. Ustanovi se Evropska agencija za oboroževanje, raziskave in vojaške zmogljivosti, katere naloga je ugotavljati operativne potrebe, pospeševati ukrepe za zadovoljevanje teh potreb, prispevati k določanju in po potrebi izvajanju vseh ukrepov, ki so potrebni za krepitev industrijske in tehnološke baze obrambnega sektorja, sodelovati pri opredeljevanju evropske politike na področju zmogljivosti in oborožitve ter pomagati Svetu ministrov pri ocenjevanju izboljšanja vojaških zmogljivosti.

4. Evropske sklepe o izvajanju skupne varnostne in obrambne politike, vključno s tistimi o uvedbi misije po tem členu, sprejme Svet ministrov soglasno na predlog ministra za zunanje zadeve Unije ali na predlog države članice. Minister za zunanje zadeve Unije, po potrebi skupaj s Komisijo, lahko predlaga uporabo nacionalnih virov kakor tudi instrumentov Unije.
5. Svet ministrov lahko v okviru Unije zaupa izvršitev misije skupini držav članic za ohranitev vrednot Unije in v korist njenih interesov. Izvajanje take misije ureja člen III-211.
6. Države članice, katerih vojaške zmogljivosti izpolnjujejo višje kriterije in ki so se zaradi najzahtevnejših misij na tem področju medsebojno bolj obvezale, vzpostavijo strukturno sodelovanje v okviru Unije. Takšno sodelovanje urejajo določbe člena III-213.

7. Dokler Evropski svet ne sprejme odločitve v skladu z odstavkom 2 tega člena, se v okviru Unije na področju vzajemne obrambe vzpostavi tesnejše sodelovanje. Če je država članica, ki je udeležena pri takšnem tesnejšem sodelovanju, žrtev oboroženega napada na svojem ozemlju, ji druge sodelujoče države v okviru tega sodelovanja zagotovijo podporo in pomoč z vsemi sredstvi, s katerimi razpolagajo, vojaškimi ali drugimi, v skladu z 51. členom Ustanovne listine Združenih narodov. Pri izvajanju tesnejšega sodelovanja za vzajemno obrambo udeležene države članice tesno sodelujejo s Severnoatlantsko zvezo. Podrobni dogovori za udeležbo pri tem sodelovanju in njegovo delovanje ter ustrezni postopki za sprejemanje odločitev so določeni v členu III-214.
8. Z Evropskim parlamentom se je treba redno posvetovati o glavnih vidikih in temeljnih usmeritvah skupne varnostne in obrambne politike in ga obveščati o njenem razvoju.

Člen 41: Posebne določbe za uresničevanje območja svobode, varnosti in pravice

1. Unija vzpostavlja območje svobode, varnosti in pravice:
 - s sprejetjem evropskih zakonov in evropskih okvirnih zakonov, s katerimi naj bi se po potrebi približali nacionalni zakoni na področjih, navedenih v III. delu;
 - s spodbujanjem medsebojnega zaupanja med pristojnimi organi držav članic, zlasti na podlagi vzajemnega priznavanja pravosodnih in izvensodnih odločb;
 - z operativnim sodelovanjem med pristojnimi organi držav članic, vključno s policijo, carino in drugimi službami, specializiranimi za preprečevanje in odkrivanje kaznivih dejanj.

2. Na območju svobode, varnosti in pravice lahko nacionalni parlamenti sodelujejo pri mehanizmih ocenjevanja, predvidenih v členu III-161, in so vključeni v politični nadzor Europola in oceno Eurojustovih dejavnosti v skladu s členoma III-177 in III-174.
3. Na področju policijskega in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah imajo države članice pravico do pobude v skladu s členom III-165.

Člen 42: Solidarnostna klavzula

1. Unija in njene države članice ukrepajo skupaj v duhu solidarnosti, če je ena od držav članic žrtev terorističnega napada, naravne nesreče ali nesreče, ki jo je povzročil človek. Unija uporabi vse instrumente, ki so ji na razpolago, vključno z vojaškimi sredstvi, ki jih dajo na voljo države članice, da bi:
 - a) – preprečili teroristično grožnjo na ozemlju držav članic;
 - zavarovali demokratične institucije in civilno prebivalstvo pred vsakršnim terorističnim napadom;
 - pomagali državi članici na njenem ozemlju v primeru terorističnega napada, na zahtevo njenih političnih oblasti;
 - b) – pomagali državi članici na njenem ozemlju v primeru nesreče, na zahtevo njenih političnih oblasti.
2. Podrobni dogovori za izvajanje te določbe so v členu III-231.

Poglavje III: Okrepljeno sodelovanje

Člen 43: Okrepljeno sodelovanje

1. Države članice, ki želijo med seboj vzpostaviti okrepljeno sodelovanje v okviru neizključnih pristojnosti Unije, lahko uporabijo njene institucije in izvajajo te pristojnosti z uporabo ustreznih ustavnih določb v mejah in v skladu s postopki, določenimi v tem členu in v členih III-322 do III-329.

Cilj okrepljenega sodelovanja je pospeševanje ciljev Unije, varovanje njenih interesov in krepitev njenih integracijskih procesov. To sodelovanje je odprto za vse države članice tako v času vzpostavitve kot tudi kadar koli pozneje, v skladu s členom III-324.

2. Svet ministrov da pooblastilo za uvedbo okrepljenega sodelovanja kot zadnje sredstvo, če se v okviru Sveta ministrov ugotovi, da Unija kot celota ne more doseči ciljev tega sodelovanja v razumnem roku, in če se sodelovanja udeleži najmanj tretjina držav članic. Svet ministrov odloča v skladu s postopkom, predvidenim v členu III-325.
3. Samo člani Sveta ministrov, ki zastopajo države, udeležene pri okrepljenem sodelovanju, lahko sodelujejo pri sprejemanju aktov. Vse države članice pa lahko sodelujejo pri posvetovanjih Sveta ministrov.

Soglasje sestavljajo samo glasovi predstavnikov sodelujočih držav. Kvalificirana večina je opredeljena kot večina glasov predstavnikov sodelujočih držav, ki predstavljajo najmanj tri petine prebivalstva teh držav. Če po Ustavi ni potrebno, da Svet ministrov odloča na podlagi predloga Komisije, ali če ne odloča na pobudo ministra za zunanje zadeve Unije, je kvalificirana večina opredeljena kot dve tretjini sodelujočih držav, ki predstavljajo najmanj tri petine prebivalstva teh držav.

4. Akti, sprejeti v okviru okrepljenega sodelovanja, so zavezujoči samo za sodelujoče države. Ne štejejo se kot del pravnega reda, ki ga morajo sprejeti kandidatke za pristop k Uniji.

NASLOV VI: DEMOKRATIČNO ŽIVLJENJE UNIJE

Člen 44: Načelo demokratične enakosti

Unija pri vseh svojih dejavnostih upošteva načelo enakosti državljanek in državljanov. Vsi so deležni enake pozornosti institucij Unije.

Člen 45: Načelo predstavniške demokracije

1. Delovanje Unije temelji na načelu predstavniške demokracije.
2. Na ravni Unije so državljanke in državljanji neposredno zastopani v Evropskem parlamentu. Države članice so zastopane v Evropskem svetu in v Svetu ministrov preko svojih vlad, te pa so odgovorne nacionalnim parlamentom, ki jih izvolijo njihove državljanke ali državljanji.
3. Vsaka državljanica ali državljan ima pravico sodelovati v demokratičnem življenju Unije. Odločitve se sprejemajo na kar najbolj odprt način in v čim tesnejši povezavi z državljanji.
4. Politične stranke na evropski ravni prispevajo k oblikovanju evropske politične zavesti in k izražanju volje državljanek in državljanov Unije.

Člen 46: Načelo participativne demokracije

1. Institucije Unije dajejo državljanom in državljanom ter predstavniškimi združenjem na ustrezen način možnost sporočati in javno izmenjevati mnenja o vseh področjih delovanja Unije.
2. Institucije Unije vzdržujejo odprt, pregleden in reden dialog s predstavniškimi združenji in civilno družbo.
3. Komisija opravlja širša posvetovanja z udeleženi stranmi, da bi zagotovila doslednost in preglednost delovanja Unije.
4. Najmanj milijon državljanov in državljanov iz večjega števila držav članic lahko pozove Komisijo, da predloži ustrezen predlog o zadevah, za katere državljanom sodijo, da bi bilo za namene izvajanja Ustave treba sprejeti pravni akt Unije. Z evropskim zakonom se opredelijo določbe o posebnih postopkih in pogojih, ki veljajo za tovrstno državljansko pobudo.

Člen 47: Socialni partnerji in avtonomni socialni dialog

Evropska unija priznava in podpira vlogo socialnih partnerjev na ravni Unije ob upoštevanju raznolikosti nacionalnih sistemov; pospešuje dialog med socialni partnerji in pri tem spoštuje njihovo avtonomijo.

Člen 48: Evropski varuh človekovih pravic

Evropski varuh človekovih pravic, ki ga imenuje Evropski parlament, sprejema pritožbe glede nepravilnosti pri dejavnostih institucij, organov ali agencij Unije, jih raziskuje ter o njih poroča. Evropski varuh človekovih pravic je pri izvajanju svojih nalog popolnoma neodvisen.

Člen 49: Preglednost dela institucij Unije

1. Da bi spodbudili učinkovito vodenje in zagotovili sodelovanje civilne družbe, institucije Unije, njeni organi in agencije svoje delo opravljajo kar se da odprto.
2. Zasedanja Evropskega parlamenta so javna, prav tako tudi Sveta ministrov, kadar ta obravnava in sprejema zakonodajne predloge.
3. Vsaka državljanica ali vsak državljan Unije ter vsaka fizična ali pravna oseba s prebivališčem ali statutarnim sedežem v državi članici ima v skladu s pogoji, določenimi v III. delu, pravico dostopa do dokumentov institucij, organov in agencij Unije, ne glede na obliko, v kateri so izdelani.
4. Evropski zakoni določajo splošna načela in omejitve, ki zaradi javnega ali zasebnega interesa veljajo za izvrševanje pravice dostopa do teh dokumentov.
5. Institucije, organi ali agencije, navedeni v odstavku 3, v svojih pravilnikih opredelijo posebne določbe glede dostopa do svojih dokumentov v skladu z evropskimi zakoni iz odstavka 4.

Člen 50: Varstvo osebnih podatkov

1. Vsakdo ima pravico do varstva osebnih podatkov, ki se nanašajo nanj.
2. Evropski zakoni določajo pravila o varstvu posameznikov v zvezi z obdelavo osebnih podatkov, ki jo opravljajo institucije, organi in agencije Unije ter države članice pri izvajanju dejavnosti s področja uporabe prava Unije, in pravila o prostem pretoku teh podatkov. Upoštevanje teh pravil nadzoruje neodvisen organ.

Člen 51: Status cerkva in nekonfesionalnih organizacij

1. Unija spoštuje in ne posega v status, ki ga cerkve in verska združenja ali skupnosti uživajo v državah članicah po notranjem pravu.
2. Unija enako spoštuje status svetovnonazorskih in nekonfesionalnih organizacij.
3. Unija, ki tem cerkvam in organizacijam priznava njihovo identiteto in njihov specifični prispevek, vzdržuje odprt, pregleden in reden dialog z njimi.

NASLOV VII: FINANCE UNIJE

Člen 52: Proračunska in finančna načela

1. Vse postavke prihodkov in odhodkov Unije se vključijo v načrte, ki se pripravijo za vsako proračunsko leto, in prikažejo v proračunu, v skladu z določbami III. dela.
2. Prihodki in odhodki, prikazani v proračunu, morajo biti uravnoteženi.
3. V proračunu prikazani odhodki se odobrijo za eno proračunsko leto v skladu z evropskim zakonom, navedenim v členu III-318.
4. Za izvrševanje odhodkov, prikazanih v proračunu, je treba predhodno sprejeti zavezujoč pravni akt, ki daje pravno podlago za ukrepanje Unije in za izvrševanje odhodkov v skladu z evropskim zakonom, navedenim v členu III-318. Ta akt mora imeti obliko evropskega zakona, evropskega okvirnega zakona, evropske uredbe ali evropskega sklepa.

5. Zaradi ohranjanja proračunske discipline Unija ne sprejme nobenega akta, ki bi utegnil imeti znatne učinke na proračun, ne da bi prej zagotovila, da se lahko zadevni predlog ali ukrep financira v mejah lastnih sredstev Unije in v okviru večletnega finančnega okvira, navedenega v členu 54.
6. Proračun Unije se izvršuje v skladu z načelom dobrega finančnega poslovanja. Države članice sodelujejo z Unijo, da bi zagotovile, da se odobrena sredstva v proračunu uporabljajo v skladu z načeli dobrega finančnega poslovanja.
7. Unija in države članice se borijo proti goljufijam in vsem drugim nezakonitim dejavnostim, ki škodijo finančnim interesom Unije, v skladu z določbami člena III-321.

Člen 53: Sredstva Unije

1. Unija si zagotovi sredstva, ki jih potrebuje za uresničevanje svojih ciljev in izvajanje svojih politik.
2. Brez poseganja v druge prihodke se proračun Unije v celoti financira iz lastnih sredstev.
3. V evropskem zakonu Sveta ministrov se določi zgornja meja sredstev Unije, lahko pa se uvedejo tudi nove kategorije sredstev ali odpravijo obstoječe. Ta zakon začne veljati šele, ko ga odobrijo države članice v skladu s svojimi ustavnimi pravili. Svet ministrov odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.
4. Z evropskim zakonom Sveta ministrov se opredelijo podrobni dogovori v zvezi s sredstvi Unije. Svet ministrov odloča po pridobitvi privolitve Evropskega parlamenta.

Člen 54: Večletni finančni okvir

1. Z večletnim finančnim okvirom se zagotovi, da se odhodki Unije izvršujejo na urejen način in v okviru lastnih sredstev. V njem so določene letne zgornje meje za odobrene prevzeme obveznosti po kategorijah odhodkov v skladu z določbami člena III-308.
2. Večletni finančni okvir se določi z evropskim zakonom Sveta ministrov. Svet odloča po pridobitvi privolitve Evropskega parlamenta, ki jo ta sprejme z večino svojih članov.
3. Letni proračun Unije mora biti pripravljen v skladu z večletnim finančnim okvirom.
4. Svet ministrov sprejme prvi večletni finančni okvir po začetku veljavnosti Ustave soglasno.

Člen 55: Proračun Unije

Evropski parlament in Svet ministrov sprejmeta na predlog Komisije in v skladu z ureditvijo iz člena III-310 evropski zakon, v katerem se določi letni proračun Unije.

NASLOV VIII: UNIJA IN NJENO NEPOSREDNO OKOLJE

Člen 56: Unija in njeno neposredno okolje

1. Unija razvija posebne odnose s sosednjimi državami z namenom ustvariti območje blaginje in dobrega sosedstva, ki temelji na vrednotah Unije in za katerega so značilni tesni in miroljubni odnosi na podlagi sodelovanja.

2. Unija lahko v ta namen sklepa in izvaja posebne sporazume z zadevnimi državami v skladu s členom III-227. Ti sporazumi lahko vsebujejo vzajemne pravice in obveznosti, kakor tudi možnost skupnega delovanja. O izvajanju teh sporazumov potekajo redna posvetovanja.

NASLOV IX: ČLANSTVO UNIJE

Člen 57: Merila in postopki za pristop k Uniji

Unija je odprta za vse evropske države, ki spoštujejo vrednote, navedene v členu 2, in ki so se zavezale, da jih bodo skupaj uveljavljale.

Vsaka evropska država, ki želi postati članica Unije, lahko naslovi svojo prošnjo na Svet ministrov. O tej prošnji se obvestijo Evropski parlament in nacionalni parlamenti držav članic. Svet ministrov odloča soglasno po posvetovanju s Komisijo in po pridobitvi privolitve Evropskega parlamenta. Pogoji in podrobnosti sprejema so urejeni s sporazumom med državami članicami in državo kandidatko. Ta sporazum morajo ratificirati vse države pogodbenice v skladu s svojimi ustavnimi pravili.

Člen 58: Mirovanje pravic iz članstva Unije

1. Na podlagi obrazloženega predloga ene tretjine držav članic, Evropskega parlamenta ali Komisije lahko Svet ministrov po pridobitvi privolitve Evropskega parlamenta z večino štirih petin svojih članov sprejme evropski sklep, v katerem ugotovi obstoj očitnega tveganja, da bi država članica lahko huje kršila vrednote iz člena 2. Pred takšno ugotovitvijo Svet ministrov zasliši zadevno državo članico in v skladu z istim postopkom lahko nanjo naslovi priporočila.

Svet ministrov redno preverja, ali so razlogi, na podlagi katerih je bila sprejeta takšna ugotovitev, še naprej podani.

2. Evropski svet na predlog ene tretjine držav članic ali Komisije in po pridobitvi privolitve Evropskega parlamenta soglasno sprejme evropski sklep, v katerem ugotovi, da ena od držav članic huje in vztrajno krši vrednote iz člena 2, potem ko je pozval zadevno državo članico, naj predloži svoje pripombe.
3. Ob sprejetju ugotovitve po odstavku 2 lahko Svet ministrov s kvalificirano večino sprejme evropski sklep o mirovanju nekaterih pravic, ki izhajajo iz uporabe te ustave za zadevno državo članico, vključno z glasovalnimi pravicami te države članice v Svetu ministrov. Pri tem Svet ministrov upošteva morebitne posledice takšnega mirovanja za pravice in obveznosti fizičnih in pravnih oseb.

Obveznosti zadevne države članice, ki izhajajo iz Ustave, so za to državo v vsakem primeru še naprej zavezujoče.

4. Svet ministrov lahko s kvalificirano večino naknadno sprejme evropski sklep, s katerim spremeni ali prekliče ukrepe, sprejete po odstavku 3, kot odgovor na spremembe okoliščin, zaradi katerih so bili uvedeni.
5. Za namene tega člena Svet ministrov odloča brez upoštevanja glasu zadevne države članice. Vzdržani glasovi navzočih ali zastopanih članov ne preprečujejo sprejetja sklepov iz odstavka 2.

Ta odstavek se uporablja tudi v primeru, ko glasovalne pravice mirujejo v skladu z odstavkom 3.

6. Za namene odstavkov 1 in 2 odloča Evropski parlament z dvotretjinsko večino oddanih glasov, ki predstavljajo večino njegovih članov.

Člen 59: Prostovoljni izstop iz Unije

1. Vsaka država članica lahko v skladu s svojimi ustavnimi pravili sklene, da bo izstopila iz Evropske unije.
2. Država članica, ki sklene izstopiti, o svoji nameri uradno obvesti Evropski svet; ta pa preuči to obvestilo. Na podlagi smernic, ki jih je dal Evropski svet, se Unija pogaja in sklene sporazum s to državo, v katerem opredeli ureditev njenega izstopa ob upoštevanju okvira njenih prihodnjih odnosov z Unijo. Ta sporazum sklene v imenu Unije Svet ministrov s kvalificirano večino po pridobitvi privolitve Evropskega parlamenta.

Predstavniki države članice, ki izstopa, ne sodeluje v razpravah ali sprejemanju odločitev Sveta ministrov ali Evropskega sveta, ki zadevajo to državo.

3. Ta Ustava se preneha uporabljati za zadevno državo z dnem, ko začne veljati sporazum o izstopu, sicer pa dve leti po uradnem obvestilu iz odstavka 2, razen če Evropski svet v soglasju z zadevno državo članico ne odloči, da se to obdobje podaljša.
4. Če država, ki je izstopila iz Unije, prosi za ponoven vstop, mora predložiti to vlogo po postopku, navedenem v členu 57.

II. DEL

LISTINA O TEMELJNIH PRAVICAH EVROPSKE UNIJE

PREAMBULA

Evropski narodi so pri oblikovanju vse tesnejše zveze odločeni, da si bodo na podlagi skupnih vrednot delili mirno prihodnost.

Unija, ki se zaveda svoje duhovne in moralne dediščine, je ustanovljena na nedeljivih in univerzalnih vrednotah človekovega dostojanstva, svobode, enakopravnosti in solidarnosti; temelji na načelih demokracije in pravne države. Posameznika postavlja v središče svojih dejavnosti z vzpostavitvijo državljanstva Unije in oblikovanjem območja svobode, varnosti in pravice.

Ob spoštovanju različnosti kultur in tradicij evropskih narodov ter nacionalnih identitet držav članic in organizacije njihovih javnih organov na državni, regionalni in lokalni ravni prispeva Unija k ohranjanju in razvijanju teh skupnih vrednot; prizadeva si za pospeševanje uravnoveženega in trajnostnega razvoja ter zagotavlja prosti pretok ljudi, blaga, storitev in kapitala ter svobodo ustanavljanja.

V ta namen je treba glede na spremembe v družbi, socialni napredek ter znanstveni in tehnični razvoj okrepiti varstvo temeljnih pravic s takšno listino, ki te pravice še bolj poudari.

Ta listina ob upoštevanju pristojnosti in nalog Unije ter načela subsidiarnosti potrjuje pravice, kakršne izhajajo zlasti iz ustavnih tradicij in mednarodnih obveznosti, skupnih državam članicam, Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, Socialnih listin, ki sta jih sprejela Unija in Svet Evrope, ter sodne prakse Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice. V tem smislu se listina razlaga v okviru jurisdikcij Unije in držav članic ob ustreznem upoštevanju razlag, oblikovanih pod vodstvom Prezidija Konvencije, ki je listino sestavil.

Uživanje teh pravic je povezano z odgovornostmi in dolžnostmi do soljudi, človeške skupnosti in prihodnjih generacij.

Zato Unija priznava pravice, svoboščine in načela, navedena v nadaljevanju.

NASLOV I: DOSTOJANSTVO

Člen II-1: Človekovo dostojanstvo

Človekovo dostojanstvo je nedotakljivo. Treba ga je spoštovati in varovati.

Člen II-2: Pravica do življenja

1. Vsakdo ima pravico do življenja.
2. Nihče ne sme biti obsojen na smrtno kazen ali usmrčen.

Člen II-3: Pravica do osebne integritete

1. Vsakdo ima pravico do spoštovanja telesne in duševne integritete.
2. Na področju medicine in biologije je treba spoštovati zlasti:
 - a) svobodno privolitev prizadete osebe po predhodni poučitvi v skladu s postopki, določenimi z zakonom;
 - b) prepoved evgeničnih postopkov, zlasti tistih, katerih cilj je selekcija ljudi;
 - c) prepoved uporabe človeškega telesa in njegovih delov zaradi premoženjske koristi
 - d) prepoved reproduktivnega kloniranja človeških bitij.

Člen II-4: Prepoved mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja

Nihče ne sme biti podvržen mučenju ali nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju.

Člen II-5: Prepoved suženjstva in prisilnega dela

1. Nikogar se ne sme imeti v suženjstvu ali podložništvu.
2. Od nikogar se ne sme zahtevati, da opravlja prisilno ali obvezno delo.
3. Trgovina z ljudmi je prepovedana.

NASLOV II: SVOBOŠČINE

Člen II-6: Pravica do svobode in varnosti

Vsakdo ima pravico do svobode in varnosti.

Člen II-7: Spoštovanje zasebnega in družinskega življenja

Vsakdo ima pravico do spoštovanja njegovega zasebnega in družinskega življenja, stanovanja in občevarjanja.

Člen II-8: Varstvo osebnih podatkov

1. Vsakdo ima pravico do varstva osebnih podatkov, ki se nanašajo nanj.
2. Osebni podatki se morajo obdelovati pošteno, za natančno določene namene in na podlagi privolitve prizadete osebe ali na drugi legitimni podlagi, določeni z zakonom. Vsakdo ima pravico dostopa do podatkov, zbranih o njem, in pravico zahtevati, da se ti podatki popravijo.
3. Spoštovanje teh pravil nadzira neodvisen organ.

Člen II-9: Pravica do sklepanja zakonske zveze in pravica do zasnovanja družine

Pravica do sklepanja zakonske zveze in pravica do zasnovanja družine se zagotavljata v skladu z nacionalnimi predpisi, ki urejajo uresničevanje teh pravic.

Člen II-10: Svoboda misli, vesti in vere

1. Vsakdo ima pravico do svobode misli, vesti in vere. Ta pravica vključuje svobodo spreminjanja vere ali prepričanja ter svobodo izražanja svoje vere ali svojega prepričanja, individualno ali kolektivno, javno ali zasebno, pri bogoslužju, pouku, običajih in obredih.
2. Pravica do ugovora vesti se priznava v skladu z nacionalnimi predpisi, ki urejajo uresničevanje te pravice.

Člen II-11: Svoboda izražanja in obveščanja

1. Vsakdo ima pravico do svobodnega izražanja. Ta pravica vključuje svobodo mnenja ter sprejemanja in širjenja informacij in idej brez vmešavanja javnih organov in ne glede na državne meje.
2. Svoboda in pluralnost medijev se morata spoštovati.

Člen II-12: Svoboda zbiranja in združevanja

1. Vsakdo ima pravico do svobodnega mirnega zbiranja in svobodnega združevanja na vseh ravneh, zlasti v političnih, sindikalnih in državljskih zadevah, kar vključuje pravico vsakogar, da z drugimi ustanavlja sindikate in se vanje včlanjuje zaradi zaščite svojih interesov.
2. Politične stranke na ravni Unije prispevajo k izražanju politične volje državljanov Unije.

Člen II-13: Svoboda umetnosti in znanosti

Umetnost in znanost sta svobodni. Akademska svoboda se mora spoštovati.

Člen II-14: Pravica do izobraževanja

1. Vsakdo ima pravico do izobraževanja in do dostopa do poklicnega in nadaljnega usposabljanja.
2. Ta pravica vključuje možnost brezplačnega obveznega izobraževanja.
3. Ob spoštovanju demokratičnih načel se morata spoštovati svoboda ustanavljanja izobraževalnih zavodov in pravica staršev, da svojim otrokom zagotovijo izobraževanje in pouk v skladu s svojim verskim, svetovnonazorskim in vzgojnim prepričanjem, v skladu z nacionalnimi predpisi, ki urejajo uresničevanje te svobode in pravice.

Člen II-15: Pravica do izbire poklica in pravica do dela

1. Vsakdo ima pravico do dela in do opravljanja prosto izbranega ali sprejetega poklica.
2. Vsak državljan ali državljanica Unije lahko v kateri koli državi članici svobodno išče zaposlitev, dela ter uresničuje pravico do ustanavljanja ali opravljanja storitev.
3. Državljan ali državljanke tretjih držav, ki imajo dovoljenje za delo na ozemlju držav članic, imajo pravico do enakih delovnih pogojev kakor državljan ali državljanica Unije.

Člen II-16: Podjetništvo

1. Pravica do gospodarske pobude je priznana v skladu s pravom Unije in nacionalnimi zakonodajami in običaji.

Člen II-17: Lastninska pravica

1. Vsakdo ima pravico posedovati svojo zakonito pridobljeno lastnino, jo uporabljati, z njo razpolagati in jo voliti z oporoko. Lastnina se nikomur ne sme odvzeti, razen če je to v javnem interesu ter v primerih in pod pogoji, ki jih določa zakon, vendar le proti primernemu nadomestilu za njegovo izgubo, ki se mu pravočasno plača. Uporaba lastnine se lahko uredi z zakonom, če je to potrebno zaradi splošnega interesa.
2. Intelektualna lastnina je varovana.

Člen II-18: Pravica do azila

Zagotovljena je pravica do azila ob upoštevanju pravil Ženevske konvencije z dne 28. julija 1951 in Protokola z dne 31. januarja 1967 o statusu beguncev in v skladu s Pogodbo o ustavi.

Člen II-19: Varstvo v primeru odstranitve, izгона ali izročitve

1. Kolektivni izgoni so prepovedani.
2. Nikogar se ne sme odstraniti, izgnati ali izročiti državi, v kateri zanj obstaja resna nevarnost, da bo podvržen smrtni kazni, mučenju ali drugemu nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju.

NASLOV III: ENAKOST

Člen II-20: Enakost pred zakonom

Vsi so pred zakonom enaki.

Člen II-21: Nediskriminacija

1. Prepovedana je vsakršna diskriminacija na podlagi spola, rase, barve kože, narodnostne pripadnosti ali socialnega porekla, genetskih značilnosti, jezika, vere ali prepričanja, političnega ali drugega mnenja, pripadnosti narodnostni manjšini, gmotnega stanja, rojstva, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti.
2. Na področju uporabe Pogodbe o ustavi ter brez poseganja v posebne določbe je prepovedano vsakršno razlikovanje glede na državljanstvo.

Člen II-22: Kulturna, verska in jezikovna raznolikost

Unija spoštuje kulturno, versko in jezikovno raznolikost.

Člen II-23: Enakost med moškimi in ženskami

Enakost med moškimi in ženskami se mora zagotoviti na vseh področjih, vključno z zaposlovanjem, delom in plačilom za delo.

Načelo enakosti ne sme preprečevati ohranjanja ali uvedbe posebnih ugodnosti v korist spola, ki je zastopan v manjšem številu.

Člen II-24: Otrokove pravice

1. Otroci imajo pravico do takšnega varstva in skrbi, kakršna sta potrebna za njihovo dobrobit. Svoje mnenje lahko svobodno izražajo. Njihovo mnenje se upošteva v zadevah, ki jih zadevajo, v skladu z njihovo starostjo in zrelostjo.
2. Pri vseh ukrepih javnih organov ali zasebnih ustanov, ki zadevajo otroke, se morajo upoštevati predvsem koristi otrok.
3. Vsak otrok ima pravico do rednih osebnih odnosov in neposrednih stikov z obema staršema, če to ni v nasprotju z njegovimi koristmi.

Člen II-25: Pravice starejših

Unija priznava in spoštuje pravico starejših do dostojnega in samostojnega življenja ter sodelovanja v družbenem in kulturnem življenju.

Člen II-26: Vključevanje invalidov

Unija priznava in spoštuje pravico invalidov do ukrepov za zagotavljanje njihove samostojnosti, socialne in poklicne integracije ter sodelovanja v življenju skupnosti.

NASLOV IV: SOLIDARNOST

Člen II-27: Pravica delavcev do obveščanja in posvetovanja v podjetju

Delavcem ali njihovim predstavnikom se morajo na ustreznih ravneh pravočasno zagotoviti informacije in možnost posvetovanja v primerih in pod pogoji, določenimi s pravom Unije ter nacionalnimi zakonodajami in običaji.

Člen II-28: Pravica do kolektivnih pogajanj in kolektivnih ukrepov

Delavci in delodajalci ali njihove organizacije imajo v skladu s pravom Unije in nacionalnimi zakonodajami in običaji pravico pogajati se o kolektivnih pogodbah in jih sklepati na ustreznih ravneh, v primeru nasprotja interesov pa do kolektivnih ukrepov za obrambo svojih interesov, vključno s stavko.

Člen II-29: Pravica dostopa do storitev za zaposlitev

Vsakdo ima pravico dostopa do brezplačnih storitev za zaposlitev.

Člen II-30: Varstvo v primeru neupravičene odpustitve

Vsak delavec ima pravico do varstva pred neupravičeno odpustitvijo v skladu s pravom Unije ter nacionalnimi zakonodajami in običaji.

Člen II-31: Pošteni in pravični delovni pogoji

1. Vsak delavec ima pravico do delovnih pogojev, primernih njihovemu zdravju, varnosti in dostojanstvu.
2. Vsak delavec ima pravico do omejitve najvišjega števila delovnih ur, dnevnega in tedenskega počitka ter plačanega letnega dopusta.

Člen II-32: Prepoved otroškega dela in varstvo mladih pri delu

Delo otrok je prepovedano. Najnižja starost za zaposlitev ne sme biti nižja od starosti za dokončanje obveznega šolanja, brez poseganja v pravila, ki so za mlade ugodnejša in ne glede na omejena odstopanja od teh pravil.

Mladim, ki se jih sprejme na delo, je treba zagotoviti delovne pogoje, primerne njihovi starosti, in jih zaščititi pred gospodarskim izkoriščanjem in kakršnim koli delom, ki bi lahko škodovalo njihovi varnosti, zdravju ali telesnemu, duševnemu, moralnemu ali socialnemu razvoju ali ki bi lahko ogrozilo njihovo vzgojo.

Člen II-33: Družinsko in poklicno življenje

1. Družina uživa pravno varstvo, ekonomsko in socialno zaščito.
2. Za uskladitev družinskega in poklicnega življenja ima vsakdo pravico do varstva pred odpustitvijo zaradi materinstva ter pravico do plačanega porodniškega in starševskega dopusta po rojstvu ali posvojitvi otroka.

Člen II-34: Socialna varnost in socialna pomoč

1. Unija priznava in spoštuje pravico do socialnovarstvenih dajatev in storitev socialnega skrbstva, ki nudijo zaščito v primerih, kot so materinstvo, bolezen, nesreče pri delu, odvisnost ali starost, ter v primeru izgube zaposlitve v skladu s pravili, ki jih določajo pravo Unije ter nacionalne zakonodaje in običaji.
2. Vsakdo, ki zakonito prebiva in zakonito spreminja prebivališče znotraj Unije, ima pravico do socialnovarstvenih dajatev in socialnih ugodnosti v skladu s pravom Unije ter nacionalnimi zakonodajami in običaji.
3. V boju proti socialni izključenosti in revščini Unija priznava in spoštuje pravico do socialne pomoči in pomoči pri pridobitvi stanovanj, da bi se zagotovilo dostojno življenje za vse, ki nimajo zadostnih sredstev, v skladu s pravili, ki jih določajo pravo Unije ter nacionalne zakonodaje in običaji.

Člen II-35: Zdravstveno varstvo

Vsakdo ima pravico do preventivnega zdravstvenega varstva in do zdravniške oskrbe v skladu s pogoji, ki jih določajo nacionalne zakonodaje in običaji. Pri opredelitvi in izvajanju vseh politik in dejavnosti Unije se zagotovi visoka stopnja zdravstvenega varstva ljudi.

Člen II-36: Dostop do storitev splošnega gospodarskega pomena

Unija priznava in spoštuje dostop do storitev splošnega gospodarskega pomena, kakršen je v skladu s Pogodbo o ustavi določen v nacionalnih zakonodajah in običajih, da bi pospeševala socialno in ozemeljsko kohezijo Unije.

Člen II-37: Varstvo okolja

V politikah Unije morata biti upoštevana visoka stopnja varstva okolja in izboljšanje kakovosti okolja, ki se zagotavljata v skladu z načelom trajnostnega razvoja.

Člen II-38: Varstvo potrošnikov

Politike Unije zagotavljajo visoko stopnjo varstva potrošnikov.

NASLOV V: DRŽAVLJANSKE PRAVICE

Člen II-39: Pravica voliti in biti voljen na volitvah v Evropski parlament

1. Vsak državljan Unije ima pravico, da v državi članici, v kateri prebiva, pod enakimi pogoji kakor državljani te države voli in je voljen na volitvah v Evropski parlament.
2. Člani Evropskega parlamenta se volijo s splošnimi neposrednimi volitvami, ki so svobodne in tajne.

Člen II-40: Pravica voliti in biti voljen na občinskih volitvah

Vsak državljan Unije ima pravico, da v državi članici, v kateri prebiva, pod enakimi pogoji kakor državljani te države voli in je voljen na občinskih volitvah.

Člen II-41: Pravica do dobrega upravljanja

1. Vsakdo ima pravico, da institucije, organi in agencije Unije njegove zadeve obravnavajo nepristransko, pravično in v razumnem roku.
2. Ta pravica vključuje:
 - a) pravico vsake osebe, da pred sprejetjem kakršnega koli posamičnega ukrepa v njeno škodo pove svoje mnenje;
 - b) pravico vsake osebe do dostopa do spisa, ki se nanaša nanjo, ob spoštovanju zakonitih interesov zaupnosti ter strokovne in poslovne tajnosti;
 - c) obveznost uprave, da navede razloge za svoje odločitve.
3. Vsakdo ima pravico, da mu Unija v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna zakonodajam držav članic, povrne kakršno koli škodo, ki jo pri opravljanju svojih dolžnosti povzročijo institucije ali uslužbenci Unije.
4. Vsakdo lahko institucijam Unije piše v enem od jezikov Ustave in ima pravico do odgovora v istem jeziku.

Člen II-42: Pravica dostopa do dokumentov

Vsak državljan Unije in vsaka fizična ali pravna oseba s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic ima pravico dostopa do dokumentov institucij, organov in agencij Unije ne glede na obliko, v kateri so ti dokumenti nastali.

Člen II-43: Evropski varuh človekovih pravic

Vsak državljan Unije in vsaka fizična ali pravna oseba s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic ima pravico, da se glede nepravilnosti pri delovanju institucij, organov ali agencij Unije obrne na evropskega varuha človekovih pravic, razen glede Evropskega sodišča in Visokega sodišča v njuni pravosodni funkciji.

Člen II-44: Pravica do peticije

Vsak državljan Unije in vsaka fizična ali pravna oseba s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic ima pravico nasloviti peticijo na Evropski parlament.

Člen II-45: Svoboda gibanja in prebivanja

1. Vsak državljan Unije ima pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic.
2. Svoboda gibanja in prebivanja se lahko po Pogodbi o ustavi dodeli državljanom tretjih držav, ki zakonito prebivajo na ozemlju ene od držav članic.

Člen II-46: Diplomatska in konzularna zaščita

Vsak državljan Unije ima na ozemlju tretje države, v kateri država članica, katere državljan je, nima svojega predstavništva, pravico do zaščite diplomatskih ali konzularnih organov katere koli države članice pod enakimi pogoji kakor državljani te države.

NASLOV VI: PRAVOSODJE

Člen II-47: Pravica do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sojenja

Vsakdo, ki so mu kršene pravice in svoboščine, zagotovljene s pravom Unije, ima pravico do učinkovitega pravnega sredstva pred sodiščem v skladu s pogoji, določenimi v tem členu.

Vsakdo ima pravico, da o njegovi zadevi pravično in javno ter v razumnem roku odloča neodvisno, nepristransko in predhodno z zakonom ustanovljeno sodišče. Vsakdo ima možnost svetovanja, obrambe in zastopanja.

Tistim, ki nimajo zadostnih sredstev, mora biti dostopna pravna pomoč, če je ta potrebna za učinkovito zagotovitev dostopa do sodnega varstva.

Člen II-48: Domneva nedolžnosti in pravica do obrambe

1. Kdor je obdolžen, velja za nedolžnega, dokler njegova krivda ni dokazana v skladu z zakonom.
2. Vsakomur, ki je obdolžen, je zagotovljena pravica do obrambe.

Člen II-49: Načeli zakonitosti in sorazmernosti kaznivih dejanj in kazni

1. Nihče ne sme biti obsojen zaradi storitve ali opustitve dejanja, za katerega v času, ko je bilo storjeno, nacionalno ali mednarodno pravo ni določalo, da je kaznivo. Prav tako se mu ne sme določiti višja kazen od tiste, ki je veljala v času storitve dejanja. Če je bila v času po storitvi dejanja z zakonom predpisana milejša kazen, se uporabi ta.
2. Ta člen ne izključuje sojenja in kazni za katero koli osebo zaradi kakršne koli storitve ali opustitve dejanja, ki je bilo v času, ko je bilo storjeno, po splošnih načelih, ki jih priznava skupnost narodov, kaznivo.
3. Strogost kazni mora biti sorazmerna s kaznivim dejanjem.

Člen II-50: Pravica, da se za isto kaznivo dejanje ne sodi ali kaznuje dvakrat

Nihče ne sme biti obsojen ali kaznovan zaradi kaznivega dejanja, za katero je bil v Uniji v skladu z zakonom že pravnomočno oproščen ali obsojen.

NASLOV VII: SPLOŠNE DOLOČBE O RAZLAGI IN IZVAJANJU LISTINE

Člen II-51: Področje uporabe

1. Določbe te listine so naslovljene na institucije, organe in agencije Unije ob spoštovanju načela subsidiarnosti, na države članice pa samo pri njihovem izvajanju prava Unije. Zato spoštujejo pravice, upoštevajo načela in pospešujejo njihovo uporabo v skladu s svojimi pristojnostmi in ob spoštovanju omejenih pristojnosti Unije, ki so jih ji dodelile v drugih delih Ustave.
2. Ta listina Uniji ne daje nikakršnih novih pristojnosti ali nalog, niti ne spreminja pristojnosti in nalog, ki so določene v drugih delih Ustave.

Člen II-52: Obseg zagotovljenih pravic

1. Kakršno koli omejevanje uresničevanja pravic in svoboščin, ki jih priznava ta listina, mora biti predpisano z zakonom in spoštovati bistveno vsebino teh pravic in svoboščin. Ob spoštovanju načela sorazmernosti se lahko omejitve sprejmejo samo, če so potrebne in če resnično izpolnjujejo cilje splošnega interesa, ki jih priznava Unija, ali zadovoljujejo potrebo po zaščiti pravic in svoboščin drugih.
2. Pravice, ki jih priznava ta listina in ki temeljijo na določbah v drugih delih Ustave, se izvršujejo v skladu s pogoji in v mejah, določenih s temi deli.
3. Če ta listina obsega pravice, ki ustrezajo pravicam, zagotovljenim z Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, sta pomen in obseg teh pravic enaka kot pomen in obseg pravic, ki ju določa navedena konvencija. Ta določba ne preprečuje, da pravo Unije ne bi zagotavljalo širšega varstva.
4. V obsegu, v katerem ta listina priznava temeljne pravice, kot izhajajo iz ustavnega izročila, skupnega vsem državam članicam, se te pravice razlagajo skladno s tem izročilom.
5. Določbe te listine, ki vsebuje načela, se lahko izvajajo z zakonodajnimi in izvršilnimi dejanji, ki jih opravijo institucije in organi Unije in akti držav članic pri izvajanju zakonodaje Unije med uresničevanjem svojih pooblastil. Sodno so priznane samo pri razlaganju teh dejanj in pri razsojanju o njihovi zakonitosti.
6. Notranje zakone in prakso, kot sta opredeljeni v tej listini, je treba v polni meri upoštevati.

Člen II-53: Raven varstva

Nobena določba te listine se ne sme razlagati kot omejevanje ali kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki jih priznavajo pravo Unije in mednarodno pravo ter mednarodni sporazumi, katerih podpisnice so Unija, Skupnost ali vse države članice, vključno z Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter ustavami držav članic.

Člen II-54: Prepoved zlorabe pravic

Nobena določba v tej listini se ne sme razlagati tako, kot da utemeljuje pravico do izvajanja kakršne koli dejavnosti ali storitve kakršnega koli dejanja, katerega cilj bi bil odpraviti pravice in svoboščine, priznane v tej listini, ali jih omejiti bolj, kakor je predvideno v tej listini.

DEL III

POLITIKE IN DELOVANJE UNIJE

I. NASLOV

SPLOŠNE DOLOČBE

Člen III-1

Unija zagotavlja doslednost med različnimi politikami in dejavnostmi, navedenimi v tem delu ob upoštevanju vseh ciljev Unije in v skladu z načelom prenosa pristojnosti.

Člen III-2

V vseh dejavnostih iz tega dela si Unija prizadeva odpraviti neenakosti in spodbujati enakost med moškimi in ženskami.

Člen III-3

Pri opredeljevanju in izvajanju politik in dejavnosti, navedenih v tem delu si Unija prizadeva boriti se za boj proti diskriminaciji na podlagi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti.

Člen III-4

Zahteve varstva okolja je treba vključevati v opredelitve in izvajanje politik in dejavnosti Unije iz tega dela, zlasti zaradi spodbujanja trajnostnega razvoja.

Člen III-5

Pri opredeljevanju in izvajanju drugih politik in dejavnosti Unije se upoštevajo zahteve varstva potrošnikov.

Člen III-6

Brez poseganja v člene III-55, III-56 in III-136 ter ob upoštevanju položaja, ki ga imajo službe splošnega gospodarskega pomena v okviru skupnih vrednot Unije, pa tudi njihove vloge pri pospeševanju socialne in teritorialne kohezije, skrbijo Unija in države članice v mejah svojih pristojnosti na področju uporabe Ustave za to, da takšne službe delujejo na podlagi načel in pogojev, zlasti ekonomskih in finančnih, ki jim omogočajo izpolnjevanje njihovih nalog. Evropski zakoni opredelijo ta načela in pogoje.

II. NASLOV

NEDISKRIMINACIJA IN DRŽAVLJANSTVO

Člen III-7

Evropski zakoni ali okvirni zakoni lahko določijo pravila o prepovedi razlikovanja glede na državljanstvo iz člena I-4.

Člen III-8

1. Brez poseganja v druge določbe Ustave in v mejah pristojnosti Unije po Ustavi lahko Svet ministrov z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni sprejme potrebne ukrepe za boj proti diskriminaciji na podlagi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti. Svet ministrov ukrepa soglasno po pridobitvi privolitve Evropskega parlamenta.

2. Evropski zakoni ali okvirni zakoni lahko določijo temeljna načela za spodbujevalne ukrepe Unije in takšne spodbujevalne ukrepe opredelijo v podporo ukrepom držav članic, brez uskladitve njihovih zakonov in drugih predpisov.

Člen III-9

1. Če je ukrepanje Unije potrebno za uresničevanje pravice iz člena I-8 vsakega državljana Unije do prostega gibanja in prebivanja in če v Ustavi niso predvidena potrebna pooblastila, se lahko z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni v ta namen sprejmejo ukrepi.

2. Za enake namene in razen če v Ustavi niso predvidena pooblastila za ukrepanje na tem področju, lahko ukrepe v zvezi s potnimi listinami, osebnimi izkaznicami, dovoljenji za prebivanje ali drugimi takimi listinami, ter ukrepi v zvezi s socialnim varstvom ali socialno zaščito določijo v evropskem zakonu ali okvirnem zakonu Sveta ministrov. Svet ministrov odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Člen III-10

Evropski zakon ali okvirni zakon Sveta ministrov opredeli podrobno ureditev za uresničevanje pravice iz člena I-8 vsakega državljana Unije, da voli in je voljen na občinskih volitvah in volitvah v Evropski parlament v državi članici, v kateri prebiva, ne da bi bil državljan te države. Svet ministrov odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom. Ta ureditev lahko predvideva odstopanja, kadar so utemeljena s težavami, značilnimi za neko državo članico.

Pravica voliti in biti voljen na volitvah v Evropski parlament se izvaja brez poseganja v člen III-232(2) in v ukrepe, sprejete za njegovo izvajanje.

Člen III-11

Države članice sprejmejo določbe, potrebne za zagotovitev diplomatske in konzularne zaščite državljanov Unije v tretjih državah, kot je navedeno v členu I-8.

Evropski zakon Sveta ministrov lahko določi ukrepe, potrebne za zagotovitev te zaščite. Svet ministrov odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Člen III-12

Jeziki, v katerih se ima vsak državljan Unije pravico obrniti na katero koli institucijo ali posvetovalni organ iz člena I-8 in prejeti odgovor, so navedeni v členu IV. Institucije in posvetovalni organi, omenjeni v tem členu, so tisti iz členov I-18(2) in I-31, in tudi evropski varuh človekovih pravic.

Člen III-13

Komisija poroča o uporabi določb člena I-8 in tega Naslova Evropskemu parlamentu, Svetu ministrov in Ekonomsko-socialnemu odboru vsaka tri leta. V tem poročilu mora biti upoštevan razvoj Unije.

Na tej podlagi in brez poseganja v druge določbe Ustave lahko evropski zakon ali okvirni zakon Sveta ministrov dopolni pravice iz člena I-8. Svet ministrov odloča soglasno po pridobitvi privolitve Evropskega parlamenta. Zadevni zakon ali okvirni zakon ne začne veljati prej, preden ga države članice potrdijo v skladu s svojimi ustavnimi pravili.

III. NASLOV

NOTRANJE POLITIKE IN UKREPI

I. POGLAVJE

NOTRANJI TRG

I. ODDELEK

VZPOSTAVITEV NOTRANJEGA TRGA

Člen III-14

1. Unija sprejme ukrepe za vzpostavitev notranjega trga v skladu s tem členom, členom III-15, členom III-26(1) in členu III-29, III-39, III-62, III-65 in III-143, ne da bi posegala v druge določbe Ustave.
2. Notranji trg zajema območje brez notranjih meja, na katerem je v skladu z Ustavo zagotovljen prosti pretok blaga, oseb, storitev in kapitala.
3. Svet ministrov na predlog Komisije sprejme evropske uredbe in sklepe, v katerih določi smernice in pogoje, potrebne za zagotavljanje uravnoveženega napredka na vseh zadevnih področjih.

Člen III-15

Komisija pri oblikovanju predlogov za doseganje ciljev iz člena III-14 upošteva obseg prizadevanj, ki jih bodo morala nekatera gospodarstva zaradi razlik v razvoju ohranjati za vzpostavitev notranjega trga, in lahko predlaga sprejetje ustreznih ukrepov.

Če so ti ukrepi oblikovani kot odstopanja, morajo biti po svoji naravi začasni in smejo povzročiti najmanjše možne motnje v delovanju notranjega trga.

Člen III-16

Države članice se med seboj posvetujejo o skupnem ravnanju, zato da na delovanje notranjega trga ne bi vplivala dejanja, ki bi jih bila prisiljena sprejeti ena od držav članic ob resnih notranjih nemirih z negativnim vplivom na javni red, v primeru vojne, resnih mednarodnih napetosti, ki bi pomenile vojno nevarnost, ali zaradi izpolnjevanja obveznosti, ki jih je prevzela za ohranjanje miru in mednarodne varnosti.

Člen III-17

Če bi dejanja, sprejeta v okoliščinah iz členov III-6 in III-34 povzročila izkrivljanje pogojev konkurence na notranjem trgu, Komisija skupaj z zadevno državo preuči, kako bi lahko ta dejanja prilagodila pravilom, določenim v Ustavi.

Z odstopanjem od postopka, določenega v členih III-265 in III-266, lahko Komisija ali katera koli država članica predloži zadevo neposredno Sodišču, če meni, da druga država članica zlorablja pooblastila iz členov III-6 in III-34. Sodišče odloča o zadevi ob izključitvi javnosti.

ODDELEK 2

PROSTI PRETOK OSEB IN STORITEV

Pododdelek 1

Delavci

Člen III-18

1. Delavci imajo pravico prostega gibanja v Uniji.
2. Prepovedana je vsakršna diskriminacija na podlagi državljanstva delavcev držav članic v zvezi z zaposlitvijo, plačilom in drugimi delovnimi in zaposlitvenimi pogoji.
3. Delavci imajo ob upoštevanju omejitev, utemeljenih z javnim redom, javno varnostjo in javnim zdravjem, pravico:
 - a) sprejeti ponujeno delovno mesto;
 - b) se v ta namen na območju držav članic prosto gibati;

- c) bivati v državi članici zaradi zaposlitve skladno z določbami zakonov ali drugih predpisov, ki urejajo zaposlovanje državljanov te države;
 - d) ostati na ozemlju države članice po prenehanju zaposlitve v tej državi pod pogoji, zajetimi v evropskih uredbah, ki jih sprejme Komisija.
4. Določbe tega člena se ne uporabljajo pri zaposlovanju v državni upravi.

Člen III-19

Evropski zakoni ali okvirni zakoni določijo potrebne ukrepe za vzpostavitev prostega gibanja delavcev iz člena III-18. Sprejmejo se po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

Cilj takih evropskih zakonov ali okvirnih zakonov je zlasti:

- a) zagotovitev tesnega sodelovanja med posameznimi državnimi zavodi za zaposlovanje;
- b) odpravljanje tistih upravnih postopkov in praks ter predpisanih rokov za dostop do prostih delovnih mest, ki izhajajo iz notranje zakonodaje ali predhodno sklenjenih sporazumov med državami članicami in katerih ohranitev bi ovirala liberalizacijo gibanja delavcev;
- c) odpravljanje vse predpisanih rokov in drugih omejitev, predvidenih z notranjo zakonodajo ali predhodno sklenjenimi sporazumi med državami članicami, ki glede svobodne izbire zaposlitve za delavce iz drugih držav članic določajo drugačne pogoje od tistih, ki veljajo za domače delavce;
- d) vzpostavitev ustreznih mehanizmov, ki povezujejo ponudbe s prošnjami za zaposlitev in olajšajo doseganje ravnotežja med ponudbo in povpraševanjem na trgu delovne sile tako, da nista ogrožena življenjska raven in raven zaposlenosti v posameznih regijah in industrijskih vejah.

Člen III-20

V okviru skupnega programa države članice spodbujajo izmenjavo mladih delavcev.

Člen III-21

Evropski zakoni ali okvirni zakoni opredelijo takšne ukrepe na področju socialne varnosti, kakršni so potrebni za zagotovitev prostega gibanja delavcev; v ta namen vzpostavi ureditev, ki zaposlenim in samozaposlenim delavcem migrantom in njihovim vzdrževancem zagotavlja:

- a) seštevanje vseh dob, ki se upoštevajo po zakonodajah posameznih držav, za pridobitev in ohranjanje pravice do dajatev ter za izračun višine dajatev;
- b) izplačevanje dajatev osebam s prebivališčem na ozemlju držav članic.

Pododdelek 2

Pravica do ustanavljanja

Člen III-22

V okviru določb, navedenih v tem pododdelku, se omejitve glede pravice do ustanavljanja za državljane ene države članice na ozemlju druge države članice prepovejo. Ta prepoved se uporablja tudi za omejitve pri ustanavljanju agencij, podružnic ali hčerinskih družb državljanov katere koli države članice s sedežem na ozemlju katere koli države članice.

Pravica do ustanavljanja zajema pravico državljanov države članice, da na ozemlju druge države članice začnejo in opravljajo dejavnost kot samozaposlene osebe ter pravico do ustanovitve in vodenja podjetij, zlasti družb ali podjetij iz drugega odstavka člena III-27, pod pogoji, ki jih ob upoštevanju določb Oddelka o kapitalu za svoje državljane določa zakonodaja države, v kateri se taka ustanovitev izvede.

Člen III-23

1. V evropskih okvirnih zakonih so opredeljeni ukrepi za uresničevanje svobode ustanavljanja v zvezi z s posamezno dejavnostjo. Sprejmejo se po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.
2. Evropski parlament, Svet ministrov in Komisija izvajajo naloge iz odstavka 1, zlasti tako da:
 - a) praviloma prednostno obravnavajo dejavnosti, pri katerih svoboda ustanavljanja pomembno prispeva k razvoju proizvodnje in trgovine;
 - b) zagotavljajo tesno sodelovanje med pristojnimi organi v državah članicah, da se seznanijo s stanjem raznih dejavnosti v Uniji;

- c) odpravljajo tiste upravne postopke in prakse, ki izhajajo iz nacionalne zakonodaje ali predhodno sklenjenih sporazumov med državami članicami, katerih ohranitev bi ovirala svobodo ustanavljanja;
- d) zagotavljajo, da delavci ene države članice, zaposleni na ozemlju druge države članice, lahko ostanejo na tem ozemlju, zato da tam začnejo dejavnosti kot samozaposlene osebe, kadar izpolnjujejo pogoje, ki bi jih morali izpolnjevati, če bi v to državo vstopili ob nameravanem začetku te dejavnosti;
- e) omogočajo državljanom ene države članice, da pridobijo in uporabljajo nepremičnine na ozemlju druge države članice, kolikor to ni v nasprotju z načeli iz člena III-123(2);
- f) postopno odpravljajo omejitve glede svobode ustanavljanja v vseh zadevnih panogah, tako glede pogojev za ustanavljanje agencij, podružnic ali hčerinskih družb na ozemlju države članice in tudi glede pogojev za dostop osebja matičnega podjetja do vodilnih ali nadzornih delovnih mest v teh agencijah, podružnicah ali hčerinskih družbah;
- g) usklajujejo, kolikor je to potrebno, zaščitne ukrepe, ki jih od družb ali podjetij iz drugega odstavka člena III-27 za zaščito interesov družbenikov in tretjih zahtevajo države članice, zato da bi te zaščitne ukrepe izenačili v vsej Uniji;
- h) zagotavljajo, da pomoči, ki jih dodeljujejo države članice, ne izkrivljajo pogojev za ustanavljanje.

Člen III-24

Ta pododdelek se v posamezni državi članici ne uporablja za tiste dejavnosti, ki so v tej državi povezane, četudi občasno, z izvajanjem javne oblasti.

V evropskih zakonih ali okvirnih zakonih se lahko določi, da se ta pododdelek za nekatere dejavnosti ne uporablja.

Člen III-25

1. Ta pododdelek in ukrepi, sprejeti v skladu z njimi, ne vplivajo na uporabo določb zakonov ali drugih predpisov, ki predvidevajo posebno obravnavo tujih državljanov zaradi javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja.
2. Z evropskimi okvirnimi zakoni se uskladijo nacionalne določbe iz odstavka 1.

Člen III-26

1. Z evropskimi okvirnimi zakoni se samozaposlenim osebam olajša začetek in opravljanje njihove dejavnosti. V njih je zajeto:

- a) vzajemno priznavanje diplom, spričeval in drugih dokazil o formalnih kvalifikacijah;
- b) uskladitev določb zakonov ali drugih predpisov v državah članicah, ki se nanašajo na začetek in opravljanje dejavnosti samozaposlenih oseb.

2. Pri zdravstvenih delavcih, zdravstvenih sodelavcih in farmacevtih je postopno odpravljanje omejitev odvisno od uskladitve pogojev za njihovo opravljanje v posameznih državah članicah.

Člen III-27

Družbe ali podjetja, ustanovljena v skladu z zakonodajo posamezne države članice, ki imajo statutarni sedež, glavno upravo ali glavni kraj poslovanja v Uniji, se v tem pododdelku obravnavajo enako kakor fizične osebe, ki so državljani držav članic.

"Družbe ali podjetja" pomeni družbe ali podjetja, ustanovljena po civilnem ali gospodarskem pravu, vključno z zadrugami, in druge pravne osebe javnega ali zasebnega prava z izjemo neprofitnih.

Člen III-28

Brez poseganja v uporabo drugih določb Ustave priznajo države članice državljanom drugih držav članic enako obravnavanje glede udeležbe v kapitalu družb ali podjetij iz člena III-27.

Pododdelek 3

Svoboda opravljanja storitev

Člen III-29

V okviru tega pododdelka se omejitve svobode opravljanja storitev v Uniji prepovejo za državljane držav članic, ki imajo sedež v eni od držav članic, vendar ne v državi osebe, ki so ji storitve namenjene.

V evropskih zakonih ali okvirnih zakonih se lahko določi, da se ta pododdelek uporablja tudi za državljane tretje države, ki opravljajo storitve in imajo sedež v Uniji.

Člen III-30

V tej Ustavi so storitve "storitve" takrat, kadar se praviloma opravljajo za plačilo in kolikor jih ne urejajo določbe, ki se nanašajo na prosti pretok blaga, kapitala in oseb.

K "storitvam" se štejejo zlasti:

- a) dejavnosti industrijskega značaja;
- b) dejavnosti trgovinskega značaja;
- c) obrtne dejavnosti;
- d) dejavnosti samostojnih poklicev.

Brez poseganja v določbe pododdelka o pravici do ustanavljanja lahko ponudnik, zato da zagotovi storitev, začasno izvaja svojo dejavnost v državi članici, v kateri se ta storitev opravlja, pod enakimi pogoji, kakršne ta država predpisuje svojim državljanom.

Člen III-31

1. Svobodno opravljanje prevoznih storitev urejajo določbe Oddelka o prevozu.
2. Liberalizacija bančnih in zavarovalniških storitev, povezanih s pretokom kapitala, se izvaja skladno z liberalizacijo pretoka kapitala.

Člen III-32

1. V evropskem okvirnem zakonu se opredelijo ukrepi za doseganje liberalizacije posameznih storitev. Sprejme se po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.
2. Pri evropskem okvirnem zakonu iz odstavka 1 imajo praviloma prednost tiste storitve, ki neposredno vplivajo na proizvodne stroške ali katerih liberalizacija pospešuje blagovno menjavo.

Člen III-33

Države članice izrazijo pripravljenost liberalizirati storitve v večjem obsegu, kakor zahteva evropski okvirni zakon, sprejet v skladu s členom III-32(1), če to dopuščajo njihove gospodarske razmere in stanje zadevnega gospodarskega sektorja.

V ta namen Komisija pripravi priporočila za zadevne države članice.

Člen III-34

Dokler omejitve svobode opravljanja storitev niso odpravljene, uporablja vsaka država članica te omejitve brez diskriminacije glede na državljanstvo ali prebivališče za vse osebe, ki opravljajo storitve iz prvega odstavka člena III-29.

Člen III-35

Členi od III-24 do III-27 se uporabljajo za zadeve, ki jih obravnava ta pododdelek.

ODDELEK 3

PROSTI PRETOK BLAGA

Pododdelek 1

Carinska unija

Člen III-36

1. Unija vključuje carinsko unijo, ki zajema vso blagovno menjavo in med državami članicami prepoveduje carine pri uvozu in izvozu ter vse dajatve z enakim učinkom, poleg tega pa uvaja skupno carinsko tarifo v odnosih s tretjimi državami.
2. Člen III-38 in pododdelek 3 tega oddelka se uporablja za izdelke s poreklom iz držav članic in za izdelke, ki prihajajo iz tretjih držav in so v državah članicah v prostem prometu.

Člen III-37

Za izdelke iz tretjih držav velja, da so v prostem prometu v neki državi članici, če so bile v tej državi zanje opravljene uvozne formalnosti in plačane vse predpisane carine ali dajatve z enakim učinkom in če te carine ali dajatve niso bile v celoti ali delno povrnjene.

Člen III-38

Carine pri uvozu in izvozu ter vse dajatve z enakim učinkom so med državami članicami prepovedane. Ta prepoved se uporablja tudi za carine fiskalne narave.

Člen III-39

Svet ministrov na predlog Komisije sprejme evropske uredbe in sklepe, v katerih določi carine skupne carinske tarife.

Člen III-40

Komisija pri izvajanju nalog, ki so ji zaupane v tem pododdelku, upošteva:

- a) potrebo po pospeševanju trgovine med državami članicami in tretjimi državami;
- b) razvoj pogojev konkurence znotraj Unije, če omogočajo izboljšanje konkurenčne sposobnosti podjetij;
- c) potrebe Unije glede preskrbe s surovinami in polizdelki: pri tem Komisija skrbi, da med državami članicami ni izkrivljanja pogojev konkurence za končne izdelke;
- d) potrebo po tem, da se izogne resnim motnjam v gospodarstvih držav članic ter da se zagotovi racionalen razvoj proizvodnje in razmah potrošnje znotraj Unije.

Pododdelek 2

Carinsko sodelovanje

Člen III-41

V okviru področja uporabe Ustave se v evropskih zakonih ali okvirnih zakonih določijo ukrepi za okrepitev carinskega sodelovanja med državami članicami ter med njimi in Komisijo.

Pododdelek 3

Prepoved količinskih omejitev

Člen III-42

Med državami članicami so prepovedane količinske omejitve pri uvozu in izvozu ter vsi ukrepi z enakim učinkom.

Člen III-43

Člen III-42 ne izključuje prepovedi ali omejitev pri uvozu, izvozu ali blagu v tranzitu, če so utemeljene z javno moralo, javnim redom ali javno varnostjo, varovanjem zdravja in življenja ljudi, živali ali rastlin, varstvom nacionalnih bogastev z umetniško, zgodovinsko ali arheološko vrednostjo ali z varstvom industrijske ali poslovne lastnine. Vendar te prepovedi ali omejitve ne smejo biti sredstvo za samovoljno diskriminacijo ali prikrito omejevanje trgovine med državami članicami.

Člen III-44

1. Države članice prilagodijo vse državne monopole tržne narave, s čimer zagotovijo, da je odpravljena vsakršna diskriminacija glede pogojev nabave in trženja blaga med državljani držav članic.

Ta člen se uporablja za vse organe, s katerimi država članica pravno ali dejansko, neposredno ali posredno nadzoruje, določa ali občutno vpliva na uvoz ali izvoz med državami članicami. Uporablja se tudi za monopole, ki jih država prenese na druge.

2. Države članice se vzdržijo vsakršnih novih dejanj, ki so v nasprotju z načeli iz odstavka 1 ali ki omejujejo področje uporabe členov o prepovedi carin in količinskih omejitvah med državami članicami.

3. Če državni monopol tržne narave vsebuje pravila, ki naj olajšajo prodajo kmetijskih proizvodov ali pridobitve kar najboljšega izkupička zanje, je treba pri uporabi tega člena storiti vse potrebno za zagotovitev enakovrednih zaščitnih ukrepov glede zaposlovanja in življenjske ravni posameznih proizvajalcev.

4. ODDELEK

KAPITAL IN PLAČILA

Člen III-45

1. V okviru določb tega oddelka so prepovedane vse omejitve pretoka kapitala in plačil med državami članicami ter med državami članicami in tretjimi državami.

Člen III-46

1. Člen III-45 ne posega v uporabo tistih omejitev za tretje države, ki so veljale po notranjem pravu ali pravu Unije na dan 31. decembra 1993 in so bile sprejete glede pretoka kapitala v tretje države ali iz njih, nanašajo pa se na neposredne naložbe, tudi naložbe v nepremičnine, ustanavljanje, opravljanje finančnih storitev ali na sprejem vrednostnih papirjev na trge kapitala.

2. V evropskih zakonih ali okvirnih zakonih se uzakonijo ukrepi glede pretoka kapitala v tretje države ali iz njih, ki se nanašajo na neposredne naložbe, tudi naložbe v nepremičnine, ustanavljanje, opravljanje finančnih storitev ali na sprejem vrednostnih papirjev na trge kapitala.

Evropski parlament in Svet ministrov si v kar največjem obsegu prizadevata doseči cilj prostega pretoka kapitala med državami članicami in tretjimi državami ter brez poseganja v druge določbe Ustave.

3. Ne glede na odstavek 2 se lahko le z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom Sveta ministrov uzakonijo ukrepi, ki pomenijo v pravu Unije korak nazaj glede liberalizacije pretoka kapitala v tretje države ali iz njih. Svet ministrov odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Člen III-47

1. Člen III-45 ne posega v pravice držav članic, da:

- a) uporabljajo ustrezne določbe svojega davčnega prava, v katerih so različno obravnavani davčni zavezanci, ki niso v enakem položaju glede na prebivališče ali kraj, v katerem je naložen njihov kapital;
- b) sprejmejo vse potrebne ukrepe za preprečevanje kršitev nacionalnih zakonov ali drugih predpisov, zlasti na področju obdavčitve in bonitetnega nadzora finančnih institucij, ali določijo postopke za prijavo pretoka kapitala za namene upravnih ali statističnih informacij ali sprejmejo ukrepe, ki so upravičeni zaradi javnega reda ali javne varnosti.

2. Ta oddelek ne posega v veljavnost tistih omejitev pravice do ustanavljanja, ki so združljive z Ustavo.
3. Dejanja in postopki iz odstavkov 1 in 2 ne smejo biti sredstvo samovoljne diskriminacije ali prikritega omejevanja prostega pretoka kapitala in plačil iz člena III-45.

Člen III-48

Kadar v izjemnih okoliščinah pretok kapitala v tretje države ali iz njih povzroča ali grozi, da bo povzročil resne težave pri delovanju ekonomske in monetarne unije, lahko Svet ministrov na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, s katerimi uvede zaščitne ukrepe glede tretjih držav za obdobje največ šestih mesecev, če so taki ukrepi izrecno potrebni. Svet ministrov odloča po posvetovanju z Evropsko centralno banko.

Člen III-49

Če je to potrebno za doseganje ciljev iz člena III-158, zlasti kar zadeva preprečevanje in boj proti organiziranemu kriminalu, terorizmu ali trgovini z ljudmi, se lahko v evropskih zakonih določi okvir ukrepov glede pretoka kapitala in plačil, kot so zamrznitev sredstev, finančnega kapitala ali ekonomskih dobičkov, ki pripadajo ali so v lasti ali posesti fizičnih ali pravnih oseb, skupin ali subjektov, ki niso državni subjekti.

Svet ministrov na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali evropske sklepe zaradi izvajanja zakonov iz prvega odstavka.

ODDELEK 5

PRAVILA O KONKURENCI

Pododdelek 1

Pravila za podjetja

Člen III-50

1. Kot nezdružljivi z notranjim trgom so prepovedani vsi sporazumi med podjetji, sklepi podjetniških združenj in usklajena ravnanja, ki bi lahko prizadeli trgovino med državami članicami in katerih cilj oziroma posledica je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence na notranjem trgu, zlasti tisti, ki:

- a) neposredno ali posredno določajo nakupne ali prodajne cene ali druge pogoje poslovanja;
- b) omejujejo ali nadzorujejo proizvodnjo, trge, tehnični razvoj ali naložbe;
- c) določajo razdelitev trgov in virov nabave;
- d) uvajajo neenake pogoje za primerljive posle z drugimi trgovinskimi partnerji in jih tako postavljajo v podrejen konkurenčni položaj;
- e) pogojujejo sklepanje pogodb s tem, da sopogodbeniki sprejmejo dodatne obveznosti, ki po svoji naravi ali glede na trgovinske običaje nimajo nikakršne zveze s predmetom takšnih pogodb.

2. Vsi sporazumi ali sklepi, ki jih ta člen prepoveduje, so nični.

3. V naslednjih primerih se lahko določi, da se odstavek 1 ne uporablja za:

- sporazume ali skupine sporazumov med podjetji;
- sklepe ali skupine sklepov podjetniških združenj;
- usklajeno ravnanje ali skupine usklajenih ravnanj, ki prispevajo k izboljšanju proizvodnje ali distribucije blaga oziroma k pospeševanju tehničnega ali gospodarskega napredka, pri čemer zagotavljajo potrošnikom pravičen delež doseženih koristi, in ki:
 - a) zadevnim podjetjem ne določajo omejitev, ki za doseganje teh ciljev niso nujne;

- b) takšnim podjetjem glede znatnega dela zadevnih izdelkov ne dajejo možnosti izključitve konkurence.

Člen III-51

Kot nezdržljiva z notranjim trgom je prepovedana vsaka zloraba prevladujočega položaja enega ali več podjetij na notranjem trgu ali njegovem znatnem delu, kolikor bi lahko prizadela trgovino med državami članicami.

Takšna zloraba je zlasti:

- a) neposredno ali posredno določanje nepoštenih nakupnih ali prodajnih cen ali drugih nepoštenih pogojev poslovanja;
- b) omejevanje proizvodnje, trgov ali tehničnega razvoja na škodo potrošnikov;
- c) uporaba neenakih pogojev za primerljive posle z drugimi trgovskimi partnerji, ki slednje postavlja v podrejen konkurenčni položaj;
- d) sklepanje pogodb, ki sopogodbnikom narekujejo sprejetje dodatnih obveznosti, ki po svoji naravi ali glede na trgovske običaje nimajo nikakršne zveze s predmetom takšnih pogodb.

Člen III-52

1. Svet ministrov na predlog Komisije sprejme evropske uredbe za uveljavitev načel iz členov III-50 in III-51. Svet ministrov odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.
2. Evropske uredbe iz odstavka 1 se sprejmejo zlasti za:
 - (a) zagotovitev upoštevanja prepovedi iz člena III-50(1) in člena III-51 z določitvijo glob in periodičnih denarnih kazni;
 - b) določitev podrobnosti uporabe člena III-50(3) ob upoštevanju potrebe po zagotovitvi učinkovitega nadzora, pa tudi po čim večji poenostavitvi upravljanja;
 - c) opredelitev področja uporabe določb členov III-50 in III-51 v različnih gospodarskih panogah, če je to potrebno;
 - d) opredelitev nalog Komisije in Sodišča pri uporabi predpisov iz tega odstavka;
 - e) določitev razmerja med nacionalnimi zakonodajami in tem oddelkom ali evropskimi uredbami, ki so bile sprejete v skladu s tem členom.

Člen III-53

Do začetka veljavnosti evropskih uredb, sprejetih v skladu s členom III-52, se organi držav članic odločajo glede dopustnosti sporazumov, sklepov in usklajenih ravnanj ter zlorabe prevladujočega položaja na notranjem trgu v skladu z lastno zakonodajo in členom III-50, zlasti odstavkom 3, in členom III-51.

Člen III-54

1. Brez poseganja v člen III-53 Komisija zagotovi uporabo načel iz členov III-50 in III-51. Komisija razišče primere domnevne kršitve teh načel na predlog države članice ali na lastno pobudo in v sodelovanju s pristojnimi oblastmi v državah članicah, ki ji pomagajo. Če ugotovi kršitev, predlaga ustrezne ukrepe za njeno odpravo.
2. Če se kršitev načel ne odpravi, Komisija sprejme obrazložen evropski sklep v katerem navede kršitev načel. Komisija lahko svoj sklep objavi in državam članicam dovoli sprejeti ustrezne ukrepe za izboljšanje stanja, za katere določi pogoje in podrobnosti.
3. Komisija lahko sprejme evropske uredbe glede skupine sporazumov, v zvezi s katerimi je Svet ministrov ukrepal v skladu s členom III-52(2)(b).

Člen III-55

1. Države članice glede javnih podjetij ali podjetij, katerim so odobrile posebne ali izključne pravice, ne smejo sprejeti ali ohraniti v veljavi določb, ki so v nasprotju z določbami Ustave, zlasti členom I-4(2) in členu III-55 do III-58.
2. Podjetja, pooblaščenca za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, oziroma podjetja, ki imajo značaj dohodkovnega monopola, ravnajo po določbah Ustave, zlasti po pravilih o konkurenci, kolikor uporaba takšnih pravil pravno ali dejansko ne ovira izvajanja posebnih nalog, ki so jim dodeljene. Razvoj trgovine ne sme biti prizadet v takšnem obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesi Unije.
3. Komisija zagotovi uporabo tega člena in po potrebi sprejme ustrezne evropske uredbe ali sklepe.

Pododdelek 2

Državne pomoči

Člen III-56

1. Razen če Ustava ne določa drugače, je vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nezdržljiva z notranjim trgov, kolikor prizadene trgovino med državami članicami.

2. Z notranjim trgovom je združljivo naslednje:

- a) pomoč socialnega značaja, dodeljena posameznim potrošnikom, pod pogojem, da je dodeljena brez diskriminacije glede na poreklo zadevnih izdelkov;
- b) pomoč za povrnitev škode, ki so jo povzročile naravne nesreče ali izjemni dogodki;
- c) pomoč, dodeljena gospodarstvu nekaterih območij Zvezne republike Nemčije, ki jih je prizadela delitev Nemčije, kolikor je takšna pomoč potrebna za nadomestilo gospodarske škode, ki jo je ta delitev povzročila.

3. Kot združljivo z notranjim trgovom se lahko šteje naslednje:

- a) pomoč za pospeševanje gospodarskega razvoja območij, kjer je življenjska raven izjemno nizka ali kjer je podzaposlenost velika;
- b) pomoč za pospeševanje izvedbe pomembnega projekta skupnega evropskega interesa ali za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu države članice;
- c) pomoč za pospeševanje razvoja določenih gospodarskih dejavnosti ali določenih gospodarskih območij, kadar takšna pomoč ne spreminja trgovinskih pogojev v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi;
- d) pomoč za pospeševanje kulture in ohranjanje kulturne dediščine, kadar takšna pomoč ne škoduje trgovinskemu pogojem in konkurenci v Uniji v obsegu, ki je v nasprotju s skupnimi interesi;
- e) druge vrste pomoči, kakršne so lahko opredeljene v evropskih uredbah ali sklepih, ki jih Svet ministrov sprejme na predlog Komisije.

Člen III-57

1. Komisija v sodelovanju z državami članicami redno preverja vse sisteme pomoči, ki obstajajo v teh državah. Slednjim predlaga ustrezne ukrepe, ki so potrebni za postopen razvoj ali delovanje notranjega trga.

2. Če Komisija po tem, ko je pozvala zadevne stranke k predložitvi pripomb, ugotovi, da pomoč, ki jo je dodelila država članica, ali pomoč iz državnih sredstev ni združljiva z notranjim trgom glede na člen III-56, ali če se takšna pomoč zlorablja, sprejme evropski sklep, s katerim od zadevne države zahteva, da takšno pomoč odpravi ali spremeni v roku, ki ji ga določi Komisija.

Če zadevna država ne upošteva tega evropskega sklepa v predpisanem roku, lahko Komisija ali katera koli zainteresirana država članica, z odstopanjem od členov III-265 in III-266, zadevo predloži neposredno Sodišču.

Na predlog države članice lahko Svet ministrov soglasno sprejme evropski sklep, da se državna pomoč, ki jo ta država dodeli ali jo ima namen dodeliti, šteje kot združljiva z notranjim trgom, z odstopanjem od določb člena III-56, ali evropskih uredb po členu III-58, če takšen sklep upravičujejo izjemne okoliščine. Če je Komisija glede takšne pomoči že sprožila postopek iz prvega pododstavka tega odstavka, je posledica vložitve predloga zadevne države pri Svetu ministrov začasna prekinitev postopka do razglasitve stališča Sveta ministrov.

Če v treh mesecih po vložitvi omenjenega predloga Svet ministrov svojega stališča ne razglasi, odloča Komisija.

3. Država članica obvesti Komisijo o vseh načrtih za dodelitev ali spremembo pomoči dovolj zgodaj, da lahko predloži pripombe. Če meni, da takšen načrt glede na člen III-56 ni združljiv z notranjim trgom, nemudoma sproži postopek iz odstavka 2. Zadevna država članica ne sme izvajati svojih predlaganih ukrepov, dokler v tem postopku ni sprejeta dokončna odločitev.

4. Komisija lahko sprejme evropske uredbe o skupinah državnih pomoči, za katere je Svet ministrov v skladu s členom III-58 odločil, da so izvzete iz postopka, predvidenega v odstavku 3.

Člen III-58

Svet ministrov lahko na predlog Komisije sprejme evropske uredbe za uporabo členov III-56 in III-57, zlasti pa lahko določi pogoje, pod katerimi se uporablja člen III-57(3) in vrste pomoči, ki so izvzete iz tega postopka. Odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

ODDELEK 6

DAVČNE DOLOČBE

Člen III-59

Nobena država članica ne uvaja, neposredno ali posredno, kakršnih koli notranjih davkov na izdelke drugih držav članic, ki bi bili višji od davkov, uvedenih neposredno ali posredno na enakovrstne domače izdelke.

Prav tako nobena država članica ne uvaja takšnih notranjih davkov na izdelke drugih držav članic, s katerimi bi posredno zaščitila druge izdelke.

Člen III-60

Kadar država članica izdelke izvažata na ozemlje druge države članice, povračilo notranjih davkov ne sme preseči notranjih davkov na omenjene izdelke, ki so bili uvedeni bodisi neposredno ali posredno.

Člen III-61

Pri izvozu v druge države članice se ne smejo odobriti odpustitve in povračila drugih dajatev, razen prometnih davkov, trošarin in drugih oblik posrednega obdavčenja, niti ni dovoljeno uvajati izravnalnih dajatev ob uvozu iz držav članic, razen če so bile predvidene določbe predhodno odobrene za omejeno obdobje z evropskim sklepom, ki ga je Svet ministrov sprejel na predlog Komisije.

Člen III-62

1. V evropskih zakonih ali okvirnih zakonih Sveta ministrov se določijo ukrepi za uskladitev zakonodaje držav članic glede prometnih davkov, trošarin in drugih oblik posrednega obdavčenja, če je ta uskladitev potrebna za delovanje notranjega trga in preprečevanje izkrivljanja konkurence. Svet ministrov odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Ekonomsko-socialnim odborom.
2. Če Svet ministrov ugotovi, da se ukrepi iz odstavka 1 nanašajo na upravno sodelovanje ali boj proti davčnim goljufijam in izogibanju davkom, ne glede na odstavek 1 soglasno na predlog Komisije pri sprejemanju evropskega zakona ali okvirnega zakona odloča s kvalificirano večino.

Člen III-63

Če Svet ministrov ugotovi, da se ukrepi o obdavčenju podjetij nanašajo na upravno sodelovanje ali boj proti davčnim goljufijam in izogibanju davkom, soglasno na predlog Komisije s kvalificirano večino sprejme evropski zakon ali okvirni zakon, v katerem določi te ukrepe, kolikor so potrebni za delovanje notranjega trga in preprečevanje izkrivljanja konkurence.

Zakon ali okvirni zakon se sprejme po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Ekonomsko-socialnim odborom.

ODDELEK 7

PRIBLIŽEVANJE ZAKONODAJE

Člen III-64

Brez poseganja v člen III-65 se v evropskem okvirnem zakonu Sveta ministrov določijo ukrepi za približevanje tistih zakonov in drugih predpisov držav članic, ki neposredno vplivajo na vzpostavitev ali delovanje notranjega trga. Svet ministrov odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Ekonomsko-socialnim odborom.

Člen III-65

1. Če Ustava ne določa drugače, se ta člen uporablja za doseganje ciljev, določenih v členu III-14. Evropski zakoni ali okvirni zakoni določijo ukrepi za približevanje določb zakonov ali drugih predpisov v državah članicah, katerih predmet je vzpostavitev in delovanje notranjega trga. Ti zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

2. Odstavek 1 se ne uporablja za davčne določbe, določbe o prostem gibanju oseb, niti za tiste, ki se nanašajo na pravice in interese zaposlenih.

3. Komisija ima v svojih predlogih iz odstavka 1, ki zadevajo zdravje, varnost, varstvo okolja in varstvo potrošnikov, za izhodišče visoko raven varstva, pri čemer zlasti upošteva nova dognanja na podlagi znanstvenih dejstev. V okviru svojih pristojnosti si Evropski parlament in Svet ministrov prizadevata za doseganje tega cilja.

4. Če po sprejetju usklajevalnega ukrepa z evropskim zakonom, okvirnim zakonom ali uredbo Komisije, država članica meni, da mora ohraniti nacionalne določbe zaradi pomembnih potreb iz člena III-43, ali določbe, ki zadevajo varstvo okolja ali delovnega okolja, o teh določbah, pa tudi o razlogih za njihovo ohranitev, uradno obvesti Komisijo.

5. Brez poseganja v odstavek 4 pa, če po sprejetju usklajevalnega ukrepa z evropskim zakonom, okvirnim zakonom ali uredbo Komisije, država članica meni, da mora na podlagi novih znanstvenih spoznanj o varstvu okolja ali delovnega okolja uvesti nacionalne določbe zaradi problema, ki je specifičen zanjo in je posledica sprejetja usklajevalnega ukrepa, o načrtovanih določbah, pa tudi o razlogih zanje, uradno obvesti Komisijo.

6. Komisija v šestih mesecih po uradnih obvestilih iz odstavkov 4 in 5 sprejme evropski sklep, s katerim odobri ali zavrne nacionalne določbe, potem ko preveri, ali so morda sredstvo samovoljne diskriminacije ali prikrita omejitev trgovine med državami članicami in ali ovirajo delovanje notranjega trga.

Če Komisija v tem roku ne sprejme nobene odločitve, se šteje, da so nacionalne določbe iz odstavkov 4 in 5 odobrene.

Če to upravičuje zahtevnost zadeve in če ni nevarnosti za zdravje ljudi, lahko Komisija zadevno državo članico uradno obvesti, da se rok iz tega odstavka lahko podaljša za nadaljnje obdobje največ šestih mesecev.

7. Če se v skladu z odstavkom 6 državi članici dovoli ohranitev ali uvedba nacionalnih določb, ki odstopajo od usklajevalnega ukrepa, Komisija nemudoma preveri, ali naj predlaga prilagoditev temu ukrepu.

8. Če država članica izpostavi specifičen problem glede javnega zdravja na področju, ki so ga urejali prejšnji usklajevalni ukrepi, na to opozori Komisijo, ki nemudoma preveri, ali naj predlaga ustrezne ukrepe.

9. Z odstopanjem od postopka, določenega v členih III-265 in III-266, Komisija ali katera koli država članica predloži zadevo neposredno Sodišču, če meni, da druga država članica zlorablja pooblastila iz tega člena.

10. Zgornji usklajevalni ukrepi v ustreznih primerih vključujejo zaščitno klavzulo, ki dovoljuje državam članicam, da zaradi enega ali več neekonomskih razlogov iz člena III-43 opravijo začasna dejanja, ki so predmet nadzornega postopka Unije.

Člen III-66

Kadar Komisija ugotovi, da razlika med določbami zakonov ali drugih predpisov v državah članicah izkrivlja pogoje konkurence na notranjem trgu in da je nastalo izkrivljanje treba odpraviti, se posvetuje z zadevnimi državami članicami.

Če na podlagi posvetovanja ne pride do dogovora, se z evropskimi okvirnimi zakoni to izkrivljanje odpravi. Sprejmejo se lahko tudi drugi ustrezni ukrepi, ki so predvideni v Ustavi.

Člen III-67

1. Kadar obstaja razlog za bojazen, da bi lahko sprejetje ali sprememba neke določbe nacionalnega zakona ali drugega predpisa povzročila izkrivljanje v smislu člena III-66, se država članica, ki želi nadaljevati postopek za sprejemanje ali spremembo te določbe, posvetuje s Komisijo. Po posvetovanju z državami članicami Komisija priporoči zadevnim državam ustrezne ukrepe, s katerimi bi se izognili omenjenemu izkrivljanju.

2. Če država članica, ki želi uvesti ali spremeniti svoje predpise, ne upošteva priporočila, ki ga je nanjo naslovila Komisija, drugim državam članicam ni treba spreminjati svojih notranjih predpisov v skladu s členom III-66, s katerimi bi odpravile takšno izkrivljanje. Če država članica, ki priporočila Komisije ni upoštevala, povzroči izkrivljanje samo v lastno škodo, se določbe člena III-66 ne uporabijo.

Člen III-68

Pri vzpostavitvi notranjega trga se v evropskih zakonih ali okvirnih zakonih določijo ukrepi za uvedbo evropskih instrumentov za enotno varstvo pravic intelektualne lastnine v vsej Uniji in za vzpostavitev centralizirane ureditve na ravni Unije na področju potrjevanja, usklajevanja in nadzorovanja.

Evropski zakon Sveta ministrov določi jezikovne ureditve za evropske instrumente. Svet ministrov odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

POGLAVJE II

EKONOMSKA IN MONETARNA POLITIKA

Člen III-69

1. 1. Za namene iz člena I-3, dejavnosti držav članic in Unije v skladu z Ustavo vključujejo sprejetje ekonomske politike, ki temelji na tesnem usklajevanju ekonomskih politik držav članic, notranjem trgu in opredelitvi skupnih ciljev in ki se izvaja v skladu z načelom odprtega tržnega gospodarstva s svobodno konkurenco.
2. Hkrati z zgoraj navedenim ter v skladu z Ustavo in v njej opredeljenimi postopki te dejavnosti vključujejo enotno valuto, evro, ter opredelitev in izvajanje enotne monetarne politike in politike deviznega tečaja, katere glavni cilj je ohranjati stabilnost cen in brez poseganja v ta cilj podpirati splošne ekonomske politike v Uniji v skladu z načelom odprtega tržnega gospodarstva s svobodno konkurenco.
3. Pri teh dejavnostih države članice in Unija upoštevajo naslednja vodilna načela: stabilne cene, trdne javne finance in monetarne pogoje ter uravnoteženo plačilno bilanco.

ODDELEK 1

EKONOMSKA POLITIKA

Člen III-70

Države članice vodijo svoje ekonomske politike z namenom, da bi prispevale k doseganju ciljev Unije, kakor so opredeljeni v členu I-3, in v okviru širših smernic, navedenih v členu III-71(2). Države članice in Unija delujejo v skladu z načelom odprtega tržnega gospodarstva s svobodno konkurenco, pri čemer dajejo prednost učinkovitemu razporejanju virov, ter se ravna po načelih člena III-69.

Člen III-71

1. Države članice obravnavajo svoje ekonomske politike kot zadevo skupnega pomena in jih usklajujejo v okviru Sveta ministrov skladno s členom III-70.
2. Svet ministrov na priporočilo Komisije oblikuje osnutek širših smernic ekonomskih politik držav članic in Unije in poroča o svojih ugotovitvah Evropskemu svetu.

Evropski svet na podlagi poročila Sveta ministrov obravnava sklep o širših smernicah ekonomskih politik držav članic in Unije. Na podlagi tega sklepa Svet ministrov sprejme priporočilo, ki opredeljuje omenjene širše smernice. O svojem priporočilu obvesti Evropski parlament.

3. Za zagotavljanje tesnejše uskladitve ekonomskih politik in trajnostne konvergenca ekonomskih učinkov držav članic Svet ministrov na podlagi poročil, ki mu jih predloži Komisija, spremlja gospodarski razvoj v vsaki od držav članic in v Uniji ter skladnost ekonomskih politik s širšimi smernicami iz odstavka 2, redno pa pripravlja tudi celovito oceno.

Zaradi tega večstranskega nadzora pošiljajo države članice Komisiji podatke o pomembnih dejanjih, ki so jih storile na področju svoje ekonomske politike, in vse druge podatke, za katere menijo, da so potrebni.

4. Kadar se v okviru postopka iz odstavka 3 ugotovi, da ekonomske politike neke države članice niso skladne s širšimi smernicami iz odstavka 2 ali da bi lahko ogrozila pravilno delovanje ekonomske in monetarne unije, lahko Komisija na to državo članico naslovi opozorilo. Svet ministrov lahko na priporočilo Komisije naslovi potrebna priporočila za to državo članico. Svet ministrov lahko na predlog Komisije sklene, da svoja priporočila objavi.

V okviru tega odstavka Svet ministrov odloča brez upoštevanja glasu predstavnika zadevne države članice; kvalificirana večina se opredeli kot večina glasov drugih držav članic, ki predstavljajo najmanj tri petine njihovih prebivalcev.

5. Predsednik Sveta ministrov in Komisija poročata Evropskemu parlamentu o rezultatih večstranskega nadzora. Če je Svet ministrov svoja priporočila objavil, je njegov predsednik lahko povabljen pred pristojni odbor Evropskega parlamenta.

6. Evropski zakoni lahko določijo podrobna pravila postopka večstranskega nadzora iz odstavkov 3 in 4.

Člen III-72

1. Brez poseganja v druge postopke, predvidene v Ustavi, lahko Svet ministrov na predlog Komisije sprejme evropski sklep, v katerem določi ukrepe, ki ustrezajo gospodarskim razmeram, zlasti ob hudih težavah pri oskrbi z nekaterimi izdelki.

2. Kadar je država članica v težavah ali ji zaradi izjemnih okoliščin, nad katerimi nima nikakršnega nadzora, resno grozijo hude težave, lahko Svet ministrov na predlog Komisije sprejme evropski sklep, s katerim pod določenimi pogoji tej državi članici odobri finančno pomoč Unije. Predsednik Sveta ministrov obvesti Evropskemu parlamentu o sprejetem sklepu.

Člen III-73

1. Prepovedane so prekoračitve pozitivnega stanja na računu ali druge oblike kreditov pri Evropski centralni banki ali pri centralnih bankah držav članic (v nadaljnjem besedilu "nacionalne centralne banke") v korist institucij, organov ali agencij Unije, institucionalnih enot centralne, regionalne ali lokalne ravni države ter drugih oseb javnega prava ali v korist javnih podjetij držav članic, prav tako pa je prepovedano, da bi Evropska centralna banka ali nacionalne centralne banke neposredno od njih kupovale dolžniške instrumente.
2. Odstavek 1 se ne uporablja za kreditne institucije v javni lasti, ki jih nacionalne centralne banke in Evropska centralna banka pri zagotavljanju rezerv s strani centralnih bank obravnavajo enako kot zasebne kreditne ustanove.

Člen III-74

1. Prepovedani so vsi ukrepi in določbe, ki ne temeljijo na načelih skrbnega in varnega poslovanja in ki vzpostavljajo privilegiran dostop institucij, organov ali agencij Unije, institucionalnih enot centralne, regionalne ali lokalne ravni države ter drugih oseb javnega prava ali javnih podjetij držav članic do finančnih institucij.
2. Svet ministrov lahko na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, v katerih opredeli pojme v zvezi z uporabo prepovedi, navedene v odstavku 1. Odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Člen III-75

1. Unija ne jamči za obveznosti niti ne prevzema obveznosti institucionalnih enot centralne, regionalne ali lokalne ravni države in drugih oseb javnega prava ali javnih podjetij katere koli države članice, kar pa ne posega v vzajemna finančna jamstva za skupno izvedbo določenega projekta. Država članica ne jamči za obveznosti niti ne prevzema obveznosti institucionalnih enot centralne, regionalne ali lokalne ravni države in drugih oseb javnega prava ali javnih podjetij druge države članice, kar pa ne posega v vzajemna finančna jamstva za skupno izvedbo določenega projekta.
2. Svet ministrov lahko na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, v katerih opredeli pojme v zvezi z uporabo prepovedi, navedene v členu III-73 in v tem členu. Odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Člen III-76

1. Države članice se izogibajo čezmernim javnofinančnim primanjkljajem.
2. Komisija spremlja gibanje proračunskega stanja in višine javnega dolga v državah članicah zato, da bi ugotovila večje napake. Zlasti preverja upoštevanje proračunske discipline na podlagi naslednjih dveh meril:
 - a) ali razmerje med načrtovanim oziroma dejanskim javnofinančnim primanjkljajem in bruto domačim proizvodom presega referenčno vrednost, razen
 - (i) če se ni to razmerje znatno in stalno zmanjševalo ter doseglo ravni blizu referenčne vrednosti, ali
 - (ii) če ni preseganje referenčne vrednosti le izjemno in začasno, razmerje pa ostaja blizu referenčne vrednosti;
 - b) ali razmerje med javnim dolgom in bruto domačim proizvodom presega referenčno vrednost, razen če se razmerje ne znižuje zadosti in ne približuje dovolj hitro referenčni vrednosti.

Referenčne vrednosti so opredeljene v Protokolu o postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem.

3. Če država članica ne izpolnjuje zahtev enega ali obeh navedenih meril, Komisija o tem pripravi poročilo. To poročilo upošteva tudi, ali javnofinančni primanjkljaj presega javne investicijske odhodke, in vse druge pomembne dejavnike, tudi srednjeročno gospodarsko in proračunsko stanje države članice.

Komisija lahko pripravi poročilo tudi v primeru, ko ne glede na izpolnjevanje zahtev navedenih meril meni, da v državi članici obstaja tveganje čezmernega primanjkljaja.

4. Ekonomsko-finančni odbor pripravi mnenje o poročilu Komisije.

5. Če Komisija meni, da v neki državi članici obstaja čezmeren primanjkljaj ali da bi do njega lahko prišlo, na državo članico naslovi svoje mnenje.

6. Svet ministrov na predlog Komisije in ob upoštevanju morebitnih pripomb zadevne države članice ter po opravljeni celoviti oceni odloči, ali čezmeren primanjkljaj obstaja. Kadar Svet ministrov meni, da čezmeren primanjkljaj obstaja, v skladu z enakim postopkom sprejme priporočila, ki jih naslovi na zadevno državo članico z namenom, da se to stanje v določenem roku odpravi. Ob upoštevanju določb odstavka 8 se ta priporočila ne objavijo.

V okviru tega odstavka Svet ministrov odloča brez upoštevanja glasu predstavnika zadevne države članice, pri čemer se kvalificirana večina opredeli kot večina glasov drugih držav članic, ki predstavljajo najmanj tri petine njihovih prebivalcev.

7. Svet ministrov na priporočilo Komisije s kvalificirano večino sprejme evropske sklepe in priporočila iz odstavkov 8 do 11. Odloča brez upoštevanja glasu predstavnika zadevne države članice, pri čemer se kvalificirana večina opredeli kot večina drugih držav članic, ki predstavljajo najmanj tri petine njihovih prebivalcev.

8. Kadar Svet ministrov ugotovi, da na podlagi njegovih priporočil niso bili sprejeti učinkoviti ukrepi v predpisanem roku, lahko svoja priporočila objavi.

9. Če država članica vztraja pri neuresničevanju priporočil Sveta ministrov, lahko Svet ministrov sprejme evropski sklep, s katerim državo članico pozove, naj v določenem roku sprejme ukrepe za zmanjšanje primanjkljaja, ki so po njegovem mnenju potrebni za izboljšanje stanja.

V takem primeru lahko Svet ministrov od zadevne države članice zahteva, da mu po natančno določenem časovnem razporedu predloži poročila in na ta način omogoči preverjanje njenega prizadevanja za prilagoditev.

10. Dokler država članica ne upošteva evropskega sklepa, sprejetega v skladu z odstavkom 9, se lahko Svet ministrov odloči za uvedbo ali, glede na okoliščine, zaostritev enega ali več od naslednjih ukrepov:

- a) od zadevne države članice zahteva, naj še pred izdajo obveznic in drugih vrednostnih papirjev objavi dodatne informacije, ki jih podrobneje določi Svet ministrov;
- b) Evropsko investicijsko banko pozove, naj ponovno pretehta svojo posojilno politiko do zadevne države članice;
- c) od zadevne države članice zahteva, naj pri Uniji položi brezobrestni depozit v primerni vrednosti, dokler se čezmerni primanjkljaj, po mnenju Sveta ministrov, ustrezno ne zmanjša;
- d) naloži primerno visoke denarne kazni.

Predsednik Sveta ministrov o sprejetih ukrepih obvesti Evropski parlament.

11. Svet ministrov razveljavi nekatere ali vse svoje ukrepe, navedene v odstavku 6 in odstavkih 8 do 10, če se je čezmerni primanjkljaj v zadevni državi članici po njegovem mnenju ustrezno zmanjšal. Če je Svet ministrov svoja priporočila predhodno objavil, takoj po razveljavitvi sklepa iz odstavka 8 javno izjavi, da čezmernega primanjkljaja v tej državi članici ni več.

12. V okviru odstavkov 1 do 6 ali odstavkov 8 in 9 se ne morejo uveljavljati pravice do tožb iz členov III-265 in III-266.

13. Nadaljnje določbe za izvajanje postopka, opisanega v tem členu, so opredeljene v Protokolu o postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem.

Evropski zakon Sveta ministrov določi ustrezne ukrepe, ki naj nadomestijo navedeni protokol. Svet ministrov odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Evropsko centralno banko.

Ob upoštevanju drugih določb tega odstavka Svet ministrov na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, s katerimi določi podrobna pravila in opredelitve za uporabo navedenega protokola. Odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

ODDELEK 2

MONETARNA POLITIKA

Člen III-77

1. Poglavitni cilj Evropskega sistema centralnih bank je ohranjanje stabilnosti cen. Evropski sistem centralnih bank podpira splošne ekonomske politike v Uniji, če to ni v nasprotju s ciljem stabilnosti cen, z namenom prispevati k doseganju ciljev Unije, opredeljenih v členu I-3. Evropski sistem centralnih bank ravna po načelu odprtega tržnega gospodarstva s svobodno konkurenco, pri čemer daje prednost učinkovitemu razporejanju virov, in v skladu z načeli iz člena III-69.

2. Temeljne naloge Evropskega sistema centralnih bank so:

- a) opredeliti in izvajati monetarno politiko Unije;
- b) opravljati devizne posle v skladu z določbami člena III-228;
- c) imeti in upravljati uradne devizne rezerve držav članic;
- d) podpirati nemoteno delovanje plačilnih sistemov.

3. Odstavek 2(c) ne posega v to, da imajo vlade držav članic operativna devizna sredstva in da jih upravljajo.

4. Evropsko centralno banko se zaprosi, da svetuje:

- a) glede vseh predlaganih aktov Unije na področjih iz njene pristojnosti;
- b) nacionalnim organom glede vseh osnutkov pravnih predpisov na področjih iz njene pristojnosti, vendar v mejah in pod pogoji, ki jih Svet ministrov določi v skladu s postopkom iz člena III-79(6).

Evropska centralna banka lahko ustreznim institucijam, organom ali agencijam Unije ali nacionalnim organom predloži mnenja o zadevah s področij iz njene pristojnosti.

5. Evropski sistem centralnih bank prispeva k nemotenemu vodenju politik pristojnih organov glede bonitetnega nadzora kreditnih institucij in stabilnosti finančnega sistema.

6. V evropskih zakonih se lahko na Evropsko centralno banko prenesejo posebne naloge, ki se nanašajo na politike bonitetnega nadzora kreditnih in drugih finančnih institucij, z izjemo zavarovalnic. Taki zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Evropsko centralno banko.

Člen III-78

1. Evropska centralna banka ima izključno pravico odobriti izdajanje evro bankovcev v Uniji. Bankovce lahko izdajajo Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke. Samo bankovci, ki jih izdajajo Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke, so zakonito plačilno sredstvo v Uniji.

2. Države članice lahko izdajajo evro kovance pod pogojem, da jim Evropska centralna banka odobri obseg emisije. Svet ministrov lahko na predlog Komisije sprejme evropske uredbe, s katerimi določi ukrepe za uskladitev apoenov in tehničnih specifikacij vseh kovancev, namenjenih obtoku, da bi tako omogočil njihovo neovirano kroženje v Uniji. Svet ministrov odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Evropsko centralno banko.

Člen III-79

1. Evropski sistem centralnih bank sestavljajo Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke.

2. Evropska centralna banka je pravna oseba.

3. Evropski sistem centralnih bank upravljata organa odločanja Evropske centralne banke; to sta Svet Evropske centralne banke in Izvršilni odbor.

4. Statut Evropskega sistema centralnih bank je določen v Protokolu o Statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke.

5. Z evropskimi zakoni se lahko spremenijo členi 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4, 32.6, 33.1(a) in 36 statuta Evropskega sistema centralnih bank:

- a) bodisi na predlog Komisije po posvetovanju z Evropsko centralno banko;
- b) ali na priporočilo Evropske centralne banke po posvetovanju s Komisijo.

6. Svet ministrov sprejme evropske uredbe in sklepe, v katerih določi ukrepe iz členov 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 in 34.3 statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke. Svet ministrov odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom:

- a) bodisi na predlog Komisije po posvetovanju z Evropsko centralno banko;
- b) ali na priporočilo Evropske centralne banke po posvetovanju s Komisijo.

Člen III-80

Pri izvajanju svojih pooblastil ter opravljanju nalog in dolžnosti po tej pogodbi in statutu Evropskega sistema centralnih bank ne smejo niti Evropska centralna banka niti nacionalne centralne banke, pa tudi noben član njihovih organov odločanja zahtevati ali sprejemati navodil od institucij, organov ali agencij Unije, vlad držav članic ali katerih koli drugih organov. Institucije, organi in agencije Unije ter vlade držav članic se obvezujejo, da bodo to načelo spoštovali in ne bodo poskušali vplivati na člane organov odločanja Evropske centralne banke ali nacionalnih centralnih bank pri opravljanju njihovih nalog.

Člen III-81

Vsaka država članica zagotovi združljivost svoje nacionalne zakonodaje, tudi statuta nacionalne centralne banke, z Ustavo in statutom Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke.

Člen III-82

1. Za izvajanje nalog, zaupanih Evropskemu sistemu centralnih bank, Evropska centralna banka v skladu z določbami Ustave in pod pogoji, določenimi s statutom Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke:

- a) sprejema evropske uredbe, kolikor so potrebne za izvajanje nalog, opredeljenih v prvi alineji člena 3.1, v členih 19.1, 22 in 25.2 statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke, in v primerih, ki se določijo v evropskih uredbah in sklepih iz člena III-79(6);
- b) sprejema evropske sklepe, ki so potrebni za izvajanje nalog, zaupanih Evropskemu sistemu centralnih bank v skladu z Ustavo in statutom Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke;
- c) daje priporočila in mnenja.

2. Evropska centralna banka se lahko odloči, da svoje evropske sklepe, priporočila in mnenja objavi.

3. Svet ministrov v skladu s postopkom iz člena III-79(6) sprejme evropske uredbe, ki določajo meje in pogoje, pod katerimi ima Evropska centralna banka pravico naložiti globe ali periodične denarne kazni podjetjem, ki ne izpolnjujejo obveznosti iz njenih evropskih uredb in sklepov.

Člen III-83

Brez poseganja v pristojnosti Evropske centralne banke se v evropskem zakonu ali okvirnem zakonu določijo ukrepi, potrebni za uporabo evra kot enotne valute držav članic. Takšen zakon ali okvirni zakon se sprejme po posvetovanju z Evropsko centralno banko.

ODDELEK 3

INSTITUCIONALNE DOLOČBE

Člen III-84

1. Svet Evropske centralne banke sestavljajo člani Izvršilnega odbora Evropske centralne banke in guvernerji nacionalnih centralnih bank držav članic za katere velja odstopanje, navedeno v členu III-91.
2. a) Izvršilni odbor sestavljajo predsednik, podpredsednik in štirje drugi člani.
b) Vlade držav članic na ravni voditeljev držav ali vlad na priporočilo Sveta ministrov, ki se je predhodno posvetoval z Evropskim parlamentom in Svetom Evropske centralne banke, v medsebojnem soglasju imenujejo predsednika, podpredsednika in druge člane Izvršilnega odbora med osebami, ki imajo ugled in poklicne izkušnje na monetarnem ali bančnem področju.

Njihov mandat traja osem let, ne morejo pa biti ponovno imenovani.

Člani Izvršilnega odbora so lahko le državljani držav članic.

Člen III-85

1. Predsednik Sveta ministrov in član Komisije lahko sodelujeta na sestankih Sveta Evropske centralne banke, vendar nimata pravice glasovanja.

Predsednik Sveta ministrov lahko Svetu Evropske centralne banke predloži predlog za posvetovanje.

2. Predsednik Evropske centralne banke je vabljen na seje Sveta ministrov, kadar ta razpravlja o zadevah v zvezi s cilji in nalogami Evropskega sistema centralnih bank.

3. Evropska centralna banka naslovi letno poročilo o dejavnostih Evropskega sistema centralnih bank in monetarni politiki v preteklem in tekočem letu na Evropski parlament, Svet ministrov in Komisijo, pa tudi na Evropski svet. Predsednik Evropske centralne banke predloži to poročilo Svetu ministrov in Evropskemu parlamentu, ki imata lahko na tej podlagi splošno razpravo.

Predsednika Evropske centralne banke in druge člane Izvršilnega odbora lahko na zahtevo Evropskega parlamenta ali na njihovo lastno pobudo zaslišijo pristojni odbori Evropskega parlamenta.

Člen III-86

1. Za čim bolj učinkovito usklajevanje politik držav članic, ki je nujno za delovanje notranjega trga, se z Ustavo ustanovi Ekonomsko-finančni odbor.
2. Odbor opravlja naslednje naloge:
 - a) na zahtevo Sveta ministrov ali Komisije ali na lastno pobudo pripravlja mnenja za navedeni instituciji;
 - b) spremlja ekonomsko in finančno stanje držav članic in Unije in o tem redno poroča Svetu ministrov in Komisiji, zlasti v zvezi s finančnimi razmerji s tretjimi državami in mednarodnimi institucijami;
 - c) brez poseganja v člen III-247 sodeluje pri pripravljanju dejavnosti Sveta ministrov, navedenih v členih III-48, členu III-71(2), (3), (4) in (6), členih III-72, III-74, III-75 in III-76, členu III-77(6), členu III-78(2), III-79(5) in (6), členih III-83 in III-90, členu III-92(2) in (3), III-95, členu III-96(2) in (3) ter členih III-224 in III-228, in pri izvajanju drugih svetovalnih in pripravljalnih nalog, ki mu jih dodeli Svet ministrov;
 - d) najmanj enkrat na leto preveri stanje glede pretoka kapitala in prostega pretoka plačil, kot izhajata iz uporabe Ustave in aktov Unije; preverjanje se nanaša na vse ukrepe glede pretoka kapitala in plačil; odbor poroča o izidu tega preverjanja Komisiji in Svetu ministrov.

Države članice, Komisija in Evropska centralna banka imenujejo vsaka največ dva člana odbora.

3. Svet ministrov na predlog Komisije sprejme evropski sklep, v katerem opredeli podrobne določbe glede sestave Ekonomskega in finančnega odbora. Svet ministrov ukrepa po posvetovanju z Evropsko centralno banko in odborom. Predsednik Sveta ministrov o tem sklepu obvesti Evropski parlament.
4. Če in dokler obstajajo države članice, za katere velja odstopanje, navedeno v členu III-91, ima odbor poleg nalog iz odstavka 2 tudi nalogo, da spremlja monetarno in finančno stanje in splošni plačilni sistem teh držav članic ter o tem redno poroča Svetu ministrov in Komisiji.

Člen III-87

Glede zadev, ki jih urejajo člen III-71(4), člen III-76 razen odstavka 13, členi III-83, III-90 in III-91, člen III-92(3) in člen III-228, lahko Svet ministrov ali država članica zaprosi Komisijo bodisi za priporočilo ali za predlog. Komisija to prošnjo preuči in svoje sklepe nemudoma predloži Svetu ministrov.

ODDELEK 3a

POSEBNE DOLOČBE ZA DRŽAVE ČLANICE, KI SO DEL EVROOBMOČJA

Člen III-88

1. Da se zagotovi pravilno delovanje ekonomske in monetarne unije in v skladu z ustreznimi določbami Ustave, se sprejmejo ukrepi, specifični za države članice, ki so člani evroobmočja:

- a) za večjo uskladitev njihove proračunske discipline in za njeno nadzorovanje;
- b) za določitev smernic ekonomske politike za njih ob zagotavljanju njihove skladnosti s politikami, sprejetimi za celotno Unijo, in njihovega nadzora.

2. Samo člani Sveta ministrov, ki predstavljajo države članice, ki so del evroobmočja, lahko glasujejo za ukrepe iz odstavka 1. Kvalificirana večina se opredeli kot večina glasov predstavnikov držav članic, ki so del evroobmočja in predstavljajo najmanj tri petine svojega prebivalstva. Soglasje teh članov Sveta ministrov je potrebno za pravni akt, ki se sprejema soglasno.

Člen III-89

Podrobnosti glede srečanj ministrov držav članic, ki so del evroobmočja, so določene v Protokolu o Evro skupini.

Člen III-90

1. Da se zagotovi položaj evra v mednarodnem monetarnem sistemu, Svet ministrov na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko sprejme evropski sklep, s katerim določi skupna stališča o zadevah posebnega pomena glede ekonomske in monetarne unije znotraj pristojnih mednarodnih finančnih institucij in konferenc.

2. V zvezi z ukrepi iz odstavka 1 lahko glasujejo samo člani Sveta ministrov, ki predstavljajo države članice, ki so del evroobmočja. Kvalificirana večina se opredeli kot večina glasov predstavnikov držav članic, ki so del evroobmočja in predstavljajo najmanj tri petine svojega prebivalstva. Soglasje teh članov Sveta ministrov je potrebno za pravni akt, ki se sprejema soglasno.

3. Svet ministrov lahko na predlog Komisije sprejme ustrezne ukrepe za zagotovitev enotnega zastopanja v okviru mednarodnih finančnih institucij in konferenc. Uporabljajo se postopkovne določbe odstavkov 1 in 2.

ODDELEK 4

PREHODNE DOLOČBE

Člen III-91

1. Države članice, glede katerih je Svet ministrov sklenil, da ne izpolnjujejo potrebnih pogojev za uvedbo evra, se v nadaljnjem besedilu imenujejo "države članice z odstopanjem".
2. Naslednje določbe Ustave se ne uporabljajo za države članice z odstopanjem:
 - a) sprejetje delov širših ekonomsko-političnih smernic, ki se na splošno nanašajo na evro območje (člen III-71(2));
 - b) prisilna sredstva za odpravo čezmernih primanjkljajev (člen III-76(9) in (10));
 - c) cilji in naloge Evropskega sistema centralnih bank (člen III-77(1), (2), (3) in (5));
 - d) izdaja evra (člen III-78);
 - e) pravni akti Evropske centralne banke (člen III-82);
 - f) ukrepi, ki urejajo uporabo evra (člen III-83);
 - g) monetarni sporazumi in drugi ukrepi v zvezi s politiko deviznega tečaja (člen III-228);
 - h) imenovanje članov Izvršilnega odbora Evropske centralne banke (člen III-84(2)(b)).

V zgoraj navedenih členih torej "države članice" pomeni države članice brez odstopanja.

3. Po poglavju IX Statutov Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke so države članice z odstopanjem in njihove centralne banke izvzete iz pravic in obveznosti v okviru Evropskega sistema centralnih bank.
4. Glasovalne pravice članov Sveta ministrov, ki predstavljajo države članice z odstopanjem mirujejo, kadar Svet ministrov sprejme ukrepe iz členov, navedenih v odstavku 2. Kvalificirana večina se opredeli kot večina glasov predstavnikov držav članic brez odstopanja, ki predstavljajo najmanj tri petine svojega prebivalstva. Soglasje teh držav članic je potrebno za vsak pravni akt, ki se sprejema soglasno.

Člen III-92

1. Najmanj enkrat vsaki dve leti ali na zahtevo države članice z odstopanjem Komisija in Evropska centralna banka poročata Svetu ministrov o napredku, ki so ga države članice dosegle pri izpolnjevanju svojih obveznosti glede uresničevanja ekonomske in monetarne unije. Ta poročila vključujejo preverjanje združljivosti nacionalnih zakonodaj držav članic, skupaj s statuti njihovih nacionalnih centralnih bank, s členoma III-80 in III-81 in statutom Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke. V poročilih se tudi preveri, ali je bila dosežena visoka stopnja trajnostne konvergence, pri čemer se analizira, v kolikšnem obsegu države članice izpolnjujejo naslednja merila:

- a) doseganje visoke stopnje stabilnosti cen; to je razvidno iz stopnje inflacije, ki je blizu stopnji inflacije največ treh držav članic z najboljšimi doseženimi rezultati glede stabilnosti cen;
- b) vzdržnost stanja javnih financ; izhaja iz doseženega proračunskega stanja brez čezmernega primanjkljaja v skladu s členom III-76(6);
- c) upoštevanje normalnih meja nihanja, predvidenih z mehanizmom deviznega tečaja, v obdobju najmanj dveh let brez devalvacije glede na evro;
- d) trajnost dosežene konvergence in sodelovanja države članice z odstopanjem v mehanizmu deviznega tečaja, kar se kaže v ravni dolgoročnih obrestnih mer.

Štiri merila, omenjena v tem odstavku, in ustrezna obdobja, v katerih se morajo ta merila spoštovati, so natančneje določena v Protokolu o konvergenčnih merilih. Poročila Komisije in Evropske centralne banke upoštevajo tudi rezultate združevanja trgov, stanje in razvoj tekočega računa plačilne bilance ter preverjanje gibanja stroškov dela na enoto in drugih cenovnih kazalcev.

2. Svet ministrov po posvetovanju z Evropskim parlamentom in po obravnavi v Evropskem svetu na predlog Komisije sprejme evropski sklep, s katerim določi, katere države članice z odstopanjem izpolnjujejo potrebne pogoje na podlagi meril iz odstavka 1 in odpravi odstopanja zadevnih držav članic.

3. Če je v skladu s postopkom iz odstavka 2 odločeno, da se odstopanje odpravi, sprejme Svet ministrov na predlog Komisije s soglasjem članov Sveta ministrov, ki predstavljajo države članice brez odstopanja in zadevno državo članico, evropske uredbe ali sklepe, s katerimi nepreklicno določi tečaj, po katerem evro nadomesti valuto zadevne države članice, pa tudi druge ukrepe, ki so potrebni za uvajanje evra kot enotne valute v zadevni državi članici. Svet ministrov odloča po posvetovanju z Evropsko centralno banko.

Člen III-93

1. Če in dokler obstajajo države članice z odstopanjem, se brez poseganja v člen III-79(3) kot tretji organ odločanja Evropske centralne banke ustanovi Razširjeni svet Evropske centralne banke, naveden v členu 45 statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke.
2. Če in dokler obstajajo države članice z odstopanjem, Evropska centralna banka v zvezi s temi državami članicami:
 - a) krepi sodelovanje med nacionalnimi centralnimi bankami;
 - b) krepi usklajevanje monetarnih politik držav članic zaradi zagotavljanja stabilnosti cen;
 - c) spremlja delovanje mehanizma deviznega tečaja;
 - d) se posvetuje o vprašanjih za katera so pristojne nacionalne centralne banke in ki vplivajo na stabilnost finančnih institucij in trgov;
 - e) izvaja naloge Evropskega sklada za monetarno sodelovanje, ki jih je prej izvajal Evropski monetarni institut.

Člen III-94

Vsaka država članica z odstopanjem obravnava svojo politiko deviznega tečaja kot zadevo skupnega interesa. Pri tem upošteva izkušnje, ki jih je pridobila pri sodelovanju v okviru mehanizma deviznega tečaja.

Člen III-95

1. Kadar ima država članica z odstopanjem plačilnobilančne težave ali obstaja resna nevarnost, da bi v tovrstne težave zašla, bodisi zaradi splošne neuravnoteženosti plačilne bilance ali vrste valute, s katero razpolaga, in kadar bi te težave lahko predvsem ogrozile delovanje notranjega trga ali uresničevanje skupne trgovinske politike, Komisija nemudoma preuči stanje te države in ukrepe, ki jih je ta ob uporabi vseh razpoložljivih sredstev sprejela ali jih lahko sprejme v skladu z določbami Ustave. Komisija navede ukrepe, ki jih priporoča tej državi članici v sprejetje.

Če se izkaže, da ukrepi, ki jih je sprejela država članica z odstopanjem, in ukrepi, ki jih je predlagala Komisija, ne zadoščajo za premagovanje nastalih ali grozečih težav, Komisija po posvetovanju z Ekonomsko-finančnim odborom priporoči Svetu ministrov odobritev medsebojne pomoči in ustreznih metod za njeno izvajanje.

Komisija redno obvešča Svet ministrov o stanju in njegovem razvoju.

2. Svet ministrov odobri omenjeno medsebojno pomoč; sprejme evropske uredbe ali sklepe, s katerimi določi pogoje in podrobnosti te pomoči, katere oblike so lahko naslednje:

- a) usklajeno delovanje v razmerju do ali v okviru drugih mednarodnih organizacij, na katere se države članice z odstopanjem lahko obrnejo;
- b) ukrepi, potrebni za preprečevanje preusmeritve trgovinskih tokov, kadar država članica z odstopanjem, ki je v težavah, ohrani ali ponovno uvede količinske omejitve do tretjih držav;
- c) odobritev kreditov v omejenem obsegu drugih držav članic, za kar je potrebno njihovo soglasje.

3. Če Svet ministrov medsebojne pomoči, ki jo je priporočila Komisija, ne odobri ali če odobrena medsebojna pomoč in sprejeti ukrepi ne zadoščajo, Komisija dovoli državi članici z odstopanjem, ki je v težavah, da sprejme zaščitne ukrepe, za katere Komisija določi pogoje in podrobnosti.

Svet ministrov lahko takšno dovoljenje prekliče ter spremeni omenjene pogoje in podrobnosti.

Člen III-96

1. Kadar nastopi nenadna plačilnobilančna kriza in pravni akt v smislu člena III-95(2) ni takoj sprejeta, lahko država članica z odstopanjem preventivno sprejme potrebne zaščitne ukrepe. Ti ukrepi smejo povzročati kar najmanjše motnje v delovanju notranjega trga, po obsegu pa ne smejo preseči okvira, ki je nujno potreben za odpravo nenadno nastalih težav.

2. Komisija in druge države članice se o takšnih zaščitnih ukrepih obvestijo najpozneje ob začetku njihove veljavnosti. Komisija lahko Svetu ministrov priporoči odobritev medsebojne pomoči v skladu s členom III-95.

3. Po pridobljenem mnenju Komisije in opravljenem posvetu z Ekonomsko-finančnim odborom lahko Svet ministrov sprejme sklep, da zadevna država spremeni, odloži ali odpravi zgoraj omenjene zaščitne ukrepe.

POGLAVJE III

POLITIKE NA DRUGIH POSEBNIH PODROČJIH

ODDELEK 1

ZAPOSLOVANJE

Člen III-97

Unija in države članice si v skladu s tem oddelkom prizadevajo za razvoj usklajene strategije zaposlovanja in zlasti za spodbujanje kvalificiranih, usposobljenih in prilagodljivih delavcev in trgov dela, hitro prilagodljivih gospodarskim spremembam, da bi dosegle cilje, opredeljene v členu I-3.

Člen III-98

1. Države članice s svojimi politikami zaposlovanja prispevajo k doseganju ciljev iz člena III-97 na način, ki je skladen s širšimi smernicami ekonomskih politik držav članic in Unije, sprejetih v skladu s členom III-71(2).
2. Države članice ob upoštevanju svoje nacionalne prakse glede odgovornosti socialnih partnerjev obravnavajo spodbujanje zaposlovanja kot zadevo skupnega pomena in usklajujejo svoje delovanje v zvezi s tem v okviru Sveta ministrov skladno z določbami člena III-100.

Člen III-99

1. Unija prispeva k visoki stopnji zaposlenosti s spodbujanjem sodelovanja med državami članicami in s podpiranjem, po potrebi tudi dopolnjevanjem, njihovega delovanja. Pri tem se spoštujejo pristojnosti držav članic.
2. Pri oblikovanju in izvajanju politik in dejavnosti Unije se upošteva cilj doseganja visoke stopnje zaposlenosti.

Člen III-100

1. Evropski svet vsako leto preuči stanje na področju zaposlovanja v Uniji in sprejme sklepe o tem na podlagi skupnega letnega poročila Sveta ministrov in Komisije.

2. Na podlagi sklepov Evropskega sveta Svet ministrov vsako leto na predlog Komisije sprejme smernice, ki jih države članice upoštevajo v svojih politikah zaposlovanja. Svet ministrov odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom, Odborom regij, Ekonomsko-socialnim odborom in Odborom za zaposlovanje.

Te smernice so skladne s širšimi smernicami, sprejetimi v skladu s členom III-71(2).

3. Vsaka država članica pošlje Svetu ministrov in Komisiji letno poročilo o najpomembnejših ukrepih, sprejetih za izvajanje njene politike zaposlovanja glede na smernice za zaposlovanje iz odstavka 2.

4. Svet ministrov na podlagi poročil iz odstavka 3 in po prejemu stališč Odbora za zaposlovanje vsako leto preveri izvajanje politik zaposlovanja držav članic glede na smernice za zaposlovanje. Če Svet ministrov meni, da je glede na to preverjanje tako primerno, lahko na priporočilo Komisije sprejme priporočila, ki jih naslovi na države članice.

5. Na podlagi rezultatov tega preverjanja Svet ministrov in Komisija pripravita skupno letno poročilo za Evropski svet o stanju na področju zaposlovanja v Uniji in o izvajanju smernic za zaposlovanje.

Člen III-101

Evropski zakoni ali okvirni zakoni lahko določijo spodbujevalne ukrepe, ki so namenjeni spodbujanju sodelovanja med državami članicami in podpori njihovega delovanja na področju zaposlovanja s pobudami, katerih cilj je razvijanje izmenjave informacij in najboljše prakse, zagotavljanje primerjalnih analiz in izvedenskih mnenj, pa tudi pospeševanje inovativnih pristopov in vrednotenje izkušenj, zlasti z uporabo poskusnih projektov. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

Takšni evropski zakoni ali okvirni zakoni ne vključujejo usklajevanja zakonov in drugih predpisov držav članic.

Člen III-102

Svet ministrov z navadno večino sprejme evropski sklep, s katerim ustanovi Odbor za zaposlovanje s svetovalnim statusom za pospeševanje usklajevanja med državami članicami glede politik zaposlovanja in trga dela. Svet ministrov odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Naloge odbora so:

- a) spremljati stanje na področju zaposlovanja in politik zaposlovanja v državah članicah in v Uniji;

- b) brez poseganja v člen III-247 oblikovati mnenja na prošnjo Sveta ministrov ali Komisije ali na lastno pobudo, in prispevati k pripravi postopkov Sveta ministrov iz člena III-100.

Odbor se pri izpolnjevanju svoje naloge posvetuje s socialnimi partnerji.

Vsaka država članica in Komisija imenujejo po dva člana odbora.

ODDELEK 2

SOCIALNA POLITIKA

Člen III-103

Unija in države članice si ob upoštevanju temeljnih socialnih pravic, kakor so določene v Evropski socialni listini, podpisani v Torinu 18. oktobra 1961, in v Listini Skupnosti o temeljnih socialnih pravicah delavcev iz leta 1989, prizadevajo za naslednje cilje: spodbujanje zaposlovanja, izboljšanje življenjskih razmer in delovnih pogojev, tako da se ob ohranjanju izboljšav omogoči njihova uskladitev, ustrezno socialno zaščito, dialog med socialnimi partnerji, razvoj človeških virov za trajno visoko zaposlenost in boj proti izključenosti.

V ta namen Unija in države članice delujeta ob upoštevanju različnosti prakse posameznih držav članic, zlasti na področju pogodbenih odnosov, ter potrebe po ohranitvi konkurenčnosti gospodarstva Unije.

Države članice menijo, da takšen razvoj ne bo nastal le na podlagi delovanja notranjega trga, ki bo dajal prednost usklajevanju socialnih sistemov, marveč tudi na podlagi postopkov, predvidenih v Ustavi, in približevanja določb zakonov ali drugih predpisov.

Člen III-104

1. Z namenom doseči cilje iz člena III-103 Unija podpira in dopolnjuje dejavnosti držav članic na naslednjih področjih:

- a) izboljšanje zlasti delovnega okolja za varovanje zdravja in varnosti delavcev;
- b) delovni pogoji;
- c) socialna varnost in socialna zaščita delavcev;
- d) varstvo delavcev v primeru prenehanja pogodbe o zaposlitvi;
- e) obveščanje delavcev in posvetovanje z njimi;
- f) zastopanje in kolektivna obramba interesov delavcev in delodajalcev, vključno s soodločanjem, ob upoštevanju odstavka 6;
- g) pogoji za zaposlitev državljanov tretjih držav, ki zakonito prebivajo na ozemlju Unije;

- h) vključevanje oseb, ki so izključene iz trga dela, brez poseganja v člen III-183;
- (i) enakost moških in žensk glede priložnosti na trgu dela in obravnave pri delu;
- (j) boj proti socialni izključenosti;
- (k) modernizacija sistemov socialne zaščite brez poseganja v točko (c).

2. V ta namen:

- a) se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni lahko določijo ukrepi, namenjeni spodbujanju sodelovanja med državami članicami s pobudami, katerih cilj je izboljšanje znanja, razvijanje izmenjave informacij in najboljše prakse, pospeševanje inovativnih pristopov in vrednotenje izkušenj, kar ne vključuje usklajevanja zakonov in drugih predpisov držav članic;
- b) lahko na področjih, navedenih v odstavku 1(a) do (i), evropski zakoni ali okvirni zakoni določijo minimalne zahteve za postopno izvajanje, pri čemer se upoštevajo pogoji in tehnični predpisi, ki veljajo v posameznih državah članicah. Ti evropski okvirni zakoni se izogibajo uvajanju upravnih, finančnih in zakonskih omejitev, ki bi lahko zavirale ustanavljanje in razvoj malih in srednjih podjetij.

V vseh primerih se takšni evropski zakoni ali okvirni zakoni sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

3. Z odstopanjem od odstavka 2 se na področjih, navedenih v odstavku 1(c), (d), (f) in (g), Svet ministrov evropske zakone ali okvirne zakone soglasno sprejme po posvetovanju z Evropskim parlamentom, Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

Svet ministrov lahko na predlog Komisije sprejme evropski sklep, po katerem se običajni zakonodajni postopek uporablja za odstavke 1(c), (d), (f) in (g). Ukrepa soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

4. Država članica lahko socialnim partnerjem na njihovo skupno zahtevo poveri izvajanje evropskih okvirnih zakonov, sprejetih v skladu z odstavkom 2.

V tem primeru zagotovi, da socialni partnerji najpozneje do datuma, ko je treba evropski okvirni zakon prenesti, z dogovorom uvedejo potrebne ukrepe, pri tem pa mora zadevna država članica storiti vsa potrebna dejanja, da bi bila ob vsakem času sposobna jamčiti za rezultate, ki jih nalaga ta okvirni zakon.

5. Evropski zakoni in okvirni zakoni, sprejeti v skladu s tem členom:

- a) ne vplivajo na pravico držav članic, da opredelijo temeljna načela svojega sistema socialnega varstva in ne smejo pomembno vplivati na finančno uravnoveženost teh sistemov;

- b) državam članicam ne preprečujejo ohranjanja ali uvedbe strožjih zaščitnih ukrepov, združljivih z Ustavo;
- 6. Ta člen se ne uporablja za plače, pravico združevanja, pravico do stavke ali pravico do izprtja.

Člen III-105

1. Naloga Komisije je spodbujati posvetovanja med socialnimi partnerji na ravni Unije in zato sprejme vse ustrezne ukrepe za olajšanje njihovega dialoga, pri čemer partnerjem zagotovi uravnoteženo podporo.
2. V ta namen se Komisija pred predložitvijo predlogov na področju socialne politike posvetuje s socialnimi partnerji o možni usmeritvi ukrepov Unije.
3. Če po teh posvetovanjih Komisija oceni, da je zaželeno ukrepanje Unije, se s socialnimi partnerji posvetuje o vsebini predvidenega predloga. Socialni partnerji predložijo Komisiji mnenje ali, kadar je to primerno, priporočilo.
4. Pri teh posvetovanjih lahko socialni partnerji obvestijo Komisijo, da želijo začeti postopek, predviden v členu III-106. Postopek ne sme trajati več kakor devet mesecev, razen če se zadevni socialni partnerji in Komisija skupaj ne odločijo za podaljšanje.

Člen III-106

1. Če socialni partnerji tako želijo, lahko dialog med njimi na ravni Unije privede do pogodbenih razmerij, tudi sporazumov.
2. Sporazumi, sklenjeni na ravni Unije, se izvajajo bodisi v skladu s postopki in prakso socialnih partnerjev in držav članic ali v zadevah iz člena III-104 na skupno zahtevo podpisnic z evropskimi uredbami ali sklepi, ki jih je sprejel Svet ministrov na predlog Komisije. Evropski parlament mora biti obveščen.

Svet ministrov odloča s soglasjem, kadar zadevni sporazum vsebuje eno ali več določb, ki se nanašajo na področja, za katera je potrebno soglasje po členu III-104(3).

Člen III-107

Za doseganje ciljev iz člena III-103 in brez poseganja v druge določbe Ustave Komisija spodbuja sodelovanje med državami članicami in olajšuje usklajevanje njihovih ukrepov na vseh področjih socialne politike iz tega oddelka, zlasti na naslednjih področjih:

- a) zaposlovanje;
- b) delovno pravo in delovni pogoji;
- c) osnovno in nadaljnje poklicno usposabljanje;
- d) socialna varnost;
- e) preprečevanje nesreč pri delu in poklicnih boleznih;
- f) higiena dela;
- g) pravica združevanja ter kolektivna pogajanja med delodajalci in delavci.

V ta namen Komisija tesno sodeluje z državami članicami z izdelavo študij, dajanjem mnenj in s pripravo posvetovanj glede težav, ki se pojavljajo na nacionalni ravni, pa tudi glede tistih, ki zadevajo mednarodne organizacije, zlasti pobud, namenjenih oblikovanju smernic in kazalcev, organizaciji izmenjave najboljših praks ter pripravi elementov, potrebnih za periodično spremljanje in ocenjevanje. Evropski parlament mora biti izčrpno obveščen.

Preden Komisija da mnenje iz tega člena, se posvetuje z Ekonomsko-socialnim odborom.

Člen III-108

1. Vsaka država članica zagotovi uporabo načela enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti za moške in ženske.

2. V tem členu "plačilo" pomeni običajno osnovno ali minimalno mezdo ali plačo ter kakršne koli druge prejemke v denarju ali v naravi, ki jih delavec prejme iz naslova zaposlitve neposredno ali posredno od svojega delodajalca.

Enako plačilo brez diskriminacije glede na spol pomeni:

- a) da se plačilo za enako delo po akordnih postavkah izračuna na podlagi enakih merskih enot;
- b) da je plačilo za delo po urnih postavkah enako za enako delovno mesto.

3. Evropski zakoni ali okvirni zakoni določijo ukrepe za zagotovitev uporabe načela enakih možnosti in enakega obravnavanja moških in žensk glede zaposlovanja in poklica, vključno z načelom enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti. Sprejmejo se po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

4. Da bi zagotovili dejansko polno enakost med moškimi in ženskami v delovnem življenju, načelo enakega obravnavanja državam članicam ne preprečuje ohranitve ali sprejetja ukrepov o specifičnih ugodnostih, s katerimi se nezadostno zastopnemu spolu olajša opravljanje poklicne dejavnosti ali prepreči ali izravna neugoden položaj v poklicni karieri.

Člen III-109

Države članice si prizadevajo ohraniti obstoječo enakovrednost sistemov plačanih dopustov.

Člen III-110

Komisija vsako leto sestavi poročilo o napredku pri doseganju ciljev iz člena III-103, skupaj z demografskim stanjem v Uniji. Poročilo pošlje Evropskemu parlamentu, Svetu ministrov in Ekonomsko-socialnemu odboru.

Člen III-111

Svet ministrov z navadno večino sprejme evropski sklep, s katerim ustanovi Odbor za socialno zaščito s svetovalnim statusom za pospeševanje sodelovanja na področju politik socialne zaščite med državami članicami in Komisijo. Svet ministrov odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Naloge odbora so:

- a) spremljati socialni položaj in napredek v politikah socialne zaščite v državah članicah in Uniji;
- b) spodbujati izmenjavo informacij, izkušenj in najboljše prakse med državami članicami in Komisijo;
- c) brez poseganja v člen III-247 pripravlja poročila, oblikuje mnenja ali opravlja drugo delo v okviru svojih pristojnosti na prošnjo Sveta ministrov ali Komisije ali na lastno pobudo.

Odbor pri izpolnjevanju svoje naloge vzpostavi ustrezne stike s socialnimi partnerji.

Vsaka država članica in Komisija imenujejo po dva člana odbora.

Člen III-112

Komisija v svojem letnem poročilu za Evropski parlament nameni posebno poglavje razvoju socialnih razmer v Uniji.

Evropski parlament lahko pozove Komisijo, naj pripravi poročila o posebnih problemih, ki se nanašajo na socialne razmere.

Pododdelek 1

Evropski socialni sklad

Člen III-113

Da bi izboljšali zaposlitvene priložnosti delavcev na notranjem trgu in tako prispevali k dvigu življenjske ravni, se ustanovi Evropski socialni sklad; njegov cilj je omogočiti lažje zaposlovanje delavcev ter povečati njihovo geografsko in poklicno mobilnost v Uniji, pa tudi olajšati njihovo prilagajanje spremembam v industriji in proizvodnih sistemih, zlasti s poklicnim usposabljanjem in preusposabljanjem.

Člen III-114

Komisija upravlja sklad.

Pri tej nalogi ji pomaga odbor, ki mu predseduje član Komisije, sestavljen pa je iz predstavnikov vlad, sindikatov in organizacij delodajalcev.

Člen III-115

Z evropskimi zakoni se uzakonijo izvedbeni sklepi, ki se nanašajo na Evropski socialni sklad. Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

ODDELEK 3

EKONOMSKA, SOCIALNA IN TERITORIALNA KOHEZIJA

Člen III-116

Da bi Unija pospešila svoj vesplošni skladni razvoj, razvija in izvaja tiste svoje dejavnosti, ki vodijo h krepitvi njene ekonomske, socialne in teritorialne kohezije.

Unija si še posebno prizadeva zmanjšati neskladje med stopnjami razvitosti različnih regij in zaostalost regij ali otokov z najbolj omejenimi možnostmi, tudi podeželja.

Člen III-117

Države članice vodijo in usklajujejo svojo gospodarsko politiko tako, da dosegajo tudi cilje, navedene v členu III-116. Pri oblikovanju in izvajanju politik in dejavnosti Unije ter vzpostavljanju notranjega trga upoštevajo te cilje in prispevajo k njihovem uresničevanju. Unija podpira uresničevanje teh ciljev tudi z delovanjem v okviru strukturnih skladov (Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad, Usmerjevalni oddelek; Evropski socialni sklad; Evropski sklad za regionalni razvoj), Evropske investicijske banke in drugih obstoječih finančnih instrumentov.

Komisija vsaka tri leta predloži Evropskemu parlamentu, Svetu ministrov, Odboru regij in Ekonomsko-socialnemu odboru poročilo o napredku, doseženem pri uresničevanju ekonomske, socialne in teritorialne kohezije, in o tem, kako so k temu pripomogle v tem členu predvidena sredstva. Po potrebi se temu poročilu priložijo ustrezni predlogi.

Evropski zakoni ali okvirni zakoni lahko določijo vse posebne ukrepe zunaj skladov, ne da bi posegali v ukrepe, sprejete v okviru drugih politik Unije. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

Člen III-118

Evropski sklad za regionalni razvoj je namenjen pomoči pri odpravljanju največjih razvojnih neravnovesij v regijah Unije, tako da sodeluje pri razvoju in strukturnem prilagajanju razvojno zaostalih regij in pri preobrazbi nazadujočih industrijskih regij.

Člen III-119

Brez poseganja v člen III-120 se z evropskimi zakoni opredelijo naloge, prednostni cilji in organizacija strukturnih skladov - kar lahko vključuje tudi združevanje skladov -, splošna pravila, ki se uporabljajo za sklade, in določbe, potrebne za zagotavljanje uspešnosti ter usklajevanje skladov med seboj in z drugimi obstoječimi finančnimi instrumenti.

Kohezijski sklad, ustanovljen z evropskim zakonom, zagotavlja finančne prispevke za projekte na področju okolja in vseevropskih omrežij v okviru prometne infrastrukture.

V vseh primerih se takšni evropski zakoni sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom. Svet ministrov odloča soglasno do 1. januarja 2007.

Člen III-120

Izvedbeni sklepi, ki se nanašajo na Evropski sklad za regionalni razvoj, se uzakonijo z evropskimi zakoni. Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

Za Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad, Usmerjevalni oddelek in za Evropski socialni sklad se uporabljata člena III-127 in III-115.

ODDELEK 4

KMETIJSTVO IN RIBIŠTVO

Člen III-121

Unija opredeli in izvaja skupno kmetijsko in ribiško politiko.

"Kmetijski proizvodi" pomenijo rastlinske, živalorejske in ribiške proizvode ter proizvode prve stopnje predelave teh proizvodov. Sklicevanje na skupno kmetijsko politiko ali na kmetijstvo ter uporaba izraza "kmetijski" pomeni tudi sklicevanje na ribištvo, ob upoštevanju posebnosti tega sektorja.

Člen III-122

1. Notranji trg se razširi na kmetijstvo in trgovino s kmetijskimi proizvodi.
2. Razen če ni v členih III-123 do III-128 določeno drugače, se za kmetijske proizvode uporabljajo predpisi, ki se nanašajo na vzpostavitev notranjega trga.
3. Proizvodi, ki so naštetih v Prilogi I^{*}, so predmet določb členov III-123 do III-128.
4. Delovanje in razvoj notranjega trga kmetijskih proizvodov mora spremljati oblikovanje skupne kmetijske politike.

Člen III-123

1. Cilji skupne kmetijske politike so:
 - a) povečati kmetijsko produktivnost s pospeševanjem tehničnega napredka in zagotavljanjem racionalnega razvoja kmetijske proizvodnje ter z optimalno uporabo proizvodnih dejavnikov, zlasti delovne sile;
 - b) s tem zagotoviti primerno življenjsko raven kmetijske skupnosti, zlasti s povečanjem individualnega zaslužka oseb, ki se ukvarjajo s kmetijstvom;
 - c) stabilizirati trge;
 - d) zagotoviti redno preskrbo;
 - e) zagotoviti, da je preskrba potrošnikom dostopna po primernih cenah.
2. Pri oblikovanju skupne kmetijske politike in posebnih metod za njeno izvajanje se upošteva:
 - a) posebna narava kmetijske dejavnosti, ki je posledica socialne strukture kmetijstva ter strukturnih in naravnih razlik med različnimi kmetijskimi regijami;

^{*} To Prilogo, ki ustreza Prilogi I k PES, je treba oblikovati.

- b) potreba, da se ustrezne prilagoditve izvedejo postopno;
- c) dejstvo, da je kmetijstvo v državah članicah sektor, ki je tesno povezan s celotnim gospodarstvom.

Člen III-124

1. Za doseganje ciljev, določenih v členu III-123, se vzpostavi skupna ureditev kmetijskih trgov.

Ta ureditev je glede na zadevni proizvod v eni od naslednjih oblik:

- a) skupna pravila konkurence;
- b) obvezna uskladitev različnih nacionalnih tržnih ureditev;
- c) evropska tržna ureditev.

2. Skupna ureditev, vzpostavljena v skladu z odstavkom 1, lahko vključuje vse ukrepe, nujne za doseganje ciljev iz člena III-123, zlasti uravnavanje cen, pomoči pri proizvodnji in trženju različnih proizvodov, ukrepe za skladiščenje in prenos zalog ter skupne mehanizme za stabiliziranje uvoza ali izvoza.

Skupna ureditev je omejena na doseganje ciljev, določenih v členu III-123, in izključuje vsakršno diskriminacijo med proizvajalci in potrošniki v Uniji.

Vsaka skupna cenovna politika temelji na skupnih merilih in enotnih metodah izračunavanja.

3. Za doseganje zastavljenih ciljev skupne ureditve iz odstavka 1 se lahko ustanovi enega ali več kmetijskih usmerjevalnih in jamstvenih skladov.

Člen III-125

Da bi omogočili doseganje ciljev iz člena III-123, se lahko v okviru skupne kmetijske politike predvidijo naslednje ukrepe:

- a) učinkovito usklajevanje prizadevanj na področju poklicnega usposabljanja, raziskav in razširjanja znanja na področju kmetijstva; to lahko vključuje skupno financiranje projektov ali institucij;
- b) skupni ukrepi za pospeševanje porabe nekaterih proizvodov.

Člen III-126

1. Oddelek o pravilih konkurence se uporablja za proizvodnjo kmetijskih proizvodov in trgovino s kmetijskimi proizvodi le v obsegu, določenem v evropskih zakonih ali okvirnih zakonih v skladu s členom III-127(2)), ob upoštevanju ciljev iz člena III-123.
2. Svet ministrov lahko na predlog Komisije sprejme evropsko uredbo ali sklep, s katerim odobri dodelitev pomoči:
 - a) za zaščito podjetij, ki so zaradi strukturnih ali naravnih razmer v slabšem položaju;
 - b) v okviru programov gospodarskega razvoja.

Člen III-127

1. Komisija da predloge za oblikovanje in uresničevanje skupne kmetijske politike, vključno z nadomestitvijo nacionalnih ureditev z eno od oblik skupne ureditve, predvidene v členu III-124(1), ter za izvajanje ukrepov, podrobno iz tega oddelka.

Ti predlogi upoštevajo soodvisnost kmetijskih vprašanj, obravnavanih v tem oddelku.

2. Evropski zakoni ali okvirni zakoni določijo skupne ureditve, predvidene v členu III-124(1) in druge določbe, potrebne za doseganje ciljev skupne kmetijske politike in skupne ribiške politike. Sprejmejo se po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.
3. Svet ministrov na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe o določitvi cen, prelevmanov, pomoči in količinskih omejitvah ter o določanju in dodeljevanju možnosti ribolova.
4. V skladu z odstavkom 2 se nadomesti nacionalne tržne ureditve s skupno ureditvijo iz člena III-124(1), če:
 - a) skupna ureditev državam članicam, ki nasprotujejo temu ukrepu in imajo lastno ureditev za neko proizvodnjo, ponuja enakovredne zaščitne ukrepe glede zaposlovanja in življenjske ravni zadevnih proizvajalcev, ob upoštevanju sčasoma možnih prilagoditev in potrebne specializacije;
 - b) taka ureditev v Uniji zagotavlja tržne pogoje, ki so podobni tistim na nacionalnem trgu.

5. Če se skupna ureditev za nekatere surovine ustanovi pred obstojem skupne ureditve za ustrezne predelane proizvode, se lahko surovine, ki se uporabljajo za predelane proizvode, namenjene izvozu v tretje države, uvozi iz držav zunaj Unije.

Člen III-128

Kadar je proizvod v državi članici predmet nacionalne tržne ureditve ali notranjih predpisov z enakim učinkom, ki vplivajo na konkurenčni položaj podobne proizvodnje v drugi državi članici, države članice uvedejo izravnalno dajatev na uvoz tega proizvoda iz države članice, v kateri obstaja taka ureditev ali taki predpisi, razen če ta država ne uvede izravnalne dajatve na izvoz.

Komisija sprejme evropske uredbe ali sklepe, s katerimi določi višino teh dajatev na ravni, ki je potrebna za ponovno vzpostavitev ravnotežja; odobri lahko tudi druge ukrepe, za katere določi pogoje in podrobnosti.

ODDELEK 5

OKOLJE

Člen III-129

1. Okoljska politika Unije prispeva k uresničevanju naslednjih ciljev:
 - a) ohranjanju, varstvu in izboljšanju kakovosti okolja;
 - b) varovanju človekovega zdravja;
 - c) skrbni in preudarni rabi naravnih virov;
 - d) spodbujanju ukrepov na mednarodni ravni za reševanje regionalnih ali globalnih okoljskih problemov.
2. Cilj okoljske politike Unije je doseči visoko raven varstva, pri čemer se upošteva raznolikost razmer v posameznih regijah Unije. Politika temelji na previdnostnem načelu in na načelih, da je treba delovati preventivno, da je treba okoljsko škodo prednostno odpravljati pri viru in da mora plačati povzročitelj obremenitve.

V tej zvezi usklajevalni ukrepi, ki ustrezajo zahtevam varstva okolja, vključujejo, kadar je to primerno, zaščitno klavzulo, ki državam članicam dovoljuje, da iz negospodarskih okoljskih razlogov sprejmejočasne ukrepe, za katere velja nadzorni postopek Unije.

3. Pri oblikovanju svoje okoljske politike Unija upošteva:
 - a) razpoložljive znanstvene in tehnične podatke;
 - b) okoljske razmere v različnih regijah Unije;
 - c) možne koristi in stroške ukrepanja ali neukrepanja;
 - d) gospodarski in socialni razvoj Unije kot celote in uravnotežen razvoj njenih regij.
4. V okviru svojih pristojnosti Unija in države članice sodelujejo s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami. Podrobnosti sodelovanja Unije so lahko predmet sporazumov med Unijo in zadevnimi tretjimi osebami, o teh sporazumih pa se pogajajo in jih sklepajo v skladu s členom III-272.

Prejšnji pododstavek ne posega v pristojnost držav članic glede pogajanj v mednarodnih organih in glede sklepanja mednarodnih sporazumov.

Člen III-130

1. Evropski zakoni ali okvirni zakoni določijo, katere ukrepe je treba sprejeti za doseganje ciljev iz člena III-129. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.
2. Z odstopanjem od odstavka 1 in brez poseganja v člen III-65 Svet ministrov soglasno sprejme evropske zakone ali okvirne zakone, s katerimi določi:
 - a) ukrepe, ki so zlasti davčne narave;
 - b) ukrepe, ki vplivajo na:
 - (i) prostorsko načrtovanje;
 - (ii) kvantitativno upravljanje vodnih virov, ali, neposredno ali posredno, razpoložljivost teh virov;
 - (iii) rabo zemljišč, razen ravnanja z odpadki;
 - c) ukrepe, ki pomembno vplivajo na izbiro držav članic med različnimi viri energije in na splošno strukturo njihove oskrbe z energijo.

Svet ministrov lahko soglasno sprejme evropski sklep, s katerim opredeli, da se redni zakonodajni postopek uporablja za vprašanja iz prvega pododstavka tega odstavka.

V vseh primerih Svet ministrov odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom, Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

3. Z evropskimi zakoni se uzakonijo splošni delovni programi, v katerih se določijo prednostni cilji. Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

Svet ministrov v skladu s pogoji iz odstavka 1 ali odstavka 2 sprejme ukrepe, ki so potrebni za izvajanje teh programov.

4. Države članice financirajo in izvajajo okoljsko politiko, ne da bi pri tem posegale v nekatere ukrepe, ki jih je sprejela Unija.

5. Brez poseganja v načelo, da plača povzročitelj obremenitve, in če je ukrep, sprejet na podlagi odstavka 1, povezan z nesorazmerno visokimi stroški za organe oblasti države članice, ta ukrep opredeli ustrezne določbe v obliki:

- a) začasnih odstopanj in/ali
- b) finančne podpore iz Kohezijskega sklada.

Člen III-131

Varstvene določbe, sprejete v skladu s členom III-130, nobeni od držav članic ne preprečujejo ohranjanja ali uvedbe strožjih varstvenih določb. Takšne določbe morajo biti združljive z Ustavo. O njih se uradno obvesti Komisija.

ODDELEK 6
VARSTVO POTROŠNIKOV

Člen III-132

1. Zato da bi podprli interese potrošnikov in zagotovili visoko raven varstva potrošnikov, Unija prispeva k varovanju zdravja, varnosti in ekonomskih interesov potrošnikov, pa tudi k spodbujanju njihove pravice do obveščенosti, izobraževanja in samoorganiziranja za zaščito njihovih interesov.
2. Unija prispeva k doseganju ciljev iz odstavka 1 z:
 - a) ukrepi, sprejetimi v skladu s členom III-65 v okviru uresničevanja notranjega trga;
 - b) ukrepi za podporo, dopolnitev in nadzor politike držav članic.
3. Ukrepe iz odstavka 2(b) uzakonijo evropski zakoni ali okvirni zakoni. Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.
4. Ukrepi, sprejeti v skladu z odstavkom 3, državam članicam ne preprečujejo ohranjanja ali uvedbe strožjih zaščitnih ukrepov. Takšni ukrepi morajo biti združljivi z Ustavo. O njih se uradno obvesti Komisija.

ODDELEK 7

PROMET

Člen III-133

Cilji Ustave se na področju, ki ga ureja ta naslov, uresničujejo v okviru skupne prometne politike.

Člen III-134

Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se izvaja člen III-133, ob upoštevanju posebnosti prevoza. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

Taki evropski zakoni ali okvirni zakoni vsebujejo:

- a) skupna pravila, ki se uporabljajo za mednarodni prevoz na ozemlje ali z ozemlja države članice ali za prevoz prek ozemlja ene ali več držav članic;
- b) pogoje, pod katerimi lahko prevozniki opravljajo prevoz v državi članici, v kateri nimajo sedeža;
- c) ukrepe za izboljšanje varnosti prevoza;
- d) vse druge ustrezne predpise.

Člen III-135

Nobena država članica ne sme pred sprejetjem evropskih zakonov ali okvirnih zakonov iz prvega odstavka člena III-134 spreminjati tistih predpisov, ki urejajo ta vprašanja 1. januarja 1958 ali za države, ki pristopajo, na dan njihovega pristopa, tako da bi po svojem neposrednem ali posrednem učinku postali manj ugodni za prevoznike drugih držav članic kakor za prevoznike, ki so državljani te države, razen če je Svet ministrov soglasno sprejel evropski sklep, s katerim dovoljuje izjemo.

Člen III-136

Pomoči so združljive z Ustavo, če so potrebne za usklajevanje prevoza ali če so nadomestilo za opravljanje določenih storitev, ki so del javne službe.

Člen III-137

Pri vseh ukrepih, sprejetih v okviru Ustave, ki se nanašajo na prevozne tarife in pogoje, se upošteva ekonomski položaj prevoznikov.

Člen III-138

1. Pri prevozu znotraj Unije se prepove diskriminacija, ki je v tem, da prevozniki zaračunavanja različne prevoznine in nalagajo različne pogoje za prevoz enakega blaga na istih prometnih povezavah glede na državo članico porekla tega blaga ali namembno državo.
2. Odstavek 1 Svetu ministrov ne preprečuje sprejetja drugih evropskih zakonov ali okvirnih zakonov v skladu s prvim odstavkom člena III-134.
3. Svet ministrov na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe za izvajanje odstavka 1. Odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Ekonomsko-socialnim odborom.

Svet ministrov lahko zlasti sprejme evropske uredbe in sklepe, ki omogočajo institucijam, da zagotovijo upoštevanje pravila iz odstavka 1, uporabnikom pa, da lahko to pravilo v celoti izkoristijo.

4. Komisija na lastno pobudo ali na zahtevo države članice preuči vse primere diskriminacije iz odstavka 1 ter po posvetovanju z vsemi zadevnimi državami članicami sprejme potrebne evropske sklepe v okviru evropskih uredb in sklepov iz odstavka 3.

Člen III-139

1. Pri prevozih na območju Unije je državam članicam prepovedano predpisovanje prevoznin in pogojev, ki vključujejo elemente podpore ali zaščite v korist enega ali več posameznih podjetij ali gospodarskih panog, razen če jim tega ne dovoli Komisija z evropskim sklepom.
2. Komisija na lastno pobudo ali na zahtevo države članice preuči prevoznine in pogoje iz odstavka 1, upošteva zlasti zahteve primerne regionalne ekonomske politike, potrebe nerazvitih območij in probleme območij, ki so zaradi političnih razmer resno prizadeta, pa tudi učinke teh prevoznin in pogojev na konkurenco med vrstami prevoza.

Po posvetovanju z vsako zadevno državo članico Komisija sprejme potrebne evropske sklepe.

3. Prepoved iz odstavka 1 se ne uporablja za tarife, določene zaradi konkurenčnosti.

Člen III-140

Dajatve ali pristojbine, ki jih prevozniki zaračunajo poleg prevoznin pri prehodu meje, ne smejo presegati razumne meje, potem ko so bili upoštevani dejanski stroški, nastali ob prehodu meje.

Države članice si prizadevajo za zmanjšanje teh stroškov.

Komisija lahko naslovi na države članice priporočila za uporabo tega člena.

Člen III-141

Določbe tega oddelka ne izključujejo uporabe ukrepov, sprejetih v Zvezni republiki Nemčiji, če so ti ukrepi potrebni za nadomestilo gospodarske škode, ki jo je delitev Nemčije povzročila v gospodarstvu nekaterih območij Zvezne republike, prizadetih zaradi te delitve.

Člen III-142

Pri Komisiji se oblikuje svetovalni odbor, sestavljen iz strokovnjakov, ki jih imenujejo vlade držav članic. Če je to potrebno, se Komisija z njim posvetuje o vprašanjih prevoza.

Člen III-143

1. Ta oddelek se uporablja za prevoz v železniškem in cestnem prometu ter po celinskih plovnih poteh.
2. Evropski zakoni ali okvirni zakoni lahko določijo ustrezne ukrepe za pomorski in zračni promet. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

ODDELEK 8

VSEEVROPSKA OMREŽJA

Člen III-144

1. Da bi Unija pripomogla k doseganju ciljev iz členov III-114 in III-116 in da bi državljanom Unije, gospodarskim subjektom ter regionalnim in lokalnim skupnostim omogočila v celoti izkoristiti ugodnosti vzpostavitve območja brez notranjih meja, prispeva k vzpostavitvi in razvoju vseevropskih omrežij na področju prometne, telekomunikacijske in energetske infrastrukture.

2. V okviru sistema odprtih in konkurenčnih trgov je dejavnost Unije namenjena pospeševanju medsebojnega povezovanja in medobratovalnosti nacionalnih omrežij, pa tudi dostopa do teh omrežij. Pri tem je zlasti upoštevana potreba po povezavi otoških, neobalnih in obrobnihih regij z osrednjimi regijami Unije.

Člen III-145

1. Da bi dosegli cilje iz člena III-144, Unija:

- a) pripravi vrsto smernic, ki zajemajo cilje, prednostne naloge in splošno zasnovo ukrepov, predvidenih na področju vseevropskih omrežij; v teh smernicah se opredelijo projekti skupnega interesa;
- b) izvaja ukrepe, za katere se izkaže, da so potrebni zaradi zagotovitve medobratovalnosti omrežij, zlasti na področju usklajevanja tehničnih standardov;
- c) lahko podpira projekte skupnega interesa, ki jih podpirajo države članice in ki so opredeljeni v okviru smernic iz točke a), zlasti s študijami izvedljivosti, kreditnimi garancijami ali subvencioniranjem obrestnih mer; Unija lahko prek Kohezijskega sklada pomaga financirati tudi posebne projekte v državah članicah na področju prometne infrastrukture.

Unija pri svojih dejavnostih upošteva potencialno ekonomsko upravičenost projektov.

2. Smernice in drugi ukrepi iz odstavka 1 se določijo z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni. Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

Smernice in projekte skupnega interesa, ki se nanašajo na ozemlje ene od držav članic, mora odobriti ta država članica.

3. Države članice v povezavi s Komisijo med seboj usklajujejo svoje nacionalne politike, ki lahko pomembno vplivajo na doseganje ciljev iz člena III-144. Komisija lahko v tesnem sodelovanju z državami članicami daje koristne pobude za pospeševanje takšnega usklajevanja.
4. Unija se lahko odloči za sodelovanje s tretjimi državami, da bi podprla projekte skupnega interesa in zagotovila medobratovalnost omrežij.

ODDELEK 9

RAZISKAVE IN TEHNOLOŠKI RAZVOJ TER VESOLJE

Člen III-146

1. Cilj Unije je okrepiti znanstvene in tehnološke temelje industrije Unije ter jo spodbujati, da postane bolj konkurenčna na mednarodni ravni, pri čemer pospešuje vse raziskovalne dejavnosti, ki se zdijo potrebne zaradi drugih poglavij Ustave.
2. Zato Unija na vsem svojem območju spodbuja podjetja, tudi mala in srednja, raziskovalne centre in univerze pri njihovih visokokakovostnih raziskovalnih in tehnološkorazvojnih dejavnostih; podpira njihovo prizadevanje za medsebojno sodelovanje, pri čemer je njen glavni cilj omogočiti raziskovalcem, da svobodno sodelujejo prek meja in podjetjem, da izkoristijo možnosti notranjega trga, zlasti z odpiranjem nacionalnih trgov javnih naročil, z opredelitvijo skupnih standardov ter odpravljanjem pravnih in davčnih ovir za tako sodelovanje.
3. Vse dejavnosti Unije na področju raziskav in tehnološkega razvoja iz Ustave, tudi demonstracijski projekti, se določajo in izvajajo v skladu s tem Oddelkom.

Člen III-147

Pri uresničevanju teh ciljev Unija v dopolnilo dejavnostim, ki potekajo v državah članicah, izvaja naslednje dejavnosti:

- a) izvajanje raziskovalnih, tehnološkorazvojnih in demonstracijskih programov s spodbujanjem sodelovanja s in med podjetji, raziskovalnimi centri in univerzami;
- b) spodbujanje sodelovanja s tretjimi državami in z mednarodnimi organizacijami na raziskovalnem, tehnološkorazvojnem in demonstracijskem področju Unije;
- c) razširjanje in optimalizacija rezultatov raziskovalnih, tehnološkorazvojnih in demonstracijskih dejavnosti Unije;
- d) spodbujanje usposabljanja in mobilnosti raziskovalcev v Uniji.

Člen III-148

1. Unija in države članice usklajujejo svoje raziskovalne in tehnološko razvojne dejavnosti, da bi zagotovile skladnost med nacionalnimi politikami in politiko Unije.
2. Komisija lahko v tesnem sodelovanju z državami članicami daje koristne pobude za pospeševanje usklajevanja iz odstavka 1, zlasti pobud, namenjenih oblikovanju smernic in kazalcev, organizaciji izmenjave najboljše prakse ter pripravi elementov, potrebnih za periodično spremljanje in ocenjevanje. Evropski parlament mora biti izčrpno obveščen.

Člen III-149

1. Večletni okvirni program, v katerem so opredeljene vse dejavnosti Unije, se določi z evropskimi zakoni. Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

V okvirnem programu se:

- a) opredelijo znanstveni in tehnološki cilji, ki naj bi jih dosegli z dejavnostmi iz člena III-147, in določijo ustrezne prednostne naloge;
 - b) navede splošna zasnova teh dejavnosti;
 - c) določijo najvišji skupni znesek in podrobna pravila finančne udeležbe Unije pri okvirnem programu ter ustrezni deleži za vsako od predvidenih dejavnosti.
2. Okvirni program se prilagodi ali dopolni glede na spremenjene okoliščine.
 3. Okvirni program se izvaja s posebnimi programi, pripravljenimi znotraj posamezne dejavnosti. V vsakem posebnem programu so opredeljena podrobna pravila njegovega izvajanja, določeno je njegovo trajanje in predvidena potrebna sredstva. Vsota vseh potrebnih sredstev, določenih v posebnih programih, ne sme preseči najvišjega skupnega zneska, ki je določen za okvirni program in vsako dejavnost.
 4. Svet ministrov na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, s katerimi opredeli posebne programe. Odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Ekonomsko-socialnim odborom.

Člen III-150

Za izvajanje večletnega okvirnega programa evropski zakoni ali okvirni zakoni določijo:

- a) pravila glede sodelovanja podjetij, raziskovalnih centrov in univerz;
- b) pravila glede razširjanja rezultatov raziskav.

Takšni evropski zakoni ali okvirni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

Člen III-151

Pri izvajanju večletnega okvirnega programa lahko evropski zakoni opredelijo dopolnilne programe, pri katerih sodelujejo samo nekatere države članice, ki te programe ob morebitni udeležbi Unije tudi financirajo.

Takšni zakoni opredelijo pravila, ki veljajo za dopolnilne programe, zlasti glede razširjanja znanja in dostopa drugih držav članic. Sprejmejo se po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom in v dogovoru z zadevnimi državami članicami.

Člen III-152

Pri izvajanju večletnega okvirnega programa se lahko z evropskimi zakoni predvidi, v dogovoru z zadevnimi državami članicami, sodelovanje pri raziskovalnih in razvojnih programih več držav članic, tudi sodelovanje v strukturah, vzpostavljenih za izvajanje teh programov.

Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

Člen III-153

Pri izvajanju večletnega okvirnega programa lahko Unija predvidi sodelovanje s tretjimi državami ali mednarodnimi organizacijami na raziskovalnem, tehnološko-razvojnem in demonstracijskem področju Unije.

Podrobna ureditev takega sodelovanja je lahko predmet sporazumov med Unijo in zadevnimi tretjimi osebami, o teh sporazumih pa se pogajajo in jih sklepajo v skladu s členom III-227.

Člen III-154

Svet ministrov lahko na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, s katerimi ustanovi skupna podjetja ali kakršno koli drugo strukturo, potrebno za učinkovito izvajanje raziskovalnih, tehnološko-razvojnih in demonstracijskih programov Unije. Odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Ekonomsko-socialnim odborom.

Člen III-155

1. Za pospeševanje znanstvenega in tehničnega napredka, industrijske konkurenčnosti in izvajanje svojih politik Unija oblikuje evropsko vesoljsko politiko. V ta namen lahko spodbuja skupne pobude, podpira raziskave in tehnološki razvoj ter usklajuje prizadevanja, potrebna za raziskovanje in izkoriščanje vesolja.

2. Da bi prispevali k doseganju ciljev iz odstavka 1, se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni opredelijo potrebni ukrepi, ki so lahko v obliki Evropskega vesoljskega programa.

Člen III-156

Komisija na začetku vsakega leta pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu ministrov poročilo. Poročilo zajema informacije o raziskovalnih in tehnološkoroazvojnih dejavnostih ter o razširjanju njihovih rezultatov v predhodnem letu, pa tudi delovni program za tekoče leto.

ODDELEK 10

ENERGETIKA

Člen III-157

1. Pri vzpostavljanju notranjega trga in ob upoštevanju potrebe po ohranitvi in izboljšanju okolja, so cilji energetske politike Unije:

- a) zagotoviti delovanje trga energetike;
- b) zagotovi zanesljivost oskrbe z energijo v Uniji, in
- c) uveljavljati energetska učinkovitost in varčevanje z energijo ter razvijanje novih in obnovljivih oblik energije.

2. Ukrepi, potrebni za doseganje ciljev iz odstavka 1, se določijo z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni. Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

Takšni zakoni ali okvirni zakoni ne vplivajo na izbiro držav članic med različnimi viri energije in na splošno strukturo njihove oskrbe z energijo, ne glede na člen III-130(2)(c).

POGLAVJE IV
OBMOČJE SVOBODE, VARNOSTI IN PRAVICE

ODDELEK 1

SPLOŠNE DOLOČBE

Člen III-158

1. Unija vzpostavi območje svobode, varnosti in pravice ob upoštevanju temeljnih pravic in različnih pravnih tradicij in sistemov držav članic.
2. Unija zagotovi, da se osebe pri prehajanju notranjih meja ne kontrolirajo, in oblikuje skupno politiko o azilu, priseljevanju in nadzoru zunanjih meja na podlagi solidarnosti med državami članicami, kar je pravično do državljanov tretjih držav. V tem poglavju se osebe brez državljanstva obravnavajo enako kakor državljani tretjih držav.
3. Unija si prizadeva zagotoviti visoko raven varnosti z ukrepi za preprečevanje kriminala, rasizma in ksenofobije in bojem proti njima, in z ukrepi za uskladitev in sodelovanje med policijskimi in drugimi pristojnimi organi, kakor tudi z vzajemnim priznavanjem sodb v kazenskih zadevah in, po potrebi, približevanjem kazenskih zakonodaj.
4. Unija olajšuje dostop do sodnega varstva, zlasti z načelom vzajemnega priznavanja sodnih in zunajsodnih odločb v civilnih zadevah.

Člen III-159

Evropski svet opredeli strateške smernice za zakonodajno in operativno načrtovanje na območju svobode, varnosti in pravice.

Člen III-160

1. Nacionalni parlamenti držav članic zagotovijo, da so predlogi in zakonodajne pobude, predložene v skladu z Oddelkoma 4 in 5 tega poglavja upoštevajo načelo subsidiarnosti v skladu s podrobnostmi iz Protokola o uporabi načel subsidiarnosti in sorazmernosti.

Nacionalni parlamenti držav članic lahko sodelujejo pri mehanizmih ocenjevanja, vsebovanih v členu III-161 in pri političnem nadzoru dejavnosti Evropa ter Eurojusta v skladu s členoma III-177 in III-174.

Člen III-161

Brez poseganja v člene III-265 do III-267 lahko Svet ministrov na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, ki določajo podrobnosti po katerih države članice v sodelovanju s Komisijo opravljajo objektivno in nepristransko ocenjevanje izvajanje politik Unije iz tega poglavja s strani organov držav članic,, zlasti zaradi olajšanja polne uporabe načela vzajemnega priznavanja. Evropski parlament in nacionalni parlamenti držav članic so obveščeni o vsebini in rezultatih ocenjevanja.

Člen III-162

V okviru Sveta ministrov se ustanovi stalni odbor, da v Uniji zagotovi pospeševanje in krepitev operativnega sodelovanja na področju notranje varnosti. Brez poseganja v člen III-247 olajša usklajevanje ukrepov pristojnih organov držav članic. Predstavniki zadevnih organov in agencij Unije lahko sodelujejo pri postopkih tega odbora. Evropski parlament in nacionalni parlamenti držav članic so obveščeni glede teh postopkov.

Člen III-163

To poglavje ne vpliva na izpolnjevanje obveznosti držav članic glede vzdrževanja javnega reda in miru ter varovanja notranje varnosti.

Člen III-164

Svet ministrov sprejme evropske uredbe, s katerimi zagotovi upravno sodelovanje med pristojnimi službami držav članic na področjih, ki so zajeta v tem poglavju, kakor tudi med temi službami in Komisijo. Odloča na predlog Komisije brez poseganja v člen III-165 in po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Člen III-165

Akti iz Oddelkov 4 in 5 tega poglavja se sprejmejo:

- a) na predlog Komisije, ali
- b) na pobudo četrtine držav članic.

ODDELEK 2

POLITIKA GLEDE MEJNE KONTROLE, AZILA IN PRISELJEVANJA

Člen III-166

1. Unija oblikuje politiko, da bi:
 - a) zagotovila, da se osebe, ne glede na državljanstvo, pri prehajanju notranjih meja ne kontrolirajo;
 - b) se izvajale osebne kontrole in učinkovit nadzor prehajanja zunanjih meja;
 - c) se postopno uvedel integriran sistema upravljanja zunanjih meja.
2. V ta namen evropski zakoni ali okvirni zakoni določijo ukrepe glede:
 - a) skupne politike vizumov in drugih dovoljenj za krajše bivanje;
 - b) kontrole oseb pri prehodu zunanjih meja;
 - c) pogojev za svobodno potovanje državljanov tretjih držav znotraj Unije za krajše obdobje;
 - d) vseh ukrepov, potrebnih za postopno uvedbo integriranega sistema upravljanja zunanjih meja;
 - e) odprave osebnih kontrol pri prehajanju notranjih meja.
3. Ta člen ne vpliva na pristojnost držav članic glede ozemeljske razmejitve njihovih meja v skladu z mednarodnim pravom.

Člen III-167

1. Unija oblikuje skupno politiko o azilu in začasni zaščiti z namenom ponuditi ustrezen status vsem državljanom tretjih držav, ki prosijo za mednarodno zaščito in zagotoviti skladnost z načelom nevračanja. Ta politika mora biti v skladu z Ženevsko konvencijo z dne 28. julija 1951 in Protokolom z dne 31. januarja 1967 o statusu beguncev in drugimi ustreznimi pogodbami.

2. V ta namen evropski zakoni ali okvirni zakoni določijo ukrepe za skupen evropski azilni sistem, ki zajema:

- a) enoten status azila za državljane tretjih držav, veljaven v celotni Uniji;
- b) enoten status subsidiarne zaščite za državljane tretjih držav, ki brez pridobitve evropskega azila potrebujejo mednarodno zaščito;
- c) skupen sistem začasne zaščite razseljenih oseb v primeru množičnega dotoka;
- d) skupne postopke za dodelitev ali odvzem statusa enotnega azila ali subsidiarne zaščite;
- e) merila in mehanizme za določitev države članice, odgovorne za preverjanje prošnje za azil ali subsidiarno zaščito;
- f) standarde glede pogojev za sprejem prosilcev za azil ali subsidiarno zaščito;
- g) partnerstvo in sodelovanje s tretjimi državami za obvladovanje dotoka oseb, ki prosijo za azil ali subsidiarno ali začasno zaščito.

3. V primeru izrednih razmer v eni ali več državah članicah zaradi nenadnega dotoka državljanov iz tretjih držav lahko Svet ministrov na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, ki vsebujejo začasne ukrepe v korist zadevnih držav članic. Odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Člen III-168

1. Unija oblikuje skupno politiko priseljevanja, s katero v vseh fazah zagotovi učinkovito upravljanje migracijskega dotoka, pravično obravnavo državljanov tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici in preprečevanje ter okrepljene ukrepe za boj proti nezakonitemu priseljevanju in trgovini z ljudmi.

2. V ta namen evropski zakoni ali okvirni zakoni določijo ukrepe na naslednjih področjih:

- a) pogoji vstopa in prebivanja ter standardi glede postopkov držav članic za izdajo vizumov in dovoljenj za prebivanje za daljši čas, tudi tistih zaradi združitve družine;
- b) opredelitev pravic državljanov tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici, in pogojev, ki urejajo svobodo gibanja in prebivanja v drugih državah članicah;

c) nezakonito priseljevanje in nedovoljeno prebivanje, tudi odstranitev in vračanje oseb, ki prebivajo brez dovoljenja.

d) boj proti trgovini z ljudmi, zlasti ženskami in otroki.

3. Unija lahko s tretjimi državami sklene sporazume o ponovnem sprejemu o ponovnem sprejemu državljanov tretjih držav, ki brez dovoljenja prebivajo v državi članici, v njihovo državo izvora ali porekla v skladu s členom III-227.

4. Evropski zakoni ali okvirni zakoni lahko določijo ukrepe, s katerimi se omogočijo spodbude in podpora dejanjem držav članic zaradi pospeševanja vključevanja državljanov tretjih držav, ki zakonito prebivajo na njihovem ozemlju, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in drugih predpisov držav članic.

Člen III-169

Za politike Unije iz tega oddelka in njihovo izvajanje velja načelo solidarnosti in pravične delitve odgovornosti med državami članicami, vključno s finančnim področjem. Kadar koli je to potrebno, vsebujejo akti Unije, sprejeti v skladu s tem oddelkom, ustrezne ukrepe za uveljavitev tega načela.

ODDELEK 3

PRAVOSODNO SODELOVANJE V CIVILNIH ZADEVAH

Člen III-170

1. Unija razvija pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah s čezmejnimi posledicami, ki temelji na načelu vzajemnega priznavanja sodb in odločb v zunajsodnih zadevah. Takšno sodelovanje lahko vključuje sprejetje ukrepov za približevanje zakonov in drugih predpisov držav članic.
2. V ta namen zakoni ali okvirni zakoni določijo ukrepe, katerih cilj je med drugim zagotoviti:
 - a) vzajemno priznavanje in izvrševanje sodb in odločb v zunajsodnih zadevah med državami članicami;
 - b) čezmejno vročitev sodnih in zunajsodnih listin;
 - c) skladnost predpisov, ki se uporabljajo v državah članicah glede kolizije zakonov in sporov o pristojnosti;
 - d) sodelovanje pri pridobivanju dokazov;
 - e) visoka raven dostopa do sodnega varstva;
 - f) nemoten potek civilnih postopkov, po potrebi s spodbujanjem združljivosti predpisov o civilnih postopkih, ki veljajo v državah članicah;
 - g) oblikovanje alternativnih načinov reševanja sporov;
 - h) pomoč pri usposabljanju sodnikov in zaposlenih na sodišču.
3. Ne glede na odstavek 2 se ukrepi, ki zadevajo družinsko pravo s čezmejnimi posledicami, določijo v evropskem zakonu ali okvirnem zakonu, ki ga sprejme Svet ministrov. Svet ministrov odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Svet ministrov lahko na predlog Komisije sprejme evropski sklep za opredelitev tistih vidikov družinskega prava s čezmejnimi posledicami, ki so lahko predmet aktov, sprejetih po rednem zakonodajnem postopku. Svet ministrov odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

ODDELEK 4

PRAVOSODNO SODELOVANJE V KAZENSKIH ZADEVAH

Člen III-171

1. Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah v Uniji temelji na načelu vzajemnega priznavanja sodb in sodnih odločb in vključuje približevanje zakonov in drugih predpisov držav članic na področjih, navedenih v odstavku 2 in v členu III-172.

Evropski zakoni ali okvirni zakoni določijo ukrepe za:

- a) določitev pravil in postopkov za zagotovitev priznavanja vseh oblik sodb in sodnih odločb v celotni Uniji;
- b) preprečevanje in reševanje sporov o pristojnosti med državami članicami;
- c) spodbujanje usposabljanja sodnikov in zaposlenih na sodišču;
- d) olajševanje sodelovanja med sodnimi ali drugimi ustreznimi organi držav članic pri postopkih o kazenskih zadevah in izvrševanju odločb.

2. Da bi olajšali vzajemno priznavanje sodb in sodnih odločb ter policijsko in pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah s čezmejnimi posledicami, lahko evropski okvirni zakoni določijo minimalna pravila glede:

- a) vzajemne dostopnosti dokazov med državami članicami;
- b) pravic posameznikov v kazenskem postopku;
- c) pravic žrtev kaznivega dejanja;
- d) drugih posebnih vidikov kazenskega postopka, ki ga je Svet ministrov predhodno opredelil v evropskem sklepu. Svet ministrov odloča soglasno po pridobitvi privolitve Evropskega parlamenta.

Sprejetje teh minimalnih pravil državam članicam ne preprečuje, da ohranijo ali uvedejo višjo raven zaščite pravic posameznikov v kazenskem postopku.

Člen III-172

1. Evropski okvirni zakoni lahko določijo minimalna pravila glede opredelitve kaznivih dejanj in kazni na področju posebno hudih oblik kaznivih dejanj s čezmejnimi posledicami zaradi narave ali učinkov teh dejanj ali zaradi posebne potrebe po skupnem boju proti njim.

Ta področja kriminala so: terorizem, trgovina z ljudmi in spolna zloraba žensk in otrok, nedovoljen promet s prepovedanimi drogami in orožjem, pranje denarja, korupcija, ponarejanje plačilnih sredstev, računalniški kriminal in organizirani kriminal.

Glede na razvoj kriminala lahko Svet ministrov sprejme evropski sklep, s katerim opredeli druga področja kriminala, ki ustrezajo merilom iz tega odstavka. Odloča soglasno po pridobitvi privolitve Evropskega parlamenta.

2. Če se izkaže, da je približevanje kazenske zakonodaje nujno zaradi zagotovitve učinkovitega izvajanja politike Unije na področju, za katerega veljajo usklajevalni ukrepi, lahko evropski okvirni zakoni določijo minimalna pravila glede opredelitve kaznivih dejanj in kazni na zadevnem področju.

Brez poseganja v člen III-165 se takšni okvirni zakoni sprejmejo po istem postopku, po katerem so bili sprejeti usklajevalni ukrepi iz prejšnjega pododstavka.

Člen III-173

Evropski zakoni ali okvirni zakoni lahko določijo ukrepe za spodbujanje in podporo dejanjem držav članic na področju preprečevanja kriminala. Takšni ukrepi ne vključujejo približevanja zakonov in drugih predpisov držav članic.

Člen III-174

1. Naloga Eurojusta je podpirati in krepiti koordinacijo in sodelovanje med nacionalnimi organi kazenskega pregona pri hudih oblikah kriminala, ki se nanaša na dve ali več držav članic, ali terja skupni pregon, na podlagi operacij, ki jih izvajajo in informacij, ki jih posredujejo organi držav članic in Europol.

2. Evropski zakoni določijo Eurojustovo strukturo, delo, obseg ukrepanja in naloge. Te naloge lahko zajemajo:

- a) uvedbo in koordinacijo kazenskega pregona, ki ga izvajajo pristojni nacionalni organi, zlasti v primeru kaznivih dejanj zoper finančne interese Unije;
- b) krepitev pravosodnega sodelovanja, skupaj z reševanjem sporov o pristojnosti in v tesnem sodelovanju z Evropsko pravosodno mrežo.

Evropski zakoni določijo tudi podrobnosti glede sodelovanja Evropskega parlamenta in nacionalnih parlamentov držav članic pri ocenjevanju dejavnosti Eurojusta.

3. V primeru kazenskega pregona iz tega člena in brez poseganja v člen III-175 pristojni nacionalni uradniki izvajajo uradna dejanja pravosodnega postopka.

Člen III-175

1. Zaradi boja proti hudim oblikam kriminala s čezmejnimi posledicami, kakor tudi kriminala, ki vpliva na interese Unije, se lahko z evropskim zakonom Sveta ministrov iz Eurojusta ustanovi Evropsko javno tožilstvo. Svet ministrov odloča soglasno po pridobitvi privolitve Evropskega parlamenta.
2. Evropsko javno tožilstvo je pristojno, po potrebi v povezavi z Europolom, za preiskavo, pregon in obtožbo storilcev in udeležencev hudih kaznivih dejanj, ki vplivajo na več kot eno državo članico, in kaznivih dejanj zoper finančne interese Unije, kot je določeno v evropskem zakonu iz odstavka 1. Opravlja dolžnosti tožilca na pristojnih sodiščih držav članic v zvezi s temi kaznivimi dejanji.
3. Evropski zakon iz odstavka 1 določi splošna pravila, ki veljajo za Evropsko javno tožilstvo, pogoje za opravljanje njegovih nalog, poslovnik o njegovih dejavnostih, kakor tudi o dopustnosti dokazov, in pravila, ki se uporabljajo za sodni nadzor postopkovnih ukrepov, sprejetih pri opravljanju njegovih nalog.

ODDELEK 5

POLICIJSKO SODELOVANJE

Člen III-176

1. Unija vzpostavi policijsko sodelovanje, ki vključuje vse pristojne organe držav članic, vključno s policijskimi, carinskimi in drugimi specializiranimi službami kazenskega pregona, pri preprečevanju, odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj.
2. V ta namen lahko evropski zakoni ali okvirni zakoni določijo ukrepe glede:
 - a) zbiranja, hrambe, obdelave, analize in izmenjave koristnih informacij;
 - b) pomoči pri usposabljanju osebja in sodelovanju pri izmenjavi osebja, opreme in pri kriminalističnotehničnih raziskavah;
 - c) skupnih preiskovalnih tehnik pri odkrivanju hudih oblik organiziranega kriminala.
3. Evropski zakoni ali okvirni zakoni Sveta ministrov lahko določijo ukrepe glede operativnega sodelovanja med organi iz tega člena. Svet ministrov odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Člen III-177

1. Naloga Europolu je podpirati in krepiti dejavnosti policijskih organov držav članic in drugih služb kazenskega pregona ter njihovo medsebojno sodelovanje pri preprečevanju in boju proti hudim oblikam kriminala, ki vplivajo na dve ali več držav članic, terorizmu in oblikam kriminala, ki vplivajo na skupni interes politike Unije.
2. Evropski zakoni določijo Europolovo strukturo, delovanje, področje ukrepanja in naloge. Te naloge lahko zajemajo:
 - a) zbiranje, hrambo, obdelavo, analizo in izmenjavo informacij, ki so jih posredovali predvsem organi držav članic ali tretjih držav oziroma službe zunaj EU;
 - b) usklajevanje, organizacijo in izvajanje preiskovalnih in operativnih dejanj, ki se izvajajo skupaj s pristojnimi organi držav članic ali v okviru skupnih preiskovalnih ekip, po potrebi v povezavi z Eurojustom.

Evropski zakoni določijo tudi postopke za oceno Europolovih dejavnosti, ki jo opravi Evropski parlament, skupaj z nacionalnimi parlamenti držav članic.

3. Europol vsa svoja operativna dejanja izvaja v povezavi in v dogovoru z organi držav članic, katerih ozemlje to zadeva. Uporaba prisilnih ukrepov je v izključni pristojnosti pristojnih nacionalnih organov.

Člen III-178

Evropski zakoni ali okvirni zakoni Sveta ministrov določijo pogoje in omejitve, pod katerimi lahko pristojni organi držav članic iz členov III-171 in III-176 delujejo na ozemlju druge države članice v povezavi in v dogovoru z organi te države. Svet ministrov odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

POGLAVJE V

PODROČJA, KJER UNIJA LAHKO SPREJME USKLAJEVALNE, DOPOLNILNE ALI PODPORNE UKREPE

ODDELEK 1

JAVNO ZDRAVJE

Člen III-179

1. Pri opredeljevanju in izvajanju vseh politik in dejavnosti Unije se zagotavlja visoka raven varovanja zdravja ljudi.

Dejavnost Unije, ki dopolnjuje nacionalne politike, je usmerjena k izboljševanju javnega zdravja, preprečevanju človekovih obolenj in boleznih ter odpravljanju vzrokov, ki ogrožajo telesno in duševno zdravje. Ta dejavnost zajema obvladovanje močno razširjenih težkih boleznih s spodbujanjem raziskovanja njihovih vzrokov, prenosa in preprečevanja, pa tudi obveščanja o zdravju in zdravstvene vzgoje.

Unija dopolnjuje ukrepe držav članic za zmanjševanje škode za zdravje zaradi uživanja drog, vključno z obveščanjem in preprečevanjem.

2. Unija spodbuja sodelovanje med državami članicami na področjih iz tega člena in, če je potrebno, podpira njihove ukrepe.

Države članice v povezavi s Komisijo medsebojno usklajujejo svoje politike in programe na področjih iz odstavka 1. Komisija lahko v tesni povezavi z državami članicami daje koristne pobude za pospeševanje takšnega usklajevanja, zlasti pobud, namenjenih oblikovanju smernic in kazalcev, organizaciji izmenjave najboljših praks ter pripravi elementov, potrebnih za periodično spremljanje in ocenjevanje. Evropski parlament mora biti izčrpno obveščen.

3. Unija in države članice pospešujejo sodelovanje s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami na področju javnega zdravja.

4. Evropski zakoni ali okvirni zakoni prispevajo k doseganju ciljev iz tega člena s sprejetjem naslednjih ukrepov zaradi zagotavljanja skupnih potreb po varnosti:

- a) ukrepov, ki določajo visoke standarde kakovosti in varnosti organov in snovi človeškega izvora, krvi in krvnih derivatov; ti ukrepi državam članicam ne preprečujejo ohranjanja ali uvedbe strožjih zaščitnih ukrepov;
- b) ukrepov na veterinarskem in fitosanitarnem področju, katerih neposredni cilj je varovanje javnega zdravja.

Evropski zakoni ali okvirni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

5. Evropski zakoni ali okvirni zakoni lahko določijo tudi spodbujevalni ukrepi za varovanje in izboljšanje zdravja ljudi in boj proti močno razširjenim čezmejnimi težkim boleznim, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in drugih predpisov držav članic. Sprejme se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

6. Svet ministrov lahko na predlog Komisije sprejme tudi priporočila za namene iz tega člena.

7. Pri dejavnosti Unije na področju javnega zdravja je v celoti upoštevana odgovornost držav članic za organizacijo in zagotavljanje zdravstvenih storitev in zdravstvenega varstva. Zlasti ukrepi iz odstavka 4(a) ne vplivajo na nacionalne določbe o darovanju organov in krvi ali njihovi uporabi za namene zdravljenja.

ODDELEK 2

INDUSTRIJA

Člen III-180

1. Unija in države članice skrbijo za zagotovitev pogojev, ki so potrebni za konkurenčnost industrije Unije.

Zato je njihovo ukrepanje v skladu s sistemom odprtih in konkurenčnih trgov namenjeno:

- a) pospeševanju prilagajanja industrije strukturnim spremembam;
- b) spodbujanju okolja, ki je naklonjeno pobudam in razvoju podjetij v celotni Uniji, zlasti malih in srednjih podjetij;
- c) spodbujanju okolja, ki je naklonjeno sodelovanju med podjetji;
- d) podpiranju boljšega izkoriščanja industrijskega potenciala politike inovacij, raziskav in tehnološkega razvoja.

2. Države članice se med seboj posvetujejo v povezavi s Komisijo in po potrebi uskladijo svoje ukrepanje. Komisija lahko daje koristne pobude za pospeševanje takšnega usklajevanja, zlasti pobud, namenjenih oblikovanju smernic in kazalcev, organizaciji izmenjave najboljše prakse ter pripravi elementov, potrebnih za periodično spremljanje in ocenjevanje. Evropski parlament mora biti izčrpno obveščen.

3. Unija prispeva k doseganju ciljev iz odstavka 1 s politikami in dejavnostmi, ki jih uresničuje v skladu z drugimi določbami Ustave. Evropski zakoni ali okvirni zakoni lahko določijo posebne ukrepe v podporo ukrepanju držav članic za doseganje ciljev iz odstavka 1, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in drugih predpisov držav članic. Sprejmejo se po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

Ta naslov ne daje podlage za uvedbo kakršnih koli ukrepov Unije, ki bi lahko povzročili izkrivljanje konkurence ali ki bi vsebovali davčne določbe ali določbe, ki se nanašajo na pravice in interese zaposlenih oseb.

ODDELEK 3

KULTURA

Člen III-181

1. Unija prispeva k razcvetu kultur držav članic, pri čemer upošteva njihovo nacionalno in regionalno raznolikost ter hkrati postavlja v ospredje skupno kulturno dediščino.
2. Dejavnost Unije je namenjena spodbujanju sodelovanja med državami članicami in, če je to potrebno, podpiranju in dopolnjevanju njihove dejavnosti na naslednjih področjih:
 - a) izboljševanje poznavanja in razširjanja kulture in zgodovine evropskih narodov;
 - b) ohranjanje in varstvo kulturne dediščine evropskega pomena;
 - c) nekomercialna kulturna izmenjava;
 - d) umetniško in književno ustvarjanje, tudi na avdio-vizualnem področju.
3. Unija in države članice podpirajo sodelovanje s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami na kulturnem področju, zlasti s Svetom Evrope.
4. Unija pri svoji dejavnosti na podlagi drugih določb Ustave upošteva kulturne vidike, zlasti zaradi spoštovanja in spodbujanja raznolikosti svojih kultur.
5. Za prispevanje k uresničevanju ciljev iz tega člena:
 - a) evropski zakoni ali okvirni zakoni določijo spodbujevalne ukrepe, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in drugih predpisov držav članic. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij;
 - b) Svet ministrov na predlog Komisije sprejme priporočila.

ODDELEK 4

IZOBRAŽEVANJE, POKLICNO USPOSABLJANJE, MLADINA IN ŠPORT

Člen III-182

1. Unija prispeva k razvoju kakovostnega izobraževanja s spodbujanjem sodelovanja med državami članicami ter po potrebi s podpiranjem in dopolnjevanjem njihovih dejavnosti. Pri tem v celoti upošteva odgovornost držav članic za vsebino poučevanja in organizacijo izobraževalnih sistemov, pa tudi njihovo kulturno in jezikovno raznolikost.

Unija prispeva k spodbujanju evropskih športnih zadev glede na družbeno in vzgojno vlogo športa.

2. Cilji dejavnosti Unije so:

- a) razvijanje evropske razsežnosti v izobraževanju, zlasti s poučevanjem in razširjanjem jezikov držav članic;
- b) spodbujanje mobilnosti študentov in profesorjev, med drugim s spodbujanjem akademskega priznavanja diplom in študijskih obdobj;
- c) pospeševanje sodelovanja med izobraževalnimi zavodi;
- d) razvijanje izmenjave informacij in izkušenj glede vprašanj, ki so skupna izobraževalnim sistemom držav članic;
- e) spodbujanje razvoja izmenjave mladih ter izmenjave pedagoških in drugih strokovnih delavcev ter spodbujanje sodelovanja mladih v demokratičnem življenju v Evropi;
- f) spodbujanje razvoja izobraževanja na daljavo;
- g) razvijanje evropske razsežnosti v športu s spodbujanjem pravičnosti pri tekmovanjih in sodelovanju med športnimi organi ter z varovanjem telesne in moralne integritete športnikov in športnic, zlasti mladih športnikov in športnic.

3. Unija in države članice podpirajo sodelovanje s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami na področju izobraževanja, zlasti s Svetom Evrope.

4. Za prispevanje k uresničevanju ciljev iz tega člena:

- a) evropski zakoni ali okvirni zakoni določijo spodbujevalne ukrepi, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in drugih predpisov držav članic. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom;
- b) Svet ministrov na predlog Komisije sprejme priporočila.

Člen III-183

1. Unija izvaja politiko poklicnega usposabljanja, ki podpira in dopolnjuje dejavnost držav članic, pri čemer v celoti upošteva njihovo odgovornost za vsebino in organizacijo poklicnega usposabljanja.
2. Cilji dejavnosti Unije so:
 - a) olajševanje prilagajanja spremembam v industriji, zlasti s poklicnim usposabljanjem in preusposabljanjem;
 - b) izboljševanje začetnega in nadaljevalnega poklicnega usposabljanja zaradi lažje vključitve in ponovne vključitve v trg dela;
 - c) olajševanje dostopa do poklicnega usposabljanja ter spodbujanje mobilnosti izobraževalcev in udeležencev usposabljanja, zlasti mladih;
 - d) spodbujanje sodelovanja v zvezi z usposabljanjem med izobraževalnimi zavodi ali zavodi za usposabljanje in podjetji;
 - e) razvijanje izmenjave informacij in izkušenj glede vprašanj, ki so skupna sistemom usposabljanja držav članic.
3. Unija in države članice podpirajo sodelovanje s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami na področju poklicnega usposabljanja.
4. Evropski zakoni ali okvirni zakoni prispevajo k uresničevanju ciljev iz tega člena, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in drugih predpisov držav članic. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

ODDELEK 5
CIVILNA ZAŠČITA

Člen III-184

1. Unija spodbuja sodelovanje med državami članicami, da bi v Uniji izboljšala učinkovitost sistemov preprečevanja in varstva pred naravnimi nesrečami ali nesrečami, ki jih povzroči človek.

Cilji dejavnosti Unije so:

- a) podpiranje in dopolnjevanje dejanj držav članic na nacionalni, regionalni in lokalni ravni pri preprečevanju tveganja, pripravi osebja na področju civilne zaščite in odzivanje na naravne nesreče ali nesreče, ki jih je povzročil človek;
- b) spodbujanje hitrega in učinkovitega operativnega sodelovanja med nacionalnimi službami civilne zaščite;
- c) izboljšanje koherentnosti ukrepov civilne zaščite na mednarodni ravni.

2. Ukrepi, potrebni za doseganje ciljev, navedenih v odstavku 1, se določijo z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in drugih predpisov držav članic.

ODDELEK 6

UPRAVNO SODELOVANJE

Člen III-185

1. Učinkovito nacionalno izvajanje prava Unije s strani držav članic, kar je bistveno za pravilno delovanje Unije, se šteje za zadevo skupnega interesa.
2. Unija lahko podpira prizadevanja držav članic za izboljšanje njihovih upravnih zmogljivosti za izvajanje prava Unije. Ta dejavnost lahko vključuje olajševanje izmenjave informacij in javnih uslužbencev, kakor tudi podpora izobraževalnih programov. Nobena država članica ni zavezana zaprositi za takšno podporo. Evropski zakoni v ta namen določijo potrebne ukrepe, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in drugih predpisov držav članic.
3. Ta člen v ničemer ne posega v obveznosti držav članic, da izvajajo pravo Unije, niti v pristojnosti in dolžnosti Komisije. Prav tako ne posega v druge določbe Ustave, ki urejajo upravno sodelovanje med državami članicami ter med njimi in Unijo.

NASLOV IV

PRIDRUŽEVANJE ČEZMORSKIH DRŽAV IN OZEMELJ

Člen III-186

Neevropske države in ozemlja, ki imajo posebne odnose z Dansko, Francijo, Nizozemsko in Združenim kraljestvom se pridružijo Uniji. Te države in ozemlja (v nadaljnjem besedilu “države in ozemlja”) so navedene v Prilogi II*.

Namen pridruževanja je spodbujati gospodarski in socialni razvoj držav in ozemelj ter vzpostavljati tesne ekonomske odnose med njimi in Unijo kot celoto.

Glavni namen pridruževanja je podpirati interese in blaginjo prebivalcev držav in ozemelj, da bi jim omogočili gospodarsko, socialno in kulturno razvitost, za katero si prizadevajo.

Člen III-187

Cilji pridruževanja so naslednji:

- a) države članice obravnavajo trgovino z državami in ozemlji enako kakor medsebojno trgovino v skladu z Ustavo;
- b) vsaka država ali ozemlje obravnava trgovino z državami članicami ter z drugimi državami in ozemlji enako kakor trgovino s tisto evropsko državo, s katero ima posebne odnose;
- c) države članice so udeležene pri naložbah, potrebnih za postopen razvoj teh držav in ozemelj;
- d) pri naložbah, ki jih financira Unija, lahko v razpisih in dobavah pod enakimi pogoji sodelujejo vse fizične in pravne osebe, ki so državljani države članice ali ene od držav in ozemelj;
- e) v odnosih med državami članicami ter državami in ozemlji se pravica državljanov in družb ali podjetij do ustanavljanja ureja v skladu z določbami in postopki iz pododdelka o pravici do ustanavljanja in na podlagi nediskriminacije, pri čemer se upoštevajo vsi posebni ukrepi, sprejeti v skladu s členom III-191.

* To prilogo, ki ustreza Prilogi II PES, je treba šele pripraviti.

Člen III-188

1. Pri uvozu blaga s poreklom iz držav in z ozemelj v države članice se carine prepovejo skladno s prepovedjo carin med državami članicami v skladu z Ustavo.
2. Carine pri uvozu blaga v države ali na ozemlja iz držav članic ali drugih držav ali ozemelj se prepovejo v skladu s členom III-38.
3. Vendar pa lahko države in ozemlja uvedejo carine, ki so potrebne za njihov razvoj in industrializacijo ali financiranje njihovega proračuna.

Carine iz prvega pododstavka ne smejo prekoračiti ravni carin, ki veljajo za uvoz izdelkov iz tiste države članice, s katero ima posamezna država ali ozemlje posebne odnose.

4. Odstavek 2 se ne uporablja za države in ozemlja, ki zaradi posebnih mednarodnih obveznosti že uporabljajo nediskriminacijsko carinsko tarifo.
5. Uvedba ali sprememba carin za blago, uvoženo v države in na ozemlja, ne sme ne pravno ne dejansko povzročati neposredne ali posredne diskriminacije med uvozom iz posameznih držav članic.

Člen III-189

Če obstaja možnost, da bi ob uporabi člena III-188(1) raven carin za blago, uvoženo iz tretje države v državo ali na ozemlje, povzročila preusmeritev trgovinskih tokov na škodo katere koli države članice, lahko ta od Komisije zahteva, da drugim državam članicam predlaga določbe, potrebne za izboljšanje stanja.

Člen III-190

Ob upoštevanju določb o javnem zdravju, javni varnosti ali javnem redu je prosto gibanje delavcev iz držav in z ozemelj v državah članicah ter delavcev iz držav članic v državah in na ozemljih urejeno z ukrepi, sprejetimi v skladu s členom III-191.

Člen III-191

Svet ministrov na podlagi izkušenj, pridobljenih v okviru pridruženja držav in ozemelj k Uniji, soglasno sprejme evropske uredbe in sklepe glede podrobnih pravil in postopka pridruženja držav in ozemelj k Uniji.

Člen III-192

Členi III-186 do III-191 se uporabljajo za Grenlandijo ob upoštevanju specifičnih določb iz Protokola o posebni ureditvi za Grenlandijo.

NASLOV V

ZUNANJEPOLITIČNO DELOVANJE UNIJE

POGLAVJE I

DOLOČBE SPLOŠNE UPORABE

Člen III-193

1. Unija pri njenem delovanju na mednarodni ravni vodijo načela, ki so bila podlaga njenega nastanka, razvoja in širitve in ki jih želi s svojim delovanjem tudi uveljavljati v svetu: demokracija, pravna država, univerzalnost in neločljivost človekovih pravic in temeljnih svoboščin, spoštovanje človekovega dostojanstva, enakosti in solidarnosti in mednarodnega prava v skladu z načeli Ustanovne listine Združenih narodov.

Unija si prizadeva razvijati odnose in graditi partnerstvo s tretjimi državami in mednarodnimi, regionalnimi ali globalnimi organizacijami, ki z njo delijo te vrednote. Spodbuja večstranske rešitve skupnih problemov, zlasti v okviru Združenih narodov.

2. Unija določi in uresničuje skupne politike in ukrepe Unije ter si prizadeva za visoko stopnjo sodelovanja na vseh področjih mednarodnih odnosov za:
 - a) zaščito skupnih vrednot, temeljnih interesov, varnosti, neodvisnosti in celovitosti Unije;
 - b) utrjevanje in podporo demokracije, načela pravne države, človekovih pravic in mednarodnega prava;
 - c) ohranjanje miru, preprečevanje sporov in krepitev mednarodne varnosti v skladu z načeli Ustanovne listine Združenih narodov;
 - d) pospeševanje trajnostnega gospodarskega, socialnega in okoljskega razvoja držav v razvoju s primarnim ciljem izkoreninjenja revščine;
 - e) spodbujanje vključitve vseh držav v svetovno ekonomijo, skupaj s postopno odpravo omejitev v mednarodni trgovini;
 - f) pomoč pri oblikovanju mednarodnih ukrepov za ohranitev in izboljšanje kakovosti okolja in trajnostnega razvoja globalnih naravnih virov, da se zagotovi trajnostni razvoj;
 - g) pomoč prebivalstvu, državam in regijam, ki se spopadajo z naravnimi nesrečami ali nesrečami, ki jih je povzročil človek;
 - h) pospeševanje svetovnega reda, ki temelji na okrepljenem večstranskem sodelovanju in odgovorni politiki svetovnega reda.

3. Unija spoštuje načela in uresničuje cilje iz odstavkov 1 in 2 pri oblikovanju in izvajanju različnih področij svojih zunanje-političnih dejavnosti iz tega naslova in zunanjih vidikov svojih drugih politik.

Unija skrbi za doslednost različnih področij svojega zunanje-političnega delovanja in za doslednost teh z njenimi drugimi politikami. Svet ministrov in Komisija, ki jima v ta namen pomaga minister za zunanje zadeve Unije, sta odgovorna za zagotavljanje te doslednosti in v ta namen sodelujeta.

Člen III-194

1. Na podlagi načel in ciljev iz člena III-193 Evropski svet opredeli strateške interese in cilje Unije.

Evropski sklepi Evropskega sveta o strateških interesih in ciljih Unije se nanašajo na skupno zunanjo in varnostno politiko ter na druga področja zunanje-političnega delovanja Unije. Takšni sklepi lahko zadevajo odnose Unije z določeno državo ali regijo, lahko pa so tudi tematsko usmerjeni. Določi se njihovo trajanje in sredstva, ki jih dajo na voljo Unija in države članice.

Evropski svet odloča soglasno na priporočilo Sveta ministrov, ki ga ta sprejme v okviru modalitet, opredeljenih za vsako področje. Evropski sklepi Evropskega sveta se izvajajo v skladu s postopki iz Ustave.

2. Za področje skupne zunanje in varnostne politike lahko minister za zunanje zadeve Unije, za ostala področja zunanje-političnega delovanja pa Komisija, Svetu ministrov predloži skupne predloge.

POGLAVJE II

SKUPNA ZUNANJA IN VARNOSTNA POLITIKA

Člen III-195

1. V okviru načel in ciljev svojega zunanjepolitičnega delovanja Unija določi in izvaja skupno zunanjo in varnostno politiko, ki zajema vsa področja zunanje in varnostne politike.
2. Države članice dejavno in brez pridržkov podpirajo skupno zunanjo in varnostno politiko v duhu lojalnosti in vzajemne solidarnosti.

Države članice si skupaj prizadevajo za krepitev in razvoj medsebojne politične solidarnosti. Vzdržijo se vsakršnega ravnanja, ki je v nasprotju z interesi Unije ali ki bi lahko zmanjševalo njeno učinkovitost v vlogi povezovalne sile v mednarodnih odnosih.

Spoštovanje teh načel zagotovita Svet ministrov in minister za zunanje zadeve Unije.

3. Unija vodi skupno zunanjo in varnostno politiko z:
 - a) določitvijo načel in splošnih smernic;
 - b) sprejemanjem evropskih sklepov o:
 - (i) ukrepih Unije,
 - (ii) stališčih Unije,
 - (iii) izvajanju ukrepov in stališč;
 - c) krepitvijo rednega sodelovanja med državami članicami pri vodenju politike.

Člen III-196

1. Evropski svet določi načela in splošne smernice skupne zunanje in varnostne politike, tudi pri vprašanjih, ki zadevajo obrambo.

Če tako zahteva mednarodni razvoj dogodkov, predsednik Evropskega sveta skliče izredno sejo Evropskega sveta za določitev strateških usmeritev politike Unije glede tega razvoja.

2. Svet ministrov sprejme evropske sklepe, potrebne za določitev in izvajanje skupne zunanje in varnostne politike na podlagi splošnih smernic in strateških usmeritev, ki jih določi Evropski svet.

Člen III-197

1. Minister za zunanje zadeve Unije, ki predseduje Svetu ministrov za zunanje zadeve, s svojimi predlogi prispeva k pripravi skupne zunanje in varnostne politike in zagotovi izvajanje evropskega sklepa, ki sta ga sprejela Evropski svet in Svet ministrov.
2. V zadevah, povezanih s skupno zunanjo in varnostno politiko, Unijo zastopa minister za zunanje zadeve Unije. Vodi politični dialog v imenu Unije in izraža stališča Unije v mednarodnih organizacijah in na mednarodnih konferencah.
3. Ministru za zunanje zadeve Unije pri izpolnjevanju njegovih nalog pomaga Evropska služba za zunanjepolitično delovanje. Ta služba deluje v sodelovanju z diplomatskimi službami držav članic¹.

Člen III-198

1. Kadar mednarodni položaj zahteva operativna dejanja Unije, Svet ministrov sprejme potrebne evropske sklepe. Takšni sklepi določijo cilje, obseg, sredstva, ki morajo biti dana na razpolago Uniji, po potrebi pa tudi trajanje in pogoji za izvajanje dejanj.

Če se spremenijo okoliščine z bistvenim vplivom na vprašanje, ki je predmet takšnega evropskega sklepa, Svet ministrov ponovno preuči načela in cilje dejanj ter sprejme potrebne evropske sklepe. Dokler Svet ministrov ne odloči, ostanejo evropski sklepi o dejanjih Unije v veljavi.

2. Takšni evropski sklepi obvezujejo države članice pri stališčih in pri njihovem delovanju.
3. Če se načrtuje sprejetje nacionalnega stališča ali izvajanje nacionalnih ukrepov skladno z evropskim sklepom iz odstavka 1, se to sporoči dovolj zgodaj, da se omogoči posvetovanje v Svetu ministrov. Obveznost predhodnega obveščanja ne velja za predpise, ki pomenijo le prenos evropskih sklepov Sveta ministrov na nacionalni ravni.
4. V nujnih primerih, nastalih zaradi spremembe razmer, in če ni novega evropskega sklepa, lahko države članice po hitrem postopku sprejmejo potrebne ukrepe ob upoštevanju splošnih ciljev evropskega sklepa iz odstavka 1. Zadevna država članica nemudoma obvesti Svet ministrov o vseh takih ukrepih.

¹ Glej Izjavo o ustanovitvi Evropske službe za zunanjepolitično delovanje.

5. Če pri izvajanju evropskega sklepa iz tega člena nastanejo večje težave, država članica z njimi seznanjena Svet ministrov, ki o njih razpravlja in poišče ustrezne rešitve. Te ne smejo nasprotovati ciljem ukrepov niti zmanjševati njihove učinkovitosti.

Člen III-199

Svet ministrov sprejema evropske sklepe, ki opredeljujejo pristop Unije do posamezne geografske ali vsebinske zadeve. Države članice zagotavljajo skladnost svoje nacionalne politike s stališči Unije.

Člen III-200

1. Države članice, minister za zunanje zadeve Unije ali ta minister s podporo Komisije lahko na Svet ministrov naslovijo vprašanja skupne zunanje in varnostne politike ter mu predložijo svoje predloge.
2. Kadar je potrebna hitra odločitev, minister za zunanje zadeve Unije na lastno pobudo ali na zahtevo države članice skliče izredno sejo Sveta ministrov v osemindesetih urah, v najnujnejših primerih pa v krajšem času.

Člen III-201

1. Evropske sklepe iz tega poglavja sprejema Svet ministrov soglasno. Vzdržani glasovi navzočih ali zastopanih članov ne preprečujejo sprejetja takšnih sklepov.

Vsak član Sveta ministrov, ki se vzdrži glasovanja, lahko obrazloži svojo vzdržanost s formalno izjavo. V tem primeru članu ni treba izvajati evropskega sklepa, vendar soglaša, da je slednji zavezujoč za Unijo. V duhu vzajemne solidarnosti se zadevna država članica vzdrži vseh dejanj, ki bi lahko nasprotovala ali ovirala delovanje Unije na podlagi tega sklepa, druge države članice pa spoštujejo njeno stališče. Če člani Sveta ministrov, ki so se tako vzdržali, predstavljajo najmanj tretjino držav članic, ki predstavljajo najmanj tretjino prebivalstva Unije, sklep ni sprejet.

2. Z odstopanjem od odstavka 1 odloča Svet ministrov s kvalificirano večino:
 - a) pri sprejemanju evropskih sklepov o dejanjih in stališčih Unije na podlagi evropskega sklepa Evropskega sveta o strateških interesih in ciljih Unije, iz člena III-194(1);
 - b) pri sprejemanju sklepa o dejanju ali stališču Unije na predlog ministra na posebno zahtevo Evropskega sveta, ki jo je ta sprejel na lastno pobudo ali na pobudo ministra;

- c) pri sprejemanju evropskega sklepa o izvajanju dejanj ali stališč Unije;
- d) pri sprejemanju evropskega sklepa o imenovanju posebnega predstavnika v skladu s členom III-203.

Če član Sveta ministrov izjavi, da namerava iz pomembnih in utemeljenih razlogov nacionalne politike nasprotovati sprejetju evropskega sklepa, ki se mora sprejeti s kvalificirano večino, se ne glasuje. Minister za zunanje zadeve Unije v tesnem posvetovanju z zadevno državo članico poišče zanjo sprejemljivo rešitev. Če pri tem ne uspe, lahko Svet ministrov s kvalificirano večino zahteva, da se zadeva predloži Evropskemu svetu v soglasno odločitev.

- 3. Evropski svet lahko soglasno odloči, da Svet ministrov odloča s kvalificirano večino v vseh primerih, razen tistih iz odstavka 2.
- 4. Odstavka 2 in 3 se ne uporabljata za sklepe, ki zadevajo vojaške ali obrambne zadeve.

Člen III-202

- 1. Ko Unija določi skupen pristop v smislu člena I-39(5)Ustave, minister za zunanje zadeve Unije in ministri za zunanje zadeve držav članic usklajujejo svoje delovanje v okviru Sveta ministrov.
- 2. Diplomatska predstavništva držav članic in delegacije Unije sodelujejo v tretjih državah in mednarodnih organizacijah sodelujejo in prispevajo k oblikovanju in izvajanju skupnega pristopa.

Člen III-203

Svet ministrov lahko, kadar meni, da je to potrebno, na pobudo ministra za zunanje zadeve Unije imenuje posebnega predstavnika za določena politična vprašanja. Posebni predstavnik opravlja svoje naloge pod vodstvom ministra za zunanje zadeve Unije.

Člen III-204

Na podlagi tega poglavja in v skladu s postopkom iz člena III-227 lahko Unija sklepa sporazume z eno ali več državami ali mednarodnimi organizacijami.

Člen III-205

1. Minister za zunanje zadeve Unije se posvetuje z Evropskim parlamentom o glavnih vidikih in temeljnih usmeritvah skupne zunanje in varnostne politike, vključno s skupno varnostno in obrambno politiko, ter zagotovi, da se mnenja Evropskega parlamenta ustrezno upoštevajo. Minister za zunanje zadeve Unije redno obvešča Evropski parlament o razvoju zunanje in varnostne politike Unije, vključno s skupno varnostno in obrambno politiko. Posebni predstavniki lahko sodelujejo pri obveščanju Evropskega parlamenta.
2. Evropski parlament lahko Svetu ministrov in ministru za zunanje zadeve Unije zastavlja vprašanja ali daje priporočila. Dvakrat letno razpravlja o napredku pri izvajanju skupne zunanje in varnostne politike, vključno s skupno varnostno in obrambno politiko.

Člen III-206

1. Države članice usklajujejo svoje delovanje v mednarodnih organizacijah in na mednarodnih konferencah. Na takih forumih podpirajo stališča Unije. Tako usklajevanje organizira minister za zunanje zadeve Unije.

V mednarodnih organizacijah in na mednarodnih konferencah, na katerih ne sodelujejo vse države članice, sodelujoče podpirajo stališča Unije .

2. Brez poseganja v odstavek 1 in člen III-198(3) države članice, ki so zastopane v mednarodnih organizacijah ali na mednarodnih konferencah, kjer ne sodelujejo vse države članice, slednje in ministra za zunanje zadeve Unije obveščajo o zadevah, ki so v skupnem interesu.

Države članice, ki so tudi članice Varnostnega sveta Združenih narodov, se bodo medsebojno usklajevale in izčrpno obveščale druge države članice. Države članice, ki so članice Varnostnega sveta, pri opravljanju svojih dolžnosti zagovarjajo stališča in interese Unije, ne da bi to vplivalo na njihove odgovornost po določbah Ustanovne listine Združenih narodov.

Kadar Unija sprejme stališče do zadeve, ki je na dnevnem redu Varnostnega sveta Združenih narodov, tiste države, ki sedijo v Varnostnem svetu, zahtevajo, da se ministra za zunanje zadeve Unije prosi, naj predstavi stališče Unije.

Člen III-207

Diplomatska in konzularna predstavništva držav članic ter delegacije Unije v tretjih državah in na mednarodnih konferencah, kakor tudi njihova predstavništva pri mednarodnih organizacijah sodelujejo pri zagotavljanju tega, da se upoštevajo in izvajajo evropski sklepi o stališčih in ukrepih Unije, ki jih je sprejel Svet ministrov. Sodelovanje krepijo z izmenjavo informacij in pripravo skupnih ocen.

Prispevajo k izvajanju določb iz člena I-8(2) o pravicah evropskih državljanov do varstva na ozemlju tretje države in ukrepov, sprejetih v skladu s členom III-11.

Člen III-208

Brez poseganja v člen III-247 Politični in varnostni odbor spremlja mednarodni položaj na področjih, ki jih zadeva skupna zunanja in varnostna politika, ter prispeva k opredeljevanju politik tako, da Svetu ministrov na njegovo zahtevo, na zahtevo ministra za zunanje zadeve Unije ali na lastno pobudo daje mnenja. Prav tako spremlja izvajanje dogovorjenih politik, ne da bi to posegalo v pristojnosti ministra za zunanje zadeve Unije.

V okviru tega poglavja izvaja ta odbor politični nadzor in strateško vodi operacije za krizno upravljanje, za kar sta odgovorna Svet ministrov in minister za zunanje zadeve Unije, kot je določeno v členu III-210.

Svet ministrov lahko za namen in za čas trajanja operacije za krizno upravljanje, kakor ju določi Svet ministrov, pooblasti odbor, da sprejme ustrezne ukrepe glede političnega nadzora in strateškega vodenja operacije.

Člen III-209

Izvajanje skupne zunanje in varnostne politike ne vpliva na pristojnosti, naštetih v členih I-12 do I-14 in I-16. Enako tudi izvajanje politik, naštetih v teh členih, ne vpliva na pristojnosti iz člena I-15.

Sodišče spremlja upoštevanja tega člena.

ODDELEK 1

SKUPNA VARNOSTNA IN OBRAMBNA POLITIKA

Člen III-210

1. Naloge iz člena I-40(1), pri katerih lahko Unija uporabi civilna in vojaška sredstva, vključujejo skupne operacije razoroževanja, humanitarne in reševalne naloge, vojaško svetovanje in pomoč, preprečevanje sporov in naloge za ohranjanje miru, bojne operacije za krizno upravljanje, vključno z vzpostavljanjem miru in pokonfliktno stabilizacijo. Vse te naloge lahko prispevajo k boju proti terorizmu, skupaj s pomočjo tretjim državam v boju proti terorizmu na njihovih ozemljih.
2. Svet ministrov soglasno sprejme evropske sklepe v zvezi z nalogami iz odstavka 1, s katerimi določi njihove cilje in obseg ter splošne pogoje za njihovo izvajanje. Minister za zunanje zadeve Unije po pooblastilu Sveta ministrov in v tesnem sodelovanju in stalnem stiku s Političnim in varnostnim odborom zagotavlja usklajevanje med civilnimi in vojaškimi vidiki takšnih ukrepov.

Člen III-211

1. V okviru evropskih sklepov, sprejetih v skladu s členom III-210, lahko Svet ministrov izvajanje nalog poveri skupini držav članic z ustreznimi zmogljivostmi in željo za izvedbo naloge. Te države članice se v skupaj z ministrom za zunanje zadeve Unije med seboj dogovorijo glede vodenja naloge.
2. Države članice, ki sodelujejo pri izvajanju naloge, o napredku redno obveščajo Svet ministrov. Če uresničitev naloge povzroči nove večje posledice ali terja spremembo cilja, obsega in pogojev glede izvajanja, ki jih je sprejel Svet ministrov na podlagi člena III-210, sodelujoče države članice nemudoma zadevo predložijo Svetu ministrov. V takih primerih Svet ministrov sprejme potrebne evropske sklepe.

Člen III-212

1. Naloge Evropske agencije za oboroževanje, raziskave in vojaške zmogljivosti, ki je podrejena Svetu ministrov, so:
 - a) sodelovati pri oblikovanju ciljev držav članic glede vojaških zmogljivosti in pri oceni izpolnjevanja obveznosti, ki so jih države članice prevzele v zvezi s temi zmogljivostmi;
 - b) spodbujati usklajevanje operativnih potreb in sprejetje učinkovitih in združljivih postopkov nabave;

- c) predlaga večstranske projekte za izpolnjevanje ciljev, kar zadeva vojaške zmogljivosti, zagotavlja usklajenost programov, ki jih izvajajo države članice in upravljanje posebnih programov sodelovanja;
- d) podpira raziskave v obrambni tehnologiji ter usklajuje in načrtuje skupne raziskovalne dejavnosti in proučuje tehnične rešitve za prihodnje operativne potrebe;
- e) prispeva k določanju in po potrebi izvajanju vsakršnih koristnih ukrepov za krepitev industrijskega in tehnološkega temelja obrambnega sektorja ter izboljšanju učinkovitosti vojaških odhodkov.

2. Agencija je odprta za vse države članice, ki želijo v njej sodelovati. Svet ministrov s kvalificirano večino sprejme evropski sklep, v katerem določi statut, sedež in pravila delovanja Agencije. Sklep upošteva raven učinkovitega sodelovanja pri dejavnostih Agencije. Znotraj Agencije se oblikujejo posebne skupine, ki povezujejo države članice v skupnih projektih. Agencija svoje naloge po potrebi izvaja v povezavi s Komisijo.

Člen III-213

1. Države članice, naštet v Protokolu [*naslov*], ki izpolnjujejo visoka merila glede vojaških zmogljivosti in želijo v zvezi s tem sprejeti bolj zavezujoče obveznosti zaradi najzahtevnejših nalog, med seboj vzpostavljajo strukturalno sodelovanje v smislu člena I-40(6). V tem protokolu so določena merila glede vojaških zmogljivosti in zaveze, ki so jih sprejele te države članice.

2. Če želi biti država članica pozneje udeležena v takšnem sodelovanju in s tem prevzeti obveznosti, ki jih to nalaga, o svoji nameri obvesti Evropski svet. Svet ministrov razpravlja na zahtevo te države članice. Glasujejo le člani Sveta ministrov, ki zastopajo države članice, udeležene v strukturalnem sodelovanju.

3. Ko Svet ministrov sprejema evropske sklepe o zadevah na področju strukturalnega sodelovanja, lahko pri odločanju in sprejemanju teh sklepov sodelujejo le člani Sveta ministrov, ki zastopajo države članice, udeležene v strukturalnem sodelovanju. Minister za zunanje zadeve Unije se udeležuje razprav. Minister za zunanje zadeve Unije predstavnike drugih držav članic podrobno in redno obvešča o napredovanju strukturalnega sodelovanja.

4. Svet ministrov lahko od držav članic, ki so udeležene v takšnem sodelovanju, zahteva izvajanje naloge iz člena III-210 na ravni Unije.

5. Ne glede na prejšnje odstavke se ustrezne določbe o okrepljenem sodelovanju uporabljajo za strukturalno sodelovanje iz tega člena.

Člen III-214

1. Tesnejše sodelovanje na področju medsebojne obrambe iz člena I-40(7) je odprto vsem državam članicam Unije. Seznam držav članic, udeleženih pri tesnejšem sodelovanju, je določen v izjavi [*naslov*]. Če želi biti država članica pozneje udeležena v takšnem sodelovanju ter s tem prevzeti obveznosti, ki jih to nalaga, o svoji nameri obvesti Evropski svet in se pridruži izjavi.
2. Država članica, ki je udeležena v takem sodelovanju in je žrtev oboroženega napada na svojem ozemlju, o razmerah obvesti ostale sodelujoče države, od katerih lahko zahteva pomoč in podporo. Udeležene države članice se sestanejo na ravni ministrov, ki jim pomagajo predstavniki v Političnem in varnostnem odboru in Vojaškem odboru.
3. O vsakršnem oboroženem napadu in ukrepih, sprejetih v zvezi s tem, je treba nemudoma obvestiti Varnostni svet Združenih narodov.
4. Ta člen ne vpliva na pravice in obveznosti, ki za zadevne države izhajajo iz Severnoatlantske pogodbe.

ODDELEK 2

FINANČNE DOLOČBE

Člen III-215

1. Odhodki, ki nastanejo za poslovanje institucij na določb iz tega poglavja , bremenijo proračun Unije.

2. Odhodki pri poslovanju, ki nastanejo zaradi izvajanja teh določb, prav tako bremenijo proračun Unije, kar pa ne velja za odhodke, ki nastanejo zaradi vojaških ali obrambnih ukrepov in v primerih, ko Svet ministrov odloči drugače.

Kadar odhodki ne bremenijo proračuna Unije, bremenijo države članice po ključu bruto nacionalnega proizvoda, razen če Svet ministrov odloči drugače. Pri odhodkih, ki nastanejo zaradi vojaških ali obrambnih ukrepov, države članice, katerih predstavniki so v Svetu ministrov dali formalno izjavo skladno z drugim pododstavkom člena III-201(1), niso zavezane prispevati k njihovemu financiranju.

3. Svet ministrov sprejme evropski sklep, v katerem določi posebne postopke za zagotovitev hitrega dostopa do odobrenih proračunskih sredstev iz proračuna Unije za nujno financiranje pobud v okviru skupne zunanje in varnostne politike, predvsem za pripravljalne dejavnosti za naloge iz člena I-40(1). Odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Pripravljalne dejavnosti za naloge iz člena I-40(1), ki se ne krijejo iz proračuna Unije, se financirajo iz zagonkega sklada, sestavljenega iz prispevkov držav članic.

Svet ministrov s kvalificirano večino na predlog ministra za zunanje zadeve Unije sprejme evropske sklepe, s katerimi določi:

- a) postopke za ustanovitev in financiranje zagonkega sklada, posebej zneskov, ki se prispevajo v sklad in postopke za povračilo;
- b) postopke za vodenje zagonkega sklada;
- c) postopke finančnega nadzora.

Kadar načrtuje nalogo iz člena I-40(1), ki je ni moč kriti iz proračuna Unije, Svet ministrov za koriščenje sklada pooblasti ministra za zunanje zadeve Unije. Minister za zunanje zadeve Unije Svetu ministrov poroča o izvajanju te naloge.

POGLAVJE III

SKUPNA TRGOVINSKA POLITIKA

Člen III-216

Z vzpostavitvijo carinske unije med državami članicami Unija namerava v skupnem interesu prispevati k usklajenemu razvoju svetovne trgovine, postopnemu odpravljanju omejitev v mednarodni trgovini in neposrednih tujih naložbah ter zmanjševanju carinskih in drugih ovir.

Člen III-217

1. Skupna trgovinska politika temelji na enotnih načelih, zlasti glede sprememb carinskih stopenj, sklenitve sporazumov o carinskih tarifah in trgovini, ki se nanašajo na trgovino z izdelki in storitvami ter gospodarske vidike intelektualne lastnine, neposredne tuje naložbe, doseganje enotnosti pri ukrepih liberalizacije, izvozni politiki in ukrepih za zaščito trgovine, na primer glede dampinga ali subvencij. Skupna trgovinska politika se izvaja v okviru načel in ciljev zunanjepolitičnega delovanja Unije.

2. Evropski zakoni ali okvirni zakoni določijo potrebne ukrepe za izvajanje skupne trgovinske politike.

3. Kadar so za sklenitev sporazumov z eno ali več državami ali mednarodnimi organizacijami potrebna pogajanja, se uporabljajo ustrezne določbe člena III-227. Komisija predloži Svetu ministrov priporočila, ta pa pooblasti Komisijo za začetek potrebnih pogajanj. Svet ministrov in Komisija zagotovita, da so sporazumi, doseženi s pogajanjem, skladni z notranjo politiko in pravili Unije.

Komisija vodi pogajanja ob posvetovanju s posebnim odborom, ki ga Svet ministrov imenuje za pomoč Komisiji pri izvajanju te naloge, in v okviru direktiv, ki jih lahko nanjo naslovi Svet ministrov. Komisija o napredku pri pogajanjih redno poroča posebnemu odboru in Evropskemu parlamentu.

4. Za pogajanja in sklenitev sporazumov na področju trgovine s storitvami, ki zadevajo gibanje oseb in gospodarske vidike intelektualne lastnine, Svet ministrov odloča soglasno, kjer ti sporazumi vsebujejo določbe, za katere je potrebno soglasje glede sprejetja notranjih pravil.

Svet ministrov odloča soglasno tudi pri pogajanju in sklepanju sporazumov na področju trgovine s kulturnimi in avdio-vizualnimi storitev, če obstaja nevarnost, da slednje škodijo kulturni in jezikovni raznolikosti Unije.

Pogajanja in sklepanje mednarodnih sporazumov na področju prevoza morajo biti v skladu z določbami oddelka 7 poglavja III naslovu III in člena III-227.

5. Izvajanje pristojnosti iz tega člena na področju trgovinske politike ne vpliva na razmejitve notranjih pristojnosti med Unijo in državami članicami in ne vodi k usklajevanju zakonov ali drugih predpisov držav članic, kolikor to usklajevanje Ustava izključuje.

POGLAVJE IV

SODELOVANJE S TRETJIMI DRŽAVAMI IN HUMANITARNA POMOČ

ODDELEK 1

RAZVOJNO SODELOVANJE

Člen III-218

1. Politika Unije na področju razvojnega sodelovanja se izvaja v okviru načel in ciljev zunanjepolitičnega delovanja Unije. Politika razvojnega sodelovanja Unije in politike razvojnega sodelovanja držav članic se med seboj dopolnjujejo in krepijo.

Glavni cilj politike razvojnega sodelovanja Unije je zmanjšanje in dolgoročno tudi izkoreninjenje revščine. Unija upošteva cilje razvojnega sodelovanja pri politikah, ki jih izvaja in ki lahko vplivajo na države v razvoju.

2. Unija in države članice spoštujejo obveznosti in upoštevajo cilje, ki so jih sprejele v okviru Združenih narodov in drugih pristojnih mednarodnih organizacij.

Člen III-219

1. Evropski zakoni ali okvirni zakoni določijo potrebne ukrepe za izvajanje politike razvojnega sodelovanja, ki so lahko povezani s programi večletnega sodelovanja z državami v razvoju ali vsebinsko oblikovanimi programi.

2. Unija lahko s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami sklene sporazume zaradi uresničevanja ciljev iz člena III-193. O teh sporazumih se pogaja in jih sklepa v skladu s členom III-227.

Prvi pododstavek ne posega v pristojnost držav članic glede pogajanj v mednarodnih organih in glede sklepanja mednarodnih sporazumov.

3. Evropska investicijska banka prispeva k izvajanju ukrepov iz odstavka 1 v skladu s pogoji iz svojega statuta.

Člen III-220

1. Zaradi spodbujanja dopolnjevanja in učinkovitosti njihovega delovanja, Unija in države članice usklajujejo svoje politike razvojnega sodelovanja in se med seboj posvetujejo o programih pomoči, tudi v mednarodnih organizacijah in na mednarodnih konferencah. Sprejemajo lahko skupne ukrepe. Države članice po potrebi prispevajo k izvajanju programov pomoči Unije.
2. Komisija lahko daje koristne pobude za spodbujanje usklajevanja iz odstavka 1.
3. V okviru svojih pristojnosti Unija in države članice sodelujejo s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami.

ODDELEK 2

GOSPODARSKO, FINANČNO IN TEHNIČNO SODELOVANJE S TRETJIMI DRŽAVAMI

Člen III-221

1. Brez poseganja v druge določbe Ustave, zlasti iz členov III-218 do III-220, Unija izvaja ukrepe gospodarskega, finančnega in tehničnega sodelovanja, zlasti skupaj s finančno pomočjo, s tretjimi državami, ki niso države v razvoju. Takšni ukrepi morajo biti skladni z razvojno politiko Unije in se izvajajo v okviru načel in ciljev njenega zunanjepolitičnega delovanja. Ukrepi Unije in držav članic se med seboj dopolnjujejo in krepijo.
2. Evropski zakoni ali okvirni zakoni določijo ukrepe, potrebne za izvajanje odstavka 1.
3. Unija in države članice v okviru svojih pristojnosti sodelujejo s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami. Dogovori o sodelovanju Unije se lahko opredelijo v sporazumu med Unijo in zadevno tretjo stranko, glede katerega potekajo pogajanja in sklepanje na podlagi člena III-227. Svet ministrov odloča soglasno glede pridružitvenih sporazumov iz člena III-226(2) in sporazumov z državami kandidatkami za pristop k Uniji.

Prvi pododstavek ne posega v pristojnost držav članic glede pogajanj v mednarodnih organih in glede sklepanja mednarodnih sporazumov.

Člen III-222

Kadar razmere v tretji državi zahtevajo nujno finančno pomoč Unije, Svet ministrov na predlog Komisije sprejme potrebne evropske sklepe.

ODDELEK 3

HUMANITARNA POMOČ

Člen III-223

1. Operacije Unije na področju humanitarne pomoči potekajo v okviru načel in ciljev zunanjepolitičnega delovanja Unij. Takšne operacije so namenjene zagotavljanju ad hoc pomoči, podpore in zaščite ljudem v tretjih državah in žrtvam naravnih nesreč ali nesreč, ki jih je povzročil človek, da se zadovoljijo humanitarne potrebe, ki izhajajo iz teh različnih razmer. Operacije Unije in držav članic se med seboj dopolnjujejo in krepijo.
 2. Operacije humanitarne pomoči se izvajajo v skladu z načeli mednarodnega humanitarnega prava, zlasti z načeloma nepristranskosti in nediskriminacije.
 3. Evropski zakoni ali okvirni zakoni določijo ukrepe s katerimi opredelijo okvir za izvajanje operacij humanitarne pomoči Unije.
 4. Unija lahko s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami sklene sporazume za uresničevanje ciljev iz člena III-193. O teh sporazumih se pogaja in jih sklepa v skladu s členom III-227.
- Prvi pododstavek ne posega v pristojnost držav članic glede pogajanj v mednarodnih organih in glede sklepanja mednarodnih sporazumov.
5. Zaradi vzpostavitve okvira za prispevek mladih Evropejcev k humanitarnim dejavnostim Unije, se ustanovi Evropski prostovoljski zbor za humanitarno pomoč. Evropski zakon določi pravila in delovanje zbora.
 6. Komisija lahko daje koristne pobude za uskladitev delovanj Unije in držav članic za večjo učinkovitost in dopolnjevanje ukrepov humanitarne pomoči Unije in držav članic.
 7. Unija zagotavlja usklajenost in doslednost svojih humanitarnih operacij z operacijami mednarodnih organizacij in organov, zlasti s tistimi v okviru sistema Združenih narodov.

POGLAVJE V
OMEJEVALNI UKREPI

Člen III-224

1. Kadar evropski sklep o stališču ali ukrepu Unije, sprejetem v skladu z določbami skupne zunanje in varnostne politike iz poglavja 2 tega naslova predvideva prekinitev ali delno oziroma popolno omejitev gospodarskih in finančnih odnosov z eno ali več tretjimi državami, Svet ministrov s kvalificirano večino na skupen predlog ministra za zunanje zadeve Unije in Komisije sprejme potrebne evropske uredbe ali sklepe. O tem obvesti Evropski parlament.
2. Na področjih iz odstavka 1 lahko Svet ministrov na podlagi istega postopka sprejme omejevalne ukrepe proti fizičnim ali pravnim osebam ter nedržavnim skupinam ali organom.

POGLAVJE VI

MEDNARODNI SPORAZUMI

Člen III-225

1. Unija lahko sklene sporazume z eno ali več tretjimi državami ali mednarodnimi organizacijami, kadar je tako določeno v Ustavi ali kadar je v okviru politik Unije sklepanje sporazuma potrebno za doseganje enega od ciljev iz Ustave, kadar je tako določeno v zavezujočem zakonodajnem aktu Unije, ali kadar sporazum vpliva na enega izmed notranjih aktov Unije.
2. Sporazumi, ki jih sklene Unija, so zavezujoči za institucije Unije in za države članice.

Člen III-226

Unija lahko z eno ali več tretjimi državami ali mednarodnimi organizacijami sklepa sporazume o pridružitvi. Takšni sporazumi vključujejo vzajemne pravice in obveznosti ter skupne ukrepe in posebne postopke.

Člen III-227

1. Brez poseganja v posebne določbe člena III-217 se o sporazumih med Unijo in tretjimi državami ali mednarodnimi organizacijami pogajajo in jih sklepajo po spodaj opisanem postopku.
2. Svet ministrov dovoli začetek pogajanj, sprejema pogajalska izhodišča in sklepa sporazume.
3. Kadar se sporazum izključno ali v večjem delu nanaša na skupno zunanjo in varnostno politiko, Komisija ali minister za zunanje zadeve Unije predloži priporočila Svetu ministrov, ki sprejme evropski sklep, s katerim dovoli začetek pogajanj.
4. V zvezi z evropskim sklepom o dovolitvi pogajanj Svet ministrov glede na predmet prihodnjega sporazuma imenuje pogajalca ali vodjo pogajalske skupine Unije.
5. Svet ministrov lahko na pogajalca Unije naslovi pogajalska navodila in določi posebni odbor, v posvetovanju s katerim se vodijo pogajanja.
6. Na predlog pogajalca Svet ministrov sprejme evropski sklep, s katerim dovoli podpis sporazuma in po potrebi njegovo začasno izvajanje.

7. Svet ministrov sprejme evropski sklep, s katerim sklene sporazum na predlog pogajalca sporazuma.

Razen pri sporazumih, ki zadevajo izključno skupno zunanjo in varnostno politiko, sprejme Svet ministrov po posvetovanju z Evropskim parlamentom evropski sklep iz prvega pododstavka. Evropski parlament poda svoje mnenje v roku, ki ga glede na nujnost zadeve lahko določi Svet ministrov. Svet ministrov lahko odloča, če mnenje ni dano v roku.

Privolitev Evropskega parlamenta je potrebno glede:

- a) pridružitvenih sporazumov;
- b) pristopa Unije k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin;
- c) sporazumov, ki z uvedbo posebnih postopkov sodelovanja vzpostavljajo poseben institucionalni okvir;
- d) sporazumov, ki imajo znatne proračunske posledice za Unijo;
- e) sporazumov na področjih za katere velja zakonodajni postopek.

Evropski parlament in Svet ministrov se lahko v nujnem primeru dogovorita o roku za izdajo privolitve.

8. Pri sklepanju sporazuma lahko Svet ministrov z odstopanjem od odstavkov 6, 7 in 10 pooblasti pogajalca sporazuma, da v imenu Unije odobri dopolnitve, kadar sporazum predvideva, da se lahko sprejmejo po poenostavljenem postopku, ali da jih sprejme organ, ustanovljen v skladu s sporazumom; takšnemu pooblastilu lahko Svet ministrov doda posebne pogoje.

9. Svet ministrov odloča s kvalificirano večino v celotnem postopku. S soglasjem odloča, kadar sporazum zadeva področje, ki zahteva soglasje pri sprejemanju akta Unije kot tudi za pridružitvene sporazume in pristop Unije k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

10. Svet ministrov na predlog ministra za zunanje zadeve Unije ali Komisije sprejme evropski sklep o odložitvi uporabe sporazuma in za določitev stališč, ki jih je treba sprejeti v imenu Unije v organu, ustanovljenem s sporazumom, kadar mora ta organ sprejeti akte s pravnim učinkom, z izjemo aktov o dopolnitvah ali spremembah institucionalnega okvira sporazuma.

11. Evropski parlament je nemudoma in v celoti obveščen v vseh fazah postopka.

12. Država članica, Evropski parlament, Svet ministrov ali Komisija lahko pridobijo mnenje Sodišča glede skladnosti predvidenega sporazuma z določbami Ustave. Kadar je mnenje Sodišča odklonilno, lahko predvideni sporazum začne veljati le, če je spremenjen ali če pride do revizije Ustave v skladu s postopkom iz člena IV-6.

Člen III-228

1. Z odstopanjem od člena III-227 lahko Svet ministrov na priporočilo Evropske centralne banke ali Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko v prizadevanju doseči soglasje, združljivo s ciljem stabilnosti cen, po posvetovanju z Evropskim parlamentom in v skladu s postopkom iz odstavka 3 za tam navedene modalitete, soglasno sklene formalne sporazume o sistemu deviznega tečaja za evro glede na valute, ki niso zakonito plačilno sredstvo v Uniji.

Svet ministrov lahko s kvalificirano večino bodisi na priporočilo Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko, ali na priporočilo Evropske centralne banke v prizadevanju doseči soglasje, združljivo s ciljem stabilnosti cen, sprejme, prilagodi ali opusti osrednje tečaje evra v okviru sistema deviznega tečaja. Predsednik Sveta ministrov obvesti Evropski parlament o sprejetju, prilagoditvi ali opustitvi osrednjih tečajev evra.

2. Če sistem deviznega tečaja za eno ali več valut, ki niso zakonito plačilno sredstvo v Uniji, kot je navedeno v odstavku 1, lahko Svet ministrov na priporočilo Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko ali na priporočilo Evropske centralne banke oblikuje splošne usmeritve za politiko deviznega tečaja glede teh valut. Te splošne usmeritve ne posegajo v poglobitni cilj Evropskega sistema centralnih bank glede ohranjanja stabilnosti cen.

3. Z odstopanjem od člena III-227 Svet ministrov, kadar so predmet pogajanj med Unijo in eno ali več državami ali mednarodnimi organizacijami sporazumi o monetarnem ali tečajnem sistemu, na priporočilo Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko s kvalificirano večino določi modalitete pogajanj in sklepanja sporazumov. Te modalitete zagotavljajo, da Unija zastopa enotno stališče. Komisija je v celoti vključena v pogajanja.

4. Brez poseganja v pristojnost Unije in sporazume glede ekonomske in monetarne unije se lahko države članice pogajajo v mednarodnih organih in sklepajo mednarodne sporazume.

POGLAVJE VII

ODNOSI UNIJE Z MEDNARODNIMI ORGANIZACIJAMI IN TRETJIMI DRŽAVAMI TER

DELEGACIJE UNIJE

Člen III-229

1. Unija vzpostavi ustrezne oblike sodelovanja z Združenimi narodi, Svetom Evrope, Organizacijo za varnost in sodelovanje v Evropi ter Organizacijo za ekonomsko sodelovanje in razvoj.
2. Ohranja tudi ustrezne odnose z drugimi mednarodnimi organizacijami.
3. Minister za zunanje zadeve Unije in Komisija sta pristojna za izvajanje tega člena.

Člen III-230

1. Delegacije Unije v tretjih državah in v mednarodnih organizacijah zastopajo Unijo.
2. Delegacije Unije delujejo pod vodstvom ministra za zunanje zadeve Unije in v tesnem sodelovanju z diplomatskimi misijami držav članic.

POGLAVJE VIII

IZVAJANJE SOLIDARNOSTNE KLAUZULE

Člen III-231

1. Svet ministrov na podlagi skupnega predloga Komisije in ministra za zunanje zadeve Unije sprejme evropski sklep o podrobnostih izvajanja solidarnostne klavzule iz člena I-42. Evropski parlament mora biti obveščen.
2. Če postane država članica žrtev terorističnega napada, naravne nesreče ali nesreče, ki jo je povzročil človek, ji ostale države članice pomagajo na zahtevo njenih političnih organov. V ta namen se države članice usklajujejo med seboj v Svetu ministrov.
3. Za namene tega člena Svetu ministrov pomaga Politični in varnostni odbor s pomočjo struktur, oblikovanih v okviru skupne varnostne in obrambne politike, ter odbor iz člena III-162, ki po potrebi podata skupna mnenja.
4. Evropski svet redno ocenjuje tveganja, s katerimi se sooča Unija, da bi Uniji omogočil učinkovito ukrepanje.

NASLOV VI

DELOVANJE UNIJE

POGLAVJE I

DOLOČBE O INSTITUCIJAH

ODDELEK 1

INSTITUCIJE

Pododdelek 1

Evropski parlament

Člen III-232

1. Evropski zakon ali okvirni zakon Sveta ministrov določi ukrepe, potrebne za splošne neposredne volitve članov Evropskega parlamenta po enotnem postopku v vseh državah članicah ali v skladu z načeli, ki so skupna vsem državam članicam.

Na predlog in po pridobitvi privolitve Evropskega parlamenta, ki deluje z večino svojih članov, odloča Svet ministrov soglasno. Ta zakon ali okvirni zakon začne veljati potem, ko ga odobrijo države članice skladno z njihovimi ustavnimi pravili.

2. Evropski zakon Evropskega parlamenta določi pravila in splošne pogoje za opravljanje nalog svojih članov. Evropski parlament deluje na lastno pobudo po pridobitvi mnenja Komisije in z odobritvijo Sveta ministrov. Svet ministrov odloča soglasno glede vseh pravil ali pogojev v zvezi z obdavčenjem članov ali nekdanjih članov.

3. Vso mandatno dobo parlamenta 2004-2009 je sestava Evropskega parlamenta taka, kot je določena v Protokolu o zastopanosti državljanov v Evropskem parlamentu.

Člen III-233

Evropski zakon določi pravila o političnih strankah na evropski ravni iz člena I-45(4), zlasti pravila glede njihovega financiranja.

Člen III-234

Evropski parlament lahko z večino svojih članov od Komisije zahteva predložitev ustreznih predlogov glede vprašanj, o katerih meni, da je za izvajanje Ustave treba sprejeti akt Unije. Če Komisija ne predloži predloga, o razlogih obvesti Evropski parlament.

Člen III-235

Brez poseganja v pristojnosti, dodeljene z Ustavo drugim institucijam ali organom, lahko Evropski parlament pri izpolnjevanju svojih nalog na zahtevo četrte tretine svojih članov ustanovi začasni preiskovalni odbor zaradi preverjanja domnevnih kršitev ali nepravilnosti pri izvajanju zakonodaje Unije, razen tedaj, ko domnevna dejanja preiskuje sodišče in dokler je primer še v sodnem postopku.

Začasni preiskovalni odbor ob predložitvi svojega poročila preneha obstajati.

Evropski zakon Evropskega parlamenta določi podrobne določbe o uresničevanju pravice do preiskave. Evropski parlament odloča na lastno pobudo po pridobitvi odobritve Sveta ministrov in Komisije.

Člen III-236

Vsi državljani Unije in vse fizične ali pravne osebe s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic imajo pravico, da samostojno ali skupaj z drugimi državljani ali osebami naslovijo na Evropski parlament peticijo glede vprašanj, ki sodijo na področje delovanja Unije in ki jih neposredno zadevajo.

Člen III-237

1. Evropski parlament imenuje evropskega varuha človekovih pravic. Evropski varuh človekovih pravic je pooblaščen za sprejemanje pritožb državljanov Unije ali fizičnih ali pravnih oseb s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic glede nepravilnosti pri dejavnostih institucij, organov ali agencij Unije, razen Sodišča pri opravljanju njegove sodne funkcije.

V skladu s svojimi nalogami evropski varuh človekovih pravic opravlja na lastno pobudo ali na podlagi pritožb, predloženih neposredno ali prek člana Evropskega parlamenta, poizvedbe, ki so po njegovem mnenju utemeljene, kar pa ne velja za domnevna dejanja, ki so ali so bila predmet sodnega postopka. Kadar evropski varuh človekovih pravic ugotovi nepravilnost, predloži zadevo pristojni instituciji, organu ali agenciji, ki ima na voljo tri mesece, da ga obvesti o svojem stališču. Evropski varuh človekovih pravic nato pošlje poročilo Evropskemu parlamentu in pristojni instituciji, organu ali agenciji. Osebo, ki je vložila pritožbo, obvestijo o izidu poizvedb.

Evropski varuh človekovih pravic predloži Evropskemu parlamentu letno poročilo o izidu svojih poizvedb.

2. Evropski varuh človekovih pravic je imenovan po vsakih volitvah v Evropski parlament za mandatno dobo parlamenta. Lahko je ponovno imenovan.

Evropskega varuha človekovih pravic lahko na zahtevo Evropskega parlamenta razreši Sodišče, če ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje svojih nalog ali če je zagrešil hujšo kršitev.

3. Evropski varuh človekovih pravic je pri opravljanju svojih nalog popolnoma neodvisen. Med opravljanjem teh nalog ne sme zahtevati ali sprejemati nikakršnih navodil katerega koli organa. Evropski varuh človekovih pravic med svojim mandatom ne sme opravljati nobene druge poklicne dejavnosti, bodisi pridobitne ali nepridobitne.

4. Evropski zakon Evropskega parlamenta določi pravila in splošni pogoji za opravljanje nalog evropskega varuha človekovih pravic. Evropski parlament odloča na lastno pobudo po pridobitvi mnenja Komisije in z odobritvijo Sveta ministrov.

Člen III-238

Evropski parlament ima letna zasedanja. Sestane se brez posebnega sklica drugi torek v marcu.

Evropski parlament se lahko na zahtevo večine svojih članov ali na zahtevo Sveta ministrov oziroma Komisije sestane na izrednem zasedanju.

Člen III-239

1. Komisija se lahko udeležuje vseh sej Evropskega parlamenta in lahko govori na svojo zahtevo.

Komisija ustno ali pisno odgovarja na vprašanja, ki ji jih postavi Evropski parlament ali njegovi člani.

2. Evropski svet in Svet ministrov govorita v Evropskem parlamentu v skladu s pogoji, določenimi v postopkovnih pravilih Evropskega sveta in v poslovniku Sveta ministrov.

Člen III-240

Razen če v Ustavi ni določeno drugače, Evropski parlament odloča z večino oddanih glasov. Sklepčnost se določi s poslovnikom.

Člen III-241

Evropski parlament sprejme svoj poslovnik z večino svojih članov.

Zapisniki razprav Evropskega parlamenta se objavijo v skladu z Ustavo in s tem poslovnikom.

Člen III-242

Evropski parlament na javni seji razpravlja o letnem splošnem poročilu, ki mu ga predloži Komisija.

Člen III-243

Če je vložen predlog nezaupnice o delu Komisije, sme Evropski parlament o njem glasovati šele po izteku treh dni po vložitvi, glasovanje pa mora biti javno.

Če je predlog nezaupnice sprejet z dvotretjinsko večino oddanih glasov, kar predstavlja večino članov Evropskega parlamenta, mora Komisija odstopiti. Tekoče posle opravlja do zamenjave v skladu s členoma I-25 in I-26. V tem primeru mandat Komisije, ki je imenovana kot zamenjava, poteče z datumom, s katerim bi potekel mandat Komisije, ki je morala odstopiti.

Pododdelek 2

Evropski svet

Člen III-244

1. Pri glasovanju se lahko na vsakega člana Evropskega sveta prenese glasovalna pravica največ enega drugega člana.

Vzdržani glasovi navzočih ali zastopanih članov Evropskemu svetu ne preprečujejo sprejetja odločitev, za katere se zahteva soglasje.

2. Predsednik Evropskega parlamenta je lahko povabljen na zaslišanje v Evropski svet.

3. Evropski svet sprejme postopkovna pravila z navadno večino. Evropskemu svetu pomaga generalni sekretariat Sveta ministrov.

Pododdelek 3

Svet ministrov

Člen III-245

1. Svet ministrov se sestane, ko ga skliče predsednik na lastno pobudo ali na zahtevo enega od njegovih članov ali Komisije.
2. Evropski svet soglasno sprejme evropski sklep, s katerim določi pravila glede rotacije predsedstva v različnih sestavah Sveta ministrov.

Člen III-246

1. Pri glasovanju se lahko na vsakega člana Sveta ministrov prenese glasovalna pravica največ enega drugega člana.
2. Kadar mora odločati z navadno večino, Svet ministrov odloča z večino svojih članov.
3. Vzdržani glasovi navzočih ali zastopanih članov Svetu ministrov ne preprečujejo sprejetja odločitev, za katere se zahteva soglasje.

Člen III-247

1. Odbor, ki ga sestavljajo stalni predstavniki držav članic, je odgovoren za pripravo dela Sveta ministrov in za izvajanje nalog, ki mu jih ta dodeli. Odbor lahko v primerih, predvidenih v poslovniku Sveta ministrov, sprejema postopkovne sklepe.
2. Svetu ministrov pomaga generalni sekretariat, za katerega je odgovoren generalni sekretar, ki ga imenuje Svet ministrov.

Svet ministrov z navadno večino odloča o organizaciji generalnega sekretariata.

3. Svet ministrov z navadno večino odloča glede postopkovnih vprašanj in sprejetja poslovnika.

Člen III-248

Svet ministrov lahko z navadno večino od Komisije zahteva, da zanj pripravi vse študije, ki so po njegovem mnenju potrebne za doseganje skupnih ciljev, in da mu predloži ustrezne predloge. Če Komisija ne predloži predloga, o razlogih obvesti Svet ministrov.

Člen III-249

Svet ministrov sprejme evropske sklepe, s katerimi določi pravila, ki urejajo odbore, predvidene v Ustavi. Odloča z navadno večino po posvetovanju s Komisijo.

Pododdelek 4

Komisija

Člen III-250

Evropski komisarji in komisarji so imenovani za dobo petih let, pri čemer se po potrebi upošteva člen III-243. Samo državljani držav članic so lahko evropski komisarji ali komisarji.

Člen III-251

Evropski komisarji in komisarji se vzdržijo vseh dejanj, ki so nezdružljiva z njihovimi nalogami. Vsaka država članica se obvezuje, da bo spoštovala to načelo in ne bo poskušala vplivati na evropske komisarje in komisarje pri opravljanju njihovih nalog.

Evropski komisarji in komisarji med svojim mandatom ne smejo opravljati nobene druge poklicne dejavnosti, bodisi pridobitne ali nepridobitne. Ob prevzemu svojih nalog se slovesno obvežejo, da bodo med svojim mandatom in po njegovem izteku spoštovali iz mandata izhajajoče obveznosti, zlasti dolžnost, da bodo po izteku mandata pri sprejemanju določenih imenovanj ali ugodnosti ravnali pošteno in diskretno. Ob kršitvi teh obveznosti lahko Sodišče na predlog Sveta ministrov, ki odloča z navadno večino, ali Komisije zadevno osebo glede na okoliščine razreši v skladu s členom III-253 ali mu odvzame pravico do pokojnine ali namesto nje odobrenih ugodnosti.

Člen III-252

1. Razen ob redni zamenjavi ali smrti dolžnosti evropskega komisarja ali komisarja prenehajo z njegovim odstopom ali razrešitvijo. Evropski komisar ali komisar odstopi, če to zahteva predsednik.

2. Mesto, izpraznjeno zaradi odstopa, razrešitve ali smrti, se za preostanek njegovega mandata zapolni z novim evropskim komisarjem ali komisarjem, ki ga imenuje predsednik Komisije v skladu s členoma I-25 in I-26.

3. Predsednik je ob odstopu, razrešitvi ali smrti nadomeščen za preostanek svojega mandata v skladu s členom I-26(1).

4. V primeru odstopa vseh evropskih komisarjev in komisarjev ti do zamenjave še naprej opravljajo službo za preostanek njihovega mandata v skladu s členoma I-25 in I-26.

Člen III-253

Če katerikoli evropski komisar ali komisar ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje svojih dolžnosti ali če je zagrešil hujšo kršitev, ga lahko Sodišče na predlog Sveta ministrov, ki odloča z navadno večino, ali Komisije razreši.

Člen III-254

Obveznosti Komisije razporedi in dodeli njenim članom njen predsednik v skladu s členom I-26(3) Ustave. Predsednik lahko te obveznosti med mandatom Komisije prerazporedi. Evropski komisarji in komisarji izvajajo naloge, ki jim jih je dodelil predsednik pod njegovim vodstvom.

Člen III-255

Komisija odloča z večino članov Kolegija. Sklepčnost se določi s poslovnikom.

Člen III-256

Komisija sprejme svoj poslovnik, da bi zagotovila skladnost svojega delovanja in delovanja svojih služb. Zagotovi objavo tega poslovnika.

Člen III-257

Komisija vsako leto najpozneje en mesec pred začetkom zasedanja Evropskega parlamenta objavi splošno poročilo o dejavnostih Unije.

Pododdelek 5

Sodišče

Člen III-258

Evropsko sodišče zaseda v senatih, kot veliki senat ali na občni seji, v skladu s pravili, ki so v ta namen določena v statutu Sodišča.

Člen III-259

Evropskemu sodišču pomaga osem generalnih pravobranilcev. Svet ministrov lahko na zahtevo Evropskega sodišča soglasno sprejme evropski sklep, s katerim poveča število generalnih pravobranilcev.

Dolžnost generalnega pravobranilca je, da popolnoma nepristransko in neodvisno javno predstavi obrazložene sklepne predloge o zadevah, pri katerih je v skladu s statutom Sodišča zahtevano njegovo sodelovanje.

Člen III-260

Sodniki in generalni pravobranilci Evropskega sodišča so izbrani med osebami, katerih neodvisnost je nedvomna in ki so ustrezno usposobljene za imenovanje na najvišje sodniške položaje v svojih državah ali ki so priznani pravniki; vlade držav članic jih v medsebojnem soglasju imenujejo po posvetovanju z oddelkom iz člena III-262.

Vsaka tri leta se izvede delna zamenjava sodnikov in generalnih pravobranilcev v skladu s pogoji, določenimi v statutu Sodišča.

Sodniki izvolijo predsednika Evropskega sodišča med svojimi člani za dobo treh let. Lahko je ponovno izvoljen.

Evropsko sodišče sprejme poslovnik. Ta poslovnik mora odobriti Svet ministrov.

Člen III-261

Število sodnikov Višjega sodišča se določi v statutu Sodišča. Statut lahko predvidi, da Višnjemu sodišču pomagajo generalni pravobranilci.

Člani Višjega sodišča so izbrani med osebami, katerih neodvisnost je nedvomna in ki izpolnjujejo pogoje za imenovanje na visoke sodniške položaje. Imenujejo jih vlade držav članic v medsebojnem soglasju po posvetovanju z oddelkom iz člena III-262.

Članstvo Višjega sodišča se delno obnavlja vsaka tri leta. Člani, ki jim mandat poteče, so lahko ponovno imenovani.

Sodniki izvolijo predsednika Višjega sodišča med svojimi člani za mandat treh let. Lahko je ponovno izvoljen.

Višje sodišče sprejme poslovnik v soglasju z Evropskim sodiščem. Poslovnik mora odobriti Svet ministrov.

Če statut Sodišča ne določa drugače, se za Višje sodišče uporabljajo določbe Ustave, ki se nanašajo na Evropsko sodišče.

Člen III-262

Oblikuje se oddelek, ki poda mnenje o ustreznosti kandidatov za opravljanje nalog sodnika in generalnega pravobranilca Evropskega sodišča in Višjega sodišča, preden vlade držav članic sprejmejo odločitve iz členov III-260 in III-261.

Oddelek sestavlja sedem oseb, izbranih med nekdanjimi člani Evropskega sodišča in Višjega sodišča, članov nacionalnih vrhovnih sodišč in priznanih pravnikov, od katerih enega predlaga Evropski parlament. Svet ministrov sprejme evropski sklep, s katerim določi pravila delovanja oddelka in evropski sklep o imenovanju njegovih članov. Odloča na pobudo predsednika Evropskega sodišča.

Člen III-263

1. Višje sodišče je pristojno za obravnavanje in odločanje na prvi stopnji o tožbah ali postopkih iz členov III-270, III-272, III-275, III-277 in III-279, razen o tistih, ki so dodeljeni specializiranemu sodišču, in tistih, ki so v statutu pridržani za Evropsko sodišče. Statut lahko predvidi, da ima Višje sodišče pristojnost za druge vrste tožb ali postopkov.

Zoper odločitev Višjega sodišča iz tega odstavka se lahko vloži pritožba na Evropsko sodišče zgolj glede pravnih vprašanj ter v skladu s pogoji in v mejah, določenih v statutu Sodišča.

2. Višje sodišče je pristojno za obravnavanje in odločanje o tožbah ali postopkih, sproženih proti odločitvam specializiranih sodišč, ustanovljenih po členu III-264.

Evropsko sodišče lahko izjemoma preverja odločitve Višjega sodišča, sprejete po tem odstavku, pod pogoji in v mejah, določenih v statutu, če obstaja resno tveganje, da bosta prizadeti enotnost ali doslednost prava Unije.

3. Višje sodišče je pristojno za obravnavanje in odločanje o vprašanjih, predloženih v predhodno odločanje v skladu s členom III-274, na posebnih področjih, določenih s statutom Sodišča.

Če Višje sodišče meni, da je glede neke zadeve potrebna načelna odločitev, ki bi lahko prizadela enotnost ali doslednost prava Unije, lahko zadevo preda v odločanje Evropskemu sodišču.

Evropsko sodišče lahko izjemoma preverja odločitve Višjega sodišča glede vprašanj, predloženih v predhodno odločanje, pod pogoji in v mejah, določenih v statutu, če obstaja resno tveganje, da bosta prizadeti enotnost ali doslednost prava Unije.

Člen III-264

1. Evropski zakoni lahko ustanovijo specializirana sodišča, dodeljena Višnjemu sodišču, za obravnavanje in odločanje na prvi stopnji o nekaterih vrstah tožb ali postopkov, sproženih na posebnih področjih. Sprejmejo se bodisi na predlog Komisije po posvetovanju s Sodiščem ali na zahtevo Sodišča po posvetovanju s Komisijo.

2. Evropski zakon o ustanovitvi specializiranih sodišč določi pravila o organizaciji sodišča in obsegu nanj prenesene pristojnosti.

3. Zoper odločitev specializiranih sodišč se lahko vloži pritožba na Višje sodišče zgolj glede pravnih vprašanj ali, če je tako predvideno v evropskem zakonu o ustanovitvi specializiranega sodišča, tudi glede vprašanj dejanskega stanja.

4. Člani specializiranih sodišč so izbrani med osebami, katerih neodvisnost je nedvomna in ki izpolnjujejo pogoje za imenovanje na sodniške položaje. Svet ministrov jih imenuje s soglasjem.

5. Specializirana sodišča sprejmejo svoj poslovnik v soglasju s Sodiščem. Ta poslovnik mora soglasno odobriti Svet ministrov.

6. Če evropski zakon o ustanovitvi specializiranega sodišča ne določa drugače, se za specializirana sodišča uporabljajo določbe Ustave, ki se nanašajo na Sodišče, in določbe statuta Sodišča.

Člen III-265

Če Komisija meni, da katera od držav članic ni izpolnila neke obveznosti iz Ustave, poda o zadevi obrazloženo mnenje, potem ko je tej državi omogočila, da predloži svoje pripombe.

Če zadevna država ne ravna v skladu z mnenjem v roku, ki ga določi Komisija, lahko slednja zadevo predloži Sodišču.

Člen III-266

Država članica, ki meni, da druga država članica ni izpolnila neke obveznosti iz Ustave, lahko zadevo predloži Sodišču.

Preden država članica vloži tožbo proti drugi državi članici zaradi domnevne kršitve obveznosti iz Ustave, mora zadevo predložiti Komisiji.

Komisija poda obrazloženo mnenje, potem ko je bila obema državam dana možnost, da se v kontradiktornem postopku ustno in pisno izrečeta.

Če Komisija v treh mesecih po datumu vložitve zadeve ne da svojega mnenja, to ni ovira, da zadeva ne bi bila predložena Sodišču.

Člen III-267

1. Če Sodišče ugotovi, da katera od držav članic ni izpolnila neke obveznosti iz Ustave, mora ta država sprejeti ukrepe, potrebne za izvršitev sodbe Sodišča.

2. Če Komisija meni, da zadevna država članica ni sprejela potrebnih ukrepov za izvršitev sodbe Sodišča, lahko zadevo preda Sodišču, potem ko je tej državi dala možnost za predložitev pripomb. Pri tem določi višino povprečnine ali denarne kazni, ki jo mora plačati zadevna država članica in ki je po njenem mnenju primerna glede na okoliščine.

Če Sodišče ugotovi, da zadevna država članica ni izvršila njegove sodbe, ji lahko naloži plačilo povprečnine ali denarne kazni.

Ta postopek ne posega v člen III-266.

3. Če Komisija predloži zadevo Sodišču v skladu s členom III-265, ker zadevna država ni izpolnila obveznosti o uradnem obvestilu glede ukrepov o prenosu evropskega okvirnega zakona, lahko, kadar meni, da je ustrezno, zahteva, da Sodišče v istem postopku naloži plačilo povprečnine ali denarne kazni, če Sodišče ugotovi, da je prišlo do take opustitve. Če Sodišče ugotovi zahtevi Komisije, se zadevno plačilo izpolni v roku, ki ga Sodišče določi v svoji sodbi.

Člen III-268

Z evropskimi zakoni in okvirnimi zakoni, ki jih sprejme Svet ministrov, se lahko Sodišču dodeli neomejena pristojnost glede kazni, predvidenih v teh zakonih.

Člen III-269

Evropski zakon lahko brez poseganja v druge določbe Ustave, v obsegu, ki ga bo določil, Sodišču dodeli pristojnost v sporih, ki se nanašajo na uporabo aktov, sprejetih na podlagi Ustave, ki uvajajo pravice industrijske lastnine Unije.

Člen III- 270

1. Sodišče nadzira zakonitost evropskih zakonov in okvirnih zakonov, aktov Sveta ministrov, Komisije in Evropske centralne banke razen priporočil in mnenj, pa tudi zakonitost aktov Evropskega parlamenta s pravnim učinkom do tretjih oseb. Nadzira tudi zakonitost aktov organov ali agencij Unije s pravnim učinkom do tretjih oseb.
2. V ta namen je Sodišče pristojno za odločanje o tožbah, ki jih vloži država članica, Evropski parlament, Svet ministrov ali Komisija zaradi nepristojnosti, bistvene kršitve postopka, kršitve Ustave ali katerega koli pravnega pravila, ki se nanaša na njeno uporabo, ali zaradi zlorabe pooblastil.
3. Sodišče je pod enakimi pogoji pristojno za tožbe, ki jih zaradi varovanja svojih prerogativ vložijo Računsko sodišče, Evropska centralna banka in Odbor regij.
4. Fizične ali pravne osebe lahko pod enakimi pogoji sprožijo postopke zoper nanje naslovljene akte ali zoper akte, ki jih neposredno in posamično zadevajo in zoper uredbene akte, ki jih neposredno zadevajo, a ne vsebujejo izvedbenih ukrepov.
5. Akti o ustanovitvi organov in agencij Unije lahko določijo posebne pogoje in podrobnosti glede tožb fizičnih ali pravnih oseb zoper akte teh organov in agencij s pravnim učinkom.
6. Postopki iz tega člena se glede na posamezni primer sprožijo v dveh mesecih od objave akta ali njegovega uradnega obvestila tožniku, če tega ni bilo, pa od dneva, ko je zanj izvedel.

Člen III-271

Če je tožba utemeljena, Sodišče razglasi zadevni akt za ničnega.

Vendar če Sodišče razglasi akt za ničnega, določi, če meni, da je to potrebno, tiste njegove učinke, ki jih je treba šteti za dokončne.

Člen III-272

Če Evropski parlament, Svet ministrov, Komisija ali Evropska centralna banka z opustitvijo ukrepanja krši Ustavo, lahko države članice in druge institucije Unije vložijo pri Sodišču tožbo za ugotovitev kršitve. Ta določba se pod enakimi pogoji uporablja tudi za organe in agencije Unije zaradi opustitve ukrepanja.

Tožba je dopustna le, če je bila zadevna institucija, organ ali agencija predhodno pozvana k ukrepanju. Če v dveh mesecih po tem pozivu zadevna institucija, organ ali agencija ne oblikuje svojega stališča, se lahko tožba vloži v nadaljnjih dveh mesecih.

Fizične ali pravne osebe se lahko pod pogoji, določenimi v prejšnjih odstavkih, pritožijo pri Sodišču glede tega, da neka institucija, organ ali agencija Unije nanje ni naslovila nobenega drugega akta razen priporočila ali mnenja.

Člen III-273

Institucija ali institucije, organ ali agencija, katerih akt je bil razglašen za ničnega ali ki so z opustitvijo ukrepanja kršile Ustavo, morajo sprejeti ukrepe, potrebne za izvršitev sodbe Sodišča.

Ta obveznost ne vpliva na obveznosti, ki lahko izhajajo iz uporabe drugega odstavka člena III-337.

Člen III-274

Sodišče je pristojno za predhodno odločanje o vprašanjih glede:

- a) razlage Ustave;
- b) veljavnosti in razlage aktov institucij Unije.

Kadar se takšno vprašanje postavi kateremu koli sodišču države članice in če to sodišče meni, da je treba glede vprašanja sprejeti odločitev, ki mu bo omogočila izreči sodbo, lahko to vprašanje predloži v odločanje Sodišču.

Kadar je takšno vprašanje postavljeno v postopku, ki teče pred sodiščem države članice, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, je to sodišče dolžno predložiti zadevo Sodišču.

Kadar je takšno vprašanje postavljeno v postopku, ki teče pred sodiščem države članice glede osebe, ki je v priporu, Sodišče odloča v najkrajšem času.

Člen III-275

Sodišče je pristojno v sporih glede nadomestila škode, ki ga predvideva drugi odstavek člena III-337.

Člen III-276

Na zahtevo države članice, ki jo zadeva ugotovitev Evropskega sveta ali Sveta ministrov na podlagi člena I-58 je Evropsko sodišče pristojno izključno glede postopkovnih določb tega člena. Sodišče odloči v enem mesecu od datuma take ugotovitve.

Člen III-277

Sodišče je v mejah in pod pogoji, ki so določeni v kadrovskih predpisih za uradnike ali v pogojih za zaposlitev drugih uslužbencev Unije, pristojno za vse spore med Unijo in njenimi uslužbenci.

Člen III-278

Sodišče je v mejah, določenih v nadaljevanju Ustave, pristojno v sporih glede:

- a) izpolnjevanja obveznosti držav članic v skladu s statutom Evropske investicijske banke. V tej zvezi ima svet direktorjev banke pooblastila, dodeljena Komisiji v skladu s členom III-265;
- b) ukrepov, ki jih je sprejel svet guvernerjev Evropske investicijske banke. V tej zvezi lahko vsaka država članica, Komisija ali svet direktorjev banke sproži postopek v skladu s pogoji iz člena III-270;

- c) ukrepov, ki jih je sprejel svet direktorjev Evropske investicijske banke. Postopke zoper takšne ukrepe lahko sprožijo samo države članice ali Komisija pod pogoji iz člena III-270 in le zaradi neupoštevanja postopka, predvidenega v členu 21(2), (5), (6) in (7) statuta banke;
- d) izpolnjevanja obveznosti nacionalnih centralnih bank v skladu z Ustavo in statutom Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke. V tej zvezi so pooblastila Sveta Evropske centralne banke nasproti nacionalnim centralnim bankam enaka pooblastilom, ki so bila dodeljena Komisiji nasproti državam članicam v skladu s členom III-265. Če Sodišče ugotovi, da neka nacionalna centralna banka ni izpolnila ene od obveznosti iz Ustave, mora ta banka sprejeti potrebne ukrepe za izvršitev sodbe Sodišča.

Člen III-279

Sodišče je pristojno za izrekanje sodb na podlagi arbitražne klavzule v pogodbah, ki jih sklene Unija, ali ki so sklenjene v njenem imenu, ne glede na to, ali jih ureja javno ali zasebno pravo.

Člen III-280

Sodišče je pristojno v vseh sporih med državami članicami, ki se nanašajo na predmet Ustave, če je bil spor predložen Sodišču v skladu s posebnim sporazumom med strankami.

Člen III-281

Spori, v katerih je ena od strank Unija, niso izvzeti iz pristojnosti sodišč držav članic, razen če je bila pristojnost z Ustavo dodeljena Sodišču.

Člen III-282

Sodišče ni pristojno glede členov I-39 in I-40 in določb poglavja II naslova V dela III o skupni zunanji in varnostni politiki.

Vendar je Sodišče pristojno za razsojanje v postopkih, v katerih se preverja zakonitost omejevalnih ukrepov proti fizičnim ali pravnim osebam, ki jih je Svet sprejel na podlagi člena III-224 in predložil v skladu s pogoji iz člena III-270(4).

Člen III-283

Pri izvajanju pristojnosti glede določb oddelkov 4 in 5 poglavja IV naslova III glede območja svobode, varnosti in pravice, Sodišče ni pristojno za preverjanje veljavnosti ali sorazmernosti ukrepov policije ali drugih organov kazenskega pregona države članice ali za izpolnjevanje obveznosti držav članic glede vzdrževanja reda in miru ter varovanja notranje varnosti, kjer so ti ukrepi predmet nacionalnega prava.

Člen III-284

Države članice se obvezujejo, da bodo spore glede razlage ali uporabe Ustave reševale le na načine, določene v Ustavi.

Člen III-285

Ne glede na iztek roka iz člena III-270(6) lahko vsaka stranka v sporu, v katerem gre za evropski zakon ali evropsko uredbo Sveta ministrov, Komisije ali Evropske centralne banke, pred Sodiščem uveljavlja, da se ta akt iz razlogov, navedenih v členu III-270(2), ne uporablja.

Člen III-286

Tožbe, vložene pri Sodišču, nimajo odločilnega učinka. Vendar pa lahko Sodišče, če meni, da okoliščine to zahtevajo, odloži izvršitev izpodbijanega akta.

Člen III-287

Sodišče lahko v vseh pri njem vloženi zadevah sprejme potrebnečasne odredbe.

Člen III-288

Sodbe Sodišča so izvršljive v skladu s pogoji iz člena III-307.

Člen III-289

Statut Sodišča je določen v protokolu.

Evropski zakon lahko spremeni določbe statuta, razen naslova I in člena 64. Sprejme se bodisi na zahtevo Sodišča in po posvetovanju s Komisijo ali na predlog Komisije in po posvetovanju s Sodiščem.

Pododdelek 6

Računsko sodišče

Člen III-290

1. Računsko sodišče izvaja revizije vseh prihodkov in odhodkov Unije. Prav tako izvaja revizije prihodkov in odhodkov vseh organov, ki jih je ustanovila Unija, če ustrezni ustanovni akt takšne revizije ne izključuje.

Računsko sodišče predloži Evropskemu parlamentu in Svetu ministrov izjavo o zanesljivosti poslovnih knjig ter zakonitosti in pravilnosti poslovnih dogodkov, ki se objavi v *Uradnem listu Evropske unije*. Ta izjava je lahko dopolnjena s posebnimi ocenami za vsako večje področje dejavnosti Unije.

2. Računsko sodišče preveri zakonitost in pravilnost vseh prihodkov in odhodkov ter, ali je bilo finančno poslovanje dobro. Pri tem poroča zlasti o vseh primerih nepravilnosti.

Revizija prihodkov se opravi na podlagi zapadlih zneskov in zneskov, ki so bili Uniji dejansko plačani.

Revizija odhodkov se opravi na podlagi prevzetih obveznosti in izvršenih izplačil.

Navedeni reviziji se lahko opravita pred zaključkom poslovnih knjig za ustrezno proračunsko leto.

3. Revizija se opravi na podlagi računovodske dokumentacije in, če je to potrebno, na kraju samem v drugih institucijah, v prostorih katerega koli organa, ki vodi računovodske evidence prihodkov ali odhodkov v imenu Unije, ter v državah članicah, tudi v prostorih katere koli fizične ali pravne osebe, ki prejema plačila iz proračuna. V državah članicah se revizija opravi v povezavi z nacionalnimi revizijskimi organi ali – če ti nimajo potrebne pristojnosti – s pristojnimi nacionalnimi službami. Računsko sodišče in revizijski organi držav članic sodelujejo v duhu zaupanja, pri čemer ohranjajo svojo neodvisnost. Ti organi ali službe obvestijo Računsko sodišče, ali nameravajo sodelovati pri reviziji.

Druge institucije Unije, vsi organi, ki vodijo računovodske evidence prihodkov ali odhodkov v imenu Unije, vse fizične ali pravne osebe, ki prejemajo plačila iz proračuna, ter nacionalni revizijski organi ali – če ti nimajo potrebne pristojnosti – pristojne nacionalne službe pošljejo Računskemu sodišču na njegovo zahtevo vso dokumentacijo ali vse podatke, ki so potrebni za izvršitev njegove naloge.

Glede dejavnosti Evropske investicijske banke pri vodenju računovodskih evidenc odhodkov in prihodkov Unije ureja pravice sodišča do dostopa do podatkov te banke sporazum med sodiščem, banko in Komisijo. Če sporazum ni bil sklenjen, ima sodišče navzlic temu dostop do podatkov, potrebnih za revizijo odhodkov in prihodkov Unije, ki jih vodi banka.

4. Računsko sodišče pripravi letno poročilo po koncu vsakega proračunskega leta. To poročilo se predloži drugim institucijam in se skupaj z odgovori teh institucij na ugotovitve Računskega sodišča objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Prav tako lahko Računsko sodišče kadar koli predloži svoje ugotovitve glede specifičnih vprašanj, zlasti v obliki posebnih poročil, in da mnenje na predlog ene od drugih institucij.

Letna poročila, posebna poročila ali mnenja sprejme z večino svojih članov. Lahko pa ustanovi notranje senate za sprejemanje nekaterih vrst poročil ali mnenj pod pogoji, ki so določeni v njegovem poslovniku.

Evropskemu parlamentu in Svetu ministrov pomaga pri nadzoru nad izvrševanjem proračuna .

Računsko sodišče sprejme svoj poslovník. Ta poslovník mora odobriti Svet ministrov.

Člen III-291

1. Člani Računskega sodišča so izbrani med osebami, ki v svojih državah pripadajo ali so pripadale zunanjim revizijskim organom ali ki so posebej usposobljene za to službo. Njihova neodvisnost mora biti nedvomna.

2. Člani Računskega sodišča so imenovani za mandat šestih let. Lahko so ponovno imenovani. Svet ministrov sprejme evropski sklep, v katerem določi seznam članov, sestavljen v skladu s predlogi držav članic. Odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Predsednika Računskega sodišča izvolijo med svojimi člani za mandat treh let. Predsednik je lahko ponovno izvoljen.

3. Člani Računskega sodišča so pri opravljanju svojih nalog v splošnem interesu Unije popolnoma neodvisni.

Pri opravljanju teh nalog ne smejo zahtevati ali sprejemati nikakršnih navodil od posameznih vlad ali drugih organov. Vzdržijo se vsakršnega ravnanja, ki je nezdržljivo z njihovimi nalogami.

4. Člani Računskega sodišča med svojim mandatom ne smejo opravljati nobene druge poklicne dejavnosti, bodisi pridobitne ali nepridobitne. Pri prevzemu svojih nalog se slovesno obvežejo, da bodo med svojim mandatom in po njegovem izteku spoštovali iz mandata izhajajoče obveznosti, zlasti dolžnost, da bodo po izteku mandata pri sprejemanju določenih imenovanj ali ugodnosti ravnali pošteno in diskretno.

5. Razen ob redni zamenjavi ali smrti dolžnosti člana Računskega sodišča prenehajo z njegovim odstopom ali če ga razreši Sodišče v skladu z odstavkom 6.

Tako izpraznjeno mesto se za preostanek njegovega mandata zapolni z novim članom.

Razen ob razrešitvi ostanejo člani Računskega sodišča na svojem položaju do zamenjave.

6. Član Računskega sodišča je lahko razrešen ali se mu lahko odvzame pravica do pokojnine ali namesto nje odobrenih ugodnosti le, kadar Sodišče na predlog Računskega sodišča ugotovi, da član ne izpolnjuje več zahtevanih pogojev ali obveznosti, ki izhajajo iz njegovega položaja.

ODDELEK 2

SVETOVALNI ORGANI UNIJE

Pododdelek 1

Odbor regij

Člen III-292

Število članov Odbora regij ne sme preseči 350. Svet ministrov soglasno sprejme evropski sklep, s katerim določi sestavo odbora.

Člani odbora in enako število nadomestnih članov so imenovani za dobo petih let. Lahko so ponovno imenovani.

Svet ministrov sprejme evropski sklep, s katerim določi seznam članov in nadomestnih članov, sestavljen v skladu s predlogi držav članic.

Ko se izteče mandat iz člena I-31(2), na podlagi katerega so bili predlagani, mandat članov odbora samodejno preneha, potem pa so za preostanek omenjenega mandata nadomeščeni v skladu z istim postopkom.

Noben član odbora ne sme biti hkrati tudi član Evropskega parlamenta.

Člen III-293

Odbor regij izvoli svojega predsednika in predsedstvo med svojimi člani za dobo dveh let in pol.

Odbor sprejme svoj poslovnik.

Skliče ga njegov predsednik na zahtevo Evropskega parlamenta, Sveta ministrov ali Komisije. Sestane se lahko tudi na lastno pobudo.

Člen III-294

Evropski parlament, Svet ministrov ali Komisija se posvetuje z Odborom regij v primerih, predvidenih z Ustavo, in v vseh drugih primerih, za katere ena od teh institucij meni, da je to primerno, zlasti tistih, ki zadevajo čezmejno sodelovanje.

Kadar Evropski parlament, Svet ministrov ali Komisija meni, da je to potrebno, postavi odboru rok za predložitev mnenja, ki ne sme biti krajši od enega meseca od datuma, ko predsednik odbora prejme ustrezno uradno obvestilo. Če ob izteku tega roka mnenje ni dano, to ne prepreči nadaljnjega ukrepanja.

Kadar je Ekonomsko-socialni odbor v skladu s členom III-298 zaprosen za mnenje, Evropski parlament, Svet ministrov ali Komisija o tem obvesti Odbor regij. Lahko da mnenje na lastno pobudo v tistih primerih, za katere meni, da je to primerno.

Mnenje odbora se skupaj s poročilom o posvetovanjih pošlje Svetu ministrov in Komisiji.

Pododdelek 2

Ekonomsko-socialni odbor

Člen III-295

Število članov Ekonomsko-socialnega odbora ne sme preseči 350. Svet ministrov soglasno sprejme evropski sklep, s katerim določi sestavo odbora.

Člen III-296

Člani Ekonomsko-socialnega odbora so imenovani za dobo petih let. Lahko so ponovno imenovani. Svet ministrov sprejme evropski sklep, s katerim določi seznam članov, sestavljen v skladu s predlogi držav članic.

Svet ministrov odloča po posvetovanju s Komisijo. Pridobi lahko mnenje reprezentativnih evropskih organizacij iz različnih gospodarskih in socialnih sektorjev in civilne družbe, ki jih zadevajo dejavnosti Unije.

Člen III-297

Ekonomsko-socialni odbor izvoli svojega predsednika in predsedstvo med svojimi člani za dobo dveh let in pol.

Odbor sprejme svoj poslovnik.

Skliče ga njegov predsednik na zahtevo Evropskega parlamenta, Sveta ministrov ali Komisije. Sestane se lahko tudi na lastno pobudo.

Člen III-298

Evropski parlament, Svet ministrov ali Komisija se morajo posvetovati z Ekonomsko-socialnim odborom v primerih, predvidenih z Ustavo. Te institucije pa se lahko posvetujejo z odborom v vseh drugih primerih.. Lahko da mnenje tudi na lastno pobudo.

Kadar Evropski parlament, Svet ministrov ali Komisija menijo, da je to potrebno, postavijo odboru rok za predložitev mnenja, ki ne sme biti krajši od enega meseca od datuma, ko predsednik odbora prejme ustrezno uradno obvestilo. Če ob izteku tega roka mnenje ni dano, to ne prepreči nadaljnega ukrepanja.

Mnenje odbora se skupaj s poročilom o posvetovanjih pošlje Evropskemu parlamentu, Svetu ministrov in Komisiji.

ODDELEK 3

EVROPSKA INVESTICIJSKA BANKA

Člen III-299

Evropska investicijska banka je pravna oseba.

Člani Evropske investicijske banke so države članice.

Statut Evropske investicijske banke je določen v protokolu. Evropski zakoni lahko spremenijo člene 4, 11 in 12 in člen 18(5) statuta banke bodisi na zahtevo Evropske investicijske banke in po posvetovanju s Komisijo, ali na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropsko investicijsko banko.

Člen III-300

Naloga Evropske investicijske banke je, da v interesu Unije prispeva k uravnoteženemu in nemotenemu razvoju notranjega trga, pri čemer ima dostop do trga kapitala in uporablja lastna sredstva. V ta namen banka, ki posluje na neprofitni podlagi, odobrava posojila in izdaja jamstva, ki v vseh sektorjih gospodarstva olajšujejo financiranje naslednjih projektov:

- a) projektov za razvoj manj regij z omejenimi možnostmi;
- b) projektov za posodabljanje ali preoblikovanje podjetij ali razvoj novih dejavnosti, potrebnih zaradi postopne vzpostavitve notranjega trga, kadar so ti projekti takšnega obsega ali takšne vrste, da jih ni mogoče v celoti financirati iz sredstev, ki so na voljo v posameznih državah članicah;
- c) projektov skupnega interesa za več držav članic, ki so takšnega obsega ali takšne vrste, da jih ni mogoče v celoti financirati iz sredstev, ki so na voljo v posameznih državah članicah.

Banka pri opravljanju svoje naloge olajšuje financiranje investicijskih programov skupaj s pomočjo iz strukturnih skladov in drugih finančnih instrumentov Unije.

ODDELEK 4

SKUPNE DOLOČBE ZA INSTITUCIJE, ORGANE IN AGENCIJE UNIJE

Člen III-301

1. Kadar Svet ministrov v skladu z Ustavo odloča na predlog Komisije, je ob upoštevanju členov I-54, III-302(10) in (13), in III-310 za sprejetje akta, ki spreminja ta predlog, potrebna soglasna odločitev Sveta ministrov.
2. Dokler Svet ministrov ne odloči, lahko Komisija svoj predlog spremeni kadar koli med postopkom za sprejetje akta Unije.

Člen III-302

1. Kadar so na podlagi Ustave evropski zakoni in okvirni zakoni sprejeti po rednem zakonodajnem postopku, se uporabljajo v nadaljevanju navedene določbe.
 2. Komisija poda predlog Evropskemu parlamentu in Svetu ministrov.
- Prva obravnava
3. Evropski parlament sprejme stališče v prvi obravnavi in ga pošlje Svetu ministrov.
 4. Če Svet ministrov odobri stališče Evropskega parlamenta, je predlagani akt sprejet.
 5. Če Svet ministrov ne odobri stališča Evropskega parlamenta, sprejme svoje stališče v prvi obravnavi in ga pošlje Evropskemu parlamentu.
 6. Svet ministrov izčrpno obvesti Evropski parlament o razlogih za sprejetje njegovega stališča v prvi obravnavi. Komisija izčrpno obvesti Evropski parlament o svojem stališču.

Druga obravnava

7. Če Evropski parlament v treh mesecih po takem obvestilu:
 - a) potrdi stališče Sveta ministrov v prvi obravnavi ali ne sprejme nikakršne odločitve, se šteje, da je bil predlagani akt sprejet;
 - b) zavrne z večino svojih članov stališče Sveta ministrov v prvi obravnavi, se šteje, da predlagani akt ni bil sprejet;
 - c) z večino svojih članov predlaga spremembe stališča Sveta ministrov v prvi obravnavi, se tako spremenjeno besedilo pošlje Svetu ministrov in Komisiji, ki o teh spremembah podata svoje mnenje.

8. Če Svet ministrov v treh mesecih po prejemu sprememb Evropskega parlamenta s kvalificirano večino

- a) odobri vse spremembe, se šteje, da je bil zadevni akt sprejet;
- b) ne odobri vseh sprememb, predsednik Sveta ministrov v dogovoru s predsednikom Evropskega parlamenta v šestih tednih skliče sestanek Spravnega odbora.

9. Svet ministrov odloča soglasno o spremembah, o katerih je Komisija dala negativno mnenje.

Spravni postopek

10. Spravni odbor, ki ga sestavljajo člani Sveta ministrov ali njihovi predstavniki in enako število predstavnikov Evropskega parlamenta, ima nalogo, da s kvalificirano večino članov Sveta ministrov ali njihovih predstavnikov in z večino predstavnikov Evropskega parlamenta doseže soglasje o skupnem besedilu v šestih tednih po sklicu, na podlagi stališč Evropskega parlamenta in Svet ministrov v drugi obravnavi.

11. Komisija sodeluje pri postopkih Spravnega odbora ter daje vse potrebne pobude za uskladitev stališč Evropskega parlamenta in Sveta ministrov.

12. Če Spravni odbor v šestih tednih po sklicu ne odobri skupnega besedila, se šteje, da predlagani akt ni bil sprejet.

Tretja obravnava

13. Če Spravni odbor v tem obdobju odobri skupno besedilo, imata Evropski parlament, ki odloča z večino oddanih glasov, in Svet ministrov, ki odloča s kvalificirano večino, na voljo šest tednov od tega datuma, da sprejmeta zadevni akt v skladu s skupnim besedilom. Če tega ne storita, se šteje, da akt ni bil sprejet.

14. Trimesečni in šesttedenski rok iz tega člena se na pobudo Evropskega parlamenta ali Sveta ministrov podaljšata za največ en mesec oziroma dva tedna.

Posebne določbe

15. Če je v primerih, ki so posebej predvideni v Ustavi, zakon ali okvirni zakon predložen v redni zakonodajni postopek na pobudo skupine držav članic po priporočilu Evropske centralne banke ali pa na zahtevo Sodišča ali Evropske investicijske banke, se odstavek 2, drugi stavek odstavka 6 in odstavek 9 ne uporabljajo.

Evropski parlament in Svet ministrov Komisiji pošljeta predlagani akt z njunimi stališči v prvi in drugi obravnavi.

Evropski parlament ali Svet ministrov lahko Komisijo med postopkom zaprosita za mnenje. Komisija lahko da mnenje tudi na lastno pobudo. Če meni, da je to potrebno, lahko sodeluje v Spravnem odboru pod pogoji, določenimi v odstavku 11.

Člen III-303

Evropski parlament, Svet ministrov in Komisija se med seboj posvetujejo in s skupnim dogovorom določijo načine njihovega sodelovanja. V ta namen lahko v skladu z Ustavo sklenejo medinstitucionalne dogovore, ki so lahko obvezujoči.

Člen III-304

1. Institucije, organe in agencije Unije pri izvajanju njihovih nalog podpira odprta, učinkovita in neodvisna evropska uprava.
2. Brez poseganja v člen III-332 lahko evropski zakoni v ta namen določijo posebne določbe.

Člen III-305

1. Institucije, organi in agencije Unije se zavedajo pomena preglednosti njihovega dela in pri uporabi člena I-49 v poslovniku opredelijo posebne določbe za dostop javnosti do dokumentov. Sodišče in Evropska centralna banka upoštevata določbe člena I-49(3) pri izvajanju svojih upravnih nalog.
2. Evropski parlament in Svet ministrov zagotovita objavo dokumentov, ki se nanašajo na zakonodajne postopke.

Člen III-306

1. Svet ministrov sprejme evropske uredbe in sklepe, v katerih določi:
 - a) plače, nadomestila in pokojnine predsednika Evropskega sveta, predsednika Komisije, ministra za zunanje zadeve Unije, evropskih komisarjev in komisarjev, predsednika, članov in sodnega tajnika Evropskega sodišča ter članov in sodnega tajnika Višjega sodišča;

b) pogoje za zaposlitev, zlasti plače, nadomestila in pokojnine predsednika in članov Računskega sodišča.

Prav tako določi vsa druga izplačila, ki se nakazujejo kot osebni prejemki.

2. Svet ministrov sprejme evropske uredbe in sklepe, s katerimi opredeli nadomestila članov Ekonomsko-socialnega odbora.

Člen III-307

Akti Sveta ministrov, Komisije ali Evropske centralne banke, ki nalagajo denarno obveznost osebam, so izvršilni naslov; to ne velja za države.

Izvršbo urejajo pravila civilnega postopka, ki veljajo v državi, na ozemlju katere se opravi izvršba. Nacionalni organ, ki ga v ta namen določi vlada vsake od držav članic ter o tem obvesti Komisijo in Sodišče, priloži sklepu potrdilo o njeni izvršljivosti, pri čemer ni potrebna nobena druga formalnost razen overovitve verodostojnosti odločbe.

Ko so te formalnosti na zahtevo zadevne stranke izpolnjene, lahko ta preide na izvršbo v skladu z nacionalnim pravom tako, da zadevo predloži neposredno pristojnim organom.

Izvršba se lahko odloži le z odločbo Sodišča. Vendar so za pritožbe zaradi nepravilnosti pri opravljenih izvršilnih dejanjih pristojna sodišča zadevne države.

POGLAVJE II
FINANČNE DOLOČBE

ODDELEK 1
VEČLETNI FINANČNI OKVIR

Člen III-308

1. Večletni finančni okvir se sprejme za dobo najmanj petih let v skladu s členom I-54.
2. V večletnem finančnem okviru se določijo letne zgornje meje glede odobrenih proračunskih sredstev za obveznosti po vrstah odhodkov in letne zgornje meje odobrenih proračunskih sredstev za plačila. Vrste odhodkov, ki morajo biti maloštevilne, ustrezajo glavnim področjem dejavnosti Unije.
3. Finančni okvir opredeli vse druge določbe, potrebne za nemoten potek letnega proračunskega postopka.
4. Če Svet ministrov ni sprejel nikakršnega evropskega zakona o novem finančnem okviru do izteka prejšnjega finančnega okvira, se zgornje meje in druge določbe, ki ustrezajo zadnjemu letu tega okvira, podaljšajo do sprejetja omenjenega zakona.
5. V postopku sprejetja finančnega okvira sprejemajo Evropski parlament, Svet ministrov in Komisija vse ukrepe, potrebne da se omogoči uspešen zaključek postopka.

ODDELEK 2
LETNI PRORAČUN UNIJE

Člen III-309

Proračunsko leto traja od 1. januarja do 31. decembra.

Člen III-310

Evropski zakoni določijo letni proračun Unije v skladu z naslednjimi določbami:

1. Vsaka institucija Unije pred 1. julijem pripravi načrt svojih odhodkov. Komisija združi te načrte v predhodnem predlogu proračuna. Priloži mu mnenje, ki lahko vsebuje drugačne načrte.

Predhodni predlog proračuna vsebuje načrt prihodkov in načrt odhodkov.

Komisija lahko spremeni osnutek proračuna med postopkom do sklica Spravnega odbora iz odstavka 5 spodaj.

2. Komisija predloži Evropskemu parlamentu in Svetu ministrov predlog proračuna najpozneje do 1. septembra v letu, ki je pred letom njegovega izvrševanja.

3. Svet ministrov sprejme stališče o osnutku proračuna in ga pošlje Evropskemu parlamentu najpozneje do 1. oktobra v letu, ki je pred letom njegovega izvrševanja. Svet ministrov podrobno obvesti Evropski parlament o razlogih za svoje stališče.

4. Če Evropski parlament v 42 dneh po takem obvestilu:

- a) odobri stališče Sveta ministrov ali ne sprejme odločitve, se šteje, da je evropski zakon o proračunu sprejet;
- b) predlaga spremembe stališča Sveta ministrov z večino svojih članov, se spremenjeno besedilo pošlje Svetu ministrov in Komisiji. Predsednik Evropskega parlamenta v dogovoru s predsednikom Sveta ministrov nemudoma skliče sestanek Spravnega odbora.

Če Svet ministrov v desetih dneh obvesti Evropski parlament, da je odobril vse njegove spremembe, se Spravni odbor ne sestane.

5. Spravni odbor, ki ga sestavljajo člani Sveta ministrov ali njihovi predstavniki in enako število predstavnikov Evropskega parlamenta, ima nalogo, da s kvalificirano večino članov Sveta ministrov ali njihovih predstavnikov in z večino predstavnikov Evropskega parlamenta v enaindvajsetih dnevih po sklicu doseže soglasje o skupnem besedilu na podlagi stališč Evropskega parlamenta in Sveta ministrov.

6. Komisija sodeluje pri postopkih Spravnega odbora ter daje vse potrebne pobude za uskladitev stališč Evropskega parlamenta in Sveta ministrov.

7. Če Spravni odbor v enaindvajsetih dneh iz odstavka 5 odobri skupno besedilo, imata Evropski parlament, ki odloča z večino oddanih glasov, in Svet ministrov, ki odloča s kvalificirano večino, na voljo štirinajst dni od tega datuma, da sprejmeta skupno besedilo.

8. Če Spravni odbor v enaindvajsetih dneh iz odstavka 5 ne odobri skupnega besedila, ali če Svet ministrov zavrne skupno besedilo, lahko Parlament, ki odloča z večino svojih članov in tremi petinami oddanih glasov, v štirinajstih dneh potrdi spremembe.

V primeru, da spremembe Evropskega parlamenta niso potrjene, se šteje, da je bilo sprejeto stališče Sveta ministrov o proračunski postavki, ki je predmet sprememb.

Vendar če Evropski parlament z večino svojih članov in tremi petinami oddanih glasov, zavrne skupno besedilo, lahko zahteva, da se mu predloži nov predlog proračuna.

9. Predsednik Evropskega parlamenta po zaključenem postopku iz tega člena razglasi, da je proračun dokončno sprejet.

Člen III-311

1. Če evropski zakon o proračunu na začetku proračunskega leta še ni sprejet, se lahko glede posameznih področij porabe ali njihovih sestavnih delov v skladu z določbami evropskega zakona iz člena III-318 vsak mesec porabi ena dvanajstini proračunskih sredstev iz evropskega proračunskega zakona, odobrenih za predhodno proračunsko leto, vendar pa Komisija mesečno ne sme razpolagati s sredstvi, ki presegajo eno dvanajstino obsega, predvidenega v predlogu proračuna, ki je v pregledu.

2. Svet ministrov lahko na predlog Komisije in v skladu z drugimi pogoji iz odstavka 1 sprejme evropski sklep, s katerim odobri odhodke, ki so višji od ene dvanajstine. Svet ministrov ta sklep nemudoma posreduje Evropskemu parlamentu.

V evropskem sklepu se za zagotovitev uporabe tega člena določijo potrebni ukrepi, ki se nanašajo na vire.

Veljati začne trideset dni potem, ko je bil sprejet, razen če se Evropski parlament z večino svojih članov v tem roku odloči zmanjšati te odhodke.

Člen III-312

Pod pogoji, ki se določijo v evropskem zakonu skladno s členom III-318, se razen odhodkov za zaposlene lahko vsa odobrena proračunska sredstva, ki niso bila porabljena do konca proračunskega leta, prenesejo samo na naslednje proračunsko leto.

Odobrena proračunska sredstva se razvrstijo po področjih porabe, ki združujejo odhodkovne postavke glede na njihovo vrsto ali namen, kolikor je to potrebno, pa se dodatno razčlenijo v skladu z evropskim zakonom iz člena III-318.

Odhodki Evropskega parlamenta, Sveta ministrov, Komisije in Sodišča se brez poseganja v posebno ureditev, ki velja za nekatere skupne odhodkovne postavke, prikažejo v ločenih delih proračuna.

ODDELEK 3

IZVRŠEVANJE PRORAČUNA IN RAZREŠNICA

Člen III-313

Komisija izvršuje proračun v sodelovanju z državami članicami in v skladu z evropskim zakonom iz člena III-318, na lastno odgovornost in v mejah odobrenih proračunskih sredstev, pri čemer upošteva načela dobrega finančnega poslovanja. Države članice sodelujejo s Komisijo, da bi zagotovile porabo odobrenih proračunskih sredstev v skladu s temi načeli.

Evropski zakon iz člena III-318 določi nadzor in revizijske obveznosti držav članic pri izvrševanju proračuna in nastalih obveznosti.

Evropski zakon iz člena III-318 za vsako institucijo določi obveznosti in podrobna pravila, ki se nanašajo na njen delež odhodkov.

Ob upoštevanju omejitev in pogojev, ki jih določa evropski zakon iz člena III-318, lahko Komisija v okviru proračuna odobrena sredstva prerazporedi med področji porabe ali med njihovimi sestavnimi deli.

Člen III-314

Komisija predloži Evropskemu parlamentu in Svetu ministrov vsako leto poročilo za predhodno proračunsko leto, ki se nanaša na izvrševanje proračuna. Komisija jima predloži tudi izkaz stanja sredstev in obveznosti Unije.

Komisija predloži Evropskemu parlamentu in Svetu ministrov tudi poročilo o oceni financ Unije glede na dosežene rezultate, zlasti v zvezi z izjavami Evropskega parlamenta in Sveta ministrov v skladu s členom III-315.

Člen III-315

1. Na priporočilo Sveta ministrov da Evropski parlament Komisiji razrešnico glede izvrševanja proračuna. V ta namen najprej Svet ministrov, nato pa Evropski parlament pregledata izkaz stanja in poročilo o oceni iz člena III-314, letno poročilo Računskega sodišča, skupaj z odgovori revidiranih institucij na ugotovitve Računskega sodišča, izjavo o zanesljivosti iz drugega pododstavka člena III-290(1) in vsa ustrezna posebna poročila Računskega sodišča.

2. Evropski parlament lahko pred razrešnico Komisiji ali za druge namene v zvezi z izvajanjem pooblastil za izvrševanje proračuna od Komisije zahteva podatke o izvrševanju odhodkov ali delovanju finančnih nadzornih sistemov. Komisija Evropskemu parlamentu na njegovo zahtevo predloži vse potrebne informacije.

3. Komisija ukrene vse potrebno glede ugotovitev, izraženih v sklepih o razrešnici, in drugih ugotovitev Evropskega parlamenta o izvrševanju odhodkov, pa tudi glede pojasnil, priloženih priporočilom Sveta ministrov, ki se nanašajo na razrešnico.

4. Komisija na zahtevo Evropskega parlamenta ali Sveta ministrov poroča o ukrepih, ki jih je sprejela na podlagi omenjenih ugotovitev in pojasnil, zlasti pa o navodilih, ki jih je dala službam, odgovornim za izvrševanje proračuna. Tudi ta poročila se predložijo Računskemu sodišču.

ODDELEK 4

SKUPNE DOLOČBE

Člen III-316

Večletni finančni okvir in letni proračun se pripravita v evrih.

Člen III-317

Komisija lahko pod pogojem, da o tem uradno obvesti pristojne organe zadevnih držav članic, prenese svoje dobroimetje v valuti ene od držav članic v valuto druge države članice, kolikor ji to omogoča uporabo tega dobroimetja v namene, predvidene z Ustavo. Če Komisija razpolaga z denarnimi ali unovčljivimi sredstvi v valutah, ki jih potrebuje, se takšnim prenosom čim bolj izogiba.

Komisija se z vsako zadevno državo članico sporazumeva prek organa, ki ga določi ta država. Pri finančnem poslovanju Komisija uporablja storitve emisijske banke zadevne države članice ali katere koli druge finančne institucije, ki jo potrdi ta država.

Člen III-318

1. Evropski zakoni določijo:

- a) finančna pravila, v katerih se zlasti podrobno določi postopek, ki ga je treba sprejeti za pripravo in izvrševanje proračuna ter za predložitev in revizijo poročil;
- b) pravila glede odgovornosti finančnih nadzornikov, odredbodajalcev in računovodij.

Sprejmejo se po posvetovanju z Računskim sodiščem.

2. Sveta ministrov na predlog Komisije sprejme evropsko uredbo, s katero določi načine in postopke, s katerimi se proračunski prihodki, predvideni v ureditvi o lastnih sredstvih Unije, dajo na voljo Komisiji, in ukrepe, ki se po potrebi uporabljajo za zagotavljanje denarnih sredstev. Svet ministrov odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Računskim sodiščem.

3. Svet ministrov odloča soglasno do 1. januarja 2007 v vseh zadevah, povezanih s tem členom.

Člen III-319

Evropski parlament, Svet ministrov in Komisija zagotovijo, da so finančna sredstva dostopna in Uniji omogočajo izpolnjevanje njenih pravnih obveznosti do tretjih oseb.

Člen III-320

Redni sestanki med predsedniki Evropskega parlamenta, Sveta ministrov in Komisije se skličejo na pobudo Komisije po proračunskem postopku iz tega poglavja. Predsedniki sprejmejo vse potrebne

ukrepe, da spodbujajo posvetovanja in usklajevanje stališč institucij in da olajšajo izvajanje določb tega poglavja.

ODDELEK 5

BOJ PROTI GOLJUFIJAM

Člen III-321

1. Unija in države članice preprečujejo goljufije in vsa druga nezakonita dejanja, ki škodijo finančnim interesom Unije, z ukrepi, sprejetimi v skladu s tem členom. Ti ukrepi delujejo svarilno in so takšni, da v državah članicah omogočajo učinkovito zaščito.
2. Države članice sprejmejo za preprečevanje goljufij, ki škodijo finančnim interesom Unije, enake predpise, kakršne sprejmejo za preprečevanje goljufij, ki škodijo njihovim lastnim finančnim interesom.
3. Brez poseganja v druge določbe Ustave države članice usklajujejo svoje delovanje, katerega cilj je zaščita finančnih interesov Unije pred goljufijami. V ta namen skupaj s Komisijo organizirajo tesno in redno sodelovanje med pristojnimi organi.
4. Evropski zakoni ali okvirni zakoni določijo potrebne ukrepe za preprečevanje in boj proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, da se omogoči učinkovita in enakovredna zaščita v državah članicah. Ti ukrepi se sprejmejo po posvetovanju z Računskim sodiščem.
5. Komisija v sodelovanju z državami članicami vsako leto predloži Evropskemu parlamentu in Svetu ministrov poročilo o ukrepih in predpisih, ki so bili sprejeti zaradi izvajanja tega člena.

POGLAVJE III
OKREPLJENO SODELOVANJE

Člen III-322

Vsako predlagano okrepljeno sodelovanje mora biti skladno z Ustavo in pravom Unije.

Takšno sodelovanje ne sme škoditi notranjemu trgu ali ekonomski, socialni in teritorialni koheziji. Ne sme pomeniti ovire ali diskriminacije v trgovini med državami članicami, niti izkrivljati konkurence med njimi.

Člen III-323

Vsako predlagano okrepljeno sodelovanje mora spoštovati pristojnosti, pravice in obveznosti tistih držav članic, ki pri tem ne sodelujejo. Te države članice ne ovirajo izvajanja sodelovanja tistih držav članic, ki se ga udeležujejo.

Člen III-324

1. Okrepljeno sodelovanje je ob vzpostavitvi odprto za vse države članice, če izpolnjujejo pogoje sodelovanja, določene v evropskem pooblastilnem sklepu. Odprto jim je tudi kadarkoli, če poleg takšnih pogojev upoštevajo akte, že sprejete v tem okviru.

Komisija in države članice, ki so udeležene pri okrepljenem sodelovanju, zagotovijo, da bodo čim več državam članicam olajšale udeležbo pri okrepljenem sodelovanju.

2. Komisija in po potrebi minister za zunanje zadeve Unije redno obveščata vse člane Sveta ministrov in Evropskega parlamenta o razvoju okrepljenega sodelovanja.

Člen III-325

1. Države članice, ki želijo med seboj vzpostaviti okrepljeno sodelovanje na enem od področij iz Ustave, razen skupne zunanje in varnostne politike, na Komisijo naslovijo prošnjo, v kateri opredelijo obseg in cilje predlaganega okrepljenega sodelovanja. Komisija lahko v ta namen posreduje predlog Svetu ministrov. Če Komisija predloga ne posreduje, zadevne države članice obvesti o razlogih, zaradi katerih tega ni storila.

Pooblastilo za nadaljevanje okrepljenega sodelovanja z evropskim sklepom dodeli Svet ministrov, ki odloča na predlog Komisije in po pridobitvi privolitve Evropskega parlamenta.

2. V okviru skupne zunanje in varnostne politike se prošnja držav članic, ki želijo med seboj vzpostaviti okrepljeno sodelovanje, naslovi na Svet ministrov. Posreduje se ministru za zunanje zadeve Unije, ki poda mnenje o tem, ali je okrepljeno sodelovanje skladno s skupno zunanjo in varnostno politiko Unije, in Komisiji, ki poda svoje mnenje zlasti o tem, ali je predlagano okrepljeno sodelovanje skladno z drugimi politikami Unije. V vednost se pošlje tudi Evropskemu parlamentu.

Pooblastilo za nadaljevanje okrepljenega sodelovanja se dodeli z evropskim sklepom Sveta ministrov.

Člen III-326

1. Vsaka država članica, ki se želi priključiti okrepljenemu sodelovanju na enem od področij iz člena III-325(1), o svoji nameri uradno obvesti Svet ministrov in Komisijo.

Komisija v štirih mesecih od dneva prejema uradnega obvestila potrdi udeležbo zadevne države članice. Po potrebi zabeleži, da so vsi pogoji udeležbe izpolnjeni in sprejme vse potrebne prehodne ukrepe glede uporabe že sprejetih aktov v okviru okrepljenega sodelovanja.

Vendar, kadar Komisija meni, da kateri koli pogoji udeležbe niso izpolnjeni, navede podrobnosti, ki morajo biti sprejete zaradi izpolnjevanja teh pogojev in določi rok za ponovno preučitev prošnje za sodelovanje. Prošnjo ponovno preuči v skladu s postopkom iz prejšnjega pododstavka. Če Komisija meni, da kateri koli pogoji udeležbe še vedno niso izpolnjeni, lahko zadevna država članica zadevo preda Svetu ministrov, ki odloča v skladu s členom I-43(3). Svet ministrov lahko na predlog Komisije sprejme tudi prehodne ukrepe iz drugega pododstavka.

2. Država članica, ki se želi priključiti okrepljenemu sodelovanju v okviru skupne zunanje in varnostne politike o svoji nameri uradno obvesti Svet ministrov, ministra za zunanje zadeve Unije in Komisijo.

Svet ministrov potrdi udeležbo zadevne države članice po posvetovanju z ministrom za zunanje zadeve Unije. Po potrebi ugotovi, da so vsi pogoji udeležbe izpolnjeni. Svet ministrov lahko na predlog ministra za zunanje zadeve Unije sprejme tudi prehodne ukrepe, potrebne za uporabo že sprejetih aktov v okviru okrepljenega sodelovanja. Vendar, kadar Svet ministrov meni, da kateri koli pogoji udeležbe niso izpolnjeni, navede podrobnosti, ki morajo biti sprejete zaradi izpolnjevanja teh pogojev in določi rok za ponovno preučitev prošnje za sodelovanje.

Za namene tega odstavka Svet ministrov odloča v skladu s členom I-43(3).

Člen III-327

Odhodki, ki nastanejo pri izvajanju okrepljenega sodelovanja, razen stroškov poslovanja institucij, bremenijo sodelujoče države članice, razen če se vsi člani Sveta ministrov po posvetovanju z Evropskim parlamentom soglasno odločijo drugače.

Člen III-328

Kadar določba Ustave, ki se lahko uporablja v okviru okrepljenega sodelovanja, določa, da Svet ministrov odloča soglasno, lahko Svet ministrov v skladu s podrobnostmi iz člena I-43(3) na lastno pobudo soglasno sklene, da bo odločal s kvalificirano večino.

Kadar določba Ustave, ki se lahko uporablja v okviru okrepljenega sodelovanja, določa, da Svet ministrov sprejme evropske zakone ali okvirne zakone po posebnem zakonodajnem postopku, lahko Svet ministrov v skladu s podrobnostmi iz člena I-43(3) na lastno pobudo soglasno sklene, da bo odločal po rednem zakonodajnem postopku. Svet ministrov odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Člen III-329

Svet ministrov in Komisija zagotavljata medsebojno skladnost dejavnosti na podlagi okrepljenega sodelovanja in skladnost teh dejavnosti s politikami Unije ter v ta namen sodelujeta.

NASLOV VII

SKUPNE DOLOČBE

Člen III-330

Ob upoštevanju strukturno pogojenih socialnih in gospodarskih razmer francoskih čezmorskih departmajev, Azorov, Madeire in Kanarskih otokov, katerih razvoj zaradi svoje stalnosti in součinkovanja močno otežujejo dejavniki, kot so oddaljenost, otoška lega, majhnost, težavna topografija in podnebje ter ekonomska odvisnost od maloštevilnih proizvodov, sprejme Svet ministrov na predlog Komisije evropske ukrepe in sklepe, ki so zlasti namenjeni opredelitvi pogojev uporabe Ustave za te regije, vključno s skupnimi politikami. Odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Ukrepi iz prvega odstavka se nanašajo zlasti na področja, kot so carinska in trgovinska politika, davčna politika, prostotrgovinske cone, kmetijska in ribiška politika, pogoji za preskrbo s surovinami in bistvenimi izdelki za široko porabo, državne pomoči ter pogoji dostopa do strukturnih skladov in horizontalnih programov Unije.

Svet ministrov sprejme ukrepe iz prvega odstavka ob upoštevanju posebnih značilnosti in omejitev najbolj oddaljenih regij, ne da bi s tem ogrozil celovitost in povezanost pravnega reda Unije, vključno z notranjim trgov in skupnimi politikami.

Člen III-331

Ustava v ničemer ne posega v lastninskopravno ureditev v državah članicah.

Člen III-332

Unija ima v vseh državah članicah kar najširšo pravno sposobnost, ki jo pravnim osebam priznava nacionalna zakonodaja; zlasti lahko pridobiva premično in nepremično premoženje in z njim razpolaga ter je lahko stranka v sodnem postopku. V ta namen Unijo zastopa Komisija. Vendar jo v zadevah, povezanih z njihovim delovanjem, zastopa vsaka institucija v skladu s svojo upravno avtonomijo.

Člen III-333

Kadrovski predpisi za uradnike in pogoji za zaposlitev drugih uslužbencev Unije so določeni v evropskem zakonu. Sprejme se po posvetovanju z zadevnimi institucijami.

Člen III-334

Komisija lahko v mejah in pod pogoji, določenimi v evropski uredbi ali sklepu, ki ga z navadno večino sprejme Svet ministrov, zbira informacije in izvaja preverjanje, potrebno za opravljanje nalog, ki so ji bile zaupane.

Člen III-335

1. Brez poseganja v člen 5 Protokola o Statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke se z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom določijo ukrepi za pripravo statistike, kadar je to potrebno za izvajanje dejavnosti Unije.
2. Priprava statistike mora biti nepristranska, zanesljiva, objektivna, znanstveno neodvisna, stroškovno učinkovita in zagotavljati zaupnost statističnih podatkov; priprava ne sme pretirano obremeniti gospodarskih subjektov.

Člen III-336

Člani institucij Unije, člani odborov ter uradniki in drugi uslužbenci Unije tudi po prenehanju opravljanja svojih dolžnosti ne smejo razkrivati informacij, za katere velja obveznost varovanja poslovne skrivnosti, zlasti informacij o podjetjih, njihovih poslovnih odnosih ali sestavinah stroškov.

Člen III-337

Pogodbeno odgovornost Unije določa pravo, ki se uporablja za zadevno pogodbo.

V primeru nepogodbene odgovornosti pa Unija v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic, nadomesti kakršno koli škodo, ki so jo povzročile njene institucije ali njeni uslužbenci pri opravljanju svojih dolžnosti.

Drugi odstavek se uporablja pod enakimi pogoji za škodo, ki jo povzroči Evropska centralna banka ali njeni uslužbenci pri opravljanju svojih nalog.

Osebno odgovornost uslužbencev do Unije urejajo določbe njihovih kadrovske predpisov ali zanje veljavnih pogojev za zaposlitev.

Člen III-338

Sedež institucij Unije se določi v medsebojnem soglasju vlad držav članic.

Člen III-339

Svet ministrov soglasno sprejme evropsko uredbo, ki določa ureditev glede jezikov v institucijah Unije, ne da bi posegal v statut Sodišča.

Člen III-340

Na ozemljih držav članic uživa Unija v skladu s pogoji iz Protokola o privilegijih in imunitetah Evropskih skupnosti z dne 8. aprila 1965 privilegije in imunitete, ki jih potrebuje za opravljanje svojih nalog. Enako velja za Evropsko centralno banko in Evropsko investicijsko banko.

Člen III-341

Ustava ne vpliva na pravice in obveznosti, ki izhajajo iz sporazumov med eno ali več državami članicami na eni strani ter eno ali več tretjimi državami na drugi strani, sklenjenih pred 1. januarjem 1958 ali za države, ki pristopajo, pred datumom njihovega pristopa.

Kolikor takšni sporazumi niso združljivi z Ustavo, zadevna država članica ali države članice ustrezno ukrepajo, da bi odpravile ugotovljeno nezdržljivost. V ta namen si države članice po potrebi pomagajo, in kadar je primerno, sprejmejo skupno stališče.

Pri uporabi sporazumov iz prvega odstavka države članice upoštevajo, da so prednosti, ki jih vsaka država članica priznava v skladu z Ustavo, sestavni del ustanovitve Unije in zato neločljivo povezane z oblikovanjem skupnih institucij, z dodelitvijo pristojnosti tem institucijam in s tem, da vse druge države članice priznavajo enake prednosti.

Člen III-342

1. Ustava ne izključuje uporabe naslednjih pravil:
 - a) nobena država članica ni dolžna dajati informacij, za katere meni, da bi bilo njihovo razkritje v nasprotju z bistvenimi interesi njene varnosti;
 - b) vsaka država članica lahko v zvezi s proizvodnjo orožja, streliva in vojaških sredstev ali trgovino z njimi sprejme predpise, za katere meni, da so potrebni za zaščito bistvenih interesov njene varnosti; takšni predpise ne smejo negativno vplivati na pogoje konkurence na notranjem trgu glede proizvodov, ki niso izrecno predvideni v vojaške namene.
2. Svet ministrov lahko na predlog Komisije soglasno sprejme evropski sklep, s katerim spremeni seznam proizvodov, za katere se uporabljajo določbe odstavka 1(b), ki ga je pripravil 15. aprila 1958.

DEL IV

SPLOŠNE IN KONČNE DOLOČBE

Člen IV-1 Simboli Unije¹

Zastava Unije je krog z dvanajstimi zlatimi zvezdami na modri podlagi.

Himna Unije temelji na Odi radosti iz Devete simfonije Ludwiga van Beethovna.

Geslo Unije je: združeni v različnosti.

Valuta Unije je evro.

9. maj se v vsej Uniji praznuje kot dan Evrope.

Člen IV-2 Razveljavitev prejšnjih pogodb

Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti, Pogodba o Evropski uniji ter akti in pogodbe, ki so jih nadomestili ali spremenili in so naštetih v protokolu, priloženem k Pogodbi o Ustavi, se razveljavijo z dnem, ko začne veljati Pogodba o Ustavi.

Člen IV-3 Pravna kontinuiteta glede Evropske skupnosti in Evropske unije

Evropska unija nasledi vse pravice in obveznosti Evropske skupnosti in Unije, bodisi notranje ali tiste, ki izhajajo iz mednarodnih sporazumov, ki so nastale pred začetkom veljavnosti Pogodbe o Ustavi na podlagi prejšnjih pogodb, protokolov in aktov, vključno s sredstvi in obveznostmi Skupnosti in Unije in njune arhive.

Določbe aktov institucij Unije, sprejete na podlagi pogodb in aktov, omenjenih v prvem odstavku, ostanejo v veljavi pod pogoji, določenimi v protokolu, ki je priložen k Pogodbi o Ustavi. Sodna praksa Sodišča Evropskih skupnosti se ohrani kot vir za razlago prava Unije.

Člen IV-4 Ozemeljska veljavnost

1. Pogodba o Ustavi se uporablja za Kraljevino Belgijo, Kraljevino Dansko, Zvezno republiko Nemčijo, Helensko republiko, Kraljevino Španijo, Francosko republiko, Irsko, Italijansko republiko, Veliko vojvodstvo Luksemburg, Kraljevino Nizozemsko, Republiko Avstrijo, Portugalsko republiko, Republiko Finsko, Kraljevino Švedsko, Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska, ...

¹ Konvencija je mnenja, da ta člen sodi bolj v I. del.

2. Pogodba o Ustavi se uporablja za francoske čezmorske departmaje, Azore, Madeiro in Kanarske otoke v skladu s členom III-329 dela III.

3. Posebna ureditev glede pridruževanja iz naslova IV dela III Pogodbe o Ustavi se uporablja za čezmorske države in ozemlja, navedena v Prilogi II k PES.

Pogodba o Ustavi se ne uporablja za tiste čezmorske države in ozemlja, ki imajo posebne odnose z Združenim kraljestvom Velika Britanija in Severna Irska in ki niso vključena v ta seznam.

4. Pogodba o Ustavi se uporablja za evropska ozemlja, za katerih zunanje odnose je odgovorna država članica.

5. Pogodba o Ustavi se uporablja za Alandske otoke v skladu z določbami iz Protokola 2 k Aktu o pogojih pristopa Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske.

6. Ne glede na prejšnji odstavek velja naslednje:

a) Pogodba o Ustavi se ne uporablja za Ferske otoke;

b) Pogodba o Ustavi se ne uporablja za suverene cone Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska na Cipru;

c) Pogodba o Ustavi se uporablja za Kanalske otoke in otok Man le, kolikor je to potrebno za izvajanje ureditve, ki je za te otoke predvidena v Pogodbi o pristopu novih držav članic k Evropski gospodarski skupnosti in Evropski skupnosti za atomsko energijo, podpisani 22. januarja 1972.

Člen IV-5 Regionalne unije

Pogodba o Ustavi ne izključuje obstoja ali uresničitve regionalnih povezav med Belgijo in Luksemburgom ali med Belgijo, Luksemburgom in Nizozemsko, kolikor cilji teh regionalnih povezav niso doseženi z uporabo te Pogodbe.

Člen IV-6 Protokoli

Protokoli, ki se priložijo tej pogodbi, so njen sestavni del.

Člen IV-7
Postopek za revizijo Pogodbe o Ustavi

1. Vlada katere koli države članice, Evropski parlament ali Komisija lahko Svetu ministrov predložijo predloge za spremembo Pogodbe o Ustavi. O teh predlogih so obveščeni nacionalni parlamenti držav članic.
2. Če Evropski svet po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Komisijo z navadno večino sprejme sklep o preučitvi predlaganih sprememb, skliče predsednik Evropskega sveta Konvencijo, ki jo sestavljajo predstavniki nacionalnih parlamentov držav članic, voditeljev držav ali vlad držav članic, Evropskega parlamenta in Komisije. Z Evropsko centralno banko se prav tako posvetuje v primeru institucionalnih sprememb na monetarnem področju. Evropski svet lahko z navadno večino po prejeti privolitvi Evropskega parlamenta odloči, da Konvencije ne bo sklical, če obseg predlaganih sprememb tega ne upravičuje. V slednjem primeru Evropski svet določi splošne pristojnosti konference predstavnikov vlad držav članic.

Konvencija preuči predloge sprememb in s konsenzom sprejme priporočilo za konferenco predstavnikov vlad držav članic iz odstavka 3.

3. Konferenco predstavnikov vlad držav članic skliče predsednik Sveta ministrov za to, da v medsebojnem soglasju opredelijo spremembe Pogodbe o Ustavi.

Spremembe začnejo veljati, ko jih ratificirajo vse države članice v skladu s svojimi ustavnimi pravili.

4. Če je dve leti po podpisu pogodbe o spremembi Pogodbe o Ustavi štiri petine držav članic to Pogodbo ratificiralo in ima ena ali več držav članic težave v postopku ratifikacije, se zadeva predloži Evropskemu svetu.

Člen IV-8
Sprejetje, ratifikacija in začetek veljavnosti Pogodbe o Ustavi

1. Visoke pogodbenice ratificirajo Pogodbo o Ustavi v skladu s svojimi ustavnimi pravili. Listine o ratifikaciji se deponirajo pri vladi Italijanske republike.
2. Pogodba o Ustavi začne veljati dne, če so bile vse listine o ratifikaciji deponirane, sicer pa prvi dan meseca, ki sledi deponiranju zadnje listine o ratifikaciji.

Člen IV-9
Trajanje

Pogodba o Ustavi je sklenjena za nedoločen čas.

Člen IV-10
Jeziki²

Pogodba o Ustavi, sestavljena v enem izvorniku v angleškem, češkem, danskem, estonskem, finskem, francoskem, grškem, irskem, italijanskem, latvijskem, litvanskem, madžarskem, malteškem, nemškem, nizozemskem, poljskem, portugalskem, slovaškem, slovenskem, španskem in švedskem jeziku, pri čemer so besedila v vseh teh jezikih enako verodostojna, se deponira v arhivu vlade Italijanske republike, ki bo poslala overjeno kopijo vladam drugih držav podpisnic.

² Ta člen se mora prilagoditi v skladu z Aktom o pristopu.

PROTOKOL O VLOGI NACIONALNIH PARLAMENTOV V EVROPSKI UNIJI

VISOKE POGODBENICE SO SE,

OB SKLICEVANJU na to, da je nadzor posameznih nacionalnih parlamentov nad njihovimi vladami v zvezi z dejavnostmi Unije predmet posebne ustavne ureditve in običajev vsake države članice,

Z ŽELJO, da bi vendarle spodbudile večjo udeležbo nacionalnih parlamentov pri dejavnostih Evropske unije in jim zagotovile boljše možnosti za izražanje mnenj o zakonodajnih predlogih, kakor tudi o drugih vprašanjih, ki bi lahko bila za njih posebnega pomena,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene k Ustavi:

I. Obveščanje nacionalnih parlamentov držav članic

1. Vse dokumente o posvetovanju Komisije (zelene in bele knjige ter sporočila) prejmejo nacionalni parlamenti držav članic ob objavi neposredno od Komisije. Ta jim pošilja tudi letni zakonodajni program ter vse druge instrumente zakonodajnega načrtovanja ali politične strategije, ki jih predloži Evropskemu parlamentu in Svetu ministrov sočasno kot navedenima institucijama.
2. Vse zakonodajne predloge, poslane Evropskemu parlamentu in Svetu ministrov, se hkrati pošlje tudi nacionalnim parlamentom držav članic.

3. Nacionalni parlamenti držav članic lahko pošljejo predsednikom Evropskega parlamenta, Sveta ministrov in Komisije obrazloženo mnenje o tem, ali zakonodajni predlog upošteva načelo subsidiarnosti, v skladu s postopkom, določenim v Protokolu o uporabi načel subsidiarnosti in sorazmernosti.
4. Med vložitvijo zakonodajnega predloga, ki ga Komisija pripravi za Evropski parlament, Svet ministrov in nacionalne parlamente držav članic v uradnih jezikih Evropske unije, in dnem, ko se ga uvrsti na dnevni red Sveta ministrov zaradi sprejetja stališča v zakonodajnem postopku, mora poteči rok šestih tednov, razen v izjemnih primerih iz nujnih razlogov, ki jih je treba utemeljiti v aktu ali stališču Sveta ministrov. Razen v nujnih primerih, za katere so bili pravilno podani utemeljeni razlogi, se v teh šestih tednih ne sme sprejeti nikakršen dogovor o zakonodajnem predlogu. Med uvrstitvijo na dnevni red Sveta ministrov in sprejetjem stališča Sveta ministrov mora preteči deset dni.
5. Dnevni redi in rezultati sestankov Sveta ministrov, vključno z zapisnikom sestankov, na katerih se je Svet ministrov posvetoval o zakonodajnih predlogih, se pošljejo neposredno nacionalnim parlamentom držav članic, istočasno kot vladam držav članic.
6. Če namerava Evropski svet uporabiti določbe iz prvega pododstavka odstavka 4 člena 24 Ustave, mora pred tem obvestiti nacionalne parlamente.

Če namerava Evropski svet uporabiti določbe drugega pododstavka odstavka 4 člena 24 Ustave, mora obvestiti nacionalne parlamente najmanj štiri mesece pred sprejetjem kakršne koli odločitve.

7. Računsko sodišče pošlje svoje letno poročilo v vednost nacionalnim parlamentom držav članic istočasno kot Evropskemu parlamentu in Svetu ministrov.
8. Pri dvodomnih nacionalnih parlamentih se te določbe uporabljajo za oba doma.

II. Medparlamentarno sodelovanje

9. Evropski parlament in nacionalni parlamenti skupaj določijo, kako v okviru Evropske unije učinkovito in redno organizirati in pospeševati medparlamentarno sodelovanje.
10. Konferenca odborov za evropske zadeve lahko pripravi kakršen koli prispevek, s katerim je po njenem mnenju primerno seznaniti Evropski parlament, Svet ministrov in Komisijo. Poleg tega ta konferenca spodbuja izmenjavo informacij in najboljše prakse med parlamenti držav članic in Evropskim parlamentom, tudi med njihovimi strokovnimi odbori. Konferenca lahko tudi organizira medparlamentarne konference o posameznih temah, zlasti o zadevah, povezanih s skupno zunanjo in varnostno politiko ter skupno varnostno in obrambno politiko. Prispevki, ki jih pripravi Konferenca, nikakor ne zavezujejo nacionalnih parlamentov ali prejudicirajo njihovih stališč.

PROTOKOL O UPORABI NAČEL SUBSIDIARNOSTI IN SORAZMERNOSTI

VISOKE POGODBENICE,

Z ŽELJO zagotoviti, da se odločitve sprejemajo v kar najtesnejši povezavi z državljani Unije,

ODLOČENE vzpostaviti pogoje za uporabo načel subsidiarnosti in sorazmernosti, utemeljenih v členu I-9 Ustave, in vzpostaviti sistem nadziranja institucij pri uporabi teh načel,

SO SE DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priložene k Ustavi:

1. Vsaka institucija stalno zagotavlja upoštevanje načel subsidiarnosti in sorazmernosti, določenih v členu I-9 Ustave.
2. Komisija pred predlaganjem zakonodajnih aktov opravi obsežna posvetovanja. Pri tem se po potrebi upoštevajo regionalne in lokalne razsežnosti predvidenih ukrepov. V izjemno nujnih primerih Komisija tega posvetovanja ne opravi. V svojem predlogu navede razloge za takšno odločitev.
3. Komisija pošlje svoje zakonodajne predloge in spremenjene predloge hkrati nacionalnim parlamentom držav članic in zakonodajalcu Unije. Zakonodajne resolucije Evropskega parlamenta in stališča Sveta ministrov se pošljejo nacionalnim parlamentom držav članic takoj, ko so sprejeta.

4. Komisija utemelji svoj predlog glede na načeli subsidiarnosti in sorazmernosti. Vsak zakonodajni predlog mora vsebovati podrobno izjavo, ki omogoča oceno njegove skladnosti z načeloma subsidiarnosti in sorazmernosti. Ta izjava mora vsebovati podatke o predvidenih finančnih učinkih predloga, v primeru okvirnega zakona pa tudi o posledicah za predpise, ki jih morajo sprejeti države članice, vključno z regionalno zakonodajo, kjer je to potrebno. Razloge za mnenje, da se lahko cilj Unije lažje uresniči na ravni Unije, je treba utemeljiti s kvalitativnimi in, če je možno, kvantitativnimi kazalci. Komisija pri tem upošteva potrebo, da bi bila finančna ali upravna bremena, ki naj bi jih nosili Unija, nacionalne vlade, regionalni ali lokalni organi, gospodarski subjekti in državljani čim manjša in sorazmerna s ciljem, ki ga je treba doseči.
5. Vsak nacionalni parlament ali dom nacionalnega parlamenta države članice lahko v šestih tednih od datuma, ko je Komisija poslala zakonodajni predlog, predsednikom Evropskega parlamenta, Svetu ministrov in Komisije predstavi svoje obrazloženo mnenje, zakaj sodi, da zadevni predlog ni skladen z načelom subsidiarnosti. Kadar je to potrebno, se vsak nacionalni parlament ali dom nacionalnega parlamenta posvetuje z regionalnimi parlamenti, ki imajo zakonodajna pooblastila.
6. Evropski parlament, Svet ministrov in Komisija upoštevajo obrazložena mnenja nacionalnih parlamentov držav članic ali doma nacionalnega parlamenta.

Nacionalni parlamenti držav članic z enodomnim parlamentarnim sistemom imajo dva glasova, medtem ko ima v dvodomnem parlamentarnem sistemu vsak dom en glas.

Če obrazložena mnenja o neskladnosti predloga Komisije z načelom subsidiarnosti predstavljajo najmanj tretjino vseh glasov, dodeljenih nacionalnim parlamentom držav članic in njihovim domovom, Komisija svoj predlog preveri. Kadar gre za predlog Komisije ali pobudo skupine držav članic, mora biti ta prag najmanj četrtnina glasov, kot je določeno v členu III-165 Ustave o območju svobode, varnosti in pravice.

Po tem preverjanju se lahko Komisija odloči, da bo svoj predlog ohranila, spremenila ali umaknila. Svojo odločitev mora utemeljiti.

7. Sodišče je pristojno za obravnavanje tožb zaradi kršitve načela subsidiarnosti v zakonodajnem aktu, ki jih v skladu s pravili iz člena III-270 Ustave vložijo države članice ali o katerih poročajo v skladu s svojim pravnim redom v imenu svojega nacionalnega parlamenta ali njegovega doma.

V skladu z istim členom Ustave lahko vložijo tožbe tudi Odbor regij v zvezi z zakonodajnimi akti, za katerih sprejetje je v Ustavi predvideno, da se je treba posvetovati z Odborom.

8. Komisija pošlje vsako leto Evropskemu svetu, Evropskemu parlamentu, Svetu ministrov in nacionalnim parlamentom držav članic poročilo o uporabi člena I-9 Ustave. To letno poročilo se posreduje tudi Odboru regij in Ekonomsko-socialnemu odboru.

**PROTOKOL O ZASTOPANJU DRŽAVLJANK IN DRŽAVLJANOV V
EVROPSKEM PARLAMENTU IN PONDERIRANJU GLASOV V
EVROPSKEM SVETU IN SVETU MINISTROV**

VISOKE POGODBENICE

SO SPREJELE naslednje določbe, ki so priložene k Pogodbi o Ustavi za Evropo:

ČLEN 1

Določbe o Evropskem parlamentu

1. Ves čas trajanja parlamentarnega mandata 2004-2009 je število predstavnikov, izvoljenih v Evropski parlament v vsaki državi članici, naslednje:

Belgija	24
Češka republika	24
Danska	14
Nemčija	99
Estonija	6
Grčija	24
Španija	54
Francija	78
Irska	13
Italija	78
Ciper	6
Latvija	9
Litva	13
Luksemburg	6
Madžarska	24
Malta	5
Nizozemska	27
Avstrija	18
Poljska	54
Portugalska	24
Slovenija	7
Slovaška	14
Finska	14
Švedska	19
Združeno kraljestvo	78

ČLEN 2

Določbe o ponderiranju glasov v Evropskem svetu in Svetu ministrov

1. Naslednje določbe ostanejo v veljavi do 1. novembra 2009 ne glede na člen I-24 Ustave.

Pri sprejemanju odločitev Evropskega sveta in Sveta ministrov, za katere je potrebna kvalificirana večina, se glasovi članov ponderirajo na naslednji način:

Belgija	12
Češka republika	12
Danska	7
Nemčija	29
Estonija	4
Grčija	12
Španija	27
Francija	29
Irska	7
Italija	29
Ciper	4
Latvija	4
Litva	7
Luksemburg	4
Madžarska	12
Malta	3
Nizozemska	13
Avstrija	10
Poljska	27
Portugalska	12
Slovenija	4
Slovaška	7
Finska	7
Švedska	10
Združeno kraljestvo	29

Odločitve se sprejmejo, če jih podpira najmanj 232 glasov, ki predstavljajo večino članov, kadar Ustava predpisuje, da morajo biti sprejete na predlog Komisije. V drugih primerih se odločitve sprejmejo, če je za najmanj 232 glasov, ki predstavljajo najmanj dve tretjini članov.

Član Evropskega sveta ali Sveta ministrov lahko zahteva, da se, kadar odločitve sprejema Evropski svet ali Svet ministrov s kvalificirano večino, opravi preverjanje, s katerim se zagotovi, da kvalificirana večina predstavlja najmanj 62% celotnega prebivalstva Unije. Če se izkaže, da ni tako, se odločitev ne sprejme.

2. Ob vsakem nadaljnjem pristopu se prag iz odstavka 1 izračuna tako, da se zagotovi, da prag kvalificirane večine, izražen z glasovi, ne presega tistega, ki izhaja iz preglednice v Izjavi o širitvi Evropske unije v Sklepni listini Konference, ki je sprejela Pogodbo iz Nice.

o

o

o

PROTOKOL O EVRO SKUPINI

Visoke pogodbenice so se,

v želji spodbujati pogoje za hitrejšo gospodarsko rast v Evropi in v ta namen razvijati vse tesnejše usklajevanje ekonomskih politik na evro območju,

zavedajoč se potrebe po sprejetju posebnih določb za okrepljen dialog med državami članicami, ki so sprejele evro, do pristopa vseh držav članic Unije v evro območje,

dogovorile o naslednjih določbah, ki so priloga k Ustavu:

Člen 1

Ministri držav članic, ki so sprejele evro, se sestajajo neuradno. Ti sestanki se skličejo po potrebi za razpravljanje o vprašanjih, povezanih s posebnimi odgovornostmi, ki jih delijo v zvezi z enotno valuto. Komisija in Evropska centralna banka sta povabljeni, da se udeležita teh sestankov, ki jih pripravijo predstavniki ministrov, odgovornih za finance držav članic, ki so sprejele evro.

Člen 2

Ministri držav članic, ki so sprejele evro, izvolijo predsednika za dve leti in pol z večino teh držav članic.

PROTOKOL, KI SPREMINJA POGODBO EURATOM

VISOKE POGODBENICE SO SE,

OB ZAVEDANJU potrebe, da morajo določbe Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo ostati v polni veljavi,

V ŽELJI vendarle prilagoditi to pogodbo novim pravilom, ki jih je vzpostavila Pogodba o Ustavi za Evropo, zlasti na institucionalnem in finančnem področju,

DOGOVORILE o naslednjih določbah, ki so priloga k Pogodbi o Ustavi za Evropo in ki spreminjajo Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo na naslednji način:

Člen 1

Člen 3 se razveljavi.

Člen 2

"Naslov III Institucionalne določbe" se nadomesti z "Naslov III Institucionalne in finančne določbe".

Člen 3

1. Člen 107 se nadomesti z naslednjim:

"Člen 107

Institucionalne in finančne določbe Pogodbe o Ustavi za Evropo (členi I-18 do I-38, členi I-52 do I-55 in členi III-227 do III-316) ter člen I-58 te pogodbe se brez poseganja v posebne določbe členov 134, 135, 144, 145, 157, 171, 172, 174 in 176, uporabljajo za to pogodbo.

2. Členi 107a do 133, 136 do 143, 146 do 156, 158 do 170, 173, 173a, 175 in 177 do 183a se razveljavijo."

Člen 4

"Naslov IV Finančne določbe" se nadomesti z "Naslov IV Posebne finančne določbe".

Člen 5

V tretjem odstavku člena 38 in tretjem odstavku člena 82 se sklicevanje na člena 141 in 142 nadomesti s sklicevanjem na člen III-265 oziroma člen III-266 Pogodbe o Ustavi za Evropo.

V členu 171(2), prvem odstavku člena 175 in členu 175(3) se sklicevanje na člen 183 nadomesti s sklicevanjem na člen III-318 Pogodbe o Ustavi za Evropo.

V členu 172(4) se sklicevanje na člen 177(5) nadomesti s sklicevanjem na člen III-310 Pogodbe o Ustavi za Evropo.

V zadnjem odstavku člena 18 in v členu 83(2) se sklicevanje na člen 164 nadomesti s sklicevanjem

na člen III-307 Pogodbe o Ustavi za Evropo.

V členih 38 in 82 se beseda "direktivo" nadomesti z "evropski sklep" oziroma "evropskim sklepom".

V pogodbi se beseda "sklep" nadomesti z besedama "evropski sklep".

Člen 6

Člen 190 se nadomesti z naslednjim:

"Ureditev glede jezikov v institucijah določi Svet ministrov soglasno, ne da bi posegal v določbe, ki jih vsebuje statut Sodišča."

Člen 7

Člen 198 se spremeni na naslednji način:

"a) Ta Pogodba se ne uporablja za Ferske otoke."

Člen 8

Člen 201 se spremeni na naslednji način:

"Skupnost vzpostavi tesno sodelovanje z Organizacijo za ekonomsko sodelovanje in razvoj, podrobnosti pa se določijo v medsebojnem soglasju."

Člen 9

Člen 206 se spremeni, kot sledi:

"Skupnost lahko z eno ali več državami ali mednarodnimi organizacijami sklepa sporazume o pridružitvi, ki vključujejo vzajemne pravice in obveznosti ter skupne ukrepe in posebne postopke.

Take sporazume sklene Svet ministrov soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Kadar ti sporazumi zahtevajo spremembe te pogodbe, jih je treba najprej sprejeti v skladu s postopkom iz člena IV-7 Pogodbe o Ustavi za Evropo".

IZJAVA,

priložena k Protokolu o zastopanju državljanek in državljanov v Evropskem parlamentu in ponderiranju glasov v Evropskem svetu in Svetu ministrov

Skupno stališče, ki ga bodo sprejele države članice Evropske unije na konferencah o pristopu Romunije in/ali Bolgarije o porazdelitvi sedežev v Evropskem parlamentu in ponderiranju glasov v Evropskem svetu in Svetu ministrov, je naslednje: če bo do pristopa Romunije in/ali Bolgarije k Evropski uniji prišlo pred začetkom veljavnosti sklepa Evropskega sveta, predvidenega v drugem odstavku člena I-19 Ustave, se bo število njihovih predstavnikov, izvoljenih v Evropski parlament, izračunalo na podlagi števila 37 oziroma 17, popravljenega po enakem obrazcu, po katerem je bilo določeno število predstavnikov v Evropskem parlamentu iz vsake države članice, kakor je bilo navedeno v Protokolu o zastopanju državljanek in državljanov v Evropskem parlamentu in ponderiranju glasov v Evropskem svetu in Svetu ministrov.

V Pogodbi o pristopu k Evropski uniji se brez poseganja v odstavek 2 člena I-19 Ustave lahko predvidi, da lahko število poslancev Evropskega parlamenta za preostanek mandata 2004-2009 začasno presega 736.

Brez poseganja v odstavek 2 člena I-24 Ustave je pri ponderiranju glasov v Evropskem svetu in Svetu ministrov Romuniji in Bolgariji do 1. novembra 2009 dodeljenih 14 oziroma 10 glasov. Ob vsakem pristopu Svet ministrov določi prag, ki je predviden v Protokolu o zastopanju državljanek in državljanov v Evropskem parlamentu in ponderiranju glasov v Evropskem svetu in Svetu ministrov.

IZJAVA O USTANOVITVI EVROPSKE SLUŽBE ZA ZUNANJEPOLITIČNO DELOVANJE

"Da bi bodočemu ministru za zunanje zadeve Unije, ki ga uvaja člen I-27 Ustave, pomagali pri opravljanju njegovih nalog, Konvencija soglaša glede potrebe, da se Svet ministrov in Komisija, brez poseganja v pravice Evropskega parlamenta, dogovorita o ustanovitvi skupne službe, (Evropske službe za zunanjepolitično delovanje) podrejene ministru, v kateri so uradniki iz ustreznih oddelkov generalnega sekretariata Sveta ministrov in Komisije ter osebje iz nacionalnih diplomatskih služb.

Osebje delegacij Unije iz člena III-230 sestavlja osebje iz te skupne službe.

Konvencija meni, da je treba dogovore, potrebne za vzpostavitev skupne službe, sprejeti prvo leto po začetku veljavnosti Pogodbe o Ustavi za Evropo."

* *
*

IZJAVA ZA SKLEPNO LISTINO O PODPISU POGODBE O USTAVI

Če jo je dve leti po podpisu Pogodbe o Ustavi ratificiralo štiri petine držav članic in ima ena ali več držav članic težave v postopku ratifikacije, se zadeva odstopi Evropskemu svetu.

EVROPSKA KONVENCIJA

SEZNAM ČLANOV

PREDSIEDSTVO

G. Valéry GISCARD d'ESTAING	Predsednik
G. Giuliano AMATO	Podpredsednik
G. Jean-Luc DEHAENE	Podpredsednik

DRUGI ČLANI PREZIDIJA

G. Michel BARNIER	Predstavnik Evropske komisije
G. John BRUTON	Predstavnik nacionalnih parlamentov
G. Henning CHRISTOPHERSEN	Predstavnik danskega predsedstva
G. Alfonso DASTIS	Predstavnik španskega predsedstva (od marca 2003)
G. Klaus HÄNSCH	Predstavnik Evropskega parlamenta
G. Giorgos KATIFORIS	Predstavnik grškega predsedstva (do februarja 2003)
G. Iñigo MÉNDEZ DE VIGO	Predstavnik Evropskega parlamenta
Ga. Ana PALACIO	Predstavnica španskega predsedstva (do marca 2003)
G. Giorgos PAPANDREOU	Predstavnik grškega predsedstva (od februarja 2003)
Ga. Gisela STUART	Predstavnica nacionalnih parlamentov
G. Antonio VITORINO	Predstavnik Evropske komisije
G. Alojz PETERLE	Povabljen

ČLANI KONVENCIJE

PREDSTAVNIKI EVROPSKEGA PARLAMENTA

G. Jens-Peter BONDE (DK)
G. Elmar BROK (D)
G. Andrew Nicholas DUFF (UK)
G. Olivier DUHAMEL (F)
G. Klaus HÄNSCH (D)
Ga. Sylvia-Yvonne KAUFMANN (D)
G. Timothy KIRKHOPE (UK)
G. Alain LAMASSOURE (F)
Ga. Linda McAVAN (UK)
Ga. Hanja MAIJ-WEGGEN (NL)
G. Luís MARINHO (P)
G. Íñigo MÉNDEZ DE VIGO Y MONTOJO (ES)
Ga. Cristiana MUSCARDINI (IT)
G. Antonio TAJANI (IT)
Ga. Anne VAN LANCKER (B)
G. Johannes VOGGENHUBER (ÖS)

PREDSTAVNIKI KOMISIJE

G. Michel BARNIER
G. António VITORINO

PREDSTAVNIKI DRŽAV ČLANIC

DRŽAVA

BELGIË/BELGIQUE

Vlada

G. Louis MICHEL

Nacionalni parlament

G. Karel DE GUCHT

G. Elio DI RUPO

DANMARK

Vlada

G. Henning CHRISTOPHERSEN

Nacionalni parlament

G. Peter SKAARUP

G. Henrik DAM KRISTENSEN

DEUTSCHLAND

Vlada

G. Joschka FISCHER
novembra 2002 zamenjal
g. Petra GLOTZA

Nacionalni parlament

G. Jürgen MEYER
G. Erwin TEUFEL

ELLAS

Vlada

G. Giorgos PAPANDEOU
februarja 2003 zamenjal
g. Giorgosa KATIFORISA

Nacionalni parlament

G. Paraskevas AVGERINOS
Ga. Marietta GIANNAKOU

ESPAÑA

Vlada

G. Alfonso DASTIS
septembra 2002 zamenjal g. Carlota
BASTARRECHEA kot nadomestnega člana,
nato marca 2003 go. A. Palacio kot članico

Nacionalni parlament

G. Josep BORRELL
FONTELLES
G. Gabriel CISNEROS
LABORDA

FRANCE

Vlada

G. Dominique de VILLEPIN
novembra 2002 zamenjal
g. Pierra MOSCOVICIJA

Nacionalni parlament

G. Pierre LEQUILLER
julija 2002 zamenjal
g. Alaina BARRAUA
G. Hubert HAENEL

IRELAND

Vlada

G. Dick ROCHE
julija 2002 zamenjal
g. Raya MacSHARRYA

Nacionalni parlament

G. John BRUTON
G. Proinsias DE ROSSA

ITALIA

Vlada

G. Gianfranco FINI

Nacionalni parlament

G. Marco FOLLINI
G. Lamberto DINI

LUXEMBOURG

Vlada

G. Jacques SANTER

Nacionalni parlament

G. Paul HELMINGER
G. Ben FAYOT

NEDERLAND

Vlada

G. Gijs de VRIES
oktobra 2002 zamenjal
g. Hansa van MIERLA

Nacionalni parlament

G. René van der LINDEN
G. Frans TIMMERMANS

ÖSTERREICH

Vlada

G. Hannes FARNLEITNER

Nacionalni parlament

G. Caspar EINEM
G. Reinhard Eugen BÖSCH

PORTUGAL

Vlada

G. Ernâni LOPES
maja 2002 zamenjal
g. Joãa de VALLERO

Nacionalni parlament

G. Alberto COSTA
Ga. Eduarda AZEVEDO

SUOMI/FINLAND

Vlada

Ga. Teija TIILIKAINEN

Nacionalni parlament

G. Kimmo KILJUNEN
G. Jari VILÉN
maja 2003 zamenjal
g. Mattija VANHANENA

SVERIGE

Vlada

Ga. Lena HJELM-WALLÉN

Nacionalni parlament

G. Sören LEKBERG
G. Göran LENNMARKER

UNITED KINGDOM

Vlada

G. Peter HAIN

Nacionalni parlament

Ga. Gisela STUART
G. David HEATHCOAT-AMORY

PREDSTAVNIKI DRŽAV KANDIDATK

DRŽAVA

Kύπρος/CIPER

Vlada
G. Michael ATTALIDES

Nacionalni parlament
Ga. Eleni MAVROU
G. Panayiotis DEMETRIOU

MALTA

Vlada
G. Peter SERRACINO-INGLOTT

Nacionalni parlament
G. Michael FRENDU
G. Alfred SANT

MAGYARORSZÁG/ MADŽARSKA

Vlada
G. Péter BALÁZS
junija 2002 zamenjal
g. Jánosa MARTONYIA

Nacionalni parlament
G. József SZÁJER
G. Pál VASTAGH

POLSKA/POLJSKA

Vlada
Ga. Danuta HÜBNER

Nacionalni parlament
G. Jozef OLEKSY
G. Edmund WITTBRODT

ROMÂNIA/ROMUNIJA

Vlada
Ga. Hildegard Carola PUWAK

Nacionalni parlament
G. Alexandru ATHANASIU
februarja 2003 zamenjal
g. Livia MAIORJA
G. Puiu HASOTTI

SLOVENSKO/SLOVAŠKA

Vlada

G. Ivan KORČOK
novembra 2002 zamenjal
g. Jána FIGELA

Nacionalni parlament

G. Jan FIGEL
oktobra 2002 zamenjal
g. Pavola HAMZIKA
Ga. Irena BELOHORSKÁ

LATVIJA/LATVIJA

Vlada

Ga. Sandra KALNIETE
januarja 2003 zamenjala
g. Robertsas ZILEA

Nacionalni parlament

G. Rihards PIKS
Ga. Liene LIEPINA
januarja 2003 zamenjala
g. Edvinsas INKĒNSA

EESTI/ESTONIJA

Vlada

G. Lennart MERI

Nacionalni parlament

G. Tunne KELAM
G. Rein LANG
aprila 2003 zamenjal
g. Peetra REITZBERGA

LIETUVA/LITVA

Vlada

G. Rytis MARTIKONIS

Nacionalni parlament

G. Vytenis ANDRIUKAITIS
G. Algirdas GRICIUS
decembra 2002 zamenjal g. Alvydas
MEDALINSKASA, ki je prav tako zamenjal
go. Dalius KUTRAITE-GIEDRAITIENE
kot nadomestno članico

България/BOLGARIJA

Vlada

Ga. Meglena KUNEVA

Nacionalni parlament

G. Daniel VALCHEV
G. Nikolai MLADENOV

**ČESKÁ REPUBLIKA/
ČEŠKA REPUBLIKA**

Vlada

G. Jan KOHOUT
septembra 2002
zamenjal g. Jana KAVANA

Nacionalni parlament

G. Jan ZAHRADIL
G. Josef ZIELENIEC

SLOVENIJA/SLOVENIJA

Vlada

G. Dimitrij RUPEL
januarja 2003 zamenjal
g. Matjaža NAHTIGALA

Nacionalni parlament

G. Jelko KACIN
januarja 2003
zamenjal g. Slavka GABRA
G. Alojz PETERLE

TÜRQIYE/TURČIJA

Vlada

G. Abdullah GÜL
marca 2003 zamenjal g. Yasarja
YAKISA, ki je decembra 2002
zamenjal g. Mesuta YILMAZA,

Nacionalni parlament

G. Zekeriya AKCAM
decembra 2002 zamenjal
g. Alija TEKINA
G. Kemal DERVIŞ
decembra 2002
zamenjal go. Ayfer YILMAZ

NADOMESTNI ČLANI

PREDSTAVNIKI EVROPSKEGA PARLAMENTA

G. William ABITBOL (F)
Ga. ALMEIDA GARRETT (P)
G. John CUSHNAHAN (IRL)
Ga. Lone DYBKJAER (DK)
Ga. Pervenche BERÈS (F)
Ga. Maria BERGER (ÖS)
G. Carlos CARNERO GONZÁLEZ (ES)
G. Neil MacCORMICK (UK)
Ga. Piia-Noora KAUPPI (FI)
Ga. Elena PACIOTTI (IT)
G. Luís QUEIRÓ (P)
G. Reinhard RACK (ÖS)
G. Esko SEPPÄNEN (FI)
Grof STOCKTON (UK)
Ga. Helle THORNING-SCHMIDT (DK)
G. Joachim WUERMELING (D)

PREDSTAVNIKI KOMISIJE

G. David O'SULLIVAN

G. Paolo PONZANO

PREDSTAVNIKI DRŽAV ČLANIC

DRŽAVA

BELGIË/BELGIQUE

Vlada
G. Pierre CHEVALIER

Nacionalni parlament
G. Danny PIETERS
Ga. Marie NAGY

DANMARK

Vlada
G. Poul SCHLÜTER

Nacionalni parlament
G. Per DALGAARD
G. Niels HELVEG PETERSEN

DEUTSCHLAND

Vlada
G. Hans Martin BURY
novembra 2002 zamenjal
g. Günterja PLEUGERJA

Nacionalni parlament
G. Peter ALTMAIER
G. Wolfgang GERHARDS
marca 2003 zamenjal
g. Wolfganga SENFFA

ELLAS

Vlada
G. Giorgos KATIFORIS
februarja 2003 zamenjal
g. Panayiotisa IOAKIMIDISA

Nacionalni parlament
G. Nikolaos
CONSTANTOPOULOS
G. Evripidis STILINIADIS

ESPAÑA

Vlada
Ga. Ana PALACIO
marca 2003 zamenjala
g. Alfonsa Dastisa

Nacionalni parlament
G. Diego LÓPEZ GARRIDO
G. Alejandro MUÑOZ LONSO

FRANCE

Vlada

Ga. Pascale ANDREANI
avgusta 2002 zamenjala
g. Pierra VIMONTA

Nacionalni parlament

G. Jacques FLOCH
julija 2002 zamenjal
go. Anne-Marie IDRAC
G. Robert BADINTER

IRELAND

Vlada

G. Bobby McDONAGH

Nacionalni parlament

G. Pat CAREY, *julija 2002*
zamenjal g. Martina CULLENA
G. John GORMLEY

ITALIA

Vlada

G. Francesco E. SPERONI

Nacionalni parlament

G. Valdo SPINI
G. Filadelfio Guido BASILE

LUXEMBOURG

Vlada

G. Nicolas SCHMIT

Nacionalni parlament

G. Gaston GIBERYEN
Ga. Renée WAGENER

NEDERLAND

Vlada

G. Thom de BRUIJN

Nacionalni parlament

Wim van EEKELEN
G. Jan Jacob van DIJK
oktobra 2002 zamenjal
g. Hansa van BAALENA

ÖSTERREICH

Vlada

G. Gerhard TUSEK

Nacionalni parlament

Ga. Evelin LICHTENBERGER
G. Eduard MAINONI
marca 2003 zamenjal
g. Gerharda KURZMANNA

PORTUGAL

Vlada
G. Manuel LOBO ANTUNES

Nacionalni parlament
G. Guilherme d'OLIVEIRA
MARTINS, *junija 2002 zamenjal*
g. Osvalda de CASTRA
G. António NAZARÉ PEREIRA

SUOMI/FINLAND

Vlada
G. Antti PELTOMÄKI

Nacionalni parlament
G. Hannu TAKKULA
maja 2003 zamenjal
go. Riitto KORHONEN
G. Esko HELLE

SVERIGE

Vlada
G. Sven-Olof PETERSSON
decembra 2002 zamenjal
go. Leno HALLENGREN

Nacionalni parlament
G. Kenneth KVIST
G. Ingvar SVENSSON

UNITED KINGDOM

Vlada
Baroness SCOTLAND OF ASTHAL

Nacionalni parlament
Lord TOMLINSON
Lord MACLENNAN OF
ROGART

PREDSTAVNIKI DRŽAV KANDIDATK

DRŽAVA

Κύπρος/CIPER

Vlada
G. Theophilos V. THEOPHILOU

Nacionalni parlament
G. Marios MATSAKIS
Ga. Androula VASSILIOU

MALTA

Vlada
G. John INGUANEZ

Nacionalni parlament
Ga. Dolores CRISTINA
G. George VELLA

MAGYARORSZÁG/ MADŽARSKA

Vlada
G. Péter GOTTFRIED

Nacionalni parlament
G. András KELEMEN
G. István SZENT-IVÁNYI

POLSKA/POLJSKA

Vlada
G. Janusz TRZCIŃSKI

Nacionalni parlament
Ga. Marta FOGLER
Ga. Genowefa GRABOWSKA

ROMÂNIA/ROMUNIJA

Vlada
G. Constantin ENE
decembra 2002 zamenjal
g. Ion JINGA

Nacionalni parlament
G. Péter ECKSTEIN-KOVACS
G. Adrian SEVERIN

SLOVENSKO/SLOVAŠKA

Vlada
G. Juraj MIGAŠ

Nacionalni parlament
Ga. Zuzana MARTINAKOVA
novembra 2002 zamenjala
g. Frantiska SEBEJA
G. Boris ZALA
novembra 2002 zamenjal
go. Olgo KELTOSOVO

LATVIJA/LATVIJA

Vlada
G. Roberts ZILE
januarja 2003 zamenjal
g. Guntarsa KRASTSA

Nacionalni parlament
G. Guntars KRASTS
januarja 2003 zamenjal g. Marisa
SPRINDZUKSA
G. Arturs Krisjanis KARINS
januarja 2003 zamenjal
go. Inese BIRZNIECE

EESTI/ESTONIJA

Vlada
G. Henrik HOLOLEI

Nacionalni parlament
Ga. Liina TÕNISSON
aprila 2003 zamenjal
go. Liio HÄNNI
G. Urmas REINSALU
aprila 2003 zamenjal
g. Üla TÄRNA

LIETUVA/LITVA

Vlada
G. Oskaras JUSYS

Nacionalni parlament
G. Gintautas ŠIVICKAS
februarja 2003 zamenjal
g. Gediminas DALINKEVICIUSA,
ki je decembra 2002 prav tako
zamenjal g. Rolandasa PAVILIONISA,
G. Eugenijus MALDEIKIS
februarja 2003 zamenjal
g. Alydasa MEDALINSKASA

България/BOLGARIJA

Vlada
Ga. Neli KUTSKOVA

Nacionalni parlament
G. Alexander ARABADJIEV
G. Nesrin UZUN

ČESKÁ REPUBLIKA/ ČEŠKA REPUBLIKA

Vlada
Ga. Lenka Anna ROVNA
septembra 2002 zamenjala
g. Jana KOHOUTA

Nacionalni parlament
G. Petr NEČAS
G. František KROUPA

SLOVENIJA/SLOVENIJA

Vlada
G. Janez LENARČIČ

Nacionalni parlament
G. Franc HORVAT
januarja 2003 zamenjal
go. Danico SIMŠIČ
G. Mihael BREJC

TÜRQÍYE/TURČIJA

Vlada

G. Oğuz DEMIRALP
avgusta 2002 zamenjal
g. Nihata AKYOLA

Nacionalni parlament

G. Ibrahim ÖZAL
decembra 2002 zamenjal
g. Kürsata ESERJA
G. Necdet BUDAK
decembra 2002 zamenjal
g. A. Emreja KOCAOĞLOUJA

OPAZOVALCI

G. Roger BRIESCH
G. Josef CHABERT
G. João CRAVINHO
G. Manfred DAMMEYER
G. Patrick DEWAELE
G. Nikiforos DIAMANDOUROS
(marca 2003 zamenjal g. Jacoba SÖDERMANA)
Ga. Claude DU GRANRUT
G. Göke Daniel FRERICHS
G. Emilio GABAGLIO
G. Georges JACOBS
G. Claudio MARTINI
Ga. Anne-Maria SIGMUND
G. Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
(februarja 2003 zamenjal g. Eduarda ZAPLANO,
po zamenjavi ge. Eve-Riitte SIITONEN
oktobra 2002)

Ekonomsko-socialni odbor
Odbor regij
Evropski socialni partnerji
Odbor regij
Odbor regij
Evropski varuh človekovih pravic

Odbor regij
Ekonomsko-socialni odbor
Evropski socialni partnerji
Evropski socialni partnerji
Odbor regij
Ekonomsko-socialni odbor
Odbor regij

SEKRETARIAT

Sir John KERR
Ga. Annalisa GIANNELLA

Generalni sekretar
Namestnica generalnega sekretarja

Ga. Marta ARPIO SANTACRUZ
G. Hervé BRIBOSIA
Ga. Elisabeth GATEAU
Ga. María José MARTÍNEZ IGLESIAS
G. Guy MILTON
Ga. Kristin de PEYRON
G. Alain PIOTROWSKI
Ga. Alessandra SCHIAVO
Ga. Maryem van den HEUVEL

Ga. Agnieszka BARTOL
Ga. Nicole BUCHET
G. Clemens LADENBURGER
G. Nikolaus MEYER LANDRUT
G. Ricardo PASSOS
G. Alain PILETTE
G. Etienne de PONCINS
Ga. Walpurga SPECKBACHER

KAZALO

Stran

PREDGOVOR	1	
PREAMBULA	3	
 <u>DEL I</u>		
NASLOV I	OPREDELITEV IN CILJI UNIJE	5
NASLOV II	TEMELJNE PRAVICE IN DRŽAVLJANSTVO UNIJE	8
NASLOV III	PRISTOJNOSTI UNIJE	9
NASLOV IV	INSTITUCIJE UNIJE	15
Poglavje I	INSTITUCIONALNI OKVIR	15
Poglavje II	DRUGE INSTITUCIJE IN ORGANI	25
NASLOV V	IZVAJANJE PRISTOJNOSTI UNIJE	27
Poglavje I	SKUPNE DOLOČBE	27
Poglavje II	POSEBNE DOLOČBE	31
Poglavje III	OKREPLJENO SODELOVANJE	37
NASLOV VI	DEMOKRATIČNO ŽIVLJENJE UNIJE	38
NASLOV VII	FINANCE UNIJE	41
NASLOV VIII	UNIJA IN NJENO NEPOSREDNO OKOLJE	43
NASLOV IX	ČLANSTVO UNIJE	44

DEL II: LISTINA O TEMELJNIH PRAVICAH EVROPSKE UNIJE	47
PREAMBULA	47
NASLOV I DOSTOJANSTVO	48
NASLOV II SVOBOŠČINE	49
NASLOV III ENAKOST	51
NASLOV IV SOLIDARNOST	53
NASLOV V DRŽAVLJANSKE PRAVICE	56
NASLOV VI PRAVOSODJE	58
NASLOV VII SPLOŠNE DOLOČBE O RAZLAGI IN UPORABI LISTINE	59

<u>DEL III: POLITIKE IN DELOVANJE UNIJE</u>	61
NASLOV I - SPLOŠNE DOLOČBE	62
NASLOV II - NEDISKRIMINACIJA IN DRŽAVLJANSTVO	63
NASLOV III - NOTRANJE POLITIKE IN UKREPI	65
POGLAVJE I - NOTRANJI TRG	65
Oddelek 1 - Vzpostavitev notranjega trga	65
Oddelek 2 - Prosti pretok oseb in storitev	66
Pododdelek 1- Delavci.....	66
Pododdelek 2- Pravica do ustanavljanja.....	68
Pododdelek 3 -Svoboda opravljanja storitev	70
Oddelek 3 - Prosti pretok blaga.....	73
Pododdelek 1 - Carinska unija.....	73
Pododdelek 2 - Carinsko sodelovanje	74
Pododdelek 3 - Prepoved količinskih omejitev	74
Oddelek 4 - Kapital in plačila	76
Oddelek 5 - Pravila o konkurenci	78
Pododdelek 1 - Pravila za podjetja	78
Pododdelek 2 - Državne pomoči	81
Oddelek 6 - Davčne določbe	83
Oddelek 7 - Približevanje zakonodaje	84
POGLAVJE II - EKONOMSKA IN MONETARNA POLITIKA	87
Oddelek 1 - Ekonomska politika.....	87
Oddelek 2 - Monetarna politika	92
Oddelek 3 - Institucionalne določbe	96
Oddelek 3a - Posebne določbe za države članice, ki so del evroobmočja	98
Oddelek 4 - Prehodne določbe	99

POGLAVJE III - POLITIKE NA DRUGIH POSEBNIH PODROČJIH	103
Oddelek 1 - Zaposlovanje	103
Oddelek 2 - Socialna politika	106
Pododdelek 1 - Evropski socialni sklad	111
Oddelek 3 - Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	112
Oddelek 4 - Kmetijstvo in ribištvo	114
Oddelek 5 - Okolje	118
Oddelek 6 - Varstvo potrošnikov	121
Oddelek 7 - Promet	122
Oddelek 8 - Vseevropska omrežja	125
Oddelek 9 - Raziskave in tehnološki razvoj ter veselje	127
Oddelek 10 - Energetika	131
POGLAVJE IV - OBMOČJE SVOBODE, VARNOSTI IN PRAVICE	132
Oddelek 1 - Splošne določbe	132
Oddelek 2 - Politika glede mejne kontrole, azila in priseljevanja	134
Oddelek 3 - Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah	137
Oddelek 4 - Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah	138
Oddelek 5 - Policijsko sodelovanje	141
POGLAVJE V - PODROČJA, KJER UNIJA LAHKO SPREJME USKLAJEVALNE, DOPOLNILNE ALI PODPORNE UKREPE	143
Oddelek 1 - Javno zdravje	143
Oddelek 2 - Industrija	145
Oddelek 3 - Kultura	146
Oddelek 4 - Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport	147
Oddelek 5 - Civilna zaščita	149
Oddelek 6 - Upravno sodelovanje	150

NASLOV IV - PRIDRUŽEVANJE ČEZMORSKIH DRŽAV IN OZEMELJ	151
NASLOV V - ZUNANJEPOLITIČNO DELOVANJE UNIJE	154
POGLAVJE I - DOLOČBE SPLOŠNE UPORABE	154
POGLAVJE II - SKUPNA ZUNANJA IN VARNOSTNA POLITIKA	156
Oddelek 1 - Skupna varnostna in obrambna politika.....	162
Oddelek 2 - Finančne določbe	165
POGLAVJE III - SKUPNA TRGOVINSKA POLITIKA	166
POGLAVJE IV - SODELOVANJE S TRETJIMI DRŽAVAMI IN HUMANITARNA POMOČ	168
Oddelek 1 - Razvojno sodelovanje	168
Oddelek 2 - Gospodarsko, finančno in tehnično sodelovanje s tretjimi državami	170
Oddelek 3 - Humanitarna pomoč	171
POGLAVJE V - OMEJEVALNI UKREPI	172
POGLAVJE VI - MEDNARODNI SPORAZUMI	173
POGLAVJE VII - ODNOSI UNIJE Z MEDNARODNIMI ORGANIZACIJAMI IN TRETJIMI DRŽAVAMI TER DELEGACIJE UNIJE	176
POGLAVJE VIII - IZVAJANJE SOLIDARNOSTNE KLAUZULE	177
NASLOV VI - DELOVANJE UNIJE	178
POGLAVJE I - DOLOČBE O INSTITUCIJAH	178
Oddelek 1 - Institucije.....	178
Pododdelek 1 - Evropski parlament.....	178
Pododdelek 2 - Evropski svet	181
Pododdelek 3 - Svet ministrov.....	182
Pododdelek 4 - Komisija	183
Pododdelek 5 - Sodišče.....	185
Pododdelek 6 - Računsko sodišče	194

Oddelek 2 - Svetovalni organi Unije.....	197
Pododdelek 1 - Odbor regij	197
Pododdelek 2 - Ekonomsko-socialni odbor.....	198
Oddelek 3 - Evropska investicijska banka	200
Oddelek 4 - Skupne določbe za institucije, organe in agencije Unije.....	201
POGLAVJE II - FINANČNE DOLOČBE	205
Oddelek 1 - Večletni finančni okvir.....	205
Oddelek 2 - Letni proračun Unije	206
Oddelek 3 - Izvrševanje proračuna in razrešnica	209
Oddelek 4 - Skupne določbe	211
Oddelek 5 - Boj proti goljufijam.....	213
POGLAVJE III - OKREPLJENO SODELOVANJE	214
NASLOV VII - SKUPNE DOLOČBE	217
DEL IV - SPLOŠNE IN KONČNE DOLOČBE	221
PROTOKOL O VLOGI NACIONALNIH PARLAMENTOV V EVROPSKI UNIJI	226
PROTOKOL O UPORABI NAČEL SUBSIDIARNOSTI IN SORAZMERNOSTI.....	229
PROTOKOL O ZASTOPANOSTI DRŽAVLJANK IN DRŽAVLJANOV V EVROPSKEM PARLAMENTU IN PONDERIRANJU GLASOV V EVROPSKEM SVETU IN SVETU MINISTROV	232
PROTOKOL O EVRO SKUPINI	235
PROTOKOL, KI SPREMINJA POGODBO EURATOM	236

IZJAVA, PRILOŽENA K PROTOKOLU O ZASTOPANOSTI DRŽAVLJANK IN DRŽAVLJANOV V EVROPSKEM PARLAMENTU IN PONDERIRANJU GLASOV V EVROPSKEM SVETU IN SVETU MINISTROV 238

IZJAVA O USTANOVITVI EVROPSKE SLUŽBE ZA ZUNANJEPOLITIČNO DELOVANJE 239

IZJAVA ZA SKLEPNO LISTINO O PODPISU POGODBE O USTAVI..... 240

o

o o

SEZNAM ČLANOV EVROPSKE KONVENCIJE..... 241